This document was produced in the context of the National Observatory network of Eastern Europe and Central Asia. This network was established by the European Training Foundation (ETF), the European Union's centre of expertise supporting vocational education and training reform in third countries in the context of the EU's external relations programmes (www.etf.eu.int). The views expressed in this report are those of the author and do not necessarily reflect any official views of the ETF.

© National Observatory of Turkey
Reproduction is authorised, provided the source is acknowledged

GLOSSARY OF VOCATIONAL EDUCATION, TRAINING (VET) AND LABOUR MARKET TERMS

TURKISH/ENGLISH/GERMAN/FRENCH

Turkish Employment Agency (ISKUR)
ETF National Observatory in Turkey

ETF Working paper
2005

INTRODUCTION

Glossary of vocational education, training (VET) and labour market terms.

In order to be constructive and efficient, communication and dialogue need to be based on a common understanding of ideas, topics and terms, in particular when dealing with technical issues.

During the first 2 years of activities of the ETF in Turkey, it became very clear that, in order to contribute to an effective local debate on vocational education training and employment, it would have been necessary:

- to agree on a common meaning and understanding of Turkish terms related to above fields;
- to provide the corresponding term into English, French and German in order to facilitate the participation of Turkey in the international debate related to on-going developments in these areas.

For this reason, the Turkish Employment Agency (ISKUR) asked to the ETF in 2003 to provide both the financial and technical support for the elaboration of Turkish/English/French/German Glossary of VET and labour market terms. The project has been implemented by the ETF's National Observatory hosted by ISKUR.

As possible models, the ETF has provided to Turkish experts the Glossaries which have been produced through an ETF's pilot project in 1997 and a more up-dated one produced by CEDEFOP.

This task was carried out for the first time in Turkey and this is why it has required quite a lot of time.

ISKUR has involved in the process a network of universities' professors who have provided quality control on a regular basis and validated the final result.

The experts who carried out the work are:

- Dr. Necmettin Yeşilmen, former director of Metargem, the Centre for Research and Development of the Ministry of National Education and former member of the ETF's Advisory Forum.

- Prof. Süleyman Başterzi, Faculty of Economics – University of Ankara

Turkey has started negotiations for EU membership on 3rd of October 2005 and education and training will be the one of the first chapters to be screened as regards the acquis. We believe that this glossary will be very useful to Turkish authorities in the carrying out this important exercise.

Milena Corradini
Country Manager for Turkey
European Training Foundation
Enlargement and South East Europe Department

ÖNSÖZ

Ortak çalışma terimleri oluşturulmasının gerekliliği, danışma kurulu, ulusal gözlemevleri ve personel geliştirme programı temsilcileri gibi, Avrupa Eğitim Vakfının çeşitli birimleri tarafından dile getirilmiştir. Gerçekten de, geçiş sürecindeki ülkelerde mesleki eğitim ve öğretimin karmaşık konularıyla uğraşılırken, mesleki eğitimle ilgili terimler ve bu alandaki önemli kavramlar hakkında ortak bir anlayışın oluşturulması üretken bir diyalog için ön koşuldur.

O nedenle Avrupa Eğitim Vakfı, konunun uzmanlarıyla görüştükten ve mevcut terim sözlüklerini inceledikten sonra, pilot nitelikte bir mesleki eğitim ve öğretim terimleri sözlüğü projesini başlatma kararı almıştır. Söz konusu projenin temel amaçları;

- farklı mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinin anlaşılabilirliğini artırmak,
- mesleki eğitim ve öğretim konularına ilişkin seminer, konferans ve çalışma toplantılarında, tartışmaları ve bilgi alışverişini kolaylaştırmak,
- ortak reform projelerini kolaylaştırmak,
- yazılı rapor ve belgelere ortak bir çizgi kazandırmak ve tercümeyi kolaylaştırmak şeklinde sıralanmaktadır.

Terim sözlükleri anılan amaçlara ulaşılması bakımından yararlı araçlar olmakla birlikte, farklı mesleki eğitim ve öğretim sitemlerinin bütününü kapsayan çalışmaların yerini almaları şüphesiz ki mümkün değildir.

Vakfın ve üyelerinin çalışma konularıyla yakından ilişkilendirilen bu pilot terimler sözlüğü, iş piyasasıyla eğitim ve öğretim programı (müfredatı) standartlarını geliştirme ve uygulama alanlarını kapsamaktadır. Sözlüğün oluşturulmasında daha çok uygulamaya dönük, iddialı olmayan, üye devletler ve Avrupa Birliğindeki çeşitli kullanıcı grupların gereksinimlerini karşılamayı ve onlara günlük çalışmalarında yardımcı olmayı amaçlayan bir yaklaşım izlenmiştir.

Bu sözlük hiçbir zaman yapılmak istenen çalışmanın son şekli olarak düşünülmemelidir. Sadece, her zaman düzenli olarak yenilenmeye ve geliştirilmeye gereksinimi olan ve böylece yavaş yavaş kapsamı genişletilip güncelleştirilecek, yaşayan, dinamik bir belgedir. Belirtilen amaç doğrultusunda ilerlenebilmesinde sözlüğü kullanacak olanların katkıları ve aktif işbirliği çok büyük önem taşımaktadır. O nedenle, kullananların sözlüğe ilişkin yorumlarını bildirmeleri sözlüğün gelişimine ve ilerlemesine önemli katkılar sağlayacaktır.

SÖZLÜĞÜ KULLANMA YÖNTEMİ

1. Bu sözlüğün birincil amacı, üye ülkelerde mesleki eğitim ve öğretim sisteminin yenilenip geliştirilmesi için Avrupa Eğitim Vakfıyla (AEV) birlikte çalışanlara yardımcı olmaktır. Anılan doğrultuda, AEV ile birlikte ortak terimler hazinesi oluşturmaya ve kullanmaya gereksinim duydukları kavramlara ilişkin ortak bir anlayış geliştirmeye çalışanlara yardım edilmesi amaçlanmaktadır.
2. Sözlükte, iş piyasası terimleriyle standartlarına, eğitim ve öğretim programı geliştirme terimlerine ve bunlarla ilgili daha genel bazı kavramlara ilişkin Türkçe tanımlar verilmektedir. Öte yandan sözlükte, tanımlanan terimlere ilişkin daha kapsamlı açıklamalarla İngilizce, Almanca ve Fransızca eşdeğer terimler de yer almaktadır. Ayrıca, sözlükte yer allan birbiriyle ilgili terimler arasıda göndermeler de yapılmıştır.
3. Sözlüğü kullanmanın iki temel yöntemi söz konusudur. Bunlar:
   - belirli bir terimin anlamını ve eşdeğerlerini araştırmak,
   - belirli kavramların Türkçe, İngilizce, Almanca ve Fransızca nasıl ifade edileceğini ve herhangi bir konuya ilişkin terimlerin ait olduğu alanı bulmaktır.
4. Birinci işlev terimlerin alfabetik olarak listelendiği sözlüğe yöntemine uygun olarak bakılmasıyla sağlanır.
5. İkinci işlev içinse, sözlükteki terimlerin seçilmesi ve gruplandırılarak birbirleriyle ilişkilendirilmesi yönteminin anlaşılması zorunludur.
6. Sözlüğün hazırlanmasında birinci işlem basamağı terimlerin gruplandırılması için bir yöntem geliştirilmesi olmuştur. Böylece boşlukların ve çakışmaların belirlenebilmesi ve terimler arasında basit bir gönderme sisteminin oluşturulması amaçlanmıştır.
7. Benimsenen yaklaşım çerçevesinde, karar alma, uygulama, geliştirme ve seçilen terimlerin sözlüğe yerleştirilmesi için çok geniş ve genel bir modelin belirlenmesiyle işe başlamıştır.
8. Söz konusu model şekil 1'de gösterilmektedir. Şekil 1, politika belirleyiciler için en geniş biçimiyle karar alma döngüsünü anlatmaktadır.

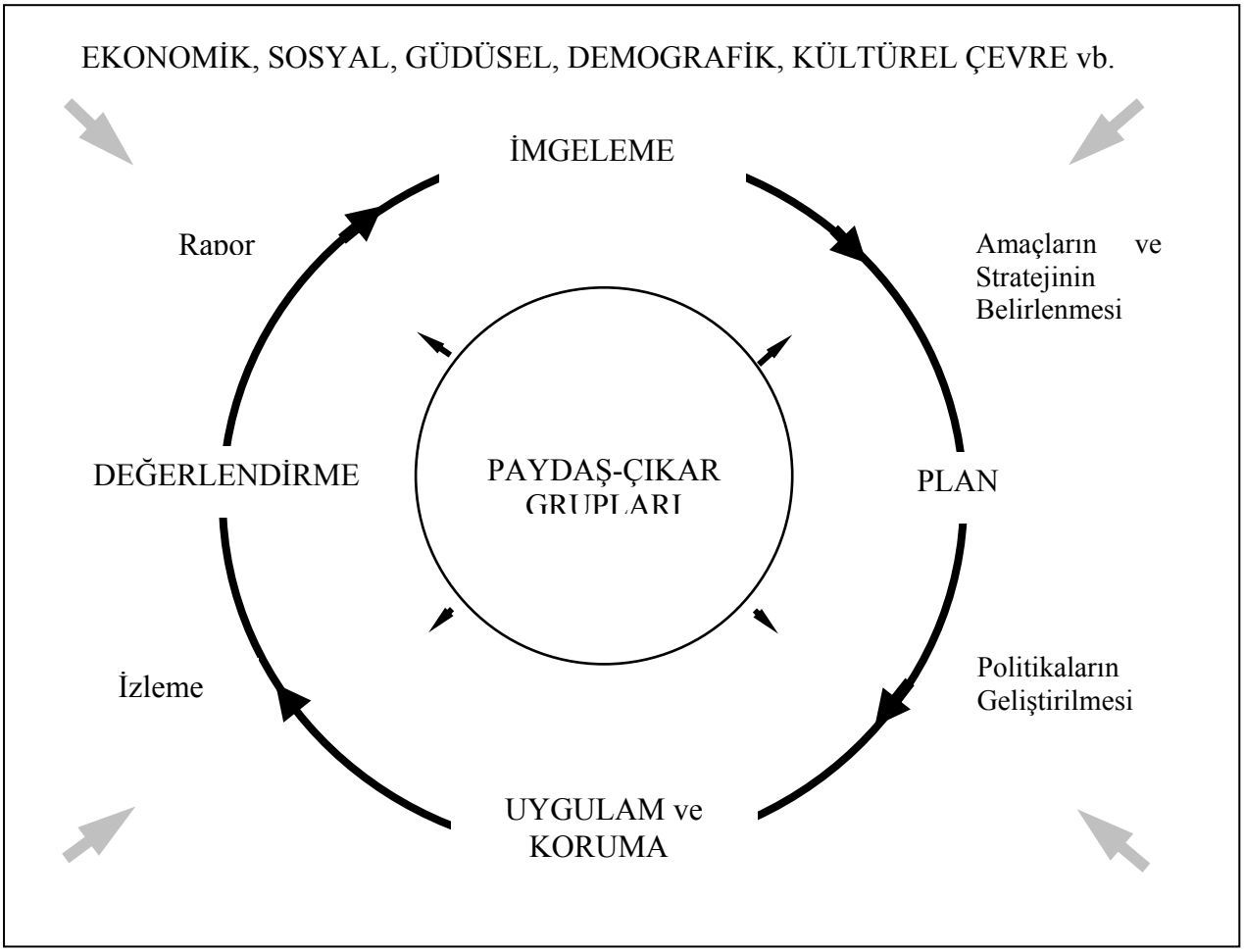

9. Politika birimlerinin karar almaları belirli bir çevrede gerçekleşir. Bu çevre, aşağıda bazıları belirtilen genel kavramlarla ayırt edilir.
   - politika konuları
   - politikanın uygulaması ya da sonuçları çıkarlarını ilgilendiren diğer kişiler ve gruplar
   - olası politika araçları
   - kişilerin ve politikaların faaliyet gösterecekleri kurumsal yapı
10. Böyle bir yapı içinde etkin bir birim, görevini, amaçlarını ve politikalarının stratejik hedeflerini belirleyebilmek için, politika üretme, uygulama ve gözden geçirip yenileme döngüsüne, politika çevresini imgeleyerek başlar. Bunu yaparken ilgili taraflara danışır. Daha sonra, belirli planlar üretip uygulamaya koyar ve ardından tekrar ilgili taraflara danışır. Bundan sonraki basamak, çevre ve çevre değişiklikleriyle bağlantılı olarak politikanın uygulanma sürecinin ve sonuçlarının izlenmesidir. Bu konudaki raporlar ise, yeniden imgelemeyi sağlar ve politika üretip uygulamaya ilişkin bir sonraki döngüyü başlatır.
11. Bu model, Avrupa Eğitim Vakfının amaçları doğrultusunda, seçilmiş terimler modelin öngördüğü biçimde gruplara ayrılarak, çevresiyle ilişkilendirilmiştir.

12. Politika sürecinin bütünü içinde ilgilenilmesi gereken ilk konu, politikanın uygulanması ve sonuçlarından çıkarları etkilenen paydaş-çıkar grubudur. Bu grup, şekil 1'in merkezinde gösterilmiştir.
13. Modelin basamaklarının imgelenmesine ayrılmış önemli bir kısım terim, politikanın çevresine ilişkin tanımları içermektedir. Buna göre, söz konusu çevre aşağıda belirtilen alt kısımlara ayrılmıştır.
    - başka bir yere yerleştirilmemiş genel kavramlar
    - demografi
    - ekonomi
    - işgücü piyasası
    - eğitim piyasası
    - ürün piyasası
14. Modelin, izleyen iki basamağı,
    - **uzlaşma stratejisi**
    - **politikanın geliştirilmesi, uygulanması / korunması** konularına ilişkindir.

    Bu basamaklar alt kısımlara ayrılmamıştır.
15. Modeldeki son basamak, **izleme / değerlendirme /gösterme / rapor** etme konularından oluşmaktadır. Bu basamak da aşağıda belirtilen iki alt kısma ayrılmıştır.
    - göstergeler (ve bunlara ilişkin yapı)
    - Mesleki eğitim ve öğretimin etkinliği ve sonucu
16. Her kısımdaki terimler ayrı ayrı, diğer bazı terimlerin mantıksal olarak ilişkilendirildiği bir **anahtar terim** başlığı altında gruplara ayrılmıştır.
17. Sözlük yukarıda belirtilen şekilde hiyerarşik bir yapıda oluşturulmuştur. Her üst grup belirli sayıda **anahtar terimi**, her anahtar terim de belirli sayıda **ilgili terimi** kapsamaktadır. 1. ve 89. sayfalar arasında yer alan indekste anahtar terimler alfabetik olarak yer almaktadır. İndekste anahtar terimleri kapsayan üst gruplar gösterilmiş ve anahtar terimlerin altında kalan ilgili terimlerin listesi verilmiştir.

Sözlük düzeni

Bu sözlük üç bölümden oluşmaktadır.

1. **Anahtar terimler indeksi**.
   1.1 Anahtar terimlerin alfabetik listesi.
   1.2 İlgili terimler ve göndermeler her bir anahtar terimlerle birlikte alfabetik olarak sıralanmıştır.
   1.3 Aynı zamanda anahtar terim niteliği taşıyan göndermeler büyük harfle başlamaktadır.
   1.4 Her anahtar terim aynı zamanda ait olduğu gruba bir gönderme niteliğindedir.

   Örneğin:

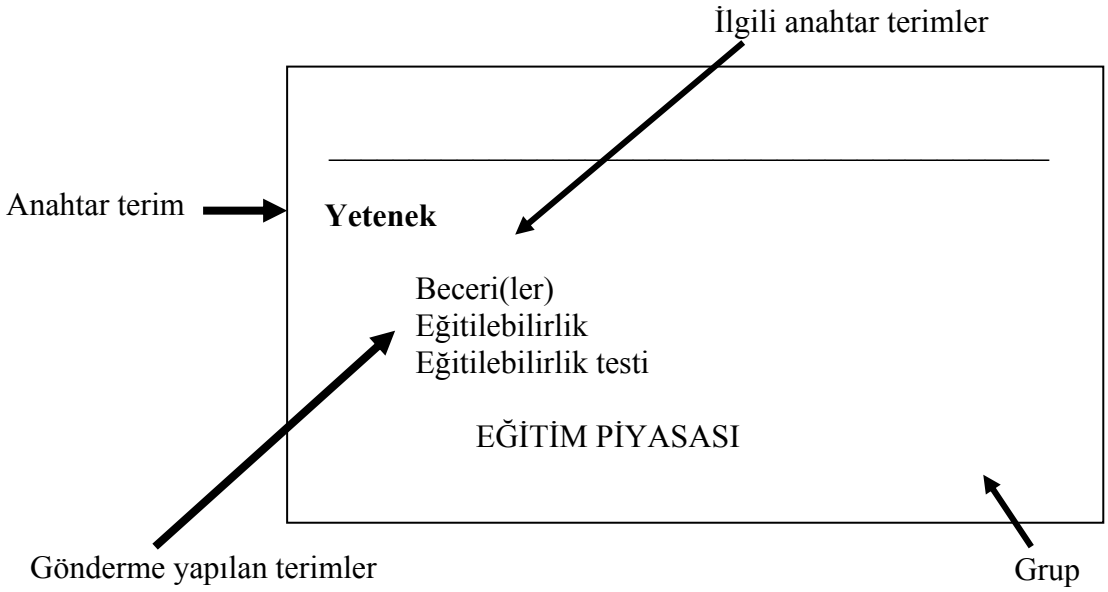

2. **Sözlükteki terimler:** Bu terimlerin tanımları ve açıklamaları alfabetik sıraya uyularak yapılmıştır. Açıklamalar,
   2.1 terimin kullanımına ilişkin bilgi notu niteliğinde ya da
   2.2 terimi ve batı ülkeleri ve/veya modern kapitalist ekonomilerdeki uygulama biçimini açıklayıcı niteliktedir.
3. Son olarak sözlükte, her terimin İngilizce, Almanca ve Fransızca eşdeğerlerini gösteren bir **eşdeğer terimler tablosu** yer almaktadır.

   Bu tabloların hiçbirinin tam ve eksiksiz olduğu söylenemez. Önerilecek ek eşdeğer terimlerin sözlüğü zenginleştireceği düşünülmektedir.
4. Sözlük okunurken bu tabloların sürekli takip edilmesi önerilir. Eşdeğer terimlerin sözlükteki diğer terimlerle ilişkilendirilmesinde indeks yardımcı olacaktır.

KISALTMALAR

AB	:	Avrupa Birliği
AEV	:	Avrupa Eğitim Vakfı
BİT	:	Bilgi ve iletişim teknolojileri
bkz.	:	bakınız
CEDEFOB	:	Centre europeen pour le développemet de la formation professionelle
GSYH	:	Gayrı safi yurtiçi hasıla
İKG	:	İnsan kaynaklarının geliştirilmesi
KOBİ	:	Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
MEÖ	:	Mesleki eğitim ve öğretim
USES	:	Uluslararası standart endüstri sınıflandırması

A

açık öğrenme

Erişim
Öğrenme
Uzaktan öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

ademi merkezileşme

GENEL KAVRAMLAR

akreditasyon (ehliyetlerin onaylanması-akredite edilmesi)

Akreditasyon sistemi
Belge, belgelendirme
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetlerin tanınması
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

akşam okulları / akşam kursları

Eğitim
Yetişkinler eğitimi

EĞİTİM PİYASASI

aktarılabilir beceriler

Anahtar beceriler
Beceri uzmanlaşması, uzmanlık alanı, uzmanlık
Beceriler
Beceri aktarımı/becerilerin aktarılması
Çekirdek beceriler
Değiştirilmiş/artırılmış/yükseltilmiş beceriler
Temel beceriler
Uzmanlık becerileri

İŞGÜCÜ PİYASASI

alıştırma-uyum eğitimi (oryantasyon eğitimi)

Eğitim ihtiyacı
Eğitim yerleri
Gelişmek, geliştirmek

İş başında eğitim
İş dışında eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

almaşık sistem

Eğitim ve öğretim stratejisi
Mesleki eğitim ve öğretim (MEÖ)

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

almaşık mesleki eğitim ve öğretim

Çıraklık eğitimi
İkili sistem (dual sistem)

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

alt düzey ortaöğretim

Genel eğitim
İlköğretim
Ortaöğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

alt işveren

İstihdam
İstihdam sistemi
İşgücü
İşveren
İşveren vekili
Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

amaç, nesnellik, tarafsızlık

Amaç
Bilgi
Eğitim profili
Know-how

GENEL KAVRAMLAR

---

ana aktörler

Grup/Takım
Kurum
Paydaş-çıkar grubu
Sonuç
Yasama/(Yasa)/(Tüzük)

Yönetim/(Yönetsel)

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

ana beceriler

EĞİTİM PİYASASI

---

anahtar beceriler

EĞİTİM PİYASASI

---

anket (sormaca)

Araştırma yöntemleri

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

ara sınavlar

Sınav

EĞİTİM PİYASASI

---

arabuluculuk

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

aracı kişiler/kuruluşlar

Mesleki kuruluşlar

Ticaret konseyi

Ticaret odası

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

araştırma yöntemleri

Anket (yapılandırılmış, yapılandırılma-mış anket)

Beceri eksikliklerinin tanımlanması

İnceleme

İşgücü piyasası analizleri

Model oluşturma, biçim verme

Nitel yöntemler

Sosyal inceleme

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

arz değişkenliği (oynaklığı)

Piyasa duyarlılığı

Talep esnekliği

EKONOMİ

asgari (ücret) oranları

Asgari ücret

Gelir

Ödeme

Ücret

İŞGÜCÜ PİYASASI

ayrıcalıklı işlem ve vergi bağışıklığı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

B

bağımlılık/bağımlı

Örgüt, kuruluş
Paydaş-çıkar grubu
Takım

GENEL KAVRAMLAR

bağımsız çalışma

İşçi
İşveren
İşgücü

EKONOMİ

bağımsız çalışma göstergeleri

Bağımsız çalışma
Gösterme(k)/Göstergeler
İşgücü
Nüfus

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

bakalorya

UZLAŞMA STRATEJİSİ

bakım hizmetleri

Hizmetler
Mallar
Üretim

EKONOMİ

baskı grubu

Kurum, kuruluş
Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

başarı

Amaç
Belgelendirme
İş
Yeterlilik

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / BELİRTME(K) / RAPOR ETME(K)

başarım

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

başarı / mezuniyet oranları

Anket
Göstergeler
Model
Niceliksel yöntemler
Okulu terk edenlerin oranı
Sosyal inceleme

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

beceri(ler)

Beceri açığı
Beceri ihtiyacı
Beceri transferi
Becerilerin geliştirilmesi
Çekirdek beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler
Yetenek

EĞİTİM PİYASASI

beceri açığı

İstihdam sistemi
İş piyasası analizi
Uyumsuzluk

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

beceri aktarımı

Aktarılabilir beceriler
Beceri ihtiyacı
Beceri(ler)
Beceride uzmanlaşma, uzmanlaşma
Becerilerin geliştirilmesi
Çekirdek/Anahtar beceriler
Hareket yeteneği
Mesleki beceriler
Şeffaflık

Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

---

beceri artırımı

Aktarılabilir beceriler
Anahtar beceriler
Beceri aktarımı
Beceri gerekleri
Beceriler
Çekirdek beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

beceri, bilgi ve anlama

Beceri(ler)
Çekirdek beceriler
Eğitim
Eğitim programının içeriği
Konu analizi
Mesleki eğitim ve öğretim
Öğrenme
Öğrenmenin içeriği
Yetenek
Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

---

beceri ihtiyacı

Beceri(ler)
Becerilerin geliştirilmesi
Çekirdek beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

---

belge, belgelendirme

Değerlendirme
Diploma
Kalifikasyon
Karşılaştırılabilirlik
Sertifika

EĞİTİM PİYASASI

bilgi

Amaç
Beceri, bilgi ve anlama
Kazanım
Öğrenme

GENEL KAVRAMLAR

---

bilgi toplumu (bilgiye dayalı toplum)

Öğrenme örgütlenmesi
Sürekli eğitim ve öğretim
Yaşam boyu öğrenme

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

bilgi ve iletişim becerileri

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

bilimsel meslek

Meslek

İŞ PİYASASI

---

burslar

Borç
Hibe

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

büyüme alanları (sektörler)

Piyasa ekonomisi
Temel (Birincil) sektör
Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yardımcı (ikincil) sektör
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

Ç

çalıştırıcı

Eğitim danışmanlığı
Öğrenme
Öğrenmeyi kolaylaştırmak
Örgütlü öğrenme süreçleri

EĞİTİM PİYASASI

çekirdek beceriler

Aktarılabilir beceriler
Anahtar beceriler
Beceri aktarımı
Beceri gerekleri
Beceri uzmanlığı
Beceriler
Değiştirilmiş/artırılmış/yükseltilmiş beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

çeşitlen(dir)me (piyasa)

Piyasa

DEMOGRAFİ

çevre

GENEL KAVRAMLAR

çıkar uzlaştırması

Arabuluculuk
Endüstri ilişkileri
Paydaş-Çıkar Grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

çırak

Kursiyer
Öğrenci

EĞİTİM PİYASASI

çıraklık

Almaşık

Çırak

Düzenleme

İkili (dual) sistem

İş eğitimi sözleşmesi

İşgücü piyasasının düzenlenmesi

Öğrenciyle sözleşme yapılması

UZLAŞMA STRATEJİSİ

D

dağıtım sistemi

İfa / uygulama

İfa engeli

UZLAŞMA STRATEJİSİ

danışmanlık

EĞİTİM PİYASASI

değerlendirme

Belge, belgeleme

Eğitim

Eğitim ve öğretim sistemi

Ehliyet

Fonların yararlılığı

Geri bildirim

Hakkaniyet

Kabul edilebilirlik

Kalite

Mesleki eğitim ve öğretim

Mesleki eğitim ve öğretim başarımına (performansına) ilişkin geri bildirim

Mesleki eğitim ve öğretim politikasının yeterliliği

Öğrenme

Sınav sistemi

Standartlar

Sürdürülebilirlik

Yararlılık

Yeterliliğin aktarılabilirliği

Yeterlilik

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

demografik eğilimler

Demografik iniş

Demografik grup

DEMOGRAFİ

denge

EKONOMİ

denklik, eşdeğerlik

Değerlendirme
Ehliyet
Erişim
Karşılaştırılabilirlik
Standartlar
Şeffaflık

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

ders (kurs) programı tasarımı

Eğitim programı (Müfredat)
Eğitim ve öğretimin süresi
Öğrenme
Program

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

diploma (belge/sertifika)

Denklik
Ehliyet
Eşdeğerlik, ehliyetlerin karşılatırıla- bilirliği
Sertifika
Sertifika çeşitleri

EĞİTİM PİYASASI

---

dual sistem

EĞİTİM PİYASASI

---

dünya fiyatları

Fiyatlar

EKONOMİ

---

düzenleme(k) / yasama(k)

Çıraklık sözleşmeleri
Eğitim görecek kişilerle sözleşmeler
(istihdam politikasında) aktif ve pasif önlemler
İş eğitimi sözleşmesi
İşgücü piyasasının düzenlenmesi

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

düzene tabi uzmanlık mesleği

Uzmanlık mesleği

İŞGÜCÜ PİYASASI

E

edinim

Değerlendirme
Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

eğitilebilirlik

Beceri(ler)
Değerlendirme
Sınav/sınama

EĞİTİM PİYASASI

eğitim / yetiştirme

Çıraklık eğitimi
Eğitilebilirlik
Eğitilebilirlik sınavı
Eğitim
Eğitime katılma
Hizmet içi eğitim
İkili (dual) sistem
İleri eğitim
İş başında eğitim
İş dışında eğitim
İş öncesi eğitim
İş öncesi mesleki eğitim ve öğretim
İşletme içi eğitim
İşletmeye dayalı eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Sürekli eğitim
Tam gün eğitim
Temel eğitim
Uzmanlık eğitimi
Yarım gün eğitim
Yeniden eğitim

EĞİTİM PİYASASI

eğitim altyapısı

Eğitim
Eğitim kurumu
Eğitim sağlayıcı
Eğitimin denetimi
Özel sektör / kamu sektörü koşulları

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim danışmanlığı

Çalıştırıcı
Öğrenme
Öğrenme süreçlerinin organizasyonu
Öğrenmeyi kolaylaştırma

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim hizmeti verme

Eğitim sağlayıcılar

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim ihtiyaçları

Beceriler, bilgi ve anlama
Eğitim
Eğitim piyasası
Öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim kurumları

Eğitim sağlayıcılar

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim ödeneği

Burs
Mesleki eğitim ve öğretimin finansmanı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

eğitim piyasası

Eğitim
İş piyasası
Pazarlama
Ürün pazarı

EĞİTİM PİYASASI

eğitim programı (müfredat)

Eğitim
Eğitim programı hedeflerinin geliştirilmesi
Eğitim programı genişliği
Eğitim programı içeriği
Eğitim programının tasarlanması
Öğrenme
Öğrenmenin içeriği
Standartlaştırma
Uzmanlaşma derecesi

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim programı (müfredat) standartları

Eğitim programı
Eğitim standartları
Ehliyet standartları
Meslek standartları
Standartlar

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim programı (müfredat) tasarımı

Eğitim
Eğitim programı
Eğitim programı hedeflerinin geliştirilmesi
Eğitim programı içeriği
Öğrenmenin içeriği
Uzmanlaşma derecesi

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim programının genişliği

Eğitim
Eğitim programı (müfredat)
Eğitim programının içeriği
Mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim programının (müfredatın) içeriği

Eğitim
Eğitim programı hedeflerinin geliştirilmesi
Eğitim programının genişliği

Eğitim programının içeriği
Eğitim programının tasarlanması
Öğrenme
Öğrenmenin içeriği
Standartlaştırma
Uzmanlaşma derecesi

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim sağlayıcılar

Eğitim hizmeti vermek

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim sistemi altyapısı

Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim standartları

Eğitim
Eğitim programı standartları
Ehliyet standartları
Meslek standartları
Standartlar

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim tanımı (profili)

Eğitim
İş
Meslek

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim teknolojisi

Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim ve öğretim

Genel eğitim
İlköğretim
Mesleki eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Meslek öncesi eğitim ve öğretim
Ortaöğretim
Ortaöğretim sonrası öğretim
Öğrenci merkezli öğrenme

Öğrenme
Örgün eğitim / yaygın eğitim
Özel öğretim
Sürekli eğitim
Teknik eğitim ve öğretim
Yeniden eğitim
Yetişkin eğitimi
Yüksek öğretim

GENEL KAVRAMLAR

---

eğitim ve öğretim politikası

Ehliyet koşulları
Firmanın çalıştırdığı atölyeler
Kredi ve belgeleme sistemi
Okul işlik ve atölyeleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

eğitim ve öğretim sektörü

Sektör

EKONOMİ

---

eğitim ve öğretim sistemi

Akşam kursları
Alıştırma – uyum eğitimi (oryantasyon eğitimi)
Burslar
Çıraklık eğitimi
Değerlendirme
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim yerleri
Mesleki eğitim ve öğretim
Mesleki ehliyetlerin tanınması
Olgunluk sınavı
Öğretmenlerin yeniden eğitimi
Uygulamalı eğitim
Yarı zamanlı eğitim (yarım gün eğitim)

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

eğitim ve öğretim stratejisi

Açık öğrenme
Eğitim ve öğretime erişim
Kendini yöneterek öğrenme

MEÖ'e dayalı kurum
MEÖ'in modernizasyonu
Personel gelişimi
Sosyal tarafların MEÖ'e katılımı
Sürekli mesleki gelişim (SMG)
Uzaktan eğitim kursları

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

eğitim ve öğretim süresi

Eğitim
Ders (kurs) programı tasarımı

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim ve öğretim yöntemleri

Kuramsal, uygulamalı öğretim
Öğrenciye yönelik yöntemler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

eğitim ve öğretime katılım

Eğitim
Eğitim hakkı
İlköğretim
Kişisel gelişim
Mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim yeri

Erişim
Giriş (kayıt)

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

eğitim yönetimi

Eğitim ve öğretim politikası
Yerel düzey
Yerinden yönetim
Yönetim

EĞİTİM PİYASASI

---

ehliyet

Anahtar beceriler / ehliyetler
Belge (sertifika)
Belgelendirme çeşitleri

Diploma
Ehliyet düzeyleri
Ehliyetlerin karşılaştırılması
Ehliyet standartları
Eşdeğerlik
İşletme ile bağlantılar
Kamu belgelendirmesi
Yeniden eğitim planları
Yerel belgelendirme

EĞİTİM PİYASASI

---

eğitim ve öğretime katılım

EĞİTİM PİYASASI

---

ehliyet düzeyleri

Anahtar beceriler / ehliyetler
Ehliyet
Ehliyet standartları
Ehliyet yapısı

EĞİTİM PİYASASI

---

ehliyet koşulları

Erişim
Giriş (kayıt)

EĞİTİM PİYASASI

---

ehliyet standartları

Ehliyet
Ehliyet koşulu
Erişim
Giriş (kayıt)

GENEL KAVRAMLAR

---

ehliyet yapısı

Anahtar beceriler / ehliyetler
Ehliyet
Ehliyet düzeyi

EĞİTİM PİYASASI

---

ehliyetin şeffaflığı

Ehliyet
Ehliyet koşulu

Erişim
Giriş (kayıt)

EĞİTİM PİYASASI

---

ehliyetlerin (karşılıklı olarak) tanınması

Akreditasyon
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetin onaylanması
Ehliyetin tanınması
Eşdeğerlik
Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

---

ekonomik bakımdan aktif nüfus oranı

Bağımsız çalışma
İstihdam
İşgücü
İşsizlik
İşverenler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

ekonomik büyüme

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Gelir/Gider/Ürün
GSYH'yı ölçme yöntemi
Ulusal gelir
Üretim
Ürün

EKONOMİ

---

ekonomik kalkınma

Ekonomik büyüme
Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Kurum
Sosyal, ekonomik değişim
Ürün

GENEL KAVRAMLAR

ekonomi politikası

Piyasa ekonomisi

Politika

GENEL KAVRAMLAR

---

ekonomik rekabet edebilirlik

Hizmetler

Mallar

Piyasa

Sektör

Ürün

EKONOMİ

---

ekonominin değişen ihtiyaçlarını izleme

Değerlendirme(k)

Gösterme(k)/gösterge

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

ekonominin değişen ihtiyaçlarını öngörme

Model

Öngörme verisi

Öngörü

Tahmin

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

endüstri ilişkileri

Endüstri ilişkileri sistemi

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

endüstri ilişkileri sistemi

Grup, takım, seri

Endüstri ilişkileri sistemi

Paydaş-çıkar grubu

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

endüstri sınıflandırması

EKONOMİ

endüstri yapısı

Endüstri sektörü

Yapı

EKONOMİ

---

enflasyon

Enflasyon düzeyi ve eğilimleri

Fiyatlar

EKONOMİ

---

enflasyon düzeyi ve eğilimleri

Eğilim

Enflasyon

Fiyatlar

Gösterge

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

e-öğrenme (elektronik öğrenme)

Bilgi toplumu

Eğitim teknolojisi

Sayısal okuryazarlık

Yeni temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

---

erişim (eğitim ve öğretime erişim)

Açık öğrenme

Eğitim ve öğretim politikası

Fırsat eşitliği

MEÖ'in modernizasyonu

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

esneklik

Ekonomi

Ekonominin değişen ihtiyaçlarının öngörülmesi

İşgücü piyasası

Uyumsuzluk

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

etki (beklenen / gerçek etki)

Değerlendirmek

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

eylem araştırması

Araştırma yöntemleri

Geri bildirim

İZLEME(K)/DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K)/RAPOR ETME(K)

F

faiz

Gelir

EKONOMİ

fırsat eşitliği

Eğitim ve öğretime giriş

Program

UZLAŞMA STRATEJİSİ

finansman sisteminin çeşitlendirilmesi

Eğitim ve öğretim sistemi

Eğitsel ikraz

Finansman mekanizmaları

Finansmana devlet katkısının gerçekleştirilmesi

Kamu finansmanı / Özel finansman / Karma finansman

MEÖ'in finansmanı

Mesleki eğitim ve öğretim

UZLAŞMA STRATEJİSİ

fiyatlar

Döviz kuru

Dünya fiyatları

Perakende fiyatları

Ticaret koşulları

Toptan fiyatlar

Tüketici fiyatları

EKONOMİ

fonların yararlılığı

Değerlendirme

Mesleki eğitim ve öğretim performansı-na ilişkin geri bildirim

Politika

Yararlılık

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

G

gayrı safi yurtiçi hasıla (gsyh)

Ekonomik büyüme
Gelir
Gider
GSYH ölçme yöntemleri
Mal
Tüketim
Ulusal gelir
Ürün, çıktı,verim
Yatırım

EKONOMİ

gsyh ölçme yöntemleri

Ekonomik büyüme
Gayrı safi Yurtiçi hasıla
Gelir/gider/ürün
GSYH ölçme yöntemleri
Üretim
Tüketim
Ulusal gelir
Yatırım

EKONOMİ

geçici iş

Alt işveren
Çağrı üzerine çalışma
Geçici(arızi) istihdam biçimine geçiş
İstihdam biçimi
İş dünyası
İşgücü talebi
İşgücü piyasası
Mevsimlik iş

GENEL KAVRAMLAR

geçiş

Reform süreci
Sosyal, ekonomik değişim

EKONOMİ

gelir

Akort ücret
Asgari ücret
Faiz
Gerçek ödeme/ücretler
Kâr
Kâr payı
Maaş
Ödeme
Tazminat
Ücret

EKONOMİ

---

gelişme (gelişim)

Gelişmek, Geliştirmek
Geliştirme ekipleri
Hazırlama / Geliştirme / Uygulama
Yenileştirme faaliyetleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

gelişmek, geliştirmek

Geliştirme ekipleri
Hazırlama / Geliştirme / Uygulama
Yenileştirme

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

geliştirme ekipleri

Eğitim
Gelişme, (Gelişim)
Hazırlama / Geliştirme / Uygulama
Mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonu
Öğrenme
Sistematik reform
Yenileştirme faaliyetleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

genel eğitim

Eğitim
Sürekli eğitim ve öğretim
Yetişkin eğitimi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

gerçek ücretler

Enflasyon
Fiyat
Fiyat indeksi
Gelir
Perakende fiyat indeksi
Sabit fiyatlar

İŞ PİYASASI

---

geri bildirim

Değerlendirme
Gelir
Hizmet

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

gider

Cari giderler
Genel devlet giderleri
Kamu giderleri
Özel giderler
Yatırım giderleri

EKONOMİ

---

gider (cari gider)

Cari giderler
Genel devlet giderleri
Kamu giderleri
Özel giderler
Yatırım giderleri

EKONOMİ

---

gider (genel devlet gideri)

Gider
Kamu giderleri
Özel giderler
Yönetim (ulusal, bölgesel, yerel)

EKONOMİ

gider (kamu gideri)

Gider

Yönetim

EKONOMİ

---

gider (özel giderler)

Gider

Kamu gideri

EKONOMİ

---

gider (sermaye giderleri)

Gider

Kamu gideri

Kâr

Maliyet unsurları

Yatırım

EKONOMİ

---

giriş

Sınav sistemi

EĞİTİM PİYASASI

---

girişimci

Girişimcilik

İşletme

EKONOMİ

---

girişimcilik/girişimcilik niteliği

Girişimci

EKONOMİ

---

görev

İş

Standart

GENEL KAVRAMLAR

---

görev analizi

Görev

İş

İşlev

İşlevsel analiz

GENEL KAVRAMLAR

görüşme

Arabuluculuk
Çıkar uzlaş(tır)ması
Diyalog
Gayrı resmi katılım
Paydaş-çıkar grubu analizleri
Serbest görüşme
Sosyal diyalog
Sosyal ortaklık
Toplu pazarlık
Yöntem

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

gösterme(k), gösterge

bağımsız çalışma göstergeleri
başarı/mezuniyet oranları
başarılar
ehliyet düzeyleri
enflasyon düzeyi ve eğilimleri
faaliyet oranları
göstergeler
istihdam biçimi
istihdam düzeyleri ve eğilimleri
işsizlik göstergeleri
işsizliğin yapısı
kayıtlar
mesleki istatistikler
öğrenimi bırakma oranları
üretim düzeyleri ve büyüme
üretkenlik (bir gösterge olarak)
yerel işgücü piyasası bilgi sistemi

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

H

hakkaniyet

GENEL KAVRAMLAR

hane halkı

Gider
Özel sektör
Tüketim

EKONOMİ

hareketlilik / hareket yeteneği

Beceri açığı
Becerilerin değişmesi
Eğitim ihtiyacı
Ehliyet
Ehliyetlerin karşılıklı olarak tanınması
İşler arası hareketlilik
Kariyer danışmanlığı
Meslekler arası hareketlilik
Okuldan çalışma yaşamına geçiş

İŞGÜCÜ PİYASASI

hazırlama, geliştirme, uygulama

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

hibe / karşılıksız burs

Burslar
Eğitim ödeneği
Ödünç / kredi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

hizmet(ler)

Mallar
Tüketici
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

I

ısmarlama ürün

Müşteri/müvekkil

Seri üretim

Üretim

EKONOMİ

İ

ikili sistem (dual sistem)

Almaşık
Çıraklık
Eğitim
İş deneyimi

EĞİTİM PİYASASI

ikinci şans eğitimi

Sürekli eğitim
Yetişkinler eğitimi

GENEL KAVRAMLAR

ikincil (yardımcı) sektör

Birincil (temel) sektör
Büyüme alanları
Piyasa ekonomisi
Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

ikraz (ödünç para verme)

Burs
Hibe

EĞİTİM PİYASASI

ileri eğitim

Eğitim ve öğretim sektörü
Gelişmek, geliştirmek
İkinci şans eğitimi
Ortaöğretim sonrası eğitim
Sürekli eğitim ve öğretim
Üçüncü düzey eğitimi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ilerleme

Belgelendirme
Eğitim
Ehliyet
Erişim

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/
GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

iletişim ağı kurma

Paydaş-çıkar grubu

GENEL KAVRAMLAR

---

ilköğretim

Değerlendirme

Eğitim

Orta öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

inceleme / yoklama

Anket

Araştırma yöntemleri

Model olma

Niteliksel yöntemler

Rapor

Toplum

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) /
GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

insan kaynakları

İnsan kaynakları gelişimi

İnsan kaynakları yönetimi

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

insan kaynaklarının geliştirilmesi

Eğitim

İnsan kaynakları yönetimi

Öğrenme

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

insan kaynakları yönetimi

İnsan kaynakları

İnsan kaynakları gelişimi

İŞ PİYASASI

---

istidat

Yetenek

Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

istihdam bürosu

İşgücü arzı

İŞ PİYASASI

---

istihdam durumu

Bağımsız çalışan

Gösterme(k)/gösterge

İstihdam

İşgücü

İşsiz

İşveren

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

istihdam düzeyi ve eğilimleri

Bölge

İstihdam

İş kolu

Değişim çizelgesi/göstergesi

İşletme

Meslek

Yerleşim yeri

İŞ PİYASASI

---

istihdam politikası

İş çeşitlendirmesi

İş dengesinin bozulması

İş esnekliği

İşgücü piyasası politikası

İş yaratımı

Meslek alanı öncelikleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

istihdam sistemi

Yönetim

İş dünyası

Geçici istihdam biçimine geçiş

İŞGÜCÜ PİYASASI

istihdamdaki işgücü

Ekonomik bakımdan aktif nüfus oranı
İstihdam
İşgücü
İşgücü piyasası

İŞ PİYASASI

---

iş

İstihdam
İstihdam bürosu

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

iş başında eğitim

Eğitim
İkili (dual) sistem
İş dışında eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

iş deneyimi

Çalışma yaşamı
Eğitim programı (müfredat)
Eğitim ve öğretim politikası
İş (işe yerleştirme)
Kurs tasarımı
Okuldan çalışma yaşamına geçiş

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

iş dışında eğitim

Eğitim
İş başında eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

iş dünyası

Geçici iş
İş deneyimi
İşgücü piyasası
İşgücü

Mevsimlik iş
Yönetici

GENEL KAVRAMLAR

---

iş düzeni (örgütlenmesi)
İşletme

EKONOMİ

---

işçi
İstihdam
İşgücü
Yönetici

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

işçi sendikaları
İşgücü piyasası
İşçiler
Kurum, kuruluş
Sosyal taraflar
Üç taraflı kurumlar

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

işe dönüş programları

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

işgücü (emek)
Bağımsız çalışma
Denetmen, şef, ustabaşı
Ekonomik ve teknik nedenlerle işten çıkarma
İstihdam
İstihdamdaki işgücü
İşgücü piyasası
İşsiz, iş talep eden
İşsizlik
Katılım oranları
Orta kademe yöneticiler
Üst düzey yöneticiler
Yöneticiler

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü (emek) alımı politikası ve yöntemleri
İnsan kaynakları

İnsan kaynakları yönetimi
İş

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü (emek) arzı

İstihdam bürosu
İşe yerleştirme

İŞ PİYASASI

---

işgücü piyasası

Bölgesel işgücü piyasası
İş piyasalarının bölümlenmesi
İşgücünün geçici istihdam biçimine geçirilmesi
Ulusal işgücü piyasası
Yerel işgücü piyasası
Yurt dışı işgücü piyasası
Yurtiçi işgücü piyasası

İŞ PİYASASI

---

işgücü piyasası (bölgesel işgücü piyasası)

İşgücü piyasası
Ulusal işgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü piyasası (iç/dış işgücü piyasası)

İşgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü piyasası (ulusal işgücü piyasası)

İşgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü piyasası (yerel işgücü piyasası)

Bölgesel işgücü piyasası
İş
İşgücü piyasası
Meslek
Ulusal işgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü piyasası analizi

Araştırma yöntemleri
İşgücü piyasası

Sistem
Yapı

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü piyasası raporları

İşgücü piyasası
Rapor

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

işgücü piyasası yerel bilgi sistemi

Gösterme(k)/gösterge
Sistem
Yerel işgücü piyasası analizleri

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

işgücü (emek) planlaması

İnsan kaynakları yönetimi
İstihdam

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü (emek) talebi

İşgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü uyuşmazlığı

İşgücü arzı
İşgücü talebi
Uyuşmazlık

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işgücü (emek) yoğunluğu

Teknolojik yapı
Üretim
Üretkenlik

İŞ PİYASASI

---

işgücüne katılım oranı

Çalışma yaşındaki nüfus
İşgücü

İŞGÜCÜ PİYASASI

işgücünün geçici istihdam biçimine geçirilmesi

Alt işveren
Çağrı üzerine çalışma
Geçici iş
İstihdam biçimi
İş dünyası
İşgücü talebi
İşgücü piyasası
Mevsimlik iş

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işler arası hareketlilik

Hareketlilik
İş
Kurum

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işletme

Ekonomi
Girişimci
Özel mülkiyet

EKONOMİ

---

işletme içi eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

işletmelerle bağlantılar

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

işletmenin, işyerinin, işin gerekleri nedeniyle fesih

İstihdam
İşçi
İşgücü
İşveren

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işlev

Görev
Görev analizi
İşlevsel analiz
Meslek

Standartlar

GENEL KAVRAMLAR

---

işlevsel analiz

Görev

Görev analizi

İşlev

GENEL KAVRAMLAR

---

işsizlik

İnceleme

İstihdam politikası

İşgücü piyasası

İşgücü

İşsizlik göstergeleri

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

işsizliğin yapısı

Gösterme(k) / göstergeler

İş kolu

İşsizlik

Meslek

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

işsizlik göstergeleri

Endüstri sektörü

Gösterme(k)/gösterge

İşgücü

İşsizlik

Meslek

Nüfus

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

işveren

Alt işveren

İstihdam sistemi

İşçi

Müdür

Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

işveren örgütleri/ kuruluşları

Sosyal taraflar

Aracı kurumlar

İşverenler

İşçi sendikaları

Meslek kuruluşları

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

işveren vekili

Alt işveren

İşçi

İşveren

Müdür

Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

işyeri

İşgücü

İşveren

Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

izleme(k)

Ekonominin değişen ihtiyaçlarının izlenmesi

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

K

kabul edilebilirlik

Değerlendirmek, paha biçmek

İZLEME(K)/DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

kalite

Kalite değerlendirmesi
Kalite güvencesi
Kalite kontrol
Kalite ölçümü
Kalite standartları
Kalite yönetimi
Vasıflı işgücü kalitesi

GENEL KAVRAMLAR

kalite ve vasıflı işgücü kalitesi

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

kalite değerlendirmesi, kalite tahmini

Kalite

GENEL KAVRAMLAR

kalite denetimi

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite ölçümü
Kalite standartları
Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

kalite güvencesi

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite ölçümü
Kalite standartları

Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

---

kalite ölçümü

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite standartları
Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

---

kalite standartları

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite ölçümü
Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

---

kalite yönetimi

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite ölçümü
Kalite standartları

GENEL KAVRAMLAR

---

kambiyo (döviz) kuru

Fiyatlar

EKONOMİ

---

kamu işletmeleri

İşletme
Kamu sektörü
Mülkiyet

EKONOMİ

---

kâr

Gelir

Gider
Maliyetler

EKONOMİ

---

kâr payı (temettü)
Ortaklık
Kâr

EKONOMİ

---

karşılaştırılabilirlik (vasıflar bakımından)

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

katılım

EĞİTİM PİYASASI

---

katma değer
Ekonomi politikası
Üretim
Ürün

EKONOMİ

---

kayıt
Başarı / Mezuniyet oranları
Göstergeler
Mesleki istatistikler
Ortaöğretim üstü MEÖ'in göreceli ağırlığı
Yerel işgücü piyasası bilgi sistemi

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

kendi yönetiminde öğrenme
Eğitim ve öğretim sistemi
Kişisel gelişim
Öğrenme

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

kentleşmiş, yarı kentleşmiş, kırsal bölgeler
Üretim
Yerel işgücü piyasası bilgi sistemi

GENEL KAVRAMLAR

---

kısıtlama
Ekonomik gelişme

Mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonu/reformu
Reform süreci
Sistemli reform
Sosyal- ekonomik değişiklik

GENEL KAVRAMLAR

---

kısmi süreli eğitim / öğretim

Eğitim
Tam gün eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

kişisel gelişim

Belge, belgelendirme
Gelişme, gelişim
Yöneticilik eğitimi

GELİŞMEK/UYGULAMAK/ KORUMAK

---

know-how

Beceri
Yetenek

GENEL KAVRAMLAR

---

kolej

Eğitim
Eğitim altyapısı
Eğitim ve öğretim politikası
Eğitim ve öğretim sistemi
Mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

konu analizi

Ders (kurs) programı tasarımı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

korumak, tutmak

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

kredi, kredili sistem

Eğitim ve öğretim politikası
Ehliyet gereksinimi
Ehliyetin tanınması
Kredi ve kredili sistem

UZLAŞMA STRATEJİSİ

kullanarak öğrenme

Anahtar beceriler
Eğitim standartları
İkili sistem
Öğrenme
Yaparak öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

---

kuramsal, pratik öğretim

Ders (kurs) programı tasarımı
Eğitim
Öğretim
Pratik öğretim

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

kursiyer

EĞİTİM PİYASASI

---

kuruluş / örgüt

Amaç
Çalışma örgütü
Hizmetler
İşveren sendikaları/ kuruluşları
Mallar

GENEL KAVRAMLAR

---

kurum, kurumsallaşma

Yasama yapısı
Kurumsal yapı

GENEL KAVRAMLAR

---

küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (kobi'ler)

Girişimci

EKONOMİ

---

küreselleşme

Piyasa
Piyasa değişkenliği, oynaklığı
Sosyal, ekonomik değişim

EKONOMİ

M

maaş (aylık ücret)

İŞGÜCÜ PİYASASI

maliyetler

Sermaye masrafı

Masraf

EKONOMİ

mali yükümlülük

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

mal(lar)

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

meslek

Meslek alanları/grupları

Meslek tanımı

Mesleki sınıflandırma

Teknik eleman

Vasıflı / Yarı-vasıflı / Vasıfsız iş

Zanaat

İŞGÜCÜ PİYASASI

meslek alanı

Beceri

Grup/Takım/Seri

İş

Meslek

Yeterlilik

İŞGÜCÜ PİYASASI

meslek grubu

Beceri

Grup/Takım/Seri

Meslek

Yeterlilik

İŞGÜCÜ PİYASASI

meslek okulları

Eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Mesleki ortaöğretim ve eğitim politikası
Ortaöğretim

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

meslek örgütü

Aracı kurum
Beceriler
Ehliyetler
Uzmanlık mesleği

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

meslek tanımı

Grup/Takım/Seri
Meslek
Yeterlilik

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

mesleki eğitim ve öğretim (meö)

Eğitim
İş öncesi eğitim ve öğretim
Öğretim
Yeterlilik temeline dayalı mesleki eğitim ve öğretim

GENEL KAVRAMLAR

---

mesleki eğitim ve öğretimin sonuçları

Becerili iş gücünün niteliği ve niceliği

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

mesleki eğitim ve öğretimin finansmanı

Eğitim ve öğretim sistemi
Eğitime katkı payı
Finansman kaynakları
Finansman mekanizmaları
Finansman sisteminin çeşitlendirilmesi
Finansmanda devlet katkısının gerekçesi
Hibe (karşılıksız burs)
İkraz (ödünç)
Kamu finansmanı / Özel finansman / Karma Finansman

Maaşlar
Mesleki eğitim ve öğretim
Öğrenciye yönelik finansman
Öz finansman
Tercihli uygulama ve vergi bağışıklığı

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonu/ reformu

Beceri
Eğitim programı
Erişim
Kurum
Mesleki eğitim ve öğretim
Sistematik reform
Sosyal ve ekonomik değişim
Yeterlilik

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

mesleki eğitim ve öğretim politikasının verimliliği

Araştırma yöntemleri
Değerlendirme
Politika
Rapor
Verimlilik

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

mesleki eğitim ve öğretim sistemi

Belgelendirme
Değerlendirme
Eğitim yönetimi
Kurum
Mesleki dernekler
Mesleki eğitim ve öğretim
Paydaş-çıkar grupları
Sendikalar
Sistem
Yasal çerçeve

GENEL KAVRAMLAR

mesleki istatistikler

Değerlendirme(k)

Gösterme(k)/göstergeler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

mesleki oryantasyon (mesleğe alıştırma)

Mesleki rehberlik

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

mesleki rehberlik

Mesleki oryantasyon (mesleğe alıştırma)

İŞ PİYASASI

---

mesleki sınıflandırma

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

mesleki standartlar (ulusal mesleki standartlar)
mesleki bilgi ve deneyim standartları (ulusal mesleki bilgi ve deneyim standartları)

Standartların oluşturulması

GENEL KAVRAMLAR

---

mesleki yapı

İstihdam

Meslek

Yapı

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

mevsimlik iş

Çalışma yaşamı

Geçici iş

İstihdam

İşgücü talebi

İŞ PİYASASI

---

mobilite

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

model

Grup

Öngörü

Sistem

GENEL KAVRAMLAR

model oluşturma

GENEL KAVRAMLAR

model oluşturma

Standart üretim

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

müfredat

EĞİTİM PİYASASI

müşteri, müvekkil

Ismarlama üretim

ÜRÜN PİYASASI

N

nesnellik (objektif olma)

GENEL KAVRAMLAR

nitel yöntemler

Araştırma yöntemleri

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

O

okuldan işe geçiş

Eğitim
Girişimcilik
Hareketlilik (mobilite)
İstihdam
İşsizlik
Rehberlik ve danışmanlık

İŞ PİYASASI

olgunluk / yeterlilik sınavı (bakalorya)

Belge, Belgelendirme
Eğitim
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet

UZLAŞMA STRATEJİSİ

onaylama / geçerlilik

Araştırma yöntemleri
Değerlendirme
İnceleme
Rapor

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

onaylayan kurum

Ehliyetlerin onaylanması (akredite edilmesi)
Meslek standartları, Ulusal meslek standartları

UZLAŞMA STRATEJİSİ

orta kademe yöneticiler

İŞGÜCÜ PİYASASI

ortaöğretim

Genel eğitim
İlköğretim
Kamu eğitimi
Ortaöğretim
Ortaöğretim sonrası eğitim
Örgün / Yaygın eğitim

Özel ortaöğretim
Özel öğretim
Teknik eğitim
Üçüncü düzey eğitimi
Yüksek öğretim

GENEL KAVRAMLAR

---

ortaöğretim üstü eğitim

İleri eğitim
Üçüncü düzey öğretim
Yüksek öğretim
Zorunlu öğretim üstü öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

oryantasyon eğitimi

EĞİTİM PİYASASI

---

otofinansman

Yatırım

GENEL KAVRAMLAR

Ö

ödeme

Gelir
Maaş
Ücret
Hizmetler

İŞGÜCÜ PİYASASI

ödünç / kredi

EĞİTİM PİYASASI

öğrenici merkezli öğrenme

Eğitim
Kendini yöneterek öğrenme
Öğrenmeyi kolaylaştırmak
Yaşam boyu öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

öğrenci-öğretmen oranı

Araştırma yöntemleri
Eğitim altyapısı
Ehliyet
Kayıt

UZLAŞMA STRATEJİSİ

öğrenci / kursiyer

Çırak
İkili sistem (dual sistem)
İş deneyimi

EĞİTİM PİYASASI

öğrenme

Açık öğrenme
Eğitim
Kendi yönetiminde öğrenme
Mesleki eğitim ve öğretim
Öğrenci merkezli öğrenme
Öğrenme içeriği
Öğrenmeyi kolaylaştırmak

Örgütsel öğrenme
Uzaktan öğrenme
Yeterlilik temeline dayalı öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

öğrenme bölgesi

Yerinden yönetim

EĞİTİM PİYASASI

öğrenme içeriği

Ders ve kurs programı hazırlama
Eğitim programı (müfredat)
Eğitim programının genişliği

EĞİTİM PİYASASI

öğrenme sonuçları / öğrenme edinimleri

Belge, belgelendirme
Değerlendirme

EĞİTİM PİYASASI

öğrenme süreci

Öğrenci merkezli öğrenme
Öğretim
Öğretim yöntemleri
Proje yöntemleri
Yaşam boyu öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

öğrenme toplumu

Bilgi toplumu
Öğrenme örgütlenmesi
Sürekli eğitim ve öğretim
Yaşam boyu öğrenme

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K)/ KORUMA(K)

öğrenme yardımcısı

Eğitim ihtiyaçları
Öğrenci merkezli öğrenme
Öğrenme
Öğrenmeyi kolaylaştırmak
Rehberlik ve danışman

İŞ PİYASASI

öğrenmenin değerlendirilmesi

Başarı
Belge, Belgelendirme
Değerlendirme
Sınav

EĞİTİM PİYASASI

öğrenmeyi kolaylaştırma(k)

Eğitim
Kendi yönetiminde öğrenme
Öğrenci merkezli öğrenme
Öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

öğretim altyapısı

Öğretim olanakları
Öğretim donanımı

EĞİTİM PİYASASI

öğretme / öğretim

Eğitim
Öğrenme / Öğretim
(Örgütlü) eğitim ve Öğretim
Öğrenmeyi kolaylaştırma(k)
Örgütlü öğrenme süreci

EĞİTİM PİYASASI

öğretme stratejileri

Eğitim
Öğrenme
Öğretim

GENEL KAVRAMLAR

öğretmen ve eğitimci eğitimi

Eğitim
Öğretim altyapısı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

ölçüt-referans standartlar, normatif standartlar

Değerlendirme

Eğitim ve öğretim sistemi
Standart belirleme
Standartlar
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ön mesleki eğitim ve öğretim

Eğitim
Ortaöğretim
Sürekli mesleki eğitim ve öğretim
Temel mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

ön öğrenim/öğrenme

Yaygın öğrenme
Yaygın öğrenmenin onaylanması

EĞİTİM PİYASASI

öngörü

Tahmin

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

öngörme verisi

Geri bildirim
Gösterme(k) / gösterge
Model
Tahmin

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

örgün eğitim

Eğitim
Yaygın eğitim

EĞİTİM PİYASASI

örgütsel bilgi edinme (öğrenme)

EĞİTİM PİYASASI

öz yönetimle öğrenme

UZLAŞMA STRATEJİSİ

özel eğitim ve öğretim

Eğitim

Eğitim altyapısı

Eğitim sağlayıcılar

EĞİTİM PİYASASI

özel girişim

İşletme

Mülkiyet

Özel sektör

EKONOMİ

özelleştirme

İşletme

Mülkiyet

UZLAŞMA STRATEJİSİ

özelleştirme derecesi

İşletme

Kamu sektörü

Mülkiyet

Özelleştirme

Şube

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

P

parti üretim

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

paydaş-çıkar grubu

Ana aktörler

Karşılıklı bağımlılıklar

Paydaş-çıkar grubu direnci

Şebeke/ağ oluşturma

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

perakende fiyatları

Fiyatlar

Müşteri

EKONOMİ

performans (başarım)

Amaç

Bilgi

Ehliyet

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

piyasa

Eğitim piyasası

İşgücü piyasası

Kaçmak

Mükemmel, tam piyasa,

Piyasa duyarlılığı

Piyasa eksikliği

Piyasanın duruma uyum sağlaması

Piyasanın çeşitlen(diril)mesi

Ürün piyasası

EKONOMİ

piyasanın duruma uyum sağlaması (intibakı)

Denge

Piyasa

EKONOMİ

piyasa duyarlılığı

Arz değişkenliği

Talep esnekliği

EKONOMİ

---

piyasa ekonomisi

Birincil (temel) sektör

Büyüme alanları

İkincil (yardımcı) sektör

Piyasa

Üçüncül sektör (hizmet sektörü)

Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

---

piyasa eksiklikleri

Hizmetler

Mallar

Piyasa

Tam piyasa

EKONOMİ

---

politika

Eğitim politikası

Ekonomik politika

İkincillik

İstihdam politikası

Öğretim politikası

Politika gündemi

Yerinden yönetime geçiş politikası

GENEL KAVRAMLAR

---

politika gündemi

Amaç

Kurum/kuruluş

Politika

GENEL KAVRAMLAR

---

politika / program sonuçları

Etki (beklenen, gerçek)

EKONOMİ

---

pratik eğitim

Ana beceriler
Beceri aktarımı
Çırak, çıraklık
İkili sistem (Dual sistem)
Yaparak öğrenme

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

program

AB okullarıyla bağlantı kurmayı teşvik etmek
Ders (kurs) programı tasarımı
Eğitim
Eğitim programı (müfredat)
Ehliyet hedefleri
Fırsat eşitliği
İnsan gücü planlaması
İnsan kaynaklarının yönetimi
Öğrenme
Öğretim programları
Öğretim
Öğretim süresi
Sosyal taraflarla ilişkili yönetim eğitimi
Yetişkin eğitimi girişimleri

GELİŞRİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

proje yöntemi

Eğitim
Öğrenci merkezli öğrenme
Öğrenme
Öğretme stratejileri

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

R

rapor

Eğitim ve öğretim raporları
İşgücü piyasası raporları
Beceri gereklerine yönelik çalışmalar

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

reform süreci

İşgücü piyasası
Kurum
Mesleki eğitim ve öğretim sistemi
Özelleştirme
Sosyal ekonomik değişim
Yeniden yapılanma

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

rehberlik ve danışmanlık

Eğitim
Eğitim ihtiyaçları
Öğrenme yardımcısı

GELİŞTİRMEK / UYGULAMAK / KORUMAK

rota

Hareket yeteneği
İş
İşgücü piyasası
İşsizlik
Kurum, kuruluş

İŞ PİYASASI

S

sabit fiyatlar

Enflasyon
Fiyatlar
Gerçek ücretler

EKONOMİ

---

sayısal (dijital) bölünme

Bilgi toplumu (bilgiye dayalı toplum)
Bilgi ve iletişim becerileri
Eğitim ihtiyacı
Eğitim teknolojisi
Sayısal (dijital) okuryazarlık

EĞİTİM PİYASASI

---

sayısal (dijital) okuryazarlık

Bilgi toplumu (bilgiye dayalı toplum)
Bilgi ve iletişim becerileri
Eğitim ihtiyacı
Eğitim teknolojisi
Sayısal (dijital) bölünme

EĞİTİM PİYASASI

---

sektör

(kamu) sektörü
(özel) sektör
Dal, kol
Endüstri sektörü
Hizmet sektörü
Meslek sektörü
Uzmanlık sektörü
Yarı kentleşmiş alan

EKONOMİ

---

sektör (kamu sektörü)

İşletme
Mülkiyet
Özel sektör
Sektör

EKONOMİ

---

sektör (özel sektör)

Hane halkı
İşletme
Kamu sektörü
Mülkiyet
Sektör

EKONOMİ

---

sertifika, sertifikalandırma

EĞİTİM PİYASASI

---

sınai ürünler

İşletme
Mallar
Tüketici
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

---

sınav

Başarı
Belge, Belgelendirme
Değerlendirme
Edinim
Eğitim
Eğitim alt yapısı
Ehliyet

EĞİTİM PİYASASI

---

sistem

Çevre
Denge
Gözlem
Paydaş-çıkar grubu
Politik

GENEL KAVRAMLAR

---

sistem reformu

Kurum/kurumsal
Reform süreci
Sistem

Sosyal, ekonomik değişim
Sürdürülebilirlik

GENEL KAVRAMLAR

---

sivil toplum

Eğitim
Eğitim altyapısı
Eğitim ve öğretim politikası
Ehliyetlerin tanınması

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

sorumluluk/ sorumlu / hesap

Değerlendirme
Denetim
Rapor
Yatırımcı
Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

sosyal dezavantaj

Sosyal dışlama
Sosyal korumasızlık
Toplum

DEMOGRAFİ

---

sosyal dışlanma

Sosyal dezevantaj
Sosyal korumasızlık
Toplum

DEMOGRAFİ

---

sosyal diyalog

Paydaş-çıkar grubu
Sosyal taraflar

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

sosyal, ekonomik değişim

Baskı
Ekonomik gelişme
Küreselleşme
Mesleki Eğitim ve Öğretimin modernizasyonu / reformu

Reform süreci
Sistemli reform
Yapısal değişiklik
Yenilik

GENEL KAVRAMLAR

---

sosyal farklılaşma

Eğitim
İş
Kurum
Sosyal, ekonomik değişim
Toplum

DEMOGRAFİ

---

sosyal güvence

Sosyal dezevantaj
Sosyal dışlanma
Toplum

GENEL KAVRAMLAR

---

sosyal korumasızlık

Sosyal (dezavantaj) engellilik
Sosyal dışlanma
Toplum

DEMOGRAFİ

---

sosyal taraflar (ortaklar)

İşçi sendikaları
İşçiler
İşveren örgütleri/dernekleri
İşverenler
Sosyal diyalog
Üçlü yapılanmış kurumlar

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

sosyal inceleme

Anket (yapılandırılmış, yapılandırılma-mış anket)
Araştırma yöntemleri
İnceleme
Model oluşturma, biçim verme
Rapor

Toplum

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

sözleşme

Aktif / Pasif önlemler (istihdam politikası)
Çıraklık sözleşmeleri
Mesleki eğitim sözleşmeleri
Düzenleme/Yasama
İş piyasasının düzenlenmesi
Staj sözleşmesi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

stajyer

EĞİTİM PİYASASI

---

standart(lar)

Düzenli standartlar sistemi
Ehliyet standartları
Kalite standartları
Mesleki standartlar / ulusal mesleki standartlar
Ölçüt-referans / normatif standartlar
Standart belirleme

ÜRÜN PİYASASI

---

standart belirleme

Standartlar

GENEL KAVRAMLAR

---

standartlar sistemi

Kurumsal yapı
Paydaş-çıkar grubu
Standart
Standart belirleme

GENEL KAVRAMLAR

---

standartlaştırma

Standartlar

EĞİTİM PİYASASI

standart ürün

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

---

strateji

Eğitim öğretim politkası

Eğitim öğretim stratejisi

Ekonomi politikası

İstihdam politikası

Politika

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

sübvansiyon (devlet desteği)

Fon tahsis sisteminin eşitlen(diril)mesi

Mesleki Eğitim Öğretime fon tahsisi

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

sürdürülebilirlik

Eğitim ve Öğretim Sisteminin modernizasyonu / reformu

Reform süreci

Sistem reformu

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

sürekli eğitim ve öğretim

Eğitim

Ortaöğretim

Yaşam boyu öğrenme

Yetişkin eğitimi

GENEL KAVRAMLAR

---

sürekli mesleki gelişim (smg)

Eğitim ve Öğretim koşulunu sağlama

Eğitim ve Öğretim Politikası

Kendi kendine öğrenme

Kişisel gelişim

Kurumsal Mesleki Eğitim ve Öğretim

Öğrenme

UZLAŞMA STRATEJİSİ

Ş

şef, denetmen, usta başı

İŞGÜCÜ PİYASASI

şeffaflık

Eşdeğerlik

EĞİTİM PİYASASI

T

tahmin

Ekonominin değişen ihtiyaçlarının öngörülmesi
Gösterme(k), gösterge
Model
Öngörüye dayalı bilgi

GENEL KAVRAMLAR

---

taksitle ödeme

Gelir

İŞ PİYASASI

---

talep esnekliği

Piyasa duyarlılığı
Arz değişkenliği, dayanıksızlığı

EKONOMİ

---

tam gün eğitim

Öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

tam (eksiksiz) piyasa

Enflasyon
Fiyatlar
Gerçek ücretler

EKONOMİ

---

tanıma

Akreditasyon (ehliyetlerin onaylanması)
Belge, Belgelendirme
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetlerin tanınması
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

tarafsızlık

GENEL KAVRAMLAR

tazminat

Gelir (1. anlamı)

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

teknik eğitim

Eğitim

Mesleki eğitim ve öğretim

Teknik meslekler

GENEL KAVRAMLAR

---

teknisyenlik (teknisyenlik mesleği)

Beceri

Ehliyet

İş

Meslek

İŞ PİYASASI

---

teknolojik yapılanma

Ekonomik rekabet edebilirlik

İşgücü yoğunluğu

ÜRETİM PİYASASI

---

temel beceriler

Anahtar beceriler

Beceri gerekleri

Beceri uzmanlaşması, uzmanlık alanı, uzmanlık

Beceriler

Çekirdek beceriler

Değiştirilmiş/artırılmış/yükseltilmiş beceriler

Mesleki beceriler

Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

---

temel eğitim

Eğitim

İş öncesi mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

temel mesleki eğitim ve öğretim

Eğitim

Mesleki eğitim ve öğretim

Ön mesleki eğitim ve öğretim

Sürekli mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

temel (birincil) sektör

Büyüme alanları

Piyasa ekonomisi

Üçüncül sektör (hizmet sektörü)

Yardımcı (ikincil) sektör

Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

---

temettü

EKONOMİ

---

terk edenlerin oranı

Başarı / Mezuniyet oranları

Göstergeler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRMEK / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

test / test etme

Değerlendirme

Sınav

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

ticaret

Hizmet

Mallar

Piyasa

EKONOMİ

---

ticaret koşulları

Fiyatlar

EKONOMİ

---

ticaret odası

Aracı kurumlar

Hizmet sektörü

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

toplum / topluluk

Demografik eğilimler
Sosyal dışlanma
Sosyal engellilik
Sosyal farklılaşma
Sosyal güvence
Sosyal korumasızlık

GENEL KAVRAMLAR

---

toptan eşya fiyatları

Fiyatlar
Tüketim
Yatırım

EKONOMİ

---

tüketim

Brüt İç hasıla (BİH)
BİH Ölçme Yöntemi
Ekonomik Büyüme
Gelir/Gider/Ürün
Ulusal Gelir
Üretim
Ürün
Yatırım

EKONOMİ

---

tüketici fiyatları

Fiyat
Müşteri
Tüketim

EKONOMİ

---

tüketici hizmetleri

Hizmetler
Tüketici
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

U

ulusal eğitim programı (müfredat)

Eğitim programı (müfredat)

Standartlaştırma

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ulusal gelir

Ekonomik büyüme

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)

Gayri Safi Yurtiçi Hasılayı ölçme yöntemleri

Gelir/gider/ürün

Tüketim

Üretim

Ürün

Yatırım

EKONOMİ

ulusal meslek standartları

EĞİTİM PİYASASI

uyarlanabilirlik

Bilgi ve iletişim becerileri

Kişisel gelişim

Uyarlanabilirlik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

uygulama

Dağıtım sistemi

Uygulama engelleri

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

uyumlandırma
(mesleki eğitim ve öğretimin ulusal / yerel / bölgesel ekonomik kalkınmayla uyumlandırılması)

Çıraklık

İkili (dual) sistem

UZLAŞMA STRATEJİSİ

uyumsuzluk

Becerilerin, vasıfların uyumsuzluğu

İşgücünün uyumsuzluğu

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

uzaktan öğrenme / eğitim

Açık öğrenme

Öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

---

uzmanlık becerileri

Aktarılabilir beceriler

Anahtar beceriler

Beceri aktarımı

Beceri gerekleri

Beceri uzmanlaşması / uzmanlık alanı / Uzmanlık

Beceriler

Çekirdek beceriler

Değiştirilmiş / Artırılmış / yükseltilmiş beceriler

Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

---

uzmanlık eğitimi

Eğitim

Mesleki eğitim ve öğretim

Uzmanlık mesleği

EĞİTİM PİYASASI

---

uzmanlık mesleği

Düzene tabi uzmanlık

Mesleki uzmanlık

Öğrenilmiş uzmanlık

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

uzmanlık standartları

Aktarılabilir beceriler

Anahtar beceriler

Beceri aktarımı

Beceri gerekleri

Beceri uzmanlaşması / uzmanlık alanı / Uzmanlık

Beceriler

Çekirdek beceriler
Değiştirilmiş/Artırılmış/yükseltilmiş beceriler
Temel beceriler

GENEL KAVRAMLAR

Ü

ücret – maaş (aylık ücret)

Gelir
İşçi
İşletme

İŞGÜCÜ PİYASASI

ücret (asgari ücret)

Gelir
İşçi
Ücret

İŞGÜCÜ PİYASASI

ücret (geniş anlamda ücret) – vekalet ücreti

Gelir
Hizmet
İşçi

İŞGÜCÜ PİYASASI

üçlü yapılanmış kurumlar

İşçi sendikaları
İşveren örgütleri
İşverenler
Sosyal taraflar

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

üçüncü düzey eğitim ve öğretim

Eğitim
Yetişkinler eğitimi
Yüksek öğretim

EKONOMİ

üçüncül sektör (hizmet sektörü)

Büyüme alanları
Piyasa ekonomisi
Temel (birincil) sektör
Yardımcı (ikincil) sektör
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

üretici hizmetleri

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

üretim (imalat)

GSYH- Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla Ölçme Yöntemi

GSYH-Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla

Hizmetler

Ismarlama ürün

Mallar

Müşteri hizmetleri

Parti üretim

Sınai ürünler

Standart üretim

Üretici hizmetleri

Ürün

ÜRÜN PİYASASI

üretkenlik

Girdi

İndeks, gösterge

İşçi

İşletme

Müşteri

Sektör

Ürün (çıktı)

ÜRÜN PİYASASI

ürün

Ekonomik büyüme

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)

Gelir/Gider/Ürün

GSYH'yı ölçme yöntemi

Tüketim

Ulusal Gelir

Üretim

Yatırım

EKONOMİ

ürün düzeyi ve büyüme

Fiyatlar
Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Göstergeler
GSYH'yı ölçme yöntemi
Ürün

EKONOMİ

ürün piyasası

Girişimci
İş piyasası
İşletme
Müşteri
Piyasa
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

ürüne bağlı finansman

Mesleki eğitim ve öğretimin finansmanı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMAK

üst düzey yöneticiler

İŞGÜCÜ PİYASASI

V

vasıfsız iş

Beceri

İş

Meslek

İŞGÜCÜ PİYASASI

verimlilik

Değerlendirmek

Ürün

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

Y

yaparak öğrenme

Anahtar beceriler
Eğitim standartları
İkili sistem (dual sistem)
Kullanarak öğrenme
Öğrenme
Yetiştirme (uygulamalı eğitim)

EĞİTİM PİYASASI

yapı

Endüstriyel sınıflandırma
Endüstriyel yapı
Mesleki sınıflandırma
Mesleki yapı
Yapısal değişim

EKONOMİ

yapısal değişim

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

yararlılık

Değerlendirmek
Hedef (objective (1))
Mesleki eğitim, öğretim performansına ilişkin geri bildirim
Politika

GENEL KAVRAMLAR

yarı vasıflı iş

Beceri
Ehliyet
İş
Meslek

GENEL KAVRAMLAR

yasal çerçeve

Çevre
İstihdam sistemi
Mesleki eğitim-öğretim sistemi

Sistem
Toplum
Yasama

GENEL KAVRAMLAR

---

yasal yardımlar

Mali yükümlülük
Mesleki eğitim ve öğretimin mali bakımdan desteklenmesi

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

yasama, yasa koyucu

Bağımlılık/İkincillik
Yerinden yönetime geçiş (ademi merkezileşme)
Yönetim

GENEL KAVRAMLAR

---

yaşam boyu öğrenme

Sürekli eğitim
Yetişkin eğitimi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

yatırım

Gider
GSYH
Tüketim

İŞ PİYASASI

---

yaygın eğitim

Örgün eğitim
Yetişkin eğitimi

EĞİTİM PİYASASI

---

yaygın öğrenme

Örgün eğitim
Örgün öğrenme
Yetişkin eğitimi

EĞİTİM PİYASASI

---

yaygın öğrenmenin onaylanması

Akreditasyon
Ehliyetlerin denkliği
Geçerleme, geçerlik

Önceki öğrenme
Yaygın eğitim
Yaygın öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

---

yeni ekonomi sektörleri

Ana sektörler
Büyüme alanları
Piyasa ekonomisi
Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yardımcı (ikincil) sektör

EKONOMİ

---

yeni temel beceriler

Bilgi toplumu
BİT becerileri
Çekirdek beceriler
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

---

yeniden eğitim

Eğitim
Sürekli eğitim

GENEL KAVRAMLAR

---

yeniden planlama

Yeniden yapılanma
Teknolojik yapı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

yeniden yapılandırma (ekonominin yeniden yapılandırılması)

Reform süreci
Yeniden planlama

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

yenilik

Reform süreci
Sistem reformu
Sosyal ekonomik değişim
Süreç

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

yenilik faaliyetleri

Yenilemek

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

---

yerinden yönetime geçiş (ademi merkezileşme)

Bağımlılık/İkincillik

Yerel düzey

GENEL KAVRAMLAR

---

yerinden yönetime geçiş politikası

Politika

Yerinden yönetime geçiş

GENEL KAVRAMLAR

---

yetenek

Beceri(ler)

Eğitilebilirlik

Eğitilebilirlik testi

Zekâ

EĞİTİM PİYASASI

---

yeterliliğin aktarılabilirliği

Çekirdek / anahtar beceriler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

---

yeterliliğin belgelenmesi

Belge, Belgelendirme

Yeterlilik

Yeterliğe dayalı eğitim, öğretim ve öğrenme

Yeterliliklerin değerlendirilmesi

EĞİTİM PİYASASI

---

yeterliliğin değerlendirilmesi

Belge, Belgelendirme

Yeterlilik

Yeterliğe dayalı eğitim, öğretim ve öğrenme

Yeterliliklerin belgelendirilmesi

EĞİTİM PİYASASI

yeterliliklerin tanınması

Akreditasyon
Değerlendirme ve belgelendirme
Denklik
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetlerin karşılıklı olarak tanınması
Ehliyetlerin onaylanması
Ehliyetlerintanınması
Tanıma
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

---

yeterlilik

Kalite
Standartlar
Yeterliğe dayalı öğrenme
Yeterliğin ulusal çerçevesi
Yeterlilik modelleri
Yeterlilik temeline dayalıı mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

---

yeterlilik modelleri

Yeterlilik
Yeterlilik temeline dayalı mesleki eğitim ve öğretim

GENEL KAVRAMLAR

---

yeterlilik temeline dayalı eğitim, öğretim ve öğrenme

Eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Rekabet
Yeterlilik modelleri

EĞİTİM PİYASASI

---

yeterliliklerin ulusal yapısı

Yeterlilik
Yeterlilik modelleri

GENEL KAVRAMLAR

---

yetişkin eğitimi

Açık öğrenme

Eğitim
Genel eğitim
Kendi yönetiminde öğrenme
Ortaöğretim
Öğrenme
Sürekli eğitim
Temel beceriler
Uzaktan öğretim / öğrenme
Yaşam boyu öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

---

yetki ikamesi / halka yakınlık / yerellik

Kurum, kuruluş
Paydaş-çıkar grubu
Politika
Yerinden yönetime geçiş
Yönetim

GENEL KAVRAMLAR

---

yöneticiler

İşgücü
Kurum
Strateji

İŞGÜCÜ PİYASASI

---

yöneticilik eğitimi

Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

---

yönetim

Bölgesel yönetim
Eğitim ve öğretim yönetimi
Hesap / sorumluluk
Ulusal yönetim
Usul
Yerel yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

yönetim (bölgesel yönetim)

Yerel teşkilat, şube
Yerinden yönetime geçiş
Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

yönetim (ulusal yönetim)

Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

yönetim (yerel yönetim)

Yerel düzey

Yerel teşkilat, şube

Yerinden yönetime geçiş

Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

---

yöntem

Yönetim

GENEL KAVRAMLAR

---

yüksek öğretim

Eğitim

İleri eğitim

Orta öğretim

EĞİTİM PİYASASI

Z

zanaat/ustalık işi

Beceri

Ehliyet

İş

Meslek

İŞGÜCÜ PİYASASI

zorunlu eğitim

Eğitim

Eğitim ve öğretim politikası

UZLAŞMA STRATEJİSİ

zorunlu eğitim sonrası eğitim

Çıraklık

Eğitim ve öğretim süresi

İkili (dual) sistem

Mesleki ve teknik öğretim

Ortaöğretim

Yükseköğretim

GENEL KAVRAMLAR

AÇIK ÖĞRENME

Açık öğrenme programları, belirli sınırlar içinde, öğrencinin kendi hızına uygun şekilde ve kendine uygun olan sürede izlediği programlardır.

Açıklama

Geleneksel eğitim ve öğretim programları, yalnızca ne öğrenileceğini değil, aynı zamanda öğrenmenin süresini ve öğrenmenin nerede olacağını da belirler. Bu, gerek öğrenmeye erişimde ve gerekse programlar yoluyla konunun gerektirdiği ilerlemeyi sağlamada pek çok öğrenci için büyük bir engel oluşturur. Öğrenme yerinden uzakta bulunma, evde ve işte çalışma taahhüdü, öğrenme biçimi, özürlülük gibi durumlar ve diğer bazı etmenler, bireylerin öğretim programlarına katılımını engellemiş ya da daha az başarılı olmalarına neden olmuştur. Açık öğrenme programları; eğitim ve öğretim yöntemlerindeki son gelişmelerle (uzaktan öğrenme materyallerinin kullanımı gibi) telekomünikasyon ve bilgi teknolojisindeki son gelişmelerden büyük ölçüde yararlanmış; bireyin hem öğrenme programının içeriğine hem de öğretim personeline, kendi istediği zaman ve yerde erişimini mümkün kılmıştır.

Açık öğrenme programları, gerek programların sunulduğu yer, gerekse katılımcıların çeşitliliği yönünden farklılıklar gösterir. Programların çoğu, aşağıdaki gibi sınıflandırılabilir:

- *Bir merkeze dayalı açık öğrenme*: Bu program, yalnızca değişen zamanlarda katılımcı olabilen öğrencilerin kolayca ulaşabilmelerine uygun bir merkeze bağlıdır. Öğrenciler programa belirli bir zamanda düzenli olarak veya haftadan haftaya randevu alarak katılır ya da istedikleri zaman gelir.
- *Yerel açık öğrenme*: Bu program da öğrencilerin kolayca ulaşabildikleri uzaklıktadır. Ancak sınıflar, katılımcıların çok sayıda olması nedeniyle daha büyüktür. Yerel açık öğrenmenin, bir merkeze dayalı açık öğrenmeden farkı, yerel açık öğrenmede öğrencilerin çalışmalarının büyük kısmını merkezden uzakta evlerinde veya iş yerlerinde yapmalarıdır.
- *Uzaktan açık öğrenme*: Bu program, açık öğrenme konusunda uzmanlaşmış bulunan ulusal düzeydeki merkezler tarafından uygulanır. Çalışmanın büyük çoğunluğu, merkez tarafından geliştirilen öğrenme materyali kullanılarak, bağımsız bir biçimde, evde ya da iş yerinde yürütülür.

Eşdeğer terimler

İNG : open learning

ALM : offenes Lernen

FR : apprentissage ouvert

İlgili terimler

Erişim
Öğrenme
Uzaktan öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

ADEMİ MERKEZİLEŞME

bkz. Yerinden yönetime geçiş

AKREDİTASYON (EHLİYETLERİN ONAYLANMASI-AKREDİTE EDİLMESİ)

Bir ehliyetin, ulusal mesleki eğitim ve öğretim içinde resmi olarak uygun bulunması, onaylanması sürecidir.

Açıklama

Akreditasyon aşağıdaki hususların bir resmi otorite, kurum ya da kuruluşça tanınmasıdır:

- Bir dersin, kursun veya programın önceden saptanan niteliklere uygunluğu,
- Süreçlerin, uygulamaların ve yöntemlerin uygunluğu,
- Eğitim ve öğretim programının ve değerlendirme biçiminin, varsa, ulusal meslek ya da yeterlilik standartlarına uygunluğu.

Ehliyet onaylandığı (akredite edildiği) zaman belirli bir statüye kavuşmuş olur. Böylece söz konusu ehliyet, kabul eden kurumca, belirli bir amaç için kullanılacak tek ehliyet haline gelir.

Ulusal mesleki eğitim ve öğretimde (MEÖ), ehliyetler, genellikle bir kurum tarafından onaylanır. Bu kuruma *onaylayan (akredite eden) kurum* adı verilir.

Akreditasyon sistemi,

1. Bireylerdeki becerilerin ve yeterliliklerinin tanınmasında kullanılan bir sistemdir.
2. Eğitim ve öğretim kurumlarının, dışarıdan bir kurum tarafından uygun bulunduğu bir sistemdir.

Akreditasyon sistemi, bir akreditasyon kurumu, bir veya daha çok sayıda *onaylayan kurum,* kuruluş ya da mekanizmadan oluşur. Bu kurum, kuruluş ve mekanizmalar kapsamında; devlet, işveren kuruluşları, işçi sendikaları, eğitim ve öğretim veren kurumlar gibi paydaş-çıkar grupları yer alır.

Söz konusu kurumlar arasındaki ilişkiler, tanınacak beceri ve yeterliliklerin saptaması ve belgelenmesi; akreditasyon ölçütlerinin belirlenmesi, uygulanması ve gözden geçirilmesi; başarının tanınmasında kullanılan değerlendirme biçiminin kararlaştırılması, uygulanması ve izlenmesi; uygun bulma sürecinin kalitesinin garanti edilmesi; eğitimin ve ehliyetlerin verilmesi ve/veya tanınan kurumların yönetimi sorumluluğunu üstlenen tarafından belirlenir.

Akreditasyon terimi, 1999 tarihinde çıkartılan, 4457 sayılı "Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun"da: "*Akreditasyon, TÜRKAK tarafından; laboratuvarların, muayene ve belgelendirme kuruluşlarının ulusal ve uluslararası kabul görmüş teknik kriterlere göre değerlendirilmesi, yeterliliğinin onaylanması ve düzenli aralıklarla denetlenmesidir*." şeklinde tanımlanmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : accreditation of qualification

ALM : Anerkennung, Beglaubigung

FR : reconnaissencé et validation

İlgili terimler

Akreditasyon sistemi
Belge, belgelendirme
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetlerin tanınması
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

AKŞAM OKULLARI / AKŞAM KURSLARI

Öğrencilerin gündüzleri bir işte çalışıyor olmaları nedeniyle akşamları yapılan yarı zamanlı eğitim biçimidir.

Açıklama

Akşam okulları ya da kursları, eğitim ve öğretim sistemlerinin her kademesindeki okullarda, o ülkede normal sayılan iş sürelerinin dışında düzenlenen programlarıdır. Bazı eğitim sistemlerinde bu programlara "gece okulları" ya da "gece kursları" adı verilir. Söz konusu okul ya da kurslara devam edenlerin çoğunluğu, çalıştıkları için gündüz eğitimine devam olanağı bulamayanlar, işsizler, yeni bilgi ve beceriler edinerek işini değiştirmek isteyenler, ikinci şans öğretiminden yararlanmak isteyenler ve her yaştaki yetişkinlerdir.

Kapasitelerinin sınırlı olması nedeniyle, bazı üniversite ve yüksek okullarda da anılan yönteme başvurulmaktadır. Bu şekildeki eğitim ve öğretime "*ikinci öğretim*" adı verilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : evening courses

ALM : Abendkurse

FR : cours du soir

İlgili terimler

Eğitim
Yetişkinler eğitimi

EĞİTİM PİYASASI

AKTARILABİLİR BECERİLER

Bireylerin, yürütmekte oldukları ya da henüz bıraktıkları işlerinden başka işlere ve mesleklere de uygun bulunan becerileridir.

Açıklama

Bir kişi, diğer işler ya da meslekler için gerekli becerilere sahip olduğu ölçüde karar verme konumundakileri ilgilendirir. Bu, iki biçimde söz konusu olabilir.

Birincisi, işçilerin diğer işler ve meslekler için gerekli becerilere sahip olması işgücünün maliyetini etkileyebileceği için, kimi işverenler işçilerinin yalnızca kendi işleriyle ilgili becerilerini artırıp geliştirmesine olanak tanıyabilir. Böylece, çalıştırdıkları işçilerin başka bir işe geçebilme olasılıklarını en aza indirerek işgücü maliyetlerini düşük tutmaya çalışırlar. Bunun ulusal çıkarlara aykırı bir bakış açısı olduğu ve becerileri belirli bir alanda sınırlanmış işgücünü, sahip oldukları becerilere talebin düşmesi durumunda savunmasız bırakacağı açıktır.

İkincisi, mesleki eğitim ve öğretimin kursiyerlere, meslek yaşamlarının başında ya da iş sürecinde aktarılabilir beceriler edinme olanağı sağlaması aynı derecede önemli görülmektedir. MEÖ, değişime etkin ve kolay bir şekilde uyum sağlama yeteneğine sahip işgücünün yetiştirilmesine çok büyük katkı sağlar.

Eşdeğer terimler

İNG : transferable skills

ALM : übertragbare Fertigkeiten

FR : compétences transférables

İlgili terimler

Anahtar beceriler
Beceri uzmanlaşması, uzmanlık alanı, uzmanlık
Beceriler
Beceri aktarımı/becerilerin aktarılması
Çekirdek beceriler
Değiştirilmiş/artırılmış/yükseltilmiş beceriler
Temel beceriler
Uzmanlık becerileri

İŞGÜCÜ PİYASASI

ALIŞTIRMA - UYUM EĞİTİMİ (ORYANTASYON EĞİTİMİ)

Bireyleri; bir konuya, bir kuruma veya bir iş yerine alıştırmaya yönelik eğitimdir.

Açıklama

Oryantasyon eğitimi yerine, *endüksiyon eğitimi* terimi de yaygın olarak kullanılmaktadır. Bazı eğitimcilere göre bu bir hizmet içi eğitimdir. İşletme personeli için yapıldığında "ön eğitim" ya da "başlangıç eğitimi" adını alır. Amaç, yeni gelen kişinin, kısa sürede işine ve görevine alışmasını sağlamaktır.

Eşdeğer terimler

İNG : orientation training

ALM : Berufsorientierung

FR : periode d'orientation

İlgili terimler

Eğitim ihtiyacı
Eğitim yerleri
Gelişmek, geliştirmek
İş başında eğitim
İş dışında eğitim

EĞİTİM PİYASASI

ALMAŞIK SİSTEM

Örgün (formal) eğitimin iş deneyimiyle birleştiği mesleki eğitim sistemidir.

Açıklama

Almaşık sistem, Fransa'da kullanılmakta olan sistemi tanımlamaktadır. Öte yandan bu terim, iş deneyimiyle meslek eğitimini bir araya getiren herhangi bir sistemi tanımlamak için de kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : alternance

ALM : Kombination von formaler Ausbildung und praktischer Arbeitserfahrung

FR : alternance

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim stratejisi
Mesleki eğitim ve öğretim (MEÖ)

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ALMAŞIK MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Okulda, eğitim merkezinde ya da işyerinde alternatif dönemler halinde yapılan eğitim ya da öğretimdir.

krş. İkili sistem (Dual sistem)

Açıklama

Yukarıda Avrupa Birliği kurumlarından CEDEFOP tarafından kullanılan tanım verilmiştir. Almaşık eğitim, olanaklara bağlı olarak haftalık, aylık ya da yıllık olarak planlanabilir. Çıraklık eğitiminden farklı olarak, eğitime katılanlar pratik eğitimlerini yaptıkları işverene sözleşmeyle bağlı değillerdir ve ücret de almazlar.

Eşdeğer terimler

İNG : alternance vocational education and training

ALM : Dualbildung

FR : formation en alternance

İlgili terimler

Çıraklık eğitimi
İkili sistem (dual sistem)

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ALT DÜZEY ORTAÖĞRETİM

Bazı ülkelerde ilkokul düzeyindeki temel programların üzerinde yer alan ve çoğunlukla üç yıl süreli genel eğitim veren okullardır.

Açıklama

Türk eğitim sisteminde, 1997 yılında kabul edilen 4306 sayılı Kanunla zorunlu eğitimi beş yıldan sekiz yıla çıkarılmış; bazı kanunlarda birlikte ya da ayrı ayrı geçen *ilkokul* ve *ortaokul* terimleri *ilköğretim okulu* olarak değiştirilmiştir. Böylece, ilkokul ile *alt düzey ortaöğretim* niteliğindeki ortaokul, ilköğretim okulu adı altında birleştirilmiştir.

Eşdeğer terimler

İNG : lower secondary level of education

ALM : Mittelstufe

FR : secondaire premier cyle

İlgili terimler

Genel eğitim
İlköğretim
Ortaöğretim

EĞİTİM PİYASASI

ALT İŞVEREN

İşverenlerin işyerinde yürüttükleri mal ve hizmet üretimine ilişkin yardımcı işleri görmek üzere veya işletmenin ve işin gereği olarak ya da teknolojik bakımdan uzmanlık gerektiren işler dolayısıyla, asıl işin bir bölümünde iş verdikleri, aldığı işi kendi işçileriyle yürüten diğer işverendir.

Açıklama

Türk İş Kanunu, iş hukuku anlamında asıl işveren alt işverenlik ilişkisinin kurulabilmesi için ayrıca, bir işverenin diğer bir işverenden aldığı iş için görevlendirdiği işçilerini sadece o işte çalıştırması koşulunu da aramaktadır. Bu koşulun bulunması durumunda, iş hukuku anlamında ortaya çıkan asıl işveren alt işveren ilişkisinin en önemli sonucu, asıl işverenin, alt işverenin işçilerine karşı o işyeri ile ilgili olarak, İş Kanunundan, iş sözleşmesinden veya alt işverenin taraf olduğu toplu iş sözleşmesinden doğan yükümlülüklerinden alt işverenle birlikte sorumlu olmasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : subcontractor

ALM : zweiter Kontrahent

FR : sous entrepreneur

İlgili terimler

İstihdam
İstihdam sistemi
İşgücü
İşveren
İşveren vekili

Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

AMAÇ, NESNELLİK, TARAFSIZLIK

İngilizce "*objective*" sözcüğü Türkçe'de üç ayrı sözcüğü karşılamaktadır. Sözcük, isim olarak *"amaç"*, sıfat olarak *"nesnellik"* ya da *"tarafsızlık"* anlamı taşır. Aşağıda, sözcüğün anılan üç anlamı tanımlanmakta ve açıklanmaktadır.

1. Başarmaya, yaratmaya, elde etmeye çalıştığınız bir şeydir. (*amaç anlamı)*
2. Üçüncü kişi tarafından değerlendirilebilecek olay ya da olgulara dayalı bilgidir. (*nesnellik anlamı)*
3. Kişisel önyargılardan uzak bir değerlendirmeye dayalı, adil davranıştır. (*tarafsızlık anlamı)*

Açıklama

1. krş.: *Eğer politikamızı değiştirirsek hiçbir zaman amaçlarımıza ulaşamayız. Bu programın amacı, bilgisayar beceri düzeyini yükseltmektir. Bu firmanın asıl amacı, tüm pazarlarında söz sahibi olmaktır.*
2. krş.: *Eğitim masraflarının, işverenlerin yatırımını etkilediğine dair nesnel (objektif) bir kanıt bulunmamaktadır. Bu nesnel (objektif) bir rapordur; içindeki bilgi ve sonuçlar uzmanlar tarafından kontrol edilebilir.*
3. krş.: *Durumu daha nesnel (objektif) olarak anlamak için yardıma ihtiyaçları var. Bizler dürüst ve tarafsızız; sizler namuslu fakat öznelsiniz (sübjektifsiniz); ama onlar önyargılılar.*

Eylemin amaçlı olması kavramı, yirminci yüzyılın büyük kısmında, endüstriyel hayatın teori ve uygulamalarına hâkim olmuştur. Sosyolojide işlevsellik teorisiyle, psikolojide insanın güdülenmesi teorileriyle yakından ilişkilidir.

Pratikte, eylemin planlanması ve uygulanmasından önce nelerin başarılacağına karar vermeye büyük değer verilmektedir. Hatta bu iş o kadar ileri gitmektedir ki, karar verme konumunda olanları amaçlar kararlaştırılıp tanımlanana kadar harekete geçmekten alıkoymaktadır.

Batıda uygulanan yönetim teorisi ve uygulamasında, amaç ifadelerinin bazı asgari özellikleri taşıması hususunda görüş birliği bulunmaktadır. Bu bağlamda:

- Amaçlar, bir hareket sonucunda hangi durumun ya da davranışın olacağını belirten son durumu tanımlamalıdır.
- Değerlendirilebilir olmalı; başarılı olmanın niteliksel ve niceliksel göstergeleri bulunmalıdır.
- Bir organizasyonun kapasitesi ve bireylerin yeterlilikleri içinde nelerin başarılacağını tanımlamalıdır.

Amacın herkes tarafından önemsenmesinin nedeni, sahip oldukları psikolojik etkide yatmaktadır. Neyin başarılacağına ilişkin açık olmayan tanımlar (özellikle de bireyin neyi başaracağına ilişkin olarak saptanan hususlar) bir derecede kesinlik sağlar ve belirsizliği insanların çalışma hayatından çıkarır. Amaçlar, özellikle büyük kurumlarda insanları denetlemede yararlı bir araç olduklarını kanıtlamışlardır. Büyük işletmelerin amaçlarıyla bu işletmelerde çalışan bireylerin başarmayı bekledikleri amaçlar arasında bir bağ kurmak üzere, "Amaçlarla Yönetim" başlığı altında amaçlar geliştirilmiştir. Bu tür sistemler, amaçları yeniden tartışarak ele almayı gerektirse de başarılı olduğunu kanıtlamıştır.

"Amaçlarla Yönetim"in zayıflıkları bu sistemlerdeki otokratik özelliklerden dolayı ortaya çıkmıştır. Şimdilerde daha demokratik yaklaşımlar kullanılmaktadır. Bugün amaçları belirlemede, hedeflenen amaçlara ulaşacak kişilerle birlikte müzakere etme ve aynı görüşe varma eğilimi ortaya çıkmıştır.

Mesleki eğitim ve öğretimde amaçların saptanması normal bir işlemdir ve aşağıdaki biçimlerde yapılmaktadır:

- *Politika amaçları,* politikayı uygulamak için başarılacakları ortaya koyar.
- *Program amaçları,* üzerinde anlaşmaya varılmış ve yapılandırılmış eylem dizisinin bir sonucu olarak başarılacakları ortaya koyar.
- *Öğretim amaçları /Eğitim amaçları / Dersin amaçları,* bir programın ya da eğitim veya öğretimin ne başaracağını tanımlar.

- *Öğrenme amaçları,* öğrencilerin, öğrenme deneyimlerinin bir sonucu olarak, ne bileceklerini ve ne yapabileceklerini tanımlar.
- *Başarım (performans) amaçları,* bir bireyin, grubun, örgütün ya da sistemin performans düzeyini (performans hacmini ve kalitesini) tanımlar.
- *Kurumsal amaçlar,* bir kurumun rolünü yerine getirebilmek için neyi başaracağını tanımlar. Bu terim, daha geniş anlamı olan *örgütsel amaçlar* teriminin özel bir uygulamasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : objective

ALM : Ziel

FR : objectif

İlgili terimler

Amaç
Bilgi
Eğitim profili
Know-how

GENEL KAVRAMLAR

ANA AKTÖRLER

Ana aktörler, paydaş-çıkar grupları arasında yer alan ve belirli kararların alınmasında ya da belirli sonuçlara ulaşılmasında önemli rol oynayan kişilerdir.

Açıklama

Genel anlamda, kimlerin ana aktörler olduğuna ilişkin kesin bir tanım yoktur.

Alınacak bir karardan etkilenecek olanlarca, bazı paydaş-çıkar gruplarının gücü, etkinliklerinin büyüklüğü ve bir karara varılması için bunlarla anlaşmaya varılması gerektiği kabul ediliyorsa, söz konusu paydaş-çıkar grupları ana aktörlerdir.

Belirli ana aktörlere danışılması bazen bir yükümlülük olarak yasalarda öngörülebilir. Fakat, danışmanın kapsamı ve yapısı genellikle yönetsel bir kararla biçimlenir.

Eşdeğer terimler

İNG : key actors

ALM : Schlüsselpersonen

FR : acteurs clé

İlgili terimler

Grup/Takım
Kurum
Paydaş-çıkar grubu
Sonuç
Yasama/(Yasa)/(Tüzük)
Yönetim/(Yönetsel)

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

ANA BECERİLER

bkz. Çekirdek Beceriler

ANAHTAR BECERİLER

bkz. Çekirdek Beceriler

ANKET (SORMACA)

Düzenli ya da düzensiz bir dizi soru ve bu sorulara verilecek yanıtlar için bırakılan boşlukların yer aldığı bir belgenin doldurtulmasıyla yapılan sorgu işlemidir.

Açıklama

Anketler genellikle incelemelerde kullanılır ya da bir birey veya grup hakkında bilgi kaydı olarak düzenlenip saklanır.

Yapılandırılmış anket, belirli sayıda yanıt üretmek üzere tasarlanmış sorular içerir. Bu soruların yanıtları evet ya da hayır biçiminde, belirli bir konudaki görüşün kaydedilmesi şeklinde veya yanıtlayana içinden seçim yapması için verilen bir yanıt listesi biçiminde (çoktan seçmeli) olabilir.

Yapılandırılmamış anket ise, yanıtlayanı özgürce yanıt vermeye teşvik etmek üzere tasarlanmış oldukça genel nitelikte sorular içe-

rebilir. Ancak yapılandırılmamış anket terimi oldukça kapalı ve belirsizdir. Çünkü, yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış her anket yapılandırma olarak adlandırılabilecek bir tasarım ve mantığa dayanır.

Eşdeğer terimler

İNG : questionnaire

ALM : Fragebogen

FR : questionnaire

İlgili terimler

Araştırma yöntemleri

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

ARA SINAVLAR

Başarının, genellikle programa devam edebilmenin önkoşulunu oluşturduğu öğrenim programları sürecinde uygulanan sınavlardır.

Açıklama

Ara sınavların amacı, öğrencinin eğitim-öğretim programı sürecindeki çabası ve ilerlemesinin ölçülüp değerlendirilmesidir. Bu sınavlar, eğitim ve öğretim programına devamın önkoşulu olabileceği gibi, program bitiminde yapılan son sınavla birlikte başarı notunu belirleyici nitelikte de olabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : intermediary examinations

ALM : Zwischenprüfung, Teilprüfung

FR : examen partiel

İlgili terimler

Sınav

EĞİTİM PİYASASI

ARABULUCULUK

Çatışan çıkarları nedeniyle pazarlık eden, ancak uyuşamayan taraflar arasında anlaşma sağlamak amacıyla tarafsız üçüncü bir kişinin arabulucu sıfatıyla devreye girmesi ve tarafları bir araya getirerek anlaşmalarına katkı sağlaması faaliyetidir.

Açıklama

Anlaşmaya varmalarına yardımcı olmak üzere, çatışan çıkarları bulunan tarafların arasına girme işini üstlenen, anlaşmazlık konusunda uzman, tarafsız üçüncü kişiye *arabulucu* denir. Arabulucunun temel işlevi, anlaşamayan tarafları karşı karşıya getirerek görüşmelerini sağlamaktır. Arabulucunun, faaliyet süreci sonunda uyuşmazlık taraflarına çözüm önerisi getirmesi durumunda ise, uzlaştırmadan söz edilir. Ancak bugün, anılan küçük farka rağmen arabuluculuk ve uzlaştırma terimleri birbirinin yerine kullanılmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : mediation

ALM : Mediation

FR : médiation

İlgili terimler

İŞGÜCÜ PİYASASI

ARACI KİŞİLER / KURULUŞLAR

Yönetim, genellikle politikaların önerilmesi ve uygulanması konusunda, kendisiyle politikadan doğrudan etkilenecek bireysel çıkarları olanlar arasında aracılık yapacak kurumlarla iş yapar.

Açıklama

Bir kişi ya da kurum, kendisi yönetimin parçası olmamakla birlikte, paydaş-çıkar gruplarıyla uygun bağlantı kanallarının oluşturulması için yönetim tarafından tanınmışsa aracıdır. Bu çerçevede iletişim, her iki yönde de gerçekleşir. Paydaş-çıkar grupları zorunlu olmamakla birlikte genellikle aracı kuruluşun üyeleridir. Aracı kuruluşlar bazen, yönetim adına politikayı uygulama yetkisiyle donatılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : intermediary bodies

ALM : Sozialpartnerinstitutionen

FR : corps intermédiaries

İlgili terimler

Mesleki kuruluşlar
Ticaret konseyi
Ticaret odası

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Araştırma yöntemleri, faaliyetlerin ve deneyimlerin gözlenip analiz edilmesine ilişkin tekniklerdir. Sosyal bilimler alanında çok çeşitli araştırma yöntemleri kullanılır. Bu yöntemlerin ortak özelliği hepsinde bir gözlemci ve bir gözlem konusunun bulunmasıdır. Araştırma yöntemlerini, gözlemcinin gördüklerinin ve hissettiklerinin ifadesi olan günlük raporlardan ayıran özelliği, araştırmacının, başkalarının yapılan gözlemin geçerliliğini ve çıkarılan sonuçları sınayabilmesi için, bilgilerin üretilme ve kullanılma şeklini yorumlayarak anlatabilmesi ve bunun gerekliliğidir.

Açıklama

Sosyal bilimler alanında gözlem konusu bireyler, onların inançları, eylemleri ve eylemlerinin sonuçlarıdır. Bireylerle canlı ya da cansız diğer araştırma konuları arasındaki fark, bireylerin kendi kendilerine inandıkları ve yaptıkları şeyleri anlatabilmeleridir. Bu nedenle sosyal bilimler alanında araştırma yöntemleri, kesintisiz bir değişim ve çeşitlenme sürecindedir.

Bu sürecin bir ucunda, gözlemcinin insanların söz konusu sosyal özelliklerini olabildiğince az göz önünde bulundurduğu teknikler yer alır. Bunlar, gözlemcinin insanları doğa biliminin konuları gibi gözlemlediği ve onlara yöneltilen her soruya ve ardından onların davranışlarına ilişkin yorumlara kendi zihinsel modelini yüklediği tekniklerdir. Yönetsel kayıtlardan ve *yapılandırılmış anketlerden* elde edilen ekonomik veriler genellikle bu yöntemlerde kullanılır.

Sürecin diğer ucunda ise, gözlemcinin insanların sözlerini ve yaptıklarını kaydettiği yöntemler yer alır. Bu yöntemlerde anılan kayıt işleminin önceden belirli bir yapı içine sokulmasından olabildiğince kaçınılır. Gözlemcilerin tuttukları kayıtlardan insanların davranışlarına ilişkin modeller üretilir. *Halkbilim (etnoğrafya) araştırmaları* söz konusu sürecin bu ucunda yer alır. Gözlemcinin bütün araştırmalarda, fakat özellikle *ortak gözlem* çalışmaları gibi çalışmalarda, araştırma verilerinin elde edilmesi ve yorumlanmasındaki rolünde olabildiğince açık ve yansıtıcı olması gerekir.

Hangi araştırma yöntemi kullanılırsa kullanılsın, ilk sonuç gözlemlenen olaya ilişkin uygun bir model olarak kabul edilebilir. Bu model *nitel* ya da *nicel* olabilir. Söz konusu modelin tamamlanmamış olması da mümkündür. Anılan ilk sonucu çıkarmakta kullanılan model ve yöntemler basitçe rapor edilebilir. Bunlar, iş *değerlendirmesinin* bir parçası olarak ya da *öngörü* için kullanılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : research methods

ALM : Forschungsmethoden

FR : méthode de recherche

İlgili terimler

Anket (yapılandırılmış, yapılandırılmamış anket)
Beceri eksikliklerinin tanımlanması
İnceleme
İşgücü piyasası analizleri
Model oluşturma, biçim verme
Nitel yöntemler
Sosyal inceleme

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

ARZ DEĞİŞKENLİĞİ (OYNAKLIĞI)

Piyasada belirli bir fiyattan talep olunan mal miktarı değiştiğinde, satışa sunulan mal miktarı da değişir. Arz değişkenliği, bu ilişkiye bağlı olarak piyasaya arz olunan mal miktarının değişebilirliğidir.

Açıklama

Daha teknik bir ifadeyle arz değişkenliği, bir mal için talep eğrisinde meydana gelen değişikliğe arz eğrisinin verdiği yanıtı gösterir.

Arz eğrisinde bu şekilde bir hareket olduğu kabul edilirse, değişkenlik, birim fiyattaki değişikliğe yanıt olarak ortaya çıkan arz birim miktar değişikliğini gösteren talep esnekliğiyle ölçülür (krş. talep esnekliği).

$$\frac{\text{arz miktarındaki değişim \%}}{\text{fiyattaki değişim \%}}$$

Eşdeğer terimler

İNG : volatility of supplay

ALM : Instabilität des Angebots

FR : variation de l'offre

İlgili terimler

Piyasa duyarlılığı
Talep esnekliği

EKONOMİ

ASGARİ (ÜCRET) ORANLARI

Asgari ücret, saatlik, günlük, haftalık veya aylık asgari bir ödeme oranı biçiminde belirlenebilir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : minimum rates

ALM : Mindestlohn

FR : taux minimum

İlgili terimler

Asgari ücret
Gelir
Ödeme
Ücret

İŞGÜCÜ PİYASASI

AYRICALIKLI İŞLEM VE VERGİ BAĞIŞIKLIĞI

Bireyler ya da kurumlar, kendi eğitim masraflarını kendilerinin ödemesi veya belirli bir eğitimi düşük maliyetle sağlamaları gibi bazı faaliyetlerinin karşılığında, devlet tarafından onaylanmış özel düzenlemeler çerçevesinde, bütün veya bir kısım mali yükümlülüklerinden ya da vergilerden bağışık tutulabilirler.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : preferential treatment and tax exemtion

ALM : bevorzugte Behandlung und Steuerbefreiung

FR : exemption de taxes

İlgili terimler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

BAĞIMLILIK/BAĞIMLI

Bir kuruluş, kişi ya da kişilerin faaliyetleri, diğer bir kuruluş, kişi ya da kişilerin çıkarlarını etkiliyorsa, bu iki grup birbirine bağımlıdır. Bağımlılık, bağımlı olma durumunu ifade eder.

Açıklama

Bütün paydaş-çıkar grupları, bir konuda az ya da çok birbirlerine bağımlıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : interdependencies/interdependent

ALM : wechselseitige Abhängigkeit, wechselseitig abhängig

FR : interdépendence

İlgili terimler

Örgüt, kuruluş
Paydaş-çıkar grubu
Takım

GENEL KAVRAMLAR

BAĞIMSIZ ÇALIŞMA

Bağımsız çalışma, kişilerin herhangi bir işverene iş sözleşmesiyle bağlı olmaksızın kendi ad ve hesaplarına yürüttükleri mesleki faaliyettir. Bağımsız çalışanlar işyerlerinde işçi çalıştırabilirler.

Açıklama

Bağımsız çalışmayı bağımlı çalışmadan ayıran bağımlılık öğesi esas olarak, iş sözleşmesiyle bir işverenin emir ve otoritesi altında çalışmayı ifade eden hukuki ve kişisel bir bağımlılıktır. Öte yandan, bağımlılığın ekonomik ve teknik boyutları da söz konusudur. Ancak bunlar tek başlarına bağımlı çalışmayı bağımsız çalışmadan ayırmaya yeterli bir ölçüt niteliği taşımamaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : self-employment

ALM : Selbständigkeit

FR : emploi indépendant

İlgili terimler

İşçi
İşveren
İşgücü

EKONOMİ

BAĞIMSIZ ÇALIŞMA GÖSTERGELERİ

Bağımsız çalışan işgücünün veya nüfusun sayısı ya da oranıdır.

Açıklama

Bu göstergeler, bölge, yaş, cinsiyet, bağımsız çalışmanın başlangıcından beri geçen süre, iş kolu vb. nedenlerle bozulabilir. Önemli olan, kullanılan tanımların açıkça belirlenmiş olmasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : self-employment indicators

ALM : Indikatoren für Selbständigkeit

FR : indicateurs de l'emploi indépendant

İlgili terimler

Bağımsız çalışma
Gösterme(k)/Göstergeler
İşgücü
Nüfus

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

BAKALORYA

bkz. Olgunluk sınavı

BAKIM HİZMETLERİ

Binalar, taşıtlar ya da donanım gibi sermaye mallarının iyi koşullarda ve kullanılabilir bir şekilde saklanabilmesi için genellikle birtakım koruyucu hizmetlerin sağlanması gerekir. Bu koruma ve tamir hizmetlerine "bakım hizmetleri" denir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : servicing

ALM : Wartung

FR : meintenance, révision

İlgili terimler

Hizmetler
Mallar
Üretim

EKONOMİ

BASKI GRUBU

Baskı grubu, belirli bir çıkarın ya da tarafın desteklenmesini isteyen örgüttür.

Açıklama

Bu tanım, "çıkar grubu" kavramıyla eş anlamlıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : pressure group

ALM : Pressure Group, Interessensgruppe

FR : groupe de pression

İlgili terimler

Kurum, kuruluş
Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

BAŞARI

1. Bir işi, etkinliği, kursu, dersi, okulu istenen şekilde bitirme, bir işe ya da mesleğe girmede elde edilen iyi, olumlu ve sevindirici sonuçtur.
2. Bir kimsenin başarısı, bir işi yapmadaki becerisidir. Bir kimse hedefine ulaştığı zaman yapmak istediğini gerçekleştirmiş olur.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretim bağlamında başarı, eğitimin sağladığı yeterlilikleri istenen biçimde edinmedir. Bu edinim, bir belgede (sertifikada, diplomada) gösterilir. Aslında başarı, eğitim sırasında edinilen becerilerin kullanmasında ya da başka bir deyişle, iş bulmada kendini gösterir.

Eşdeğer terimler

İNG : achievements

ALM : Ausbildungsabschlüsse

FR : réalisation

İlgili terimler

Amaç
Belgelendirme
İş
Yeterlilik

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

BAŞARIM

bkz. Performans

BAŞARI / MEZUNİYET ORANLARI

Mesleki eğitim ve öğretimde, bir ders, kurs veya okulda başarı ya da mezuniyet oranı; o ders, kurs veya okulu başarıyla tamamlayanların, bu programlara katılanlara oranıdır.

Açıklama

Bir eğitim programını aynı dönemde terk edenlerin oranıyla başarı ya da mezuniyet oranının toplamı % 100'dür.

Eşdeğer terimler

İNG : success / graduation rates

ALM : Erfolgsraten

FR : taux de réussité / taux de diplômes

İlgili terimler

Anket
Göstergeler
Model
Niceliksel yöntemler
Okulu terk edenlerin oranı
Sosyal inceleme

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

BECERİ(LER)

1. Bir görevi ya da işi yapmak için gerekli olan ustalıktır .
2. Kişinin yatkınlık ve öğrenime bağlı olarak bir işi başarma ve bir işlemi amaca uygun olarak sonuçlandırma yeteneğidir. Eğitim, öğretim ve deneyimin ürünü olan beceri, ilişkin olduğu konudaki bilgiyle bir araya geldiği zaman uzman kişinin niteliğini oluşturur.

Açıklama

Beceri, genel olarak iş ve görevleri başarabilmek için gerekli olan sistematik zihinsel ve fiziksel eylemleri, yatkınlıkları, etkinlikleri ifade eder.

Terimin çoğul kullanımı ise genellikle, bir işin gereklerini veya insanların iş yapma yeteneklerini tanımlamak üzere tercih edilir. "*İş gücünün becerileri artık endüstrinin ihtiyaçlarına cevap verememektedir.*" dendiğinde bunun anlamı, iş gücünün sahip olduğu genel uzmanlığın, işin gerekleriyle uyuşmadığıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : skill, skills

ALM : Sach(Fach)kenntnis, Fertigkeit, Kompetenz

FR : compétence

İlgili terimler

Beceri açığı
Beceri ihtiyacı
Beceri transferi
Becerilerin geliştirilmesi
Çekirdek beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler
Yetenek

EĞİTİM PİYASASI

BECERİ AÇIĞI

Beceri açığının yapısı ve düzeyini belirtir. İşgücü piyasasında becerili işgücüne ihtiyacın, mevcut işgücü arzından ne kadar fazla olduğunu gösterir.

Açıklama

Dünyanın birçok ülkesinde işgücü piyasaları, artan işsizlik, yetersiz eğitilmiş personel, ekonomik ve teknolojik koşulların hızla değişmesi ve bu değişime ayak uydurma güçlükleri gibi sorunlarla karşı karşıyadır. CEDEFOP'da yapılan bir çalışmaya göre, beceri açığının nedenleri arasında, (1) iş gereksinimleriyle karşılaştırıldığında yetersiz kalan ehliyetler, (2) ehliyetlerle karşılaştırıldığında yetersiz kalan işler, (3) işsizlik, gizli işsizlik, (4) sayısal olarak becerili işçi açığı yer alır. (*CEDEFOP, Training and learning for competence, 2001*).

Eşdeğer terimler

İNG : skill shortages/skill gap

ALM : Mangel / Defizit an Fertigkeiten

FR : déficit de qualification

İlgili terimler

İstihdam sistemi
İş piyasası analizi
Uyumsuzluk

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

BECERİ AKTARIMI

Becerilerin bir mesleki boyuttan diğer bir mesleki boyuta aktarılmasıdır. Kişiler önceden edindikleri beceriler ya da öğrendikleri yardımıyla yeni bir işin gerektirdiği becerileri daha çabuk edinebiliyorlarsa, yeni işlerinde daha başarılı ve yararlı olurlar. Eski becerilerin bu şekilde yeni bir işe taşınıp kullanılmasına beceri aktarımı denir.

Açıklama

Beceri aktarımı, önceki deneyimin daha sonraki öğrenme üzerindeki etkisini belirtir. Eski becerilerin, amacı farklı da olsa benzeri bir durumda kullanılmasına *yatay aktarım,* farklı ya da daha üst düzey bir beceriye geçişte kullanılmasına ise, *düşey aktarım* denir.

Geçen yirmi yılda modernleşen ekonomilerde beceri aktarımının önemi kabul edilmiş ve işlerin ya da mesleklerin değiştirilmesi süreci daha iyi anlaşılmıştır. Bu yaklaşım kapsamında beceri aktarımı, işgücünün hareket yeteneğini etkileyen başlıca etkenlerden birisi olarak görülmektedir. O nedenle, işgücü piyasasında ya da mesleki eğitim ve öğretim sisteminde beceri aktarımını destekleyen mekanizmalar politika yapıcıları yakından ilgilendirmekte ve beceri aktarımını geliştirme programları genellikle, mesleki eğitim ve öğretim reformu ve modernleşme planlarının önemli bir yönünü oluşturmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : skill transfer

ALM : Transfer von Fertigkeiten/ Kenntnistransfer

FR : transfert de compétences

İlgili terimler

Aktarılabilir beceriler
Beceri ihtiyacı
Beceri(ler)
Beceride uzmanlaşma, uzmanlaşma
Becerilerin geliştirilmesi
Çekirdek / Anahtar beceriler
Hareket yeteneği
Mesleki beceriler
Şeffaflık
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

BECERİ ARTIRIMI

Bireylerin istihdamda kalabilmeleri için, gerekli standartlara ulaşabilmeleri amacıyla, becerilerinin değiştirilmesine ve geliştirilmesine yönelik olarak yürütülen faaliyetlerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : enhance, Upgrade skills

ALM : Verbesserung, Aufwertung der Fähigkeiten

FR : amélioration des compétences

İlgili terimler

Aktarılabilir beceriler
Anahtar beceriler
Beceri aktarımı
Beceri gerekleri
Beceriler
Çekirdek beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler

UZLAŞMA STRATEJİSİ

BECERİ, BİLGİ VE ANLAMA

Bir meslek ya da işi yaparken gereken, biçimsel (formal) bilgi ve yeteneklerdir (bkz. beceri aktarımı).

Açıklama

Bu terimler çoğunlukla öğrenme programının içeriğini belirtmek ve tanımlamak üzere kullanılmaktadır.

Bilgi ve *anlama* terimleri genellikle birlikte kullanılır. Bu anlamda *bilgi*, bir kimsenin sahip olduğu ya da sahip olması beklenen, bir öğrenme programı veya iş rolüne ilişkin ilkeler, kuramlar, yöntemler ve olgular hakkında bildikleridir. *Anlama* ise, bireyin sahip olduğu bilgiyi kullanmasına ve anlamını kavramasına ilişkin zihinsel süreci belirtir.

Örneğin:

"(A), termodinamik teorisi konusunda bilgi sahibidir. Ancak, uygulamaya nasıl koyacağını bilmez."

"(B), eğitim ihtiyaçlarının nasıl saptanacağını bilir ve bunu değerlendirmeye ilişkin olarak uygun yöntemi seçebilir."

"Bu işçiler, iş güvenliği kurallarını biliyor. Fakat güvensiz ortamlarda nasıl uygulanacağını anlamamışlar."

Eşdeğer terimler

İNG : skills, knowledge and understanding

ALM : Fähigkeiten, Qualifikationen, Kenntnisse, Wissen und Verständnis

FR : savoir-faire, savoirs

İlgili terimler

Beceri(ler)
Çekirdek beceriler
Eğitim
Eğitim programının içeriği
Konu analizi
Mesleki eğitim ve öğretim
Öğrenme
Öğrenmenin içeriği
Yetenek
Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

BECERİ İHTİYACI

Belirli bir organizasyon, sektör veya ulusal ekonomide, farklı türdeki faaliyet, iş veya mesleki rol için gereksinim duyulan beceri(ler)dir.

Açıklama

Belirli bir becerinin bir kişi ya da işgücü piyasasında olmaması veya çok az bulunmasıdır. Beceri ihtiyacı, "bireyde bulunan mevcut beceriler" ile "bulunması istenen beceriler" arasındaki farktır. Bu fark, aynı zamanda, eğitim ihtiyacını da ortaya koyar.

Beceri ihtiyacı, çalışma yaşamında meydana gelen değişim ve gelişmelerden kaynaklanmaktadır. B. Mansfield ve H. Schmidt'e göre, söz konusu değişim ve gelişmeler, başlıca dört alanda meydana gelmektedir. Bunlar *teknoloji* (araç, gereç, vb.), *yasa, yönetmelik ve kurallar* (sağlık, sosyal güvenlik, finansman, vb.), *müşteri ve piyasa ihtiyaçları* (kalite standartları, uluslararasına açılma, vb.), *iş organizasyonları ve örgüt kültürü* (yönetim sistemleri ve modelleri, kadın istihdamının artması, vb.) (*B. Mansfield - H. Schmidt, An International Manual. ETV and Prime, 2001*).

Eşdeğer terimler

İNG : skill needs

ALM : Bedarf an Kenntnissen

FR : besoins en compétences

İlgili terimler

Beceri(ler)
Becerilerin geliştirilmesi
Çekirdek beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

BELGE, BELGELENDİRME

1. Belge ya da diğer bazı dillerdeki karşılığıyla sertifika, bir bireyin başarısını resmi olarak kayıt altına alan vesikadır.
2. Belgelendirme, öğrencilerin yeterliğini ve başarılarını tanımada kullanılan bir süreçtir.

Açıklama

Belge (sertifika) bir bireyin başardıklarını resmi olarak tanır. Devlet kurum ve kuruluşları tarafından onaylanan veya uygun bulunan (akredite edilen) sertifika bir kamu belgesidir.

Belgeler, bir eğitim veya öğretim programının bir kısmı veya tümü tamamlandığında ya da bir bireyin bir işteki yeterliliği tanındığında verilir. Belge alabilmek için belirli bir eğitim veya öğretim programına katılmak gerekirse de herhangi bir eğitim öğretimde bağımsız olarak belge almak da olasıdır.

Belgelendirme süreci, ulusal düzeyde düzenlenir ve paydaşların temsil edildiği ulusal bir kurum tarafından yönetilir. Bu süreç, bazı ülkelerde yasayla düzenlenir. Bu durum, genellikle, tıp, hemşirelik ve öğretmenlik gibi meslekler için söz konusudur.

Eşdeğer terimler

İNG : certificate, certification

ALM : Zeugnis, Zertifikat, Zertifizierung

FR : certificat, certification

İlgili terimler

Değerlendirme
Diploma
Kalifikasyon
Karşılaştırılabilirlik
Sertifika

EĞİTİM PİYASASI

BİLGİ

Bilgi en genel olarak, insan aklının kapsayabildiği olguların bütünüdür.

Açıklama

Bilginin pek çok tanımı vardır. Çağdaş tanımları bilginin farklı yönlerini ortaya koymaktadır:

a) Aristo, kuramsal ve pratik mantık arasındaki farkı açıklamıştır. Buna bağlı olarak modern kuramcılar (Alexander ve arkadaşları, 1991) açıklayıcı (kuramsal) bilgiyi; işlemsel (uygulamalı) bilgiden ayırt etmişlerdir. Açıklayıcı bilgi, gerçeğin özelliği hakkında daha derin ilkeleri ve belirli olaylar, gerçekler ve ampirik genellemeler hakkında iddiaları içerir. İşlemsel bilgiyse; keşifleri, yöntemleri, planları, uygulamaları, alışılagelen işleri, stratejileri, taktikleri, teknikleri ve hileleri içerir (*Ohisson, 1994*).

b) Yeryüzündeki farklı öğrenme yollarını temsil eden bilginin çeşitli farklılıkları belirtilebilir. Böyle bir listeyi oluşturmak için çeşitli girişimlerde bulunulmuştur. Aşağıda bunlardan en çok karşılaşılanlara yer verilmiştir:

- Kesinlik temeline dayalı *objektif* (doğal/ bilimsel) *bilgi,*
- Gerçeklik temeline dayalı *sübjektif* (edebi/estetik) *bilgi*,
- Toplu kabul (yanlış/doğru) temeline dayalı *ahlaki* (insani/normatif) *bilgi,*
- İlahi bir otoriteye atfedilen *dini/ilahi bilgi.*

Bu temel bilgi anlayışı, bilgi arandığında sorulan soruları, kullanılan yöntemleri, verilen yanıtları yansıtmaktadır.

c) Bilgi, *kapalı* ve *açık bilgi*yi kapsar. Kapalı bilgi (*Polanyi, 1967*), öğrenme sürecinden (kognitif süreç) etkilenen, kişinin değerlendirmesine ihtiyaç duyulmayan, farkında olmadan edindiği bilgidir. Açık bilgiyse öğrenenin bilinçli olarak incelediği, kapalı bilgi de dahil olmak üzere, öğrendiklerini düşünce objesi halinde açık bir biçime dönüştürdüğü bilgidir.

Eşdeğer terimler

İNG : knowledge

ALM : Wissen

FR : savoir

İlgili terimler

Amaç
Beceri, bilgi ve anlama
Kazanım
Öğrenme

GENEL KAVRAMLAR

BİLGİ TOPLUMU (BİLGİYE DAYALI TOPLUM)

Süreç ve uygulamalarının, bilginin üretimi, dağıtımı ve kullanımı üzerine dayanan bir toplum.

Açıklama

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki (BİT) hızlı gelişme ve yayılma, bireyin işinde ve yaşamında köklü değişikliklere neden olmuştur. Şimdilerde toplum, beşeri ve sosyal yaşantıda bilgi ve yaratıcılığı ana etmenler olarak göz önüne almakta ve "*bilgi toplumu*" ya da "*bilgiye dayalı toplum*" olarak adlandırılmaktadır. Böylece ortaya çıkan yeni toplum yapısı; yeni istihdam olanakları, daha iyi çalışma koşulları, eğitim ve öğretimde yeni yollar, kamu hizmetlerine daha kolay erişim gibi önemli kolaylıklar sağlamaktadır.

Bilgi toplumu, genelde bilimsel bilgi üreten ve kullanan toplum anlamına da gelmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : knowledge society / knowledge-base society

ALM : Wissensgesellschaft

FR : société de la connaissance / société sur la connaissance

İlgili terimler

Öğrenme örgütlenmesi
Sürekli eğitim ve öğretim
Yaşam boyu öğrenme

GELİŞTİRMEK/UYGULAMAK/KORUMAK

BİLGİ VE İLETİŞİM BECERİLERİ

Bilgi (*enformasyon*) ve iletişim (*komünikasyon*) teknolojilerinin (BİT) yeterli olarak kullanılmasında gerekli olan becerilerdir.

Açıklama

Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) becerileri ve istihdam konulu bir raporda (CEDEFOP ve OECD, ICT Skills and Employment, Paris, 2002) OECD, aşağıdaki gibi basit bir sınıflandırma yapmaktadır: *Mesleki bilgi ve iletişim teknolojileri becerileri* (ileri düzeydeki BİT araçlarını kullanma, geliştirme ve onarma yeteneği), *Uygulamalı bilgi ve iletişim teknolojileri becerileri* (basit BİT araçlarını genel iş yeri ortamında kullanma yeteneği), *Temel bilgi ve iletişim teknolojileri becerileri* ya da başka bir ifadeyle *bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı* (BİT araçlarını basit işlerde kullanmak ya da BİT araçlarını öğrenmek için kullanmak).

Eşdeğer terimler

İNG : Information and Communication

Technologies (ICT skills)

ALM : IKT Kompetenzen

FR : compétences en TIC

İlgili terimler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

BİLİMSEL MESLEK

Yüksek düzeyde akademik nitelik, birikim, donanım ve beceri gerektiren, mesleği uygulayanlarca çok sıkı ölçütler kullanılarak giriş koşullarının denetlendiği meslektir. (Daha çok İngilizcede kullanılmaktadır.)

Açıklama

Bilimsel mesleklerden geleneksel olanlarına örnek olarak, tıp, hukuk gibi meslekler gösterilebilir (bkz. Uzmanlık mesleği).

Eşdeğer terimler

İNG : learned profession

ALM : akademischer / gehobener Beruf

FR : profession règlementée

İlgili terimler

Meslek

İŞ PİYASASI

BURSLAR

1. Öğrencilerin akademik başarıları dikkate alınıp, taahhütleri kabul edilerek, mali hibe şeklinde ödüllendirilmeleridir.
2. Öğrencilere başarılı olmaları koşuluyla verilen parasal destektir.

Açıklama

Türkiye'de yükseköğrenim gören öğrencilere sağlanan burs, kredi ve parasal yardımlar, 03.03.2004 tarihinde çıkartılan 5102 sayılı "Yükseköğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanun" hükümlerine göre yapılır. Burs ya da kredi verecek kurumlar, bu olanakları sağlayacakları yüksek öğrenim öğrencilerini, Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bildirmekte ve parasal tutarları bu kurum hesabına yatırmaktadır.

Ayrıca, Millî Eğitim Bakanlığı, yükseköğretim kurumlarının öğretmen yetiştiren bazı branşlarındaki belirli sayıda öğrenciye zorunlu hizmet karşılığı burs sağlamaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : scholarships

ALM : Stipendien

FR : bourses

İlgili terimler

Borç
Hibe

GELİŞTİRME(K)/UYGULAMA(K)/KORUMA(K)

BÜYÜME ALANLARI (SEKTÖRLER)

Planlı bir ekonomiden piyasa ekonomisine geçiş sırasında, bazı ekonomi sektörlerinin üretim ve istihdam düzeyi büyür. Bu sektörler büyüme alanları olarak adlandırılır.

Açıklama

Söz konusu sektörler arasında özellikle, piyasa ekonomisini destekleyen yeni ekonomi sektörleri yer alır. Öte yandan, genellikle tüketici hizmetleri arzına ilişkin sektörler ile tüketiciler, diğer firmalar ya da ihracat için mal sağlayan ve yeni piyasa fırsatlarını keşfederek bunlardan yararlanan sektörlerde de büyüme olacaktır.

Eşdeğer terimler

İNG : growth areas

ALM : Wachstumsbereiche

FR : secteurs de développement

İlgili terimler

Piyasa ekonomisi
Temel (Birincil) sektör
Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yardımcı (ikincil) sektör
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

ÇALIŞTIRICI

1. Eğitim ve öğretimde belirli öğrenme ihtiyaçlarını tanıması ve bu ihtiyaçlara uygun davranması için öğrenciye yol gösteren, rehberlik yapan kişidir.
2. Öğrencileri bir sınava hazırlamak üzere verilen ek ve özel öğretim işini yapan kişidir.

Açıklama

İngilizce'de kullanılan "koç" (*coach)* sözcüğüne karşılık olarak Türkçe'de daha çok "antrenör" sözcüğü kullanılmakta, bazen de İngilizce "koç" sözcüğünün aynen kullanıldığı görülmektedir. Türk Dil Kurumu, bu sözcüğün Türkçe karşılığı olarak *çalıştırıcı* sözcüğünü önermektedir.

Mesleki eğitim ve öğretimde kullanılan tanım, yukarıdaki 1. tanımdır.

Çalıştırıcılar daha çok bireylerin ve küçük grupların ihtiyaçlarıyla ilgilenir. Çok sayıda öğrencinin bulunduğu gruplarla ilgilenmez. Çalıştırıcı genellikle, öğrencinin güçlü ve zayıf taraflarını değerlendirip onunla performansını artırmak üzere program yapar.

Eşdeğer terimler

İNG : coaching, tutoring

ALM : Lerbetreuung

FR : tutorat

İlgili terimler

Eğitim danışmanlığı
Öğrenme
Öğrenmeyi kolaylaştırmak
Örgütlü öğrenme süreçleri

EĞİTİM PİYASASI

ÇEKİRDEK BECERİLER

Bir kişinin mesleği ne olursa olsun, istihdamda kalabilmesi için gerekli olan becerilerdir.

Açıklama

Çekirdek beceriler bazen, *anahtar becerileri* ya da *aktarılabilir becerileri* ifade eder. Çekirdek beceriler belirli bir ekonomide, istihdam edilebilmek, istihdamda kalabilmek ve meslekte gelişebilmek için gerekli becerilerdir. Bu beceriler sadece belli bir mesleğe özgü değildir. Bazıları, bir mesleğin temel uzmanlık becerileri niteliğinde olabilir. Örneğin gazetecilikte, yazma, okuma, dinleme, konuşma bu mesleğin uzmanlık becerileri kapsamında yer alır.

Çekirdek becerilerin tanımları çeşitlidir. Bu tanımlar genellikle, iletişim becerilerini, sayısal becerileri, öğrenme ve çalışma becerilerini içerir.

Çekirdek beceriler / Anahtar beceriler, yeni işlerin ya da mesleki becerilerin çabuk öğrenilmesinde; teknolojik vb. değişikliklere, örneğin işgücü piyasasındaki yapısal değişikliklere uyum sağlama yeteneği bulunan ulusal işgücünün oluşturulmasında önem taşır.

Eşdeğer terimler

İNG : core skills

ALM : Schlüsselqualifikationen

FR : competences clés

İlgili terimler

Aktarılabilir beceriler
Anahtar beceriler
Beceri aktarımı
Beceri gerekleri
Beceri uzmanlığı
Beceriler
Değiştirilmiş / artırılmış / yükseltilmiş beceriler
Mesleki beceriler
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

ÇEŞİTLEN(DİR)ME (PİYASA)

Piyasaya sunulan mal ve hizmet türlerinin artırılmasıdır. Piyasaya ne kadar çok türde mal ve hizmet sunulmuşsa piyasa o derecede çeşitlidir.

Açıklama

Bir işletme ürünlerini ne kadar çok farklı piyasalarda satarsa, o oranda piyasasını çeşitlendirmiş olur. Bu, belki de, sözcüğün tanımında belirtilenden daha yaygın bir kullanım şeklidir.

Bir piyasada ürünler ne kadar çeşitli ise, risk daha çok ürüne yayıldığı için, piyasa bütün olarak o denli oturmuştur.

Eşdeğer terimler

İNG : diversification (of the market)

ALM : Diversifizierung des Markets

FR : diversification du marché

İlgili terimler

Piyasa

DEMOGRAFİ

ÇEVRE

Çevre, bir bireyin, sistemin ya da topluluğun çevresinde bulunanları ifade eder.

Açıklama

Çevredekiler belki bütünüyle fiziksel terimlerle tanımlanabilir. Fakat çevre, sosyal olaylar ve politikaların geliştirilip uygulanmasına ilişkin bir çalışma bağlamında yasal, kurumsal, sosyal ve kültürel boyutlar da içerir. Bu tür politikalar kapsamında, çevrenin, sorgulanan olaylar ya da sistemle çatıştığı düşünülen boyutlarına özel bir ilgi duyulmaktadır. Ancak, bütün ilgili çevre faktörlerinin tanımlanıp tanımlanmadığına gelince, bu, daima yanıtlanmayı bekleyen bir sorudur.

Eşdeğer terimler

İNG : environment

ALM : Umgebung

FR : environnement

İlgili terimler

GENEL KAVRAMLAR

ÇIKAR UZLAŞTIRMASI

Çatışan çıkarların, bütün çıkarı olanları tatmin edecek biçimde tanımlanarak, asgari bir ortak noktada birleştirilmesidir.

Açıklama

Çıkar uzlaştırması deyimi tek başına, bu deyime yüklenmek istenen anlamı net olarak vermemektedir. Bu bağlamda, "*Taraflar farklı çıkarlarını uzlaştırmanın yollarını bulmaya çalıştılar.*" cümlesi, "*Taraflar çıkar uzlaştırması talep ettiler.*" cümlesine göre daha açıklayıcıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : interest reconciliation

ALM : Interessensausgleich

FR : conciliation d'intérêt

İlgili terimler

Arabuluculuk
Endüstri ilişkileri
Paydaş-Çıkar Grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

ÇIRAK

Bir mesleğe girmek için örgün eğitim ve öğretimi işyeri deneyimiyle birleştirerek, belirli öğrenim sonuçlarına ulaşmak üzere çıraklık sözleşmesiyle çalışan kişidir.

Açıklama

Türk eğitim sisteminde, 3308 sayılı Meslekî Eğitim Kanununa (MEK) göre çırak, "*çıraklık sözleşmesi esaslarına göre bir meslek alanında mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarını iş içerisinde geliştiren kişidir*" (m.3). MEK uyarınca çıraklar, meslek-lerinin özelliğine göre, haftada en az sekiz saat genel ve mesleki eğitim görür. Bu eğitime katılmaları için çıraklara işverenlerince izin verilir. Çıraklar pratik eğitimlerini, bir bölümüyle işyerlerinde, eksik kalan pratik eğitimleriyle ku-

ramsal eğitimlerini ise, mesleki ve teknik eğitim okulları ya da kurumlarında veya Milli Eğitim Bakanlığınca uygun görülen iş yerlerinin eğitim birimlerinde görür (m.12).

Eşdeğer terimler

İNG : apprentice

ALM : Lehrling, Auszubildender

FR : apprenti

İlgili terimler

Kursiyer
Öğrenci

EĞİTİM PİYASASI

ÇIRAKLIK

1. Belirli bir mesleğe ilişkin becerileri edinmek üzere, o meslekte ustalaşmış ve eğitim verme donanımına sahip bir kişinin yanında çalışılma sürecidir.
2. Belirli bir meslekte deneyim kazanmak için geçirilen süredir.
3. Ulusal mesleki eğitim ve öğretim sistemi içinde, ortaöğretimden ayrılan gençlerin belirli mesleklere girebilmelerini sağlayan bir kurumdur.

Açıklama

"*Dört yıl çırak olarak çalıştım.*" ifadesinde, belirli bir iş ya da mesleğin gerektirdiği becerileri edinmek için çalışılan süre belirtilmektedir.

"*Becerili bir oto tamircisi yetiştirmenin yolu çıraklıktan geçer.*" ifadesinde, meslek eğitimi ve öğretiminin gerektirdiği bilgi ve becerinin iş içerisinde kazanılabileceği vurgulanmaktadır.

Çıraklık genel olarak, işverenlerce veya işveren gruplarınca, devletten kısmen ya da tamamen destek alınarak, finansman teşviki yoluyla istihdam ve eğitim sağlanması sürecidir.

Çırak ve işveren bir çıraklık sözleşmesi yaparlar. Bu sözleşmeyle işveren, eğitim ve iş deneyimi ve bazen de çıraklık sonunda istihdam sağlamayı üstlenir. Buna karşılık, çırak, çıraklığın gereklerine uygun olarak, belirli bir süre (genellikle mevzuatta belirlenen çıraklık süresi kadar) işveren için çalışır.

Çıraklık eğitimi, iş başında veya iş dışında ya da bu ikisinin karışımı şeklinde yapılabilir. Daha eski çıraklık sistemlerinde çıraklığı tamamlayan kişiye bir sertifika verilirdi. Bazı ülkelerde daha sonra o alanda istihdam edilebilme (ve sendikaya üye olma), bu sertifikayı edinme koşuluna bağlıydı. Çıraklık günümüzde giderek artan bir şekilde, yeterliliğe dayalı, örgün ve kabul görmüş ehliyetleri edinme programı özelliği kazanmıştır.

Pek çok ülkede yasayla düzenlenmiş olan çıraklık programlarının ortak özelliği, eğitimin içeriğinin, çırağa kazandırılacak ehliyetlerin, bu konuda görevli, yasal güce sahip ulusal kurumlarca belirlenmesidir.

Eşdeğer terimler

İNG : apprenticeship

ALM : Lehrlingsausbildung

FR : apprentissage

İlgili terimler

Almaşık
Çırak
Düzenleme
İkili (dual) sistem
İş eğitimi sözleşmesi
İşgücü piyasasının düzenlenmesi
Öğrenciyle sözleşme yapılması

UZLAŞMA STRATEJİSİ

DAĞITIM SİSTEMİ

Malların ve hizmetlerin tüketicilere dağıtıldığı sistemdir.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretim dağıtım sistemi, mesleki eğitim ve öğretim hizmeti sağlayan, bireyler, kurumlar ve kuruluşlar arasında yapılanmış bir sistemdir.

Eşdeğer terimler

İNG : delivery system

ALM : Bereitstellung

FR : systéme d'offre

İlgili terimler

İfa/uygulama
İfa engeli

- UZLAŞMA STRATEJİSİ

DANIŞMANLIK

bkz. Eğitim danışmanlığı,
Rehberlik ve danışmanlık

DEĞERLENDİRME

1a. Bireyin öğrenme başarısının ve yeterliliğinin kanıtlarını toplama ve yorumlama sürecidir.

1b. Öğrenme başarısı ve yeterliliğinin kanıtlarını yargılama eylemidir.

2. Kişiler, mevcut durumu (sistemi) ya da o durumu (sistemi) değiştirmeyi amaçlayan uygulamaları yargılayarak sistemin işleyişine ve/veya sistemi değiştirmeyi amaçlayan uygulamaların gerçekleştirilmesine ve yarattığı etkiye ilişkin bir hükme varır. Bu yargılama ve bir hükme ulaşma işlemine değerlendirme denir.

Açıklama

1. Tanım: Uygun değerlendirme süreçleri ve işlemlerinin ortaya konması her eğitim ve öğretim sisteminin ana görevlerindendir. Burada sorulması gereken temel sorular şunlardır:

- Değerlendirmenin temelinde ne olmalıdır? Bireyin diğerleriyle karşılaştırılan başarıları mı (norm referanslı değerlendirme), yoksa bağımsız bir standartla karşılaştırılarak değerlendirilmesi mi (ölçüt referanslı değerlendirme)?
- Başarının dikkate değer kanıtı nedir?
- Yeterli kanıt olarak ne düşünülmelidir?
- Değerlendirme kararlarının güvenirliğinde kanıtların geçerlilik ve gerçekliği için hangi testler gereklidir?

  Değerlendirme sürecinin kalitesi (doğruluğu, tarafsızlığı ve tutarlığı) nasıl güvence altına alınabilir?

Değerlendirmede sorumluluk, genel olarak belge (sertifika) veren kurumlara ya da belge alamaya yönelik eğitim ve öğretim veren kurumlara aittir.

Değerlendirme, yeterliliğin geliştirilmesinde çeşitli evreler halinde farklı amaçlar için uygulanır:

- *Ön değerlendirme*: Bir eğitim ya da öğretim programının başında bireyin, nelere gereksinimi olduğunun kararlaştırılmasıdır. Değerlendirme; bireyin öğrenme ve gelişim gereksinimlerine, bireye en uygun olan öğrenme ve gelişme olanaklarına, öğrenme amaçlarına ulaşması veya bir niteliği kazanması ya da her iki amaca birden varması için hangi yolun izlenmesi gerektiğine karar vermede kullanılır.

- *Tanısal değerlendirme*: Bireyin neye gereksinimi olabileceğine karar verme sürecini ifade eder. *Ön değerlendirme* kavramıyla eş anlamlı olarak kullanılabilir. Genellikle, planlanmış sürelerde veya aşamalarda, bireyin eğitim ve öğretim programı yoluyla gelişimine karar vermede kullanılabilir. Tanısal değerlendirmenin odak noktası, bireyin başarımını (performansını) önemli ölçüde etkileyen olumlu ya da olumsuz etkenler ve bireyin daha da gelişmesi için nelerin gerektiğidir.

- *Gelişimsel (formatif) değerlendirme*: Bireyin öğrenme amaçlarına ulaşmasını veya bir niteliği kazanmasını olanaklı kılan hükümleri belirtir. Bu hükümler, önceden kararlaştırılan amaçlar ve hedeflerle bireyin elde ettiği başarının karşılaştırmasını içerir. Gelişimsel değerlendirme tanısal değerlendirmeyi izler ya da ondan önce gelir.

- *Son değerlendirme*: Bir eğitim veya öğretim programının tamamlanması ya da belge (sertifika) ile ödüllendirmeye ilişkin karar verme aşamasında yapılan değerlendirmedir.

Değerlendirmenin temelinde, *normlara dayalı (normatif)* veya *ölçütlere dayalı (kriter referanslı)* hüküm verme bulunur:

1. *Normlara dayalı (normatif) değerlendirme*: Bireyin performansının, önceden saptanan bir

normla karşılaştırılmasıdır. Norm, kişinin ideal olarak ne bilmesi ve ne yapması gerektiğinin uzmanlarca ya da birkaç kurum tarafından saptanmasıdır. Norm, istatistiki bir değer de olabilir. Örneğin, "Başarısı % 70'e ulaşan kişilere belge (sertifika) verilir." denebilir. Norm, "ortalama bir işçinin" "ortalama bir başarımı (performansı)" şeklinde bir görüş birliği de olabilir. Bütün bu durumlarda, bireyin ne bildiği ve ne yaptığı, bir kuramsal kaynağa (referansa) ya da bir topluluğa göre değerlendirilmektedir.

2. *Ölçütlere dayalı (kriter referanslı) değerlendirme*: Bireyin başarımının, önceden kararlaştırılan bir dizi ölçütle karşılaştırılmasıdır. Ölçüt; bir işveren, bir eğitim ve öğretim kurumu ya da bir ulusal kurum tarafından belirlenebilir. Ölçüt, değerlendirmeyi yapacak kişi tarafından belirlenmediği için bağımsızdır. Bireyin başarımı (performansı) kişinin özellikleri dikkate alınarak değerlendirilir.

Normlara dayalı değerlendirmede birey, başarı (normlara uyma) veya başarısızlık (normlara uymama) ile yüz yüze gelir. Her iki sonuç da bireyin yeterliliğini yansıtmaz.

Ölçütlere dayalı değerlendirmede, bireyin başarımı yalnızca önceden saptanan ölçütle karşılaştırılır. Böylece ölçüte uyan tüm bireyler başarılı sayılır.

2. Tanım: Değerlendirme zorunlu olarak, değerlendirilmekte olan bir örnek duruma ve/ veya politikalara dayanır. Bu bağlamda bir durumdan çok, bir *sistemin* esas alınması uygun olur. İyi bir değerlendirmede, ölçüt alınan örnek açıklanır. Ancak bazen, örnek açıklaması değerlendirmenin başında yapılacağı yerde değerlendirme çalışmasının bir sonucu olarak yapılır.

Değerlendirmede, sistem içinde rol alan kişilerin hedeflerini ortaya çıkarmak, bunların faaliyetleriyle sonuçlarını tanımlamak için çok çeşitli araştırma yöntemleri kullanılır. Sistemde rol alan kişilere geri bildirim sağlanması ve geçerli politika uygulamaları ya da ileriye dönük politika kararlarını öğrenmeleri için, değerlendirme sonuçlarına ilişkin raporlar hazırlanır. Bütün değerlendirme, tercihen politika uygulamaya konmadan ya da bu yapılamadığı takdirde, uygulama sırasında mümkün olduğunca erken bir aşamada bir *ana hat* belirlenmesine bağlıdır. Ancak bu şekilde, sistemdeki değişikliklerin tanımlanması mümkün olabilir.

Gelecek değerlendirmesi ya da *politika* değerlendirmesi (eş anlamlı), *şekil verici* değerlendirme ve *toplam* ya da *son* değerlendirmeden ayrılabilir. Bir *ana hat* değerlendirmesinin, bütün bunları desteklemek üzere ve uygulama başlamadan durumun analiz edilmesi amacıyla yapılması gerekir.

Gelecek değerlendirmesi ya da *politika* değerlendirmesi, karar verme merkezinde olanların yeni bir politika girişimine karar verebilmelerine yardımcı olmak üzere yapılır. Bu değerlendirme yapılırken, politika çevre analizleri, önceki politika deneyimleri (değerlendirmeleri) ve başka alanlardaki ilgili politikalar dikkate alınarak kullanılır. Politika değerlendirmesi, karar verme merkezinde bulunanların görüşmeleri yürütmelerine ve uygulama ile gelecekteki olası politikaların sonuçlarını öngörerek, söz konusu politikalar arasında seçim yapabilmelerine yardımcı olmaya çalışır.

Gelecek değerlendirmesi bir politikanın uygulandığı sırada, uygulayıcılara geri bildirim sağlamak ve politikayı zamanında değiştirmek, geliştirmek için yapılır.

Toplam değerlendirme, bir politika uygulamasının sonunda ve sonuç değerlendirmesi ise, ya politika uygulamasının sonunda ya da birçok sonucunun gözlenmeye başlandığı yeterince uzun bir uygulama süreci sonunda yapılır. Her iki tür değerlendirme de, politika uygulamalarının sonuçlarına ilişkin bir yargıda bulunulabilmesine ve bu suretle gelecekteki politikaların oluşturulması bakımından karar mekanizmalarının bilgilendirilmesine hizmet eder.

Eşdeğer terimler

İNG : assessment / evaluate, evaluation

ALM : Beurteilung / bewerten, evaluieren Bewertung

FR : évaluer / evaluation

İlgili terimler

Belge, belgeleme
Eğitim
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Fonların yararlılığı
Geri bildirim
Hakkaniyet
Kabul edilebilirlik
Kalite
Mesleki eğitim ve öğretim

Mesleki eğitim ve öğretim başarımına (performansına) ilişkin geri bildirim
Mesleki eğitim ve öğretim politikasının yeterliliği
Öğrenme
Sınav sistemi
Standartlar
Sürdürülebilirlik
Yararlılık
Yeterliliğin aktarılabilirliği
Yeterlilik

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

DEMOGRAFİK EĞİLİMLER

İnsan nüfusunun sayısal ve yapısal olarak değişim seyridir.

Açıklama

Demografik eğilimler süreklidir. Geniş ölçüde, belirli bir coğrafi bölgenin bütünü ya da bir bölümünde nüfusun büyüme oranı ya da düzeyindeki değişikliklerle orantılıdır.

Demografik eğilimler daima demografik yapıdaki değişikliklere (örneğin, nüfus) yön verir. Özellikle, nüfusun büyüklüğü ve yapısı uzun yıllar sabit kalmadıkça, sabit doğum oranı bile demografik düzey ve yapıda değişikliğe yol açar. Göç ve ölüm oranındaki değişiklikler de yapısal değişikliğe yol açar. Zaman içinde bu tür değişikliklerden herhangi birinin süreklilik göstermesi demografik bir eğilimdir.

Eşdeğer terimler

İNG : demographic trends

ALM : demographische Entwicklung

FR : tendances démograpiques

İlgili terimler

Demografik iniş
Demografik grup

DEMOGRAFİ

DENGE

Piyasada talep olunan mal ve hizmetlerin miktarı ve niteliği, piyasaya arz olunan mal ve hizmetlerin miktarı ve niteliğine eş olduğunda piyasanın dengede olduğu kabul edilir.

Açıklama

Piyasadaki arz ile talep birbirine eşit değilse, piyasa dengede değildir.

Piyasa dengedeyken, arz ile talep değişmiyor ve değişmeleri de beklenmiyorsa, piyasa *statik (durağan) dengededir*. Buna karşılık, arz ile talep aynı oranda ve birlikte değişiyorsa, o takdirde *dinamik denge* söz konusu olur.

Piyasa, dengedeyken, (ithalat fiyatlarının artması, zorunlu temel eğitim yaşının değişmesi gibi işgücü arzının azalmasına yol açan) ani bir şoka yanıt vererek kademeli olarak tekrar dengeye dönüyorsa, bu durum *kararlı (sabit) denge* olarak adlandırılır. Eğer piyasa, ani bir şoka sürekli bir denge bozukluğuyla yanıt veriyorsa, piyasanın başlangıçtaki durumu, *kararsız denge* olarak adlandırılır.

Eşdeğer terimler

İNG : equilibrium

ALM : Gleichgewicht, Balance

FR : équilibre

İlgili terimler

EKONOMİ

DENKLİK, EŞDEĞERLİK

Bilgi ve becerilerin, değeri, gücü, etkisi ve önemi bakımından eşit olmasını ifade eder.

Açıklama

Ehliyetler arasındaki bağlantı ve yakınlık her işgücü piyasasında önemlidir. Bu, işverenlere, muhtemel ve mevcut işçilerin yapacakları işle ilgili becerilerinin o işe uygunluğunu değerlendirme olanağı sağlar. İşgücünün piyasada (coğrafi ve sayısal olarak) dolaşımını kolaylaştırır. Çünkü, söz konusu bağlantı ve yakın-

lık, piyasanın başka ehliyetlere alışkın kısımlarında, işgücünün sahip olduğu ehliyetlere değer katar.

Denkliğin sağlanması ya da karşılaştırılabilirliğin tanımlanması, karar verme konumunda bulunanlar bakımından zor bir iş olmaya devam etmektedir. Bu bağlamda araştırılması gereken, bir ehliyetin değerinin nereye oturtulabileceği, o ehliyetin yerine başka hangi ehliyetin; (mesleki ya da eğitime ilişkin) özel bir deneyimin mi, belirli bir düzeyde eğitimin mi, öğrenmeye ilişkin başarının mı, belirli düzeyde ya da türde mesleki uzmanlığın mı ikame edilebileceğidir. Farklı kurumlar, farklı mesleki eğitim ve öğretim dalları, farklı işverenler ve meslek kuruluşları, ehliyetlerin değerlendirilmesine ilişkin kavramları birbirinden farklı şekilde anlamlandırabilir. Neyin değerlendirileceği konusunda bir uzlaşmaya varılması, denkliğin sağlanması bakımından çıkar sahipleri arasında en büyük ayrılık noktası olmaya devam etmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : equivalence, equivalency

ALM : Entsprechung, Gleichwertigkeit, Äquivalent

FR : equivalence

İlgili terimler

Değerlendirme
Ehliyet
Erişim
Karşılaştırılabilirlik
Standartlar
Şeffaflık

UZLAŞMA STRATEJİSİ

DERS (KURS) PROGRAMI TASARIMI

1. Belirlenen eğitim ihtiyacına yanıt veren eğitim ya da öğretim (kurs) planıdır.
2. Bir eğitim ya da öğretim programının (kursunun) tasarlanma eylemidir.

Açıklama

Ders ya da kurs programı tasarımı, bir dizi öğrenme hedefini, ders konularını, öğrenmenin içeriğini, öğrencilerin amaçlarına ulaşmasını sağlayacak olan görev ve faaliyetleri, faaliyetlerin sırası ve zamanlamasını, öğrenimi değerlendirmede kullanılan yöntemleri ve kursun sonuçlarına ilişkin değerlendirmeyi içerir.

Ders (kurs) programı tasarımcısı, bir ders ya da kurs planı tasarlamakla sorumlu kişidir. *Ders (kurs) programı tasarlama ekibi* ise, ders ya da kurs planlamasında topluca sorumluluk üstlenen gruptur.

Eşdeğer terimler

İNG : course design

ALM : Kursgestaltung, Programmgestaltung, Kursdesign

FR : conception de cours

İlgili terimler

Eğitim programı (Müfredat)
Eğitim ve öğretimin süresi
Öğrenme
Program

UZLAŞMA STRATEJİSİ

DİPLOMA (BELGE / SERTİFİKA)

1. Bir programın ya da çalışmanın başarıyla tamamlandığını belirten resmi belgedir.
2. Kişinin, bir okulu veya eğitim-öğretim programını ya da belirli bir akademik düzeye ulaşmayı öngören bir programı başarıyla tamamladığını; diplomada belirtilen işi ya da mesleği yapabileceğini gösteren resmi belgedir.

Açıklama

Sertifika genellikle, kısa süreli kursları, eğitim programlarını ya da çalışmaları başarıyla bitirenlere verilen belgedir. Bazı ülkelerde, örneğin Kanada'da, bir yılı bulan üniversite programlarından bazılarında sertifika verilmekteyse de, sertifika verilmesi genellikle üniversite düzeyinin altındaki çalışmalarda söz konusudur (Üniversite düzeyi için *diploma* ya da *akademik derece* daha uygun deyimlerdir).

Eşdeğer terimler

İNG : diploma (certificate)

ALM : Diplom (Zeugnis)

FR : diplôme

İlgili terimler

Denklik
Ehliyet
Eşdeğerlik, ehliyetlerin karşılatırılabilirliği
Sertifika
Sertifika çeşitleri

EĞİTİM PİYASASI

DUAL SİSTEM

bkz. İkili sistem

DÜNYA FİYATLARI

Uluslararası ticarete giren mal ve hizmet fiyatlarıdır.

Açıklama

Bazı ülkeler iki kademeli bir fiyat sistemi yürütmektedir. Buna göre, bazı malların söz konusu ülkelerin iç piyasasındaki fiyatları, aynı malların Dünya piyasasındaki satış fiyatlarından farklıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : world prices

ALM : Weltmarktpreise

FR : prix mondiaux

İlgili terimler

Fiyatlar

EKONOMİ

DÜZENLEME(K) / YASAMA(K)

Bir şeyi düzenlemek, onu denetim altına almaktır. Yasal anlamda bir şeyi düzenlemek, o şeyi denetlemek için kurallar koymaktır. Bunlar herkesin uyması gereken kurallardır.

Yasama(k), kurallar veya düzenlemeler getiren ya da bunları kaldıran yasaların onaylanmasıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : regulate/legislate

ALM : gesetzlich regeln, reglementieren

FR : réguler

İlgili terimler

Çıraklık sözleşmeleri
Eğitim görecek kişilerle sözleşmeler
(istihdam politikasında) aktif ve pasif önlemler
İş eğitimi sözleşmesi
İşgücü piyasasının düzenlenmesi

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

DÜZENE TABİ UZMANLIK MESLEĞİ

Çalışmaya başlanmanın, gerekli vasıfların belgelenmesi suretiyle, resmi olarak ve bazen de daha ileri düzenlemelerle denetlendiği uzmanlık mesleğidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : regulated profession

ALM : reglementierte Berufe

FR : professions réglementés

İlgili terimler

Uzmanlık mesleği

İŞGÜCÜ PİYASASI

EDİNİM

1. Bir amaca (öğrenim hedefine ya da yeterliliğe) ulaşma eylemi ya da sürecidir.
2. Çok çaba ya da uzun zaman harcanarak kazanılan özel yetenek ya da beceridir.

Açıklama

Edinim sözcüğü, genel olarak belirli bir düzeye ya da hedefe ulaşmayı; mesleki eğitim ve öğretimdeyse, bir kurun ya da dersin gereğini başarıyla yerine getirmeyi ifade eder.

Bazı ülkelerde *Edinim hedefleri*, ulusal hükümetler ya da kurumlarca saptanır. Böylece bireylerin eğitim ve öğretimleriyle gelişimlerinin çeşitli aşamalarında neler yapması gerektiği belirlenmiş olur. Ulusal mesleki eğitim ve öğretim sistemlerinde edinim hedefleri, eğitim ve öğretim sağlayıcıların (ya da işverenlerin) edinim hedeflerine ulaşabilmeleri durumunda devletten ödenek almalarına olanak sağlamak amacıyla devlet finansmanına bağlanabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : attainment

ALM : Erreichen (z.B.eines Bildungsziels

FR : acquisition

İlgili terimler

Değerlendirme
Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİLEBİLİRLİK

Bireyin belirli iş becerilerini öğrenme yeteneğidir.

Açıklama

Bireyin belirli iş becerilerini öğrenme yeteneğini belirlemede kullanılan yönteme, *eğitilebilirlik sınavı* denir.

Eşdeğer terimler

İNG : trainability

ALM : Ausbildungsfähigkeit und-bereitschaft

FR : capacité à suivre une formation

İlgili terimler

Beceri(ler)
Değerlendirme
Sınav/sınama

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM / YETİŞTİRME

1. Kişileri istihdam için gerekli olan bilgi ve becerilerle donatmayı amaçlayan sistemdir.
2. Kişilerin belirli bir meslek ya da işle ilgili belirli öğrenme amaçlarına ulaşmalarını sağlamak üzere kullanılan süreçler ve yöntemlerdir.
3. Kişilerin işler ve meslekler için gerekli olan bilgi ve becerileri edinmeleri, uygulamaları ve özümsemeleri eylemidir.
4. Bireyin istihdam edilebilir beceriler edinmesi sürecidir.

Açıklama

1960'lı ve 1970'lı yıllara kadar kişileri daha çok mesleki bilgi ve becerilerle donatmayı ifade eden *yetiştirme* sözcüğünün genel anlamda eğitim sözcüğünden daha dar bir anlam taşıdığı düşünülürdü. Bu, yetiştirmenin belirli mesleki sonuçlar üzerine odaklanmasından ve işle ilgili bazı yetiştirme programlarının gerçekten çok dar kapsamlı olmasından kaynaklanmaktaydı.

Ancak, yetiştirme teriminin içeriği geçen otuz yılda, bireyin bütün gereksinimlerini kapsayacak biçimde gelişmiş ve eğitimle özdeşleşmiştir. Bu değişim, hem yeterlilik temeline dayalı yetiştirmenin (eğitimin) etkisiyle hem de eğitimde öğrenci performansı açısından öğrencilerin güdülemesinin ve ikna edilmesinin öneminin kavranmasıyla ortaya çıkmıştır.

İşletme ya da *işyeri içi yetiştirme (eğitim),* istihdam eden kurumun, kendi içinde özkaynaklarını kullanarak planlayıp uyguladığı eğitim

faaliyetidir. Hem **iş başında** hem de **iş dışında yetiştirme (eğitim)** faaliyetlerini içerebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : training

ALM : Ausbildung

FR : formation

İlgili terimler

Çıraklık eğitimi
Eğitilebilirlik
Eğitilebilirlik sınavı
Eğitim
Eğitime katılma
Hizmet içi eğitim
İkili (dual) sistem
İleri eğitim
İş başında eğitim
İş dışında eğitim
İş öncesi eğitim
İş öncesi mesleki eğitim ve öğretim
İşletme içi eğitim
İşletmeye dayalı eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Sürekli eğitim
Tam gün eğitim
Temel eğitim
Uzmanlık eğitimi
Yarım gün eğitim
Yeniden eğitim

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM ALTYAPISI

Eğitim ve yetiştirme hizmetlerinin sunulduğu kurumlar ve süreçler sistemidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : training infrastructure

ALM : Ausbildungsinfrastruktur

FR : appareil de formation

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim kurumu
Eğitim sağlayıcı
Eğitimin denetimi
Özel sektör / kamu sektörü koşulları

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM DANIŞMANLIĞI

1. Eğitim danışmanlığı, öğrenciyi tanıyıp belirli öğrenme gereksinimlerini karşılama görevi ve işidir.
2. Belirli bir öğretimin verilmesi suretiyle öğrenciyi sınava hazırlama görevidir.

Açıklama

1. tanım, daha çok meslek eğitimi ve öğretiminde kullanılan eğitim danışmanlığını ifade etmektedir.

Eğitim danışmanlığı, büyük gruplar halindeki öğrencilerden çok küçük grupların (ekip gibi) ve bireylerin gereksinimleriyle ilgilenir. Bir eğitim danışmanı, öğrenciyle işbirliği içinde öğrencinin güçlü ve zayıf taraflarını değerlendirir ve bireyin ya da ekibin başarımını (performasını) güçlendirmek için program geliştirir. (Bu, anılanların bir öğrenme programındaki veya bir işteki başarımları olabilir.)

Eşdeğer terimler

İNG : coaching, tutoring

ALM : Lernbetreuung

FR : tutorat

İlgili terimler

Çalıştırıcı
Öğrenme
Öğrenme süreçlerinin organizasyonu
Öğrenmeyi kolaylaştırma

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM HİZMETİ VERME

Eğitim piyasasında kamu kurum ve kuruluşları ya da özel sektörce verilen eğitim ve öğretim hizmetleridir.

Açıklama

Eğitim hizmeti verme kapsamında, eğitim programlarının yanı sıra, eğitim araştırmaları, eğitimin değerlendirilmesi, eğitim politikası ve

stratejisi konularında danışmanlık gibi özel hizmetlerin tasarlanması ve verilmesi de bulunmaktadır. Ayrıca eğitimcilerin eğitimi de söz konusudur.

Eğitim hizmeti devlet ve özel sektör tarafından verilebilir. Devlet sektörünün verdiği eğitim hizmetinin kapsamı genellikle özel programlardan oldukça geniştir. İşsizlerin iş bulmaları için programlar, kadınların ya da uzun dönem işsiz kalanlar gibi belirli grupların işe dönüşlerini sağlayan programlar bu çerçevede yer almaktadır. İşgücünün beceri açığının giderilmesi genellikle ulusal düzeyde devlet tarafından sağlanır.

Özel sektörün eğitim vermesi iki biçimde gerçekleşmektedir: Birincisi, kendi işkollarının ihtiyaçlarını karşılamak üzere işverenler, işveren dernekleri ve sendikaları tarafından verilen eğitim; ikincisi, işleri kazanç sağlamak için eğitim vermek olan, özel öğretim ve danışmanlık kurumları gibi firmalar tarafından verilen eğitimdir.

Eğitim hizmeti veren üçüncü tür kurum ise, kazanç amacı gütmeyen vakıflarla hayır kurumları gibi gönüllü kuruluşlardır.

Eşdeğer terimler

İNG : training provision

ALM : Ausbildungsangebot

FR : offre de formation

İlgili terimler

Eğitim sağlayıcılar

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM İHTİYAÇLARI

1. Bir bireyin, kurumun ya da ulusal ekonominin taleplerinin karşılanması için gereken eğitimdir.
2. Bir ekonomide eğitime olan taleptir.
3. Bir bireyin, grubun ya mesleğin bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi için talep edilen özel eğitimdir.

Açıklama

Eğitim ihtiyacı genel olarak, ekonomide eksikliği duyulan bilgi, beceri ve iş alışkanlıklarındır. CEDEFOP'un bir raporunda (*CEDEFOP, Training and Learning for Competence, 2001*) belirtildiği gibi eğitim ihtiyacı, küresel ekonominin eksikliğini duyduğu şu kategorilerde olabilir:

"*Bilgi*" kategorisinde:

- kuramsal bilgi,
- teknik bilgi,
- pratik bilgi.

"*Beceri*" ve "*yeterlilik*" kategorisinde:

- mesleki beceriler (çoklu beceriler),
- piyasa ve üretimin küreselleşmesinin neden olduğu uluslararası beceriler,
- sosyal beceriler,
- yönetim becerileri.

"İş alışkanlıkları" kategorisinde:

- kalite ve zaman bilinci, güvenirlik,
- yaratıcılık, girişimcilik,
- liderlik,
- yeni işe uyum.

Eşdeğer terimler

İNG : educational needs

ALM : Bildunsbedarf

FR : besoins éducatifs

İlgili terimler

Beceriler, bilgi ve anlama
Eğitim
Eğitim piyasası
Öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM KURUMLARI

Eğitim vermeyi görev edinmiş kuruluşlardır.

Açıklama

Bu terim, öğrencilerin ve eğitici personelin de dahil olduğu eğitim ve öğretimle ilgili öğeleri içinde bulunduran ve genellikle fiziki bir mekâna sahip bulunan kamu ya da özel eğitim kurumlarını, kuruluşlarını ve örgütlerini belirtmek üzere kullanılır.

Türk eğitim sisteminde, "*mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları"* terimi meslek eğitimi alanında sık kullanılır. Bunun anlamı, mesleki ve teknik eğitim alanında diploma veren ortaöğretim kurumlarıyla belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın mesleki teknik eğitim ve öğretim kurumlarıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : training institutions

ALM : Ausbildungseinrichtungen

FR : organismes de formation

İlgili terimler

Eğitim sağlayıcılar

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM ÖDENEĞİ

Eğitime katılan öğrencilere ödenen paradır.

Açıklama

Bu terim Avrupa Birliği terminolojisinde, daha çok, belirli bir süre için normal çalışma yeri dışındaki bir eğitim programına devam eden çalışanlara işverenleri tarafından ödenen parayı ifade eder. Ödeme, bazı hallerde kamu fonlarından da yapılabilir. Bu ödeme, eğitim görmeyi teşvik etmekte ve (işsizlik yardımı gibi) ek bir yardım oluşturmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : training allowance

ALM : Ausbildungsbeihilfe

FR : aide à la formation

İlgili terimler

Burs
Mesleki eğitim ve öğretimin finansmanı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

EĞİTİM PİYASASI

Eğitim hizmetlerinin, eğitimi sağlayanlarca bu hizmetleri talep edenlere sunulduğu pazardır.

Açıklama

Eğitim piyasası, ülke ekonomisi ve toplumun gelişimi için gerekli bir sektördür. Bu gelişim sosyal, kültürel, ekonomik ve politik yapılanmayı sağlar. Nitelikli bir mesleki eğitim piyasası ve bu piyasanın getirdiği olanaklar, yalnızca bireylere yarar sağlamakla kalmaz, bir bütün olarak endüstri sektörüne de yarar getirir.

Eğitim bir gider değil, bir yatırımdır. Yatırım yapanlara daha kârlı bir biçimde geri döner.

Eşdeğer terimler

İNG : training market

ALM : Ausbildungsmarkt

FR : marché de la formation

İlgili terimler

Eğitim
İş piyasası
Pazarlama
Ürün pazarı

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM PROGRAMI (MÜFREDAT)

1. Belirli bir öğrenci grubu için hazırlanmış programların tümüdür.
2. Bir eğitim ve öğretim kurumu için özel olarak düzenlenmiş ve onun bir parçası haline gelmiş programdır.
3. Eğitim programı, belirli bir eğitim amacını karşılamak üzere tasarlanmış çeşitli boyutta, birbiyle ilişkili dersin mantıklı bir düzen içinde bir araya getirilmesidir. (*bkz. C.Alkan, H.Doğan ve S.İ.Sezgin. Meslekî ve Teknik Eğitim Prensipleri, 1976.*)

Açıklama

Eğitim programı ya da müfredat terimleri, program geliştirme alanında, bir dizi öğrenme sonucunu ya da öğrenme sonuçlarına ulaşmayı hedefleyen bir dizi öğrenme deneyimini belirtmek için kullanılır. Terimin birçok çağrışımı varsa da, genel olarak öğrencilere öğretilecek olanları ana hatlarıyla gösteren yazılı bir plan-

dır. Eğitim programı genel olarak, eğitimin amaçlarını, kapsamını, öğrenme sonuçlarını, öğretim yöntemlerini, önerilen değerlendirmeleri, kısaca, öğretilecek konularla ilgili ayrıntılı önerileri ve yönlendirmeleri içerir. Eğitim programı bir okulda, kursta ya da belirli bir çalışma alanında okutulan tüm dersleri de belirtir. Örneğin, İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünde, İngiliz Edebiyatı, Edebiyat, Dünya Edebiyatı, Modern Şiir Dünyası, vb. bu bölümde izlenen eğitim programının parçalarıdır. Bir okulda okutulan alan ya da bölüm dersleriyle ortak genel kültür dersleri ve seçimlik derslerinin bütünü eğitim programını oluşturur.

Eşdeğer terimler

İNG : curriculum

ALM : Curriculum, Lehrplan

FR : programme, cursus

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim programı hedeflerinin geliştirilmesi
Eğitim programı genişliği
Eğitim programı içeriği
Eğitim programının tasarlanması
Öğrenme
Öğrenmenin içeriği
Standartlaştırma
Uzmanlaşma derecesi

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM PROGRAMI (MÜFREDAT) STANDARTLARI

Eğitim programı standartları, eğitim programının niteliğini belirleyen ölçütlerdir. Bu standartlar, ulusal düzeyde saptanabileceği gibi, onaylayan kurumlar ya da eğitim-öğretim veren kurumlarca da belirlenebilir.

Açıklama

Eğitim programı standartları ulusal bir program oluşturmak üzere ülkesel düzeyde belirlenebilir. Konulara ayrılan süreleri de gösterecek şekilde, hem içerik ve hem de program yapısını kararlaştırmada yasal bir güç oluşturur. Eğitim programı standartları, üzerinde durulacak konular, bir konuyu öğrenmek veya incelemek için kullanılacak süre, öğretmen sayısı ve nitelikleri gibi noktalarda yoğunlaşır. Bu standartlar, öğretime, değerlendirme ve zamanlamasına, kalite güvencesinin sağlanmasına, akreditasyon ve belgelendirmeye ilişkin yöntem ve süreçleri gösterir. Eğitim programı standartları, ulaşılacak sonuçları belirtir. Örneğin, dönem ortasında ve sonunda erişilmesi planlanan öğrenme hedeflerini, kazanılacak bilgi ve becerilerin düzeyini, elde edilecek ehliyetleri gösterir

Eşdeğer terimler

İNG : curriculum standards

ALM : Lehrplanstandards

FR : référentiels de formation

İlgili terimler

Eğitim programı
Eğitim standartları
Ehliyet standartları
Meslek standartları
Standartlar

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM PROGRAMI (MÜFREDAT) TASARIMI

1. Bir eğitim ve öğretim programının (müfredatın) planlı olarak hazırlanmasıdır.
2. Eğitim ve öğretimde belirli bir kursun ya da dersin planlanıp hazırlanmasıdır.
3. Bir eğitim ve öğretim programı uygulamaya konmadan önce programa ilişkin ilkelerin belirlenmesi işlemidir.

Açıklama

Eğitim programı tasarlama, kapsamlı bir süreçtir. Bu süreçte yapılacak ilk iş, eğitimdeki işlevsel değişkenleri (parametreleri) belirlemektir. D. Lockwood'a göre parametreler saptanırken *kim, niçin, nerede, ne zaman* ve *ne* sorularına yanıt vermek gerekir (*D. Lockwood, Effective Vocational Training Design, ILO, Geneva 1986*).

Eşdeğer terimler

İNG : curriculum design

ALM : Lehrplangestaltung

FR : conception de programme

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim programı
Eğitim programı hedeflerinin geliştirilmesi
Eğitim programı içeriği
Öğrenmenin içeriği
Uzmanlaşma derecesi

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM PROGRAMININ GENİŞLİĞİ

Meslek sektörünün bütün ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacıyla, belirli bir iş için aranan koşulları aşan ölçekte hazırlanan eğitim programı içeriğidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : breadth of curriculum

ALM : Lehrplanum

FR : taille du programme

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim programı (müfredat)
Eğitim programının içeriği
Mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM PROGRAMININ (MÜFREDATIN) İÇERİĞİ

Bir eğitim ve öğretim programını oluşturan öğrenme amaçları ve diğer ayrıntılardır.

krş. Öğrenme içeriği

Açıklama

Fatma Varış'a göre, "Program geliştirme süreçlerinde ikinci önemli aşama, amaçlara uygun içerik ve etkinliklerin seçimidir.

Varış'a göre içerik, nitelik yönünden, *betimsel (tasviri)* ve *normlara dayalı (normatif)* olmak üzere ikiye ayrılır:

"*Betimsel içerik, olgu ve ilkelerden oluşur. Bunlar gözlemi yapılabilen ya da sayılabilen olayların dile getirilmesidir.*

Normlara dayalı içerik ise, değer yargılarından, normlardan ve standartlardan oluşur. (*F. Varış, Eğitimde Program Geliştirme: Teori ve Teknikler, Ankara 1976*).

Eşdeğer terimler

İNG : curriculum content

ALM : Lehrplaninhalt

FR : objectifs et contenus du programme

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim programı hedeflerinin geliştirilmesi
Eğitim programının genişliği
Eğitim programının içeriği
Eğitim programının tasarlanması
Öğrenme
Öğrenmenin içeriği
Standartlaştırma
Uzmanlaşma derecesi

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM SAĞLAYICILAR

İşleri, eğitim vermek (sağlamak) olan kurumlar, kuruluşlar, örgütler ve bireylerdir.

Açıklama

Eğitim sağlayıcılar, eğitim verme amacıyla kurulmuş olan örgütler ya da işverenler gibi, eğitim sağlama faaliyetlerinin bir parçası olan kurumlar olabilir.

Eğitim sağlayıcılara, eğitim hizmetleri veren bağımsız bireyler de eklenebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : training providers

ALM : ausbildungsanbieter

FR : offre de formation

İlgili terimler

Eğitim hizmeti vermek

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM SİSTEMİ ALTYAPISI

Eğitim sistemi altyapısı, eğitim politikalarını uygulayan ve bu konudaki faaliyetleri yürüten kurumlardır.

Açıklama

"Kurum" ya da "piyasa" terimlerinde olduğu gibi "eğitim sistemi altyapısı" terimi de biri fiziksel diğeri soyut iki anlama gelmektedir. Terimin fiziksel anlamı, eğitim faaliyetlerin yapıldığı ve politikaların uygulandığı yerdir. İkinci ve daha sık kullanılan soyut anlamı ise, eğitim sisteminin işlevler ve sistem içi ilişkiler bağlamında ifade edilen bileşenleridir.

Bütün ülkelerde çocuklar okullarda eğitilir. Daha sonra, çeşitli kolejlerde veya yükseköğretim kurumlarında ya da işyerinde eğitim ve öğretim alır. Bu çerçevede, söz konusu kurumları yönetecek sistemler ve genellikle de, okulları ya da diğer mesleki eğitim ve öğretim kurumlarını onaylayıp akredite edecek ayrı bir sistem bulunur.

Öğrenciler, öğretmenler veya eğiticiler tarafından eğitilir. Öğretmenleri ve eğiticileri eğitmek ve akredite etmek için de bir sistem bulunur. Öğrencilerin öğrenimleri, bazı değerlendirme sistemleri ve bazı ehliyet sistemleri kullanılarak tanınmaktadır. Bu bağlamda, öğretmenleri ve eğiticileri; okulları ya da kolejleri ve bu kurumların yöneticilerini temsil eden mesleki dernekler bulunur. Öte yandan, mesleki konular ve iş alanlarıyla ilgili olarak öğretime duydukları mesleki ilgilerini ortaya koymak üzere kurulan bazı örgütler de vardır.

Anılanların tamamı (okullar, kolejler, eğitimin düzenlendiği işyerleri, eğitim kurumlarının teftiş ve akreditasyon sistemleri, öğretmenleri ve eğiticileri eğitme ve akredite etme sistemleri, öğrencileri değerlendirme sistemleri, eğitim sektörü içindeki iş şartlarını müzakere etme sistemleri, program geliştirme sistemleri) eğitim sistemi altyapısının parçalarını oluşturur. Bu parçaların her birinin sistemin gelişmesinde ayrı bir payı vardır.

Eşdeğer terimler

İNG : educational infrastructure

ALM : Bildungsinfrastruktur

FR : infrastructure éducative

İlgili terimler

Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM STANDARTLARI

1. "Eğitim standardı", öğretimin, öğrenme programlarının içeriğinin, etik ilkelerinin kalitesini, eğitim sisteminde kullanılan kaynakların nitelik ve niceliğini ifade eder.
2. "Öğrencilerin eğitim standardı", genel olarak edindikleri nitelikleri ve başarımlarıdır. Örneğin, ortaöğretimden yükseköğretime geçen öğrenci sayısı ve bunların iş yaşamına atılmaya hazır olup olmamaları eğitim standardını gösterir. Bu anlamda "Eğitim standartları" ya eğitim sürecinin kalite ölçütü olarak ya da eğitim sistemi çıktılarının kalite ölçütü olarak ulusal düzeyde saptanır

Açıklama

Tanımlardan anlaşılacağı üzere, eğitim standartları terimi, kullanıldığı yere göre farklı anlamlara gelir.

Eşdeğer terimler

İNG : educational standards

ALM : Bildunsstandards

FR : référentiels de formation, normes éducatives

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim programı standartları
Ehliyet standartları
Meslek standartları

Standartlar

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM TANIMI (PROFİLİ)

Bir iş veya meslek için gerekli olan eğitimin tanımıdır

Açıklama

Sözcük anlamıyla tanım, bir insanın veya bir nesnenin genel hatları belirtilerek görünüşünün ortaya konmasıdır. Terim genel olarak eğitimde, özelliklede meslek eğitiminde, *eğitim tanımı*, *firma tanımı*, *yönetici tanımı*, *beceri tanımı* gibi farklı biçimlerde kullanılır.

Eğitim tanımı, bir işin, bir mesleğin ya da bir ülkede verilen mesleki ve teknik eğitimin kapsamlı bir planıdır. Bir mesleki eğitim programı tanımlanırken; o iş veya mesleğin adı, eğitim süresi, eğitimin nerede verildiği (iş başında, okulda veya her ikisinde), mesleğin tanımı, mesleki bilgi ve becerilerin neler olduğu gibi hususlara yer verilir.

Eşdeğer terimler

İNG : training profile

ALM : Ausbildungsprofil

FR : profil de formation

İlgili terimler

Eğitim
İş
Meslek

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM TEKNOLOJİSİ

1.Öğrenme süreçlerini iyileştirmek üzere sistemlerin, tekniklerin ve eğitime yardımcı araçların geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesidir.

2.Öğretme ve bilgilendirme sistemlerinin tasarımı ve uygulanmasıdır.

Açıklama

"Teknoloji, genellikle bilim, endüstri ve endüstriyel koşullarla ilgili kuramsal bilgilerin uygulamaya konma yöntemi olarak düşünülmektedir." Eğitim teknolojisi ise, "daha etken bir öğrenme ve öğretme için insan-makine sisteminde personel ve öğretim araçlarının faaliyetini koordine eden; çevresel faktörleri artan bir duyarlılıkla kontrol altında bulunduran, kuram ile uygulamanın birleştiği ve eğitim işlemlerinin devamlı olarak değiştirildiği uygulamalı bilimsel araştırmalarla geliştirilmiş bir disiplin alanıdır." (*C. Alkan, Eğitim Teknolojisi: Kuramlar-Yöntemler, Ankara, 1977.*)

Eşdeğer terimler

İNG : educational technology

ALM : Bildungstechnologie

FR : techniques pédogogiques

İlgili terimler

Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM VE ÖĞRETİM

1a. Kişilerin, genellikle okul gibi bir kurumda yetiştirilmesi ve geliştirilmesi sistemidir.

1b. Kişilerin, sahip oldukları potansiyellerini toplum içinde kullanmak ve geliştirmek için gerek duydukları bilgi, beceri ve davranışları öğrenmelerine olanak veren sistemdir.

2. Kişinin öğrenme yoluyla bilgi ve anlayışını giderek geliştirdiği süreçtir.

3. Örgün (formal) ya da yöntemli (sistematik) bir çalışma sonucunda elde edilen bilgidir.

4. Öğretim yöntemleri ve kuramlarıyla ilgilenen çalışma alanıdır.

5. Bireyleri özellikle okullarda eğitmeye ilişkin genel iş alanı ya da meslektir.

Açıklama

1. Tanım: örgün eğitim sistemini belirtir. "*Birçok genç 16 yaşında eğitimi bıraktı*." Demek "*örgün eğitim sistemini bıraktı*." anlamı taşır. Bu anlam, eğitim veren kurumlarla çok yakından ilişkilidir. Örneğin, "*1979 yılına kadar, çalışan nüfusun yarıdan fazlası 16 yaşında ve 16 yaş öncesinde eğitimi bıraktı. İşle ilgili eğitimi daha sonra çalışırken aldı.*" Bu cümleden anlaşılan şudur: İnsanlar 16 ya da daha genç yaşlarda örgün eğitim sistemini bırakmışlardır.

Tanım 1a, eğitimin sistem olarak daha geleneksel bir tanımıdır. Dikkat edilirse burada vurgu, eğitimdeki süreçlerden biri olan öğrenme üzerindedir. Anılan husus, uzun zamandan beri süregelen ve insanların, özellikle de gençlerin kendilerine ne öğretilirse onu öğrendiklerini belirten bir görüştür. Bu durumda öğrenciler bir dereceye kadar eylemsiz (pasif) durumdadırlar. Burada "gerçek" çalışanlar öğretmenlerdir. Buna karşın, tanım 1 b, eğitimin, yaşları ne olursa olsun öğrencilere sağladığı öğrenmeyi vurgulamaktadır. Bu, eğitim sistemiyle ilgili çağdaş bir görüşü temsil etmektedir. Buradaki çağdaş görüş, eğitim sisteminin, öğrencilerin gereksinimlerine odaklanması ve genel olarak toplumun, özel olarak da çalışma yaşamının gereksinim duyduğu bilgi, beceri ve davranışları kazanabilmeleri için uygun stratejileri kullanmasıdır. Bu stratejilere örnek olarak, yönlendirme ve sergileme yöntemleri, kendi hızına uygun öğrenme, açık öğrenme gösterilebilir.

2. Tanım, krş.: "*Eğitim, hayata hazırlamalıdır.", "Mühendislerin eğitimi ekonomi için önemlidir."*

3. Tanım, krş.: "*Eğitim, sağlıklı bir demokrasi yaratmak için gereklidir.*"

3. Tanım, krş.: "*(A), eğitim işinde çalışan bir okutmandır.*", "*Pek çok profesör, ilköğretim okullarında öğretmenlik yapmamışlardır.*"

5. Tanım, krş.: "*Kadınlar için şimdi eğitimde daha çok istihdam olanağı var.*", "*Meslek edinmek için eğitimde pek çok yol vardır.*"

Tanımların çeşitli olması, ifadelerin daha dikkatli incelenmesini gerekli kılmaktadır. Örneğin, "*Kadınlar için şimdi eğitimde daha çok fırsatlar var.*" dediğimiz zaman bu ifade, *"Kadınlar için istihdam fırsatı var."* anlamına gelebileceği gibi (5. tanım), "*Kadınlar için eğitim sisteminde (öğrenci olmak için) fırsatlar var."* anlamına da gelebilir (1. tanım).

Eğitim ve öğretim arasındaki farklılıklarla (ve onların göreceli değerleriyle) ilgili birçok tartışmada, bu anlamların hangilerinin kullanıldığını bilmek çoğu kez güçtür. Örneğin, "*Öğretim kişileri işe hazırlar; fakat eğitim yaşama hazırlar.*" Bu, eğitim ve öğretim sistemlerinin kapasite farklılığını mı, eğitim ve öğretim süreçlerinin yararlarını mı, ya da bireyin eğitim ve öğretimden neler kazandığını mı gösterir? Ayrıntılı açıklama yapılmazsa bunların hangisi olduğu bilinemez.

Terimi dikkatli bir şekilde kullanma gereği, aşağıdaki alıntıda, *Eğitim* sözcüğüne hangi anlamların yüklenebileceği gösterilmek üzere açıklanmıştır:

"Eğitimin gerçek doğası(4), hedefleri, özel yöntemleri ve etkileri uzun zamandan beri tartışma konusudur. Eğitim(1,2,3) kuşkusuz, Platon'dan beri ve belki ondan da önce, yalnızca eğitilecek çocuğun ve onun ebeveyinlerinin değil, tüm toplumun ilgi odağı olmuştur. Bazen insanlar, aslında eğitimin(3) politik bir konu olduğu gerçeğini bilmelerine rağmen, politikanın eğitimden(1) uzak tutulması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Şurası muhakkak ki eğitim(4), akademik olduğu kadar, değerlerin, ahlakın ve politikanın ifadesidir. Bunun da ötesinde, çocuklara hangi konuların öğretileceği, nasıl, ne zaman ve ne kadar öğretileceği, eğitimin(1) herkese eşit olarak mı verileceği ve benzeri sorular toplumun tümünü ilgilendirir. Bu nedenle, politikacıların eğitime(1, 3, 4) ilgi duyması şaşılacak bir durum değildir. Politikacılar bilge iseler, koymaya çalıştıkları kuralları haklı çıkaracak tutarlı bir teori oluşturmaya çalışacaklardır." (*Education, Theory and Practice, Oxford Companion to the Mind, OUP 1991*)

Eşdeğer terimler

İNG : education

ALM : Bildung, Erziehung

FR : éducation

İlgili terimler

Genel eğitim
İlköğretim
Mesleki eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Meslek öncesi eğitim ve öğretim
Ortaöğretim
Ortaöğretim sonrası öğretim
Öğrenci merkezli öğrenme

Öğrenme
Örgün eğitim / yaygın eğitim
Özel öğretim
Sürekli eğitim
Teknik eğitim ve öğretim
Yeniden eğitim
Yetişkin eğitimi
Yüksek öğretim

GENEL KAVRAMLAR

EĞİTİM VE ÖĞRETİM POLİTİKASI

Eğitim ve öğretim hedeflerine ulaşmada izlenen yoldur.

Açıklama

Ülkelerin eğitim ve öğretim politikaları; sosyal ve politik yapı, kalkınma plan ve programları, hükümet programları, eğitim sistemlerinin amaç, ilke ve politikaları, uluslararası görüşler dikkate alınarak belirlenir. Hukuksal ve kurumsal değişiklikler buna göre düzenlenir.

Avrupa Birliği'nin eğitim ve öğretim politikası; AB eğitim bakanlarının 2001 yılında yaptıkları toplantıda, Avrupa İstihdam Stratejisine katkıda bulunmak amacıyla belirledikleri şu üç somut amacı gerçekleştirmeye yöneliktir:

- Öğretmen ve eğitimcileri daha iyi yetiştirmek; bilgi toplumu için gereken becerileri tanımlamak ve geliştirmek; bilgi ve iletişim teknolojilerine (BİT) herkesin erişimini sağlamak; bilimsel ve teknik araştırmalara önem vermek suretiyle **AB eğitim ve öğretim sistemlerinin niteliğini ve etkinliğini iyileştirmek**.
- Eğitim ve öğretim sistemlerinin, gençleri ve yetişkinleri çekmesini sağlayarak, bu grupları yaşam boyu öğrenmeye güdülemek ve böylece sürekli öğrenmeyi teşvik ederek, **herkesin eğitim ve öğretime erişimini sağlamak**.
- Çalışma yaşamıyla araştırma alanları arasındaki bağlantıyı güçlendirmek; yabancı dil eğitimini iyileştirmek; işgücünün hareket yete neğini ve değişimi artırmak, Avrupayla işbirliğini sağlamlaştırmak **eğitim ve öğretim sistemlerini daha geniş bir dünyaya açmak**.

Eşdeğer terimler

İNG : education and training policy

ALM : Bildungs-und Ausbildungspolitik

FR : politique educative et de formation

İlgili terimler

Ehliyet koşulları
Firmanın çalıştırdığı atölyeler
Kredi ve belgeleme sistemi
Okul, işlik ve atölyeleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

EĞİTİM VE ÖĞRETİM SEKTÖRÜ

Ekonominin, eğitim ve öğretim ihtiyaçları, bu ihtiyaçlar doğrultusunda hizmetinin verilmesi ve değerlendirilmesiyle ilgilenen bölümüdür.

Açıklama

Eğitim ve öğretim, ekonomide ve özellikle de sosyal alanda önemli bir yere sahiptir. Sektörün itici gücünü genellikle bütün ülkelerde devlet oluşturur. Bu alanda bütün sosyal tarafların ve paydaş-çıkar gruplarının görevleri vardır. Anılan kapsamda başta milli eğitim ve çalışma bakanlıkları olmak üzere bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, devlet ya da özel eğitim kurumları, işçi ve işveren kuruluşları görevlidir.

Eğitim ve öğretim sektöründe, mesleki ve teknik eğitim, genel eğitimle birlikte, ülkelerin gereksinim duyduğu insan gücünün iş yaşamı için gerekli bilgi, beceri ve davranışlarla donatılıp yetiştirilmesine katkısı nedeniyle önemli bir yere sahiptir. Eğitim ve öğretim sektörü, yeni durumlara, teknolojik değişme ve gelişmelere, değişen sosyal gereksinimlere yanıt verecek biçimde tasarlanıp örgütlenir.

Eşdeğer terimler

İNG : training sector

ALM : Ausbildungssektor

FR : secteur de la formation

İlgili terimler

Sektör

EKONOMİ

EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİ

Ülkesel, bölgesel ya da yerel düzeyde, eğitim ve öğretimle ilgili tüm kurumlar ve süreçler arasındaki ilişkilere esas olan modeldir.

Açıklama

Bu terim amaçları ne olursa olsun eğitim ve öğretimin tüm biçimlerini kapsar. O nedenle, sistemlerin içindeki alt sistemleri de ifade eder. Bu bağlamda, "*Mesleki eğitim ve öğretim, eğitim ve öğretim sistemi içinde iyi organize edilmiştir.*" cümlesinde, mesleki eğitim ve öğretim sisteminin, daha geniş bir sistemin alt sistemi olduğunu vurgulamaktadır.

Ancak, mesleki eğitim ve öğretim sisteminin, kapsamının genişliği nedeniyle, genel olarak eğitim ve öğretim sistemiyle özdeşleştirilmesi sıkça karşılaşılan bir durumdur. Örneğin, "*Eğitim ve öğretim sistemimiz, iş için eğitime ihtiyacı olan gençlerin eğitimini başaramamaktadır.*" cümlesinde belirtilmek istenen, mesleki eğitim ve öğretim sistemi, hatta onun iş öncesi mesleki eğitim ve öğretimle ilgili olan bölümüdür.

Eşdeğer terimler

İNG : education and training system

ALM : Bildungs-und Ausbildungssystem

FR : systéme de formation

İlgili terimler

Akşam kursları
Alıştırma – uyum eğitimi (oryantasyon eğitimi)
Burslar
Çıraklık eğitimi
Değerlendirme
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim yerleri
Mesleki eğitim ve öğretim
Mesleki ehliyetlerin tanınması
Olgunluk sınavı
Öğretmenlerin yeniden eğitimi
Uygulamalı eğitim
Yarı zamanlı eğitim (yarım gün eğitim)

UZLAŞMA STRATEJİSİ

EĞİTİM VE ÖĞRETİM STRATEJİSİ

Eğitim ve öğretim stratejisi, eğitim ve öğretim politikası hedeflerine ulaşılması için izlenmesi kararlaştırılan yoldur.

Açıklama

Stratejinin özellikleri değişebilir. Ancak bir strateji metninde genellikle, nelerin başarılmasının hedeflendiği, başarının göstergeleri, kimin nelerden sorumlu olduğu, hangi kaynakların kullanılacağı ve uygulanacak zaman çizelgesi belirtilir. Stratejiler ayrıca, uygulamaya ilişkin "kilometre taşlarını" belirler. Bu bağlamda, stratejinin uygulanmasında değerlendirilebilecek gelişmeleri gösterir. Eğitim ve öğretim stratejileri genellikle, sosyal tarafların ve paydaş-çıkar gruplarının uygulamadaki rollerini, özellikle de, kamu sektörü, özel sektör, işverenler, öğrenciler, kursiyerler (onların temsilcileri), eğitim verenler ve devlet arasındaki işbirliği sürecinde üstlendikleri rolü ve sorumluluklarını belirtir.

Ulusal eğitim ve öğretim stratejisi, genellikle toplumun tüm gereksinimlerin karşılamaya yöneliktir. Bunu bağlamda, özellikle etkili mesleki eğitim ve öğretim düzenlemeleri yoluyla ekonominin büyümesi ve istikrarının desteklenmesi üzerinde yoğunlaşır. Eğitim ve öğretim stratejilerinin istihdam ve ekonomi politikalarıyla tutarlı olması, dikkat edilecek önceliklerle birlikte stratejinin yöneltildiği hedef kitleyi açıkça göstermesi önemlidir. Eğitim ve öğretim stratejilerinin, paydaş-çıkar gruplarının yararlarını ve düşüncelerini dikkate alan politika hedeflerine ulaşılabilmesi için, seçeneklerin güvenilir bir değerlendirmesi üzerine inşa edilmesinin iyi bir uygulama olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca, ulusal eğitim ve öğretim stratejilerinin, mesleki eğitim ve öğretim sisteminde uygulama kapasitesinin ne olduğuna ve kapasite eksikliklerinin nasıl giderileceğine ilişkin gerçekçi bir görüş üzerine oturtulması gerekir.

Eşdeğer terimler

İNG : education and training strategy

ALM : Bildunsstrategie

FR : stratégie éducative

İlgili terimler

Açık öğrenme
Eğitim ve öğretime erişim
Kendini yöneterek öğrenme
MEÖ'e dayalı kurum
MEÖ'in modernizasyonu
Personel gelişimi
Sosyal tarafların MEÖ'e katılımı
Sürekli mesleki gelişim (SMG)
Uzaktan eğitim kursları

UZLAŞMA STRATEJİSİ

EĞİTİM VE ÖĞRETİM SÜRESİ

Bir eğitim ve öğretim programının tamamı ya da bir bölümünün uygulanması için gereken zamandır.

Açıklama

"Eğitim programının *süresi* sekiz haftadır." cümlesinde "süre" sözcüğü, eğitimi kapsayan zamanı ifade etmektedir. "Süre" sözcüğü, çoğunlukla programlar için kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : duration of education and training

ALM : Dauer (der Bildung und Ausbildung)

FR : durée de la formation

İlgili terimler

Eğitim
Ders (kurs) programı tasarımı

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM VE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Eğitim ve öğretim amaçlarına erişmek için başvurulan yollardır.

Açıklama

Yöntem genel olarak, bir amaca ulaşmak için uygulanan, doğruluğu ve başarısı sınanmış eylem biçimidir. Bir başka tanıma göreyse, öğrencilerin özellikleri, ders araç ve gereçleriyle tüm öğrenme durumu göz önünde tutularak saptanan ve izlenen mantıklı yoldur *(A. Ferhan Oğuzkan, Eğitim Terimleri Sözlüğü, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1974).*

Öğretme ve öğretim yöntemleri çok çeşitlidir. Yöntemleri sınıflandırmak, eğitimci ve yazarların kavrama ilişkin bakış açılarına göre değişir. Hatta, öğretmen sayısı kadar öğretim yöntemi bulunduğu da ileri sürülmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : teaching and training methods

ALM : Unterrichts-und Ausbildungsmethoden

FR : méthodes d'enseignement

İlgili terimler

Kuramsal, uygulamalı öğretim
Öğrenciye yönelik yöntemler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

EĞİTİM VE ÖĞRETİME KATILIM

1. Öğrencilerin eğitime başlamasıdır.
2. Öğrencilerin, belirli öğrenme amaçlarına ulaşmayı sağlayan programların ve faaliyetlerin tasarımı ve uygulanması sürecine etkin katılımıdır.

Açıklama

1. tanım için, "*Kadınların eğitime katılımları düşük düzeydedir. Çünkü toplumda hâlâ kadınların çalışmayarak evde oturmaları beklenmektedir."* cümlesi örnek verilebilir.

2. tanım için, "*Bu merkez, öğrencilerin eğitime katılmalarını teşvik etmektedir. Çünkü bu şekilde, öğrenci güdülenmesinin daha fazla sağlandığı sonucuna varılmıştır."* cümlesi örnek verilebilir.

Sosyal taraflar mesleki eğitim ve öğretime çeşitli biçimlerde ve sistemdeki farklı düzeylerde katılabilir. Sosyal tarafları bir araya getiren ya da kendi görüşlerini, gereksinimlerini ve önceliklerini belirtme fırsatı veren ulusal kurumlar ya da mekanizmalar söz konusu olabilir.

Yerel düzenlemeler, ulusal düzenlemeleri yansıtabileceği gibi, yerel düzeyde ulusal düzenlemelerden oldukça bağımsız katılımcı olanaklar sağlayan süreçler ve kurumlar olabilir. Söz konusu katılım, gönüllülük esasına dayanabileceği gibi yasal bir zorunluluk da olabilir. Katılımın amacı, mesleki eğitim ve öğretim politikası, stratejisi ve uygulamasının katılımcıların çıkarlarını yansıtmasını; sosyal tarafların desteğini almasını ve mesleki eğitim ve öğretimin hedeflerini desteklemede sosyal tarafların kendi rollerini oynayabilmelerini sağlamaktır.

Ulusal düzeyde, önerilerde bulunmak, mesleki eğitim ve öğretim politikasını ve stratejisini oluşturmak, uygulamadaki gelişmeyi izlemek ve rapor etmek, politika sonuçları üzerinde değerlendirmeler yapmak ve geri bildirim sağlamak üzere sosyal tarafları bir araya getiren, yasal temele dayalı olan ya da olmayan kurumlar bulunabilir. Bu tür kurumların düzenleyici işlevleri de olabilir. Yerel düzeyde ise, yerel kalkınma ve uygulama gereksinimlerine odaklanan düzenlemeler aynı işlevi görür. Belirtilmelidir ki, tüm sosyal tarafların katılımı her zaman bir iyiniyet politikasının sonucu ya da amacı değildir. Kimi zaman sosyal taraflardan biri diğerlerinin dileklerine ya da isteklerine karşı kendini katılmak zorunda hisseder. Kimi zaman da bir sosyal taraf, mesleki eğitim ve öğretim politikası ve faaliyetleri konusunda anlaşamadığı için katılımdan çekilmek isteyebilir. Katılım, rasyonel olduğu kadar politik bir süreçtir. Gerek ulusal, gerekse yerel düzeyde, sosyal tarafların mesleki eğitim ve öğretimindeki rollerinin açık, hak ve sorumluluklarının herkesçe kabul edilebilir olmasına önem verilmelidir. Katılıma ilişkin yerel mekanizmalar; kurumların yönetim kurullarına üyeliği, standartların ve gereksinimlerin belirlenmesi, eğitim programı geliştirme ve gözden geçirme gibi konularda mesleki eğitim ve öğretim girişimlerine katılmayı içerir.

Eşdeğer terimler

İNG : participation in education and training

ALM : Beteiligung

FR : participation

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim hakkı
İlköğretim
Kişisel gelişim
Mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

EĞİTİM YERİ

Bir programda, öğrencilerin katılımına elverişli bulunan yer sayısıdır.

Açıklama

Eğitim yeri sayısını, eğitim sağlayıcıların kapasitesi belirler. Eğitim yeri sayısı, potansiyel öğrenciler arasında rekabet yaratmak için sınırlanabilir. Ayrıca, eğitime ayrılan fon miktarı da bu sayıyı sınırlayabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : training places

ALM : Ausbildungsplätze

FR : places de formation

İlgili terimler

Erişim
Giriş (kayıt)

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

EĞİTİM YÖNETİMİ

Hükümetin eğitim politikasını uygulamaktan sorumlu kurumudur.

Açıklama

Bir ülkede, ulusal, bölgesel ve yerel düzeylerde eğitim yönetimi olabilir. Bölgesel ve yerel eğitim yönetimleri, ulusal eğitim yönetimlerinin bölgesel ve yerel büroları şeklinde olabilir ya da güçlerin farklı düzeylerdeki dağılımına bağlı olarak bölgesel ve yerel düzeydeki uygulayıcı kurumlar olabilir.

Türk eğitim sisteminde, eğitim yönetimi örgütlenmesi, 3797 sayılı Milli Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanuna göre, merkez, taşra ve yurt dışı örgütüyle bağlı kuruluşlardan oluşur. Bakanlık merkez örgütü; Bakanlık Makamı, Talim ve Terbiye Kurulu, ana

hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleriyle yardımcı birimlerden oluşmakta, her ilde ve ilçede de bir milli eğitim müdürlüğü bulunmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : educational administration

ALM : Bildungsverwaltung

FR : administration

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim politikası
Yerel düzey
Yerinden yönetim
Yönetim

EĞİTİM PİYASASI

EHLİYET

1. Bireylerin bir mesleğe girmeleri ya da o meslekte ilerleyebilmeleri için taşımaları gereken koşullardır.
2. Bireyin sahip olduğu bilgi birikimi, eğitim ve öğretim deneyimidir.
3. Eğitim ve öğretimin başarıyla tamamlandığını ya da bir testte veya sınavda yeterli performans gösterildiğini kanıtlayan resmi başarı belgesidir.

Açıklama

Geniş anlamıyla "ehliyet", bireyin belirli bir makama ya da işe uyum sağlamasına yarayan yetenekleri, performansı ve diğer kişisel nitelikleridir.

Terimin 3. tanımdaki anlamıyla kullanımı, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve Macaristan'da diğer yerlere göre daha yaygındır. Ehliyet terimi Türkiye'de de, bu anlamda kullanılabilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : qualification

ALM : Qualifikation, Bildungsabschluss
(Tanım 3) Diplom, Zeugnis

FR : qualification
(Tanım 3) diplôme

İlgili terimler

Anahtar beceriler / ehliyetler
Belge (sertifika)
Belgelendirme çeşitleri
Diploma
Ehliyet düzeyleri
Ehliyetlerin karşılaştırılması
Ehliyet standartları
Eşdeğerlik
İşletme ile bağlantılar
Kamu belgelendirmesi
Yeniden eğitim planları
Yerel belgelendirme

EĞİTİM PİYASASI

EHLİYET DÜZEYLERİ

1. Öğretim düzeyiyle eş anlamlıdır. Farklı düzeylerde alınan öğretimi belirtir.
2. Ehliyet yapısı içinde, bir niteliğin oturtulduğu yerdir.

Açıklama

Bireyin sahip olduğu ehliyet düzeyi onun ulaşabildiği standarda bağlıdır. Mesleki eğitim standartlarını belirlenmesinde ilk yapılacak işlerden biri, mesleki ölçütlerle, ehliyet tanımlarını da içeren ehliyet düzeylerinin belirlenmesidir.

Birey, çalışma yaşamı süresince yeni beceriler edinerek daha üst ehliyet düzeylerine erişebilir. Örneğin bir kurumda yönetici olarak çalışan ve 5. düzeyde ehliyete sahip olan kişi, aynı zamanda bilgisayar öğrenerek bilgisayar konusunda 2. düzey bir ehliyete sahip olabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : qualification levels

ALM : Qualifikationsniveau

FR : niveau de qualification

İlgili terimler

Anahtar beceriler / ehliyetler
Ehliyet
Ehliyet standartları
Ehliyet yapısı

EĞİTİM PİYASASI

EHLİYET KOŞULLARI

1. Eğitim ve öğretim politikasının amaçlarına ulaşılması için gereken ehliyet alanı ve türleridir.
2. Bireyin bir mesleğe girmek ya da belirli bir işin gereğini yerine getirmek için gereksinim duyduğu ehliyet türü ve alanıdır.

Açıklama

Bilginin ve üretim sistemlerinin hızlı değişimi, daha esnek işgücüne gereksinim duyulması sonucunu doğurmuştur. Diğer bir deyişle yeni çalışma yaşamı ve koşulları, yeni beceriler ve ehliyetler gerektirmekte ve yaşam boyu eğitimin önemini artırmaktadır. Çünkü, günümüzün çalışma düzeninde, sahip olduğu eğitim kişiye bütün yaşamı boyunca yeterli olmamaktadır.

O nedenle bugün, ehliyet koşullarının belirlenmesi amacıyla, iş piyasasına ilişkin bilgilerin toplanması, gereksinimleri belirlemek üzere araştırmalar yapılması, iş piyasasının sürekli olarak izlenmesi ve değerlendirilmesi büyük önem kazanmıştır. Dolayısıyla, ehliyet koşullarını belirleme analizlerinin yapılması, planlamacıların, istatistikçilerin, iş piyasası analistlerinin ve eğitimcilerin giderek daha çok ilgilendiği bir alan haline gelmiştir.

Eşdeğer terimler

İNG : qualifications requirements

ALM : Qualifikationsanforderungen

FR : qualifications requises

İlgili terimler

Erişim
Giriş (kayıt)

EĞİTİM PİYASASI

EHLİYET STANDARTLARI

1. Ehliyet (diploma ya da sertifika anlamında) genellikle, bireyin, mesleki, teknik, eğitsel ya da uzmanlık alanına ilişkin belirli standartları taşıdığının göstergesi olarak kullanılır.
2. Terim aynı zamanda, bir ya da bir dizi ehliyetin kalitesini belirtmek için de kullanılabilir. "*Mühendisliğin ehliyet standartları çok yüksektir.*"; "*Bu ehliyet, belirli düzeyde bir standardı gösterir.*" cümlelerinde böyle bir kullanım söz konusudur. Ehliyet standardı terimi bu anlamda, ehliyete ulaşmada ne derecede başarılı olunduğunu ya da olunmadığını veya beklenenin üzerinde bir ehliyet sağlandığını belirtmek üzere kullanılır.
3. Terim, bir işe veya mesleğe girmek için gereken ehliyet düzeyini belirtmek için de kullanılabilir. "*(A), öğretmenlik yapamaz. Çünkü, ehliyet standartlarını taşımamaktadır.*" cümlesinde bu anlamda bir kullanım söz konusudur.

Açıklama

Ehliyet, yetki belgesi olarak kullanılabilir. Birey ehliyet kazandığında, belirli standartları taşıdığı varsayılır. Standartlar, ehliyete ilişkin bilginin içinde açık ya da örtülü bir şekilde bulunur. Ehliyetin kendisi de bir standart olarak kabul edilebilir. "*O, akademik bir dereceye sahip, öyleyse yeterli bir eğitim standardına ulaşmış demektir.*" cümlesi bu tür bir kullanıma örnek verilebilir.

Bazı ülkelerde belirli bir ehliyete ulaşmak, bireylerin birtakım iş alanlarında çalışabilmeleri ya da tıp gibi belirli meslekleri yapabilmeleri için aranan bir standart niteliğindedir.

Belirtelim ki, terime 3. tanımda yüklenen anlamı vermek üzere, *giriş koşulları, iş koşulları ya da mesleki ehliyet* terimlerinin kullanılması daha açıklayıcı olabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : qualification standards

ALM : Berufsstandards,
Qualifikationatandards

FR : référerentiels professionnelles

İlgili terimler

Ehliyet
Ehliyet koşulu

Erişim
Giriş (kayıt)

GENEL KAVRAMLAR

EHLİYET YAPISI

Karşılıklı olarak birbirleriyle bağlantılı ehliyetlerin (belirli bir düzeydeki bilgi ve niteliklerin) örgütlenmesiyle oluşan yapıdır.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretimde ehliyet yapısı, meslek eğitimi ya da kursu sonunda öğrenciye, mesleki eğitim konusunda gereksinimi olan bütün ehliyetlerin kazandırılmasıyla oluşur.

Ehliyet sistemleri genellikle dört yapısal düzey öngörmektedir: (1) asistanlık düzeyi, (2) temel uzmanlık düzeyi, (3) uzmanlık düzeyi, (4) orta kademe yöneticilik, danışmanlık, üst uzmanlık düzeyi.

Eşdeğer terimler

İNG : qualifications structure

ALM : Qualifikationsstruktur

FR : structure de qualifications

İlgili terimler

Anahtar beceriler / ehliyetler
Ehliyet
Ehliyet düzeyi

EĞİTİM PİYASASI

EHLİYETİN DENKLİĞİ

bkz. Ehliyetin tanınması

EHLİYETİN ŞEFFAFLIĞI

Ehliyetin sektörel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeyde, tanımlanması ve değerinin karşılaştırılması için gerekli olan görünürlük derecesidir.

Açıklama

Çalışanların Avrupa Birliği'nde serbest dolaşımı, Avrupa Birliği politikasının ana ilkelerinden birisidir. Ancak, anılan çerçevede iş gü-cünün hareketliliği hâlâ yavaş ve sınırlıdır. Çünkü, çalışanların serbest dolaşımının önündeki engeller henüz tam anlamıyla kaldırılamamıştır *("Are vocational qualifications becoming more transparent," CEDEFOP: Info about Vocational Training in the European Union. 2/2001*)

Yapılan çalışmalar sonucunda, ehliyetlerin üye ülkelerde tanınmasını sağlamak üzere üç araç geliştirilmiştir:

1. *Diploma(sertifika) eki*: Kişinin sahip olduğu mesleki eğitimin ayrıntılı bir tanımıdır. Kişinin becerilerinin ve ehliyetlerinin işverene tanıtılmasına yarar. Bir sertifika ekinde aşağıdaki bilgiler yer alır:

- kazanılan beceriler ve ehliyetler,
- yapılabilen meslekler,
- diplomayı onaylayan, akredite eden kurum,
- diploma derecesi,
- diplomaya ulaşmanın farklı yolları,
- daha üst eğitime hak kazanma ve giriş olanakları.

2. *Yeknesak özgeçmiş:* Bireylerin eğitimleri ve iş deneyimlerinin aynı ölçüde görülebilmesi için özgeçmiş yazılımının belirli bir standarda bağlanmasıdır.
3. *Ulusal referans noktası:* İlgili ülkelerde ulusal mesleki ve teknik eğitim sistemi hakkında bilgi vermek, gerekli bilgi erişimini sağlamak üzere belirlenen kurum ya da kuruluşlardır. Ulusal referans noktası olarak belirlenen kurumlar uluslararası bir iletişim ağına bağlanır. Bireyin sahip olduğu ehliyet hakkında duyulan kuşkular, ulusal referans noktası olarak kabul edilen kuruma başvurularak giderilir.

Eşdeğer terimler

İNG : tranparency of qualifications

ALM : transparenz der qualifikationen

FR : transparence des qualifications

İlgili terimler

Ehliyet
Ehliyet koşulu

Erişim
Giriş (kayıt)

EĞİTİM PİYASASI

EHLİYETLERİN (KARŞILIKLI OLARAK) TANINMASI

1. Ulusal sınırlar içinde ya da üstünde yer alan bir sistemde, ehliyete resmi statü kazandıran süreçtir.
2. Bir ya da daha çok ülkede verilen ehliyetlerin (diplomaların, sertifikaların), bir ya da daha çok diğer ülke tarafından tanınmasıdır.

Açıklama

1. Ehliyet tanındığında, ilgili bireyin belirli bir mesleki bilgi ve beceriye sahip olduğu kabul edilmiş ve ehliyeti güvence altına alınmış olur.

İşverenler bireysel düzeyde belirli ehliyetleri "tanıyabilir". Ancak terim daha çok, ehliyete ulusal mesleki eğitim ve öğretim sistemi içinde belirli bir statü verilmesi sürecini tanımlamak üzere kullanılır. Pek çok ülkede bireyler, yasal olarak, tanınmış ehliyete sahip olmadıkları sürece, belirli mesleklere giremez ya da o mesleklerde çalışamaz.

Terim ayrıca, bir ülkede kazanılan ehliyetin başka bir ülkede eşdeğer sayılıp kabul görmesi sürecini ifade etmek için de kullanılır.

Tanıma, genellikle yasayla öngörülen, ehliyeti veren kurumdan bağımsız, ulusal bir kuruluş tarafından gerçekleştirilir.

2. Ehliyetlerin ülkeler arasında değerlendirilmesi ve karşılıklı olarak tanınması Avrupa Birliği'nin üzerinde önemle durduğu bir konudur. Avrupa Konseyi bu konuda üç yasal düzenleme öngörmüştür:

(1) En Az Üç Yıllık Mesleki Yükseköğrenim Diplomalarının Üye Ülkelerce Tanınması Koşulları hakkında 1988 tarihli, 89/48/EEC sayılı Yönerge,

(2) Mesleki Eğitim ve Öğretimin Tanınması Hakkında 1992 tarihli, 92/51/EEC sayılı Yönerge,

(3) Mesleki Faaliyetlerle İlgili Ehliyetlerin Tanınmasını Sağlamak Amacıyla Bir Sistemin Oluşturulması ve Ehliyetlerin Tanınmasına İlişkin Genel Sistemlerin Desteklenmesi Hakkında 1999 tarihli, 99/42/ EEC sayılı Yönerge.

Özetle belirtmek gerekirse, AB mevzuatına göre üye ülkelerde verilen diploma veya sertifikalar kural olarak diğer üye ülkelerde kabul edilir. Ancak, bazı durumlarda, ev sahibi üye devlette, sağlanabildiği ölçüde ek bir eğitim eşliğinde, ehliyetli bir meslek adamının sorumluluğu ve denetimi altında bir mesleğe *uyum süresinin* geçirilmesi istenebilir. Ayrıca gerektiğinde, ev sahibi üye devletin yetkili kurumlarınca ilgili kişinin mesleki bilgileriyle sınırlı bir *yetenek sınavı* yapılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : (mutual) recognition of qualifications

ALM : (gegenseitige) Anerkennung von Qualifikationen

FR : reconnaissance (mutuelle) des qualifications

İlgili terimler

Akreditasyon
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetin onaylanması
Ehliyetin tanınması
Eşdeğerlik
Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

EKONOMİ POLİTİKASI

Temel olarak, ekonomik kaynakların kullanılmasını, üretimi ve ekonomik üretimin dağıtımını yönlendirmeyi amaçlayan devlet politikalarıdır.

Açıklama

Geleneksel olarak ekonomik politikanın çekirdeğini; faiz oranları, mevcut sermayeyle ilgili para politikası, her çeşit vergilendirmeyle ilgili maliye politikası ve sanayi politikasıyla rekabet gibi daha özel politikalar oluşturur. Diğer politikalar sanayinin ve piyasaların işleyişini

düzenler. Ancak kuşkusuz, söz konusu diğer politikalar da geniş anlamda ekonomik politikanın parçasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : economic policy

ALM : wirtschaftspolitik

FR : politique économique

İlgili terimler

Piyasa ekonomisi
Politika

GENEL KAVRAMLAR

EKONOMİK BAKIMDAN AKTİF NÜFUS ORANI

Ekonomik bakımdan aktif nüfus oranı, belirli bir alanda ekonomik faaliyetlere katılan ya da katılmaya çaba gösteren nüfus oranıdır.

Açıklama

Örnek vermek gerekirse, bir bölgede 15-59 yaşlar arasında bulunan kadınların *ekonomik bakımdan aktif nüfus oranı*, anılan konumdaki kadınlar içinde, istihdamda olan, bağımsız çalışan ya da işveren konumunda bulunan veya aktif olarak iş arayanların toplam oranını ifade eder. Son grupta yer alanlar istatistiklerde kendilerini işsiz olarak kaydettirenler biçiminde gösterilir.

Eşdeğer terimler

İNG : activity rates

ALM : Activitätsrate

FR : taux d'activité

İlgili terimler

Bağımsız çalışma
İstihdam
İşgücü
İşsizlik
İşverenler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

EKONOMİK BÜYÜME

Ekonomik büyüme, bir ekonominin tamamında ya da bir kısmında görülen işlem hacmi artışıdır.

Açıklama

Ekonomik büyüme genellikle, GSYH'da meydana gelen artışla ya da GSYH'da kişi başına düşen artışla ölçülür. Ekonomik büyüme gerçek (reel) anlamda, işlem hacmindeki artış ya da itibari (nominal) anlamda, işlemdeki para değerinde meydana gelen artışla ölçülür.

Eşdeğer terimler

İNG : Economic growth

ALM : wirtschaftswachstum

FR : croissance économique

İlgili terimler

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Gelir/Gider/Ürün
GSYH'yı ölçme yöntemi
Ulusal gelir
Üretim
Ürün

EKONOMİ

EKONOMİK KALKINMA

Üretimin yapısında veya miktarında ya da üretim biçiminde değişiklik olduğunda, ekonomik refah artmışsa, ekonomik kalkınmadan söz edilir.

Açıklama

Ekonomik kalkınma, daha önce neredeyse *ekonomik büyüme* ile eş anlamlı düşünülmekteydi. Bugün ise, ekonomik kalkınmanın geniş kapsamlı sosyal ve ekonomik altyapı değişikliklerini gerektirdiği ve artık gayrı safi yurtiçi hasılada (GSYH) artış saptanmasının mutlaka zorunlu olmadığı kabul edilmektedir.

Ekonomik kalkınmanın aynı zamanda, kapitalist ekonomiye doğru bir geçişin de göstergesi olduğu kabul edilmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, bu yönde mutlak bir mantıksal ilinti söz konusu değildir. Ayrıca, kapitalizmin çok çeşitli sosyal ve kurumsal türleri bulunmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : economic development

ALM : wirtschaftsentwicklung

FR : développement économique

İlgili terimler

Ekonomik büyüme
Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Kurum
Sosyal, ekonomik değişim
Ürün

GENEL KAVRAMLAR

EKONOMİK REKABET EDEBİLİRLİK

Rekabet edebilirlik, piyasada rekabet yeteneğine sahip olmaktır. Bir piyasa ekonomisinde, mal ve hizmetler kısmen ya da tamamen yerlerine ikame edilebilecek diğer mal ve hizmetlerle rekabet eder. Rakiplerine tercih edilen bir ürün "rekabet edebilir" olarak nitelenir. Buna göre, piyasada tercih edilme eğilimi olan mal ve hizmetler üreten bir sektörün ya da ülkenin ekonomik olarak rekabet edebilir olduğundan söz edilir.

Açıklama

Bir ürün, diğer ürünlerle hem fiyatı hem de kalitesiyle rekabet eder. Kalite kavramının dayanıklılık, güvenilirlik, kullanma kolaylığı, müşterilerin eğitimi, satış sonrası hizmetler vb. çok çeşitli boyutları söz konusudur. Müşteriler giderek artan şekilde belirli türde ürünler arasından seçim yapmaya alıştıklarından, kalite, her geçen gün rekabetin daha çok önem kazanan bir boyutu haline gelmiştir.

Eşdeğer terimler

İNG : economic competitiveness

ALM : wirtschaftliche Konkurrenzfähigkeit

FR : compétitivité économique

İlgili terimler

Hizmetler
Mallar
Piyasa
Sektör
Ürün

EKONOMİ

EKONOMİNİN DEĞİŞEN İHTİYAÇLARINI İZLEME

Zaman içinde ekonominin ihtiyaçlarını izlemek ve izleme dönemine ilişkin ihtiyaç değişikliklerini belirlemektir.

Açıklama

Bir şeyi *izlemek* onun seyrini, akışını, yönünü takip etmek anlamını taşır. Bir hayvanı bulmak için, ayak izleri ya da bıraktığı diğer izler takip edilir.

Ekonominin değişen ihtiyaçları izlenirken, ekonomide ne olduğuna, ihtiyaçlarda ne gibi değişiklikler meydana geldiğine bakılır. Bu da, zaman içinde bilgi toplanıp değerlendirilebilmesi için bir düzeneğin kurulmasını gerektirir.

Eşdeğer terimler

İNG : tracking (the changing needs of the economy)

ALM : beobachten (den Bedarfswandel der Wirtschaft)

FR : suivi

İlgili terimler

Değerlendirme(k)
Gösterme(k)/gösterge

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

EKONOMİNİN DEĞİŞEN İHTİYAÇLARINI ÖNGÖRME

Öngörme modelleri ve öngörme verileri, ekonominin nasıl tepki vereceğine ilişkin tahminlerde kullanılabilir. Bu tahminler işgücüne ve işgücünde aranan vasıflara ilişkin taleplerin nasıl olacağını da içerir.

Açıklama

"Öngörme" bazen daha geniş anlamda, geleceğe ilişkin sonuçların tahminiyle eş anlamlı olarak kullanılır. Fakat dar anlamda düşünüldüğünde aynı sonuca varmak mümkün değildir.

Eşdeğer terimler

İNG : Forecasting the changing needs of the economy

ALM : Prognosen über die sich wandelnden Bedürfnisse der Wirtschaft

FR : prévision des besoins de l'économie

İlgili terimler

Model
Öngörme verisi
Öngörü
Tahmin

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ

İşgücü piyasasının kurumsal yapısı ve bu yapı içinde kuralların belirlenmesine ilişkin süreci ifade eder.

Açıklama

Endüstri ilişkileri, işverenler ve işçi sendikaları arasındaki toplu pazarlık süreciyle işyerinde, işverenler ve işçiler arasındaki sözleşme ilişkilerini kapsar.

Endüstri ilişkileri öğretisinin konuları arasında, iş hukuku ile birlikte, resmi ya da gayrı resmi ücret pazarlığı süreci, eğitim ve iş koşulları, örgütlü ve örgütsüz işçiler arasındaki ilişkiler, işgücü piyasasının bölümleri, istihdam ile ücret politikası, eğitim, becerilerin artması ve işsizlik arasındaki ilişkiler yer alır.

Endüstri ilişkileri kavramı, iş ilişkileri ile eş anlamlıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : industrial relations

ALM : Beziehungen zwischen Arbeitgebern und Arbeitnehmern

FR : relations de travail

İlgili terimler

Endüstri ilişkileri sistemi

İŞGÜCÜ PİYASASI

ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ SİSTEMİ

Endüstri ilişkileri sistemi bir dizi kurumdan oluşur. Bu kurumlar arasındaki ilişki, işgücü piyasasının işleyişinin tabi olduğu kuralların kararlaştırılıp oluşturulmasını içerir.

Açıklama

Sosyal taraflar ve endüstri ilişkileri sistemi kapsamında yer alan "ilişkiler" konusunda, 'endüstri ilişkileri' kavramının giriş kısmında belirtilenlere bakınız.

Eşdeğer terimler

İNG : industrial relations system

ALM : Beziehungen zwischen Arbeitgebern und Arbeitnehmern

FR : relations industrielles

İlgili terimler

Grup, takım, seri
Endüstri ilişkileri sistemi
Paydaş-çıkar grubu

İŞGÜCÜ PİYASASI

ENDÜSTRİ SINIFLANDIRMASI

bkz. Endüstri yapısı

ENDÜSTRİ YAPISI

Bir ekonomide, faaliyetlerin farklı endüstri sektörleri/kolları arasında bölünme şeklini ifade eder.

Açıklama

Uluslararası Standart Endüstri Sınıflandırması (USES), farklı endüstrileri büyük ölçüde tanımlayan yöntemi açıklamaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : industrial structure

ALM : Industriestruktur

FR : structure des activités économiques

İlgili terimler

Endüstri sektörü
Yapı

EKONOMİ

ENFLASYON

Fiyatların genel seviyesindeki sürekli artış eğilimidir.

Açıklama

Fiyatların genel seviyesindeki değişiklikler çoğunlukla, örnek malların ve hizmetlerin belirli bir dönemdeki fiyatları, benzer örneklerin başka bir gündeki fiyatlarıyla ilişkilendirilerek ölçülür. Bu tür bir oranlama fiyat indeksi olarak adlandırılır. Tüketici fiyatlarına (bireyler tarafından satın alınan mal ve hizmetlerin geneline); perakende fiyatlarına (genel olarak mal ve hizmetlerin bireyler tarafından perakende mağazalarından satın alınmasına); toptan satın alma fiyatlarına (toptancıların depoladıkları malları satın alma fiyatlarına), hammadde fiyatlarına; ithalat fiyatlarına ilişkin vb. çeşitli indeksler söz konusudur. Enflasyon, bu genel fiyat indekslerinden herhangi birindeki sürekli artışlarla belirlenebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : inflation

ALM : Inflation

FR : inflation

İlgili terimler

Enflasyon düzeyi ve eğilimleri
Fiyatlar

EKONOMİ

ENFLASYON DÜZEYİ VE EĞİLİMLERİ

Fiyatların genel düzeyi, ulusal üretimin tamamı ya da belirli bir bölümü üzerinden her zaman bir indeksle ölçülür. Belirli bir ay, çeyrek (üç aylık dönem) ya da tam yıl için indeks sayısı daima, baz alınan ve indeks değeri 100 olan belirli bir yıl ile ilişkilendirilerek belirtilir. Enflasyon eğilimleri, fiyat hareketlerindeki eğilimlerdir. Bunlar, uygun bir fiyat indeksindeki eğilimler ile ölçülür. Enflasyon oranı, uygun fiyat indeksinin yukarı doğru hareket oranıdır.

Açıklama

Enflasyon her zaman fiyatların bir düzeyden diğerine değişimi olarak ölçüldüğü için, enflasyon düzeyinden çok enflasyon oranından söz etmek daha doğrudur.

Eşdeğer terimler

İNG : inflation levels and trends

ALM : Inflationsniveau und -trends

FR : niveau d'inflation et tendences

İlgili terimler

Eğilim
Enflasyon
Fiyatlar
Gösterge

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

E-ÖĞRENME (ELEKTRONİK ÖĞRENME)

Bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) tarafından desteklenen öğrenmedir.

Açıklama

E-öğrenme, internet, intranet gibi bilgi ve iletişim teknolojileri kullanılarak yapılan eğitimle öğrenmedir. Öğretici ve öğrencinin birbirleriyle aynı anda iletişimde bulunduğu öğrenme biçimine *eşzamanlı e-öğrenme*, öğretici ve öğrenci arasındaki iletişimin aynı anda olmadığı biçimine *eşzamanlı olmayan e-öğrenme* denir.

Eşdeğer terimler

İNG : eLearning

ALM : eLernen / eLearning

FR : apprentissage électronique / eLearning

İlgili terimler

Bilgi toplumu
Eğitim teknolojisi
Sayısal okuryazarlık
Yeni temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

ERİŞİM (EĞİTİM VE ÖĞRETİME ERİŞİM)

Bireylerin, grupların ve işletmelerin mesleki eğitim ve öğretime erişimlerini etkileyen birçok etken vardır. Bunlara örnek olarak; eğitim öğretimin verildiği yer gibi *dış, fiziksel etkenler*; eğitim ve öğretimin işverenlere, öğrencilere, kursiyerlere maliyetini de kapsayan *ekonomik etkenler;* eğitim ve öğretim gören kadınlara karşı gösterilen tutum gibi, *toplumsal, kültürel etkenler* ve özürlü olup olmamak gibi *kişisel durumlar* gösterilebilir. Erişim, bütün bunlara ek olarak, öğrenme programına kabul edilmek için saptanan ölçütlerden de etkilenebilir. Erişim, eğitim ve öğretim politikasının saptanması ve eğitimin ulusal ve yerel düzeylerde verilmesinde önemli bir konudur.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretimde erişim, hem gereksiz engellerin kaldırılmasında, hem de erişim için fırsat eşitliğinin sağlanmasında, gerek politika gerekse uygulama açısından önemli görülmektedir. Erişim, meslek eğitimi ve öğretimini toplumun tüm bireylerine açma stratejisidir. Erişim, ayrıca, adaleti sağlamak üzere, mesleki eğitim ve öğretimdeki farklı politikaları da destekler. Örneğin, eğitim ücretinin belirlenmesinde önemli bir unsur olan burs miktarı, erişimi gerçekleştirir ya da zorlaştırır. Yerel ulaşım politikasının olması ya da olmaması eğitime erişmeyi mümkün kılar ya da bunu önler. Bir eğitim kurumuna giriş koşulları veya kurumun yönetimindeki düzenlemeler, erişime gereksiz engeller çıkarabilir. Mesleki eğitim ve öğretime *piyasa–merkezli* bir yaklaşım, politika saptayan veya eğitim verenleri, hedef kitleyi eğitmek ve katılımı artırmak üzere dikkatli plan yapmaya ve eğitim vermeye teşvik eder. Bu kapsam içinde düşünüldüğünde erişim, eğitim-öğretim hizmetlerini tüketici rolündeki hedef kitleye verimli olarak dağıtmada ihtiyaç duyulan adımlardır.

Eşdeğer terimler

İNG : access to education and training

ALM : Zugang

FR : accès

İlgili terimler

Açık öğrenme
Eğitim ve öğretim politikası
Fırsat eşitliği
MEÖ'in modernizasyonu

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ESNEKLİK

1. Esneklik, kolayca değişme yeteneği ve ortaya çıkan farklı durumlara kolayca uyum sağlama özelliğidir.
2. Esneklik, işgücü ile ilgili olarak, çalışma biçimini ve mesleki becerileri değiştirebilme, ekonomik koşullara bağlı olarak ortaya çıkan yeni taleplere uyum sağlayabilme yeteneğidir.

Açıklama

Modern ekonomilerde 1970'li yılların sonlarından itibaren esnek işgücüne ihtiyaç olduğu kabul edilmeye başlanmıştır. Bu kavramın temelinde, ekonominin değişme ve rekabet edebilir kalma yeteneğinin büyük ölçüde, çalışan bireylerin çalışma biçimlerini ya da bütünüyle

mesleklerini değiştirme istek ve hızlarıyla belirlendiğinin giderek daha çok anlaşılması yatmaktadır. Rekabetçi baskı, teknolojik değişme, maliyetleri sabit tutma ya da düşürme ihtiyacı ve nüfus yapısına ilişkin eğilimler birleşerek, çoğu ülkede geleneksel çalışma biçimlerini giderek daha fazla sorgulanır ve yetersiz hale getirmiştir.

Hızla değişen bir ekonomide geleneksel yaklaşımların yararsızlığının belirtisi, değişikliklerin yeni becerilere talep yaratması üzerine, işçilerin yeniden eğitilmesi ve yeni becerilerle donatılmasının maliyeti olarak ortaya çıkar. Bu, sadece eğitim harcamalarına değil, eğitim sırasında çalışılmaması nedeniyle ve değişemeyen ya da yeni becerileri yeterince hızlı öğrenemeyen, bu nedenle de işsiz kalan veya daha önceki ücretinden daha düşük ücretle yeni bir iş bulabilen işçiler için yapılan sosyal harcamalar nedeniyle görünmeyen başka yüksek maliyetlere de yol açabilir.

Esneklik ihtiyacı, mesleki eğitim öğretim reformuna ilişkin sistemlerin de başlıca yönlendiricilerden biri olagelmiştir. Bu ihtiyaç, bireylerin eğitimi ve yeniden eğitimine ilişkin daha önceki yaklaşımların yararının sorgulanmasına neden olmuştur. Hepsinden öte, bu ihtiyaç, mesleki eğitim ve öğretimin amaçlarının hem genel olarak, hem de yapılan belirli işle ilgili eğitim bağlamında yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Bireylerin belirli işlere hazırlanması ve dar bir yelpazede becerilerinin geliştirilmesi üzerinde yoğunlaşan ilk eğitim yaklaşımları, büyük ölçüde bireyleri hem ihtiyaç duydukları teknik becerilerle hem de, değişikliklere çabuk uyum sağlamalarına yarayacak becerilerle donatmayı amaçlayan yaklaşımlarla yer değiştirmiştir. Bu bağlamda 'değişim yönetimi' becerileri şunları içerir:

● 'Öğrenmeyi öğrenme' becerisi: Bu beceri, kişinin kendi öğrenimini kendisinin yönlendirebilmesi, yeni bilgiler ve beceriler kazanmasının sorumluluğunu üstlenmesi, mevcut uzmanlığını taleple uyumlaştırması ve öğrenim ihtiyaçları ile bu ihtiyaçları nasıl karşılayacağını belirleme yeteneğini ifade eder. Öğrenmeyi öğrenme becerileri bugün birçok mesleki eğitim ve öğretim programında yerleşmiştir. Öte yandan, yaşlı işçiler ya da iş talep edenler için özel programların konusu da olabilir.

● Rol yönetim becerisi: Bu beceri, kendi işini kurma ve yönetme, başkalarıyla yararlı iş ilişkileri kurma ve sonuçlarının sorumluluğunu üstlenme, çoğu modern işin gerektirdiği standartlara ulaşma yeteneğidir.

● Kariyer yönetim becerisi: Bu beceri, ekonomik duruma tepki olmaktan çok, planlanmış bir şekilde işini değiştirebilme yeteneğidir.

Ancak bu kavram kullanılırken dikkatli olunmalıdır. Çünkü bu kavrama bazı durumlarda, işçinin eğitimine göre daha az beceri gerektiren görevleri kabul etmesini ya da genellikle beklenen daha düşük ücretli işleri isteyebilmesini içeren daha geniş bir anlam da yüklenebilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : flexibility

ALM : Flexibilität

FR : flexibilité

İlgili terimler

Ekonomi
Ekonominin değişen ihtiyaçlarının öngörülmesi
İşgücü piyasası
Uyumsuzluk

İŞGÜCÜ PİYASASI

ETKİ (BEKLENEN / GERÇEK ETKİ)

Bir şeyin, sahip olması beklenen belirli bir nüfuz ya da etkisi ve bir de gerçekte sahip olduğu etkisi vardır.

Açıklama

Bu terim genellikle değerlendirmeyle ilişkili olarak kullanılır. *Etki değerlendirmesi*, örneğin, eğitim ve öğretimin, bu faaliyete katılanlar ve diğer kişiler üzerindeki etkisini araştırarak değerini tanımlamayı amaçlayan bir tür değerlendirme biçimidir.

Etki değerlendirmesine ilişkin bir yaklaşım, eğitim ve öğretimin ne gibi etkiler göstermeyi amaçladığını (beklenen etkisini) tanımlamayı ve bunu eğitim ve öğretimin gerçek etkisi ile karşılaştırmayı planlar. Etki değerlendirmesine ilişkin bir modelde bu etkiler, eğitim ve öğretimin :

- öğrenenin motivasyonu ve performansı üzerindeki etkisi;

- öğrenenin başarısı (bilgi ve becerilerinin gelişmesi) üzerindeki etkisi;
- iş performansı (öğrendiklerini bireysel işinde kullanması) üzerindeki etkisi;
- işletme refahı üzerindeki etkisi (üretkenlik, randıman üzerindeki etkisi ve geliştirilmiş performansın kârlılık üzerindeki etkisi);
- ekonomi veya genel olarak toplum üzerindeki etkisi (işsizlik, toplumsal yakınlaşma, toplumsal denge üzerindeki etkisi) açılarından değerlendirilir.

Eşdeğer terimler

İNG : impact (expected and real)

ALM : Auswirkung

FR : impact

İlgili terimler

Değerlendirmek

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

EYLEM ARAŞTIRMASI

Gözlemcinin, gözlenen faaliyetlere açıkça katılması; faaliyetin çeşitli aşamalarında yapılan analizlerin sonuçlarını, daha sonraki aşamalarında neler yapılması gerektiğine karar vermelerine yardımcı olmak üzere sorumlulara geri bildirim biçiminde iletmesidir.

Açıklama

Katılımcının gözleme katılması ve eylem araştırması arasındaki sınır her zaman belirgin değildir. Eylem araştırmasıyla danışmanlık arasındaki sınır da belirgin değildir. Araştırmacının gözlemlediklerini, araştırmaya müdahalesinin etkilerini ve bunun ne tür bir müdahale olduğunu *belge haline getirmesi (raporlaştırması)* tüm araştırmalarda önemlidir. Bu husus, eylem araştırmasının kapsamına girdiği, gözlemci katılımı bulunan araştırmalarda özellikle önemlidir.

Eylem araştırması sistematik bir araştırmadır. Örneğin, öğretmenler kendi etkinliklerini artırmak için araştırma yapmak istediklerinde, sorunu veya problemi belirleyip tanımladıktan sonra, ilgili verileri toplar, analiz eder, alternatif çözüm yollarını inceler ve karar verir. Eylem araştırmasını geleneksel araştırmadan ayıran en önemli özellik, örneğimizde görüldüğü gibi araştırmacının kendi işini araştırması ve araştırma bulgularını kullanmasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : action research

ALM : Handlungsforschung

FR : recherche-action

İlgili terimler

Araştırma yöntemleri
Geri bildirim

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

FAİZ

Alınan bir borç dolayısıyla borçlanılan miktara ek olarak yapılan ödemedir.

Açıklama

Faiz ödemeleri borçlanan tarafından borç verene yapılır. Borç veren faizi bir gelir olarak elde eder.

Faiz ödemeleri genellikle kredi verilirken sözleşmeyle belirlenir.

Eşdeğer terimler

İNG : interest

ALM : Zinsen

FR : interêt

İlgili terimler

Gelir

EKONOMİ

FIRSAT EŞİTLİĞİ

İnsanlara, öğrenim olanaklarına sahip olmaları bağlamında, cinsiyet, yaş, etnik köken ya da öğrenmeyle ilgili olmayan diğer özellikleri dikkate alınmaksızın fırsat sağlanmasıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : equality of opportunity

ALM : Chancengleichheit

FR : egalité des chances

İlgili terimler

Eğitim ve öğretime giriş
Program

UZLAŞMA STRATEJİSİ

FİNANSMAN SİSTEMİNİN ÇEŞİTLENDİRİLMESİ

1. Eğitim ve öğretim için çeşitli finansman kaynakları yaratma eylemidir.
2. Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin farklı kısımları ile eğitim ve öğretimde farklı noktalarda eğitimi olanaklı kılmak için finansman sağlanması eylemidir.
3. Finansmanın farklı mekanizmalar yoluyla farklı kaynaklardan sağlandığı bir sistemin özellikleridir.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretimin finansmanında çeşitlenmeye yönelmeleri günümüzde hükümetlerin ortak yaklaşımıdır. Böyle bir politikayı haklı kılan üç ana gerekçe; maliyetin karşılanmasını, işverenlerin mesleki eğitim ve öğretime yatırım yapmaya güdülenmelerini, bireylerin kendi öğrenimleri ve gelişmelerinde sorumluluk yüklenmelerini sağlamaktır.

Eşdeğer terimler

İNG : diversification of the funding system

ALM : Diversifizierung

FR : diversification des systémes de financement

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim sistemi
Eğitsel ikraz
Finansman mekanizmaları
Finansmana devlet katkısının gerçekleştirilmesi
Kamu finansmanı / Özel finansman / Karma finansman
MEÖ'in finansmanı
Mesleki eğitim ve öğretim

UZLAŞMA STRATEJİSİ

FİYATLAR

Bir birim mal ya da hizmet ile değiştirilmek üzere, satıcı tarafından istenen ya da alıcı tarafından önerilen, modern piyasa ekonomilerinde parayla ifade edilen değerdir. Alıcı, satıcının talep ettiğini ödemeye istekli ise, karşılıklı olarak anlaşılıp kabul edilen fiyattan alışveriş gerçekleşir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : prices

ALM : preise

FR : prix

İlgili terimler

Döviz kuru
Dünya fiyatları
Perakende fiyatları
Ticaret koşulları
Toptan fiyatlar
Tüketici fiyatları

EKONOMİ

FONLARIN YARARLILIĞI

Fonların yararlılığı, politikanın uygulanması için fondan tahsis edilmiş her bir birim parasal değer bakımından politika hedeflerine ulaşmadaki başarıyı gösterir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : Effectiveness of funds

ALM : Effectivität des Einsatzes finanzieller Mittel

FR : rendement

İlgili terimler

Değerlendirme
Mesleki eğitim ve öğretim performansına ilişkin geri bildirim
Politika
Yararlılık

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

GAYRI SAFİ YURTİÇİ HASILA (GSYH)

Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla, ulusal ekonomik faaliyetin en çok kullanılan ölçütüdür. Bir ülkede (ülke içi) üretimde bulunan işletmelerin mülkiyetindekileri dikkate almaksızın, o ülkede üretilen gerçek ürünü (mahsul) ölçer. GSYH, bütün üretimi, aktiflere ilişkin herhangi bir amortisman tahsisatı yapılmadan (brüt) ölçer.

Açıklama

Gayrı safi yurtiçi hasıla, cari ya da sabit fiyatlarla ölçülebilir. Sabit fiyatlarla ölçüldüğünde, hesaplamaya temel alınan bir yıl söz konusudur. Cari fiyatlar üzerinden GSYH, bir fiyat indeksinin cari değeri kullanılarak, temel alınan yıla ilişkin fiyatlar indeksine oranla küçültülür.

Eşdeğer terimler

İNG : GDP – Gross Domestic Product

ALM : Bruttoinlandsprodukt (BIP)

FR : PIB / produits intérieur brut

İlgili terimler

Ekonomik büyüme
Gelir
Gider
GSYH ölçme yöntemleri
Mal
Tüketim
Ulusal gelir
Ürün, çıktı,verim
Yatırım

EKONOMİ

GSYH ÖLÇME YÖNTEMLERİ

Gayrı Safi Yurtiçi Hasılayı ölçme konusunda üç yaklaşım vardır. Bunlar, bir ülkede ya da bölgede belirli bir dönemdeki, a) bir yıllık gelirlerin, b) bir yıllık ürünlerin c) bir yıllık giderlerin toplanması şeklinde sıralanabilir.

Açıklama

Gelirlerin toplanması yöntemi için, "Ulusal Gelir" altındaki açıklamalara bakınız.

Ürünlerin toplanması yönteminde, ekonominin çeşitli sektörlerinin net üretimi (bu sektörlerin ürettiği katma değerler) toplanır.

Giderlerin toplanması yönteminde ise, ekonominin, tüketicileri, yatırımcıları ve devleti içine alan çeşitli sektörlerindeki giderlere ilişkin bilgiler toplanır. Bu, toplam pazar fiyatlarını, gerçekte ödenen fiyatları ortaya çıkarır. Ancak söz konusu işlemin, faktör maliyetinde ulusal gider ölçümlemesine ulaşılmak üzere, toplam dolaylı vergiler düşülerek ve toplam sübvansiyonlar eklenerek ayarlanması gerekir. Bu, diğer iki yöntemle varılan toplamlarla karşılaştırılabilir bir ölçüdür.

Kuramsal olarak üç yöntemin aynı sonucu ortaya çıkarması gerekir. Ne üretildiği bütün üretim süreci basamaklarında ne ödendiği ile ya da müşterilerin bunları satın alırken ne ödediği ile ölçülebilir. Uygulamada ise, ölçümleme zorlukları nedeniyle, genellikle ürünlerden çok gelirler ya da giderler ölçülür. Söz konusu iki yoldan elde edilen toplamlar arasında sıklıkla küçük farklar bulunur. Fakat, ekonomik istatistik sistemi iyi gelişmişse, bu farkın küçük (%1'in altında) olması gerekir.

Eşdeğer terimler

İNG : methods of measuring GDP

ALM : Messverfahren für BIP

FR : mesure du PIB

İlgili terimler

Ekonomik büyüme
Gayrı safi Yurtiçi hasıla
Gelir/gider/ürün
GSYH ölçme yöntemleri
Üretim

Tüketim
Ulusal gelir
Yatırım

EKONOMİ

GEÇİCİ İŞ

Bazı ekonomik faaliyetler, düzensiz bir biçimde, önceden tahmin edilemeyen çeşitli dönemlerde ek işgücü talebi yaratır. Bu tür talepler nedeniyle ortaya çıkan işlere, geçici iş denir. Büyük ve acil bir siparişin karşılanması için daimi işçi kadrosuna ek olarak yeni işçi çalıştırılması ya da anayol, demiryolu ve havaalanı gibi inşaat işlerinde yerel işgücü kullanılması bu niteliktedir.

Açıklama

Daimi, düzenli istihdam ile geçici iş arasında, genellikle iş sözleşmesinin niteliğine göre çizilen bir sınır söz konusudur. Geçici işçi, kısa ve belirli süreli iş sözleşmeleriyle çalışır.

Eşdeğer terimler

İNG : casual work

ALM : Bedarfsorientierte arbeit

FR : travail précaire-temporaire

İlgili terimler

Alt işveren
Çağrı üzerine çalışma
Geçici(arızi) istihdam biçimine geçiş
İstihdam biçimi
İş dünyası
İşgücü talebi
İşgücü piyasası
Mevsimlik iş

GENEL KAVRAMLAR

GEÇİŞ

Bir durumdan diğerine değişim sürecidir (*FESC 1989*).

Terim özellikle, Doğu Avrupa ülkeleriyle Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinin ekonomilerini modernleştirme süreçlerini tanımlamak üzere kullanılmaktadır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : transition

ALM : Übergang

FR : transition

İlgili terimler

Reform süreci
Sosyal, ekonomik değişim

EKONOMİ

GELİR

1. Gelir, "Bir devlete, işletmeye ya da bireye belirli bir zaman diliminde tahakkuk eden, parayla ya da mal ve hizmetle ifade edilen, değer fazlasıdır." (*Rutherford s.215*).
2. Bir işletmenin bilançosunda, gelir gider hesabının gelir kısmı, satışlardan elde edilenler ile diğer işletmelerin faiz ve kâr payı ödemelerinden oluşur. Bunların toplamının bütün giderlerle eşleştirilerek muhasebeleştirilmesinden sonra bulunan rakam işletmenin net kârıdır.

Açıklama

Bir bireyin gelirini bulmanın diğer yolu, o bireyin belirli bir dönemde, sahip olduğu sermaye değeri değişmeksizin yapabildiği harcamaların belirlenmesidir.

Eşdeğer terimler

İNG : income

ALM : Einkommen

FR : revenus

İlgili terimler

Akort ücret

Asgari ücret
Faiz
Gerçek ödeme/ücretler
Kâr
Kâr payı
Maaş
Ödeme
Tazminat
Ücret

EKONOMİ

GELİŞME (GELİŞİM)

Bir şeyin giderek büyümesi ve biçimlenmesidir. Özellikle, bir kişinin veya nesnenin olgunlaşması, değişmesi ve başka bir aşamaya ya da evreye geçmesi sürecidir.

Açıklama

Eğitim ve öğretimde sık kullanılan gelişme, bireyin yeterliğini artırma sürecidir.

Terim, ayrıca, örgütlerin doğal olarak ya da yönetsel değişikliğinin bir sonucu olarak nasıl değiştiklerini tanımlamak için kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : development

ALM : Entwicklung

FR : développement

İlgili terimler

Gelişmek, Geliştirmek
Geliştirme ekipleri
Hazırlama / Geliştirme / Uygulama
Yenileştirme faaliyetleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

GELİŞMEK, GELİŞTİRMEK

1. Büyümek, olgunlaşmaktır.
2. Var olmak ve büyüyüp güçlenmektir.
3. Bir durumdan daha ileri bir duruma geçmektir.
4. Bir şeyi daha da büyütmek ya da başarılı kılmaktır.
5. Araziyi daha yararlı ve daha kârlı duruma getirmek için üzerine, özel kullanıma yönelik ya da ticari yapılar inşa etmektir.
6. Kişisel bir alışkanlığı ya da niteliği daha güçlü veya daha dikkate değer kılmaktır.
7. Beceriyi artırmaktır.
8. Bir şeyden etkilenmek onun etkisinde kalmaktır.
9. Artan biçimde ilerlemektir.
10. Bir fikri ya da tartışmayı açıklamaktır.
11. Bir hikâyenin özelliklerini ya da içindeki bir karakteri ortaya çıkarmak veya açıklamaktır.
12. Bir müzik parçasındaki temel melodiye ayrıntılar eklemektir.

Açıklama

1. Bir şey ya da kişi geliştiği zaman, özgün biçiminden daha büyük, daha güçlü veya daha karmaşık bir biçime dönüşür. Örneğin, "*(A) başarılı bir öğretmen oldu. Öğretmen olmadan önceki ya da ilk öğretmenliğe başladığı zamanki becerileriyle karşılaştırıldığında çok gelişti.*"
2. Bir sorun gelişirken, önce ortaya çıkar, ardından önem kazanır. Örneğin, "*istihdamda yeni bir kriz gelişti.*"
3. Bir ülke veya bir ekonomi geliştiğinde, bir durumdan daha varlıklı ve daha karmaşık politik ve sosyal bir duruma geçer. Örneğin, "*büyük medeniyetlerin gelişmesiyle birlikte sanat ilerlemeye başladı.*"
4. Bir iş ya da örgüt geliştiğinde, daha büyük ve başarılı bir duruma gelir. Örneğin, "*IBM, büro araç gereci yapıp satan bir işyerinden gelişerek, iletişim teknojisinde Dünyanın en büyük ortaklığı durumuna geldi.*"
5. Belirli bir alışkanlığı, niteliği ya da fiziksel özelliği geliştirdiğinizde, onu daha güçlü, daha açık ve daha dikkat çeken bir duruma

getirmiş olursunuz. Örneğin, "*Yeni askerler gelişmiş yüksek fiziksel güce sahip." "(A), kendine güvenini geliştirmeli." "(B), işvereniyle anlaşmazlığa düştüğü durumlarda soğukkanlılığını koruma alışkanlığını geliştirdi."*

6. Çok çalışarak bir beceriyi elde eder ve onu geliştirebilirsiniz. Örneğin, "*(A), kamyon kullanma becerisini geliştirdi." "(B), okuma becerisini geliştirmeli."*
7. Bir hastalık, bir hata veya bir zayıflık gelişmiş ise, belirtilen özellikleri artmış olur *(İngilizcede kullanılır.)* Örneğin, *"Bende her ilkbahar soğuk algınlığı gelişir (soğuk algınlığına yakalanırım)." Makinede bir bo-zukluk gelişti (ortaya çıktı." "Mesleki eğitim ve öğretim sistemi uzun yıllardır kendi haline bırakıldı. Bu nedenle sistemde, gençlerin gereksinimlerinin karşılanmasına ilişkin birçok zayıflık gelişti (ortaya çıktı - belirdi)."*
8. Bir makine ya da sisteme bazı ayrıntılar ekleyip onu geliştirebilirsiniz. Örneğin, *"Bütün bu küçük değişiklik ve ayarlamalar, oluşturulan öğretim programının, öğrencileri daha iyi bir şekilde mesleğe hazırlamak amacıyla yıllar içinde geliştirildiğini gösterir."*
9. Bir fikri ya ada tartışmayı geliştirdiğinde, daha açık ve anlaşılır bir biçime dönüştürülmüş olur. Örneğin, "*(A)'nın görüşlerini ancak onları geliştirdiğinde anlayabildik."*

Geliştirme ve gelişme terimleri, mesleki eğitim ve öğretiminde daha çok, yukarıda 1., 2., 5. ve 6. maddelerde belirtilen biçimde kullanılır.

Bireylerin, bir durumdan başka bir duruma geçmesi düşüncesi (1.tanım), eğitimin temel kavramlarından biridir. Bu, genellikle eğitim kuramının asıl ilgi alanını ve öğretmenlerin ana görevini oluşturur. Günümüzde kavramın yaşam boyu öğrenmeyi de desteklediği kabul edilmektedir. Bu düşünce aynı zamanda, öğrenen topluluklar olarak örgütlerin, örgütsel gelişim sürecinde kendilerini değiştirmeleri, dönüştürmeleri bağlamında da uygulama alanı bulur.

Gelişimin bu tanımı, budunbilimin (etnolojinin), yaşamı boyunca birey davranışlarının oluşması ve değişmesini etkileyen iç ve dış etkenleri inceleyen dalından türemiştir.

Kişinin kendi becerilerini geliştirmesinden söz edilebildiği gibi (5. tanım), başkalarının becerilerini geliştirmesinden de söz edilebilir. Örneğin, "*(A), ekibin problem çözme becerilerini geliştirmesinde başarılı oldu."* Buna göre *ekip geliştirici, ekipte* yer alanların becerilerini geliştiren kişidir. Burada *gelişme* sözcüğünün kullanımı tartışılabilir. Çünkü, aslında geliştirici, diğerlerinin gelişimini doğrudan doğruya sağlamamakta, fakat onların gelişimini desteklemektedir.

Sözcüğün birinci ve beşinci maddelerdeki anlamlar arasındaki fark, *kişisel gelişim* ile *beceri gelişimi* arasındaki farkı açıklar. *Kişisel gelişim*, kişinin iş yaşamı sürecinde etkisinde kaldığı değişiklikleri etkileyebilmeye başlaması; *beceri gelişimi* ise, kişinin ya da eğitimcinin bir işi ya da görevi yerine getirebilmesi için gereken ustalığı edinip geliştirmeye başlamasıdır.

"Mesleki eğitim ve öğretimin olanaklarını ve yapısını geliştirme ihtiyacındayız." cümlesinde, mevcut mesleki eğitim ve öğretim sistemine bazı eklemeler yapılması, sistemin uyarlanması ve iyileştirilmesi gerektiği anlatılmaktadır. Buna karşılık, "*Mesleki eğitim ve öğretim sistemini yeniden geliştirmeliyiz."* cümlesinde daha köklü bir değişimin gerektiği belirtilmektedir. Bu, çeşitli varsayımlar ve politikalarla yeni bir başlangıç yapılarak mesleki eğitim ve öğretimin mevcut durumunun farklı bir yönde geliştirilmesi anlamına gelir.

Yeniden geliştirme, yeniden başlamayı ve mevcut olandan farklı şeylerin üretildiği bir değişim sürecinden geçmeyi ifade eder.

Eşdeğer terimler

İNG : develop

ALM : Entwicklen

FR : développer

İlgili terimler

Geliştirme ekipleri
Hazırlama / Geliştirme / Uygulama
Yenileştirme

UZLAŞMA STRATEJİSİ

GELİŞTİRME EKİPLERİ

Bir şeyi geliştirmek üzere birlikte çalışanların oluşturduğu kişi topluluklarıdır.

Açıklama

Program geliştirmede, *geliştirme ekibi*, program oluşturmadan sorumlu gruptur. Bu bağlamda *Geliştirme ekibi* ile *tasarım ekibi* terimleri eş anlamlıdır.

Standart geliştirme ekibi, standartları belirlenmesinden sorumlu gruptur.

Geliştirme ekibinin sorumluluğu bazen bir sıfat kullanılarak tanımlanır. Standart geliştirmede *teknik geliştirme ekibi*, standartları hazırlarken teknik ölçütlere uyan özellikleri, görevleri gereği ortaya koyan uzmanlar grubudur. Bunlar, mesleğin ya da konunun uzmanları olmayıp, standart tasarımı uzmanları olabilir.

Görüldüğü üzere *geliştirme ekibi* terimindeki "*geliştirme*", sözcüğün geniş tanımından biraz farklı bir anlam içerir. Bir durumdan diğerine değişme sürecini anlatır. Geliştirme ekibi genel olarak, bir şeyi tasarlayan ekiptir.

Standart oluşturma ve eğitim programı tasarlama süreci, tasarımcılar tarafından kullanılan tasarım ve varsayım amaçlarının sürekli olarak gözden geçirilmesini gerektirir. Bazen, başlangıçtaki düşünceler, tasarım ortaya çıkarılıp denediğinde bütünüyle değişebilir. *Geliştirme* ve *geliştirme ekibi* terimlerinin bu süreçteki kullanımı mecazi bir anlam taşır.

Eşdeğer terimler

İNG : development teams

ALM : Entwicklungsteam

FR :

İlgili terimler

Eğitim
Gelişme, (Gelişim)
Hazırlama / Geliştirme / Uygulama
Mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonu
Öğrenme
Sistematik reform
Yenileştirme faaliyetleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

GENEL EĞİTİM

1. Tüm öğrencilerin eğitim ve öğretim görüp bilgi sihibi olması gereken ortak konulardır.
2. Genel eğitim, kişileri geniş bir bilgi birikimi ve becerilerle donatmayı amaçlayan, böylece onları, vatandaş olarak sorumluluklarını yerine getirebilir ve toplum içindeki işlevlerini görebilir duruma getiren eğitimdir.

Açıklama

Genel eğitim, ilköğretim ve ortaöğretimin temelini oluşturur. İster genç isterse yaşlı olsun, genel eğitimin hedefleri ileri eğitim ve yüksek öğretimde de devam eder. Genel eğitim öğrencileri, ortaöğretimde ve eğitimin sonraki aşamalarında, akademik çalışmalar, teknik ya da meslek eğitimi alanında başka çalışmalar yaparak uzmanlaşabilir duruma getirir.

Genel eğitimle akademik ya da mesleki uzmanlaşma eğitiminin hedefleri arasındaki dengenin korunması, herhangi bir eğitim programında üzerinde durulması gereken ana tartışma noktalarından biridir.

Eşdeğer terimler

İNG : general education

ALM : Allgemeinbildung

FR : formation génerale

İlgili terimler

Eğitim
Sürekli eğitim ve öğretim
Yetişkin eğitimi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

GERÇEK ÜCRETLER

Belirli bir günde sabit fiyatlar (temel yıl fiyatları) üzerinden ifade edilen ödeme ya da ücretlerdir.

Açıklama

Bir ülkede enflasyon varsa, aynı oranda mal ve hizmet satın alınabilmesi için her yıl parasal olarak daha yüksek bir ücret gerekir. Gerçek ödemeye ilişkin bir ölçüt elde edebilmek için,

ödenen para değeri uygun bir fiyat indeksine göre bölünür. Bu fiyat indeksi genellikle temel alınan yılın perakende fiyat indeksi ya da tüketici fiyat indeksidir. Bu ödeme ölçüsü, farklı zamanlarda ücretin satın aldığı mal ve hizmet miktarını belirlemek için kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : real pay/real wages

ALM : Realeinkommen

FR : salaries réels

İlgili terimler

Enflasyon
Fiyat
Fiyat indeksi
Gelir
Perakende fiyat indeksi
Sabit fiyatlar

İŞ PİYASASI

GERİ BİLDİRİM

1. Sistem tarafından üretilen bilginin sisteme geri dönmesi ve sistemin çalışma biçimini etkilemesidir.
2. İlerlemeye ve elde edilen sonuçlara ilişkin bilginin, öğrencilere ve öğrenme sürecinde rolü bulunan diğer kişilere iletilmesi sürecidir.

Açıklama

Bugün eğitim ve öğretimde o*lumlu* ve *olumsuz geri bildirim* terimleri çok kullanılmaktadır. Fakat anılan terimlerin, anlamlarıyla ilgili bazı karışıklıklar söz konusudur.

Geri bildirim kavramı, "Genel Sistem Kuramından"dan gelir. Bu kurama göre, *olumlu geri bildirim,* bir sistemin istenen biçimde çalıştığının doğrulanmasına ilişkin bilgidir. Olumlu geri bildirim, sistemin dengede kalmasını ve işlevini aynı biçimde sürdürmesini sağlamak üzere kullanılır.

Bunun aksine *olumsuz geri bildirim,* sistemde bir değişme gerektiğini belirten bilgidir. Olanı değiştirmek için kullanılır.

Bu terimler, eğitim ve öğretimde farklı şekilde kullanılmaktadır. *Olumlu geri bildirim*, kendi öğrenme amaçlarına ulaşabilmesini sağlayacak şekilde öğrenciye verilen, başarısı, gelişimi ve performansı hakkında bilgidir. *Olumsuz geri bildirim,* öğrenciye verilen, ancak onların amaçlarına ulaşmasına yardımcı olmayan, hatta onların gelişmesini önleyen bilgidir.

Örneğin, öğrenci bir yazılı sınavdan bilmesi gerekenleri bilmediğinden değil, el yazısı okunmadığı için başarısız olabilir. Olumlu geri bildirim, bu durumu öğrenciye açıklar ve el yazısı becerisini nasıl geliştirileceği hakkında önerilerde bulunur. Olumsuz geri bildirim ise, öğrenicinin eksikliklerine yoğunlaşır. Örneğin, "*Sen hiçbir zaman başaramazsın, çünkü yazmasını bile bilmiyorsun."* cümlesi olumsuz bir geri bildirim içermektedir.

Terimin, sistem mühendislerince kullanımıyla mesleki eğitim ve öğretim alanında çalışanlarca kullanımı arasında anlam farklılılığı ortaya çıkar. Çünkü, mesleki eğitim ve öğretim alanında *olumlu* ve *olumsuz* sözcükleri, *bilginin etkisi ve doğasından* çok, *iletiliş biçimini tanımlar*.

Mesleki eğitim ve öğretimin performansı hakkında geri bildirim, mesleki eğitim ve öğretim sistemine ilişkin bilgidir. Bu bilgi, genellikle, mesleki eğitim ve öğretimde gerçekleştirilenlerle gerçekleştirilmesi gerekenler karşılaştırılarak yapılan değerlendirme sonucu elde edilir. Performansın geri bildirimi, mesleki eğitim ve öğretimin amaçlarının başarılmasını; insanların nasıl eğitileceğini, mesleki eğitim ve öğretimde ulaşılan standartları ya da bunların her üçünü birden ifade eder.

Eşdeğer terimler

İNG : feedback

ALM : Feedback, Rückmeldung

FR : feedback, retour d'informations

İlgili terimler

Değerlendirme
Gelir
Hizmet

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

GİDER

Ulusal gelir muhasebesi bağlamında gider, ekonomideki başlıca gruplardan biri tarafından yapılan harcama miktarını ifade eder. Özellikle, tüketim giderleri, yatırım giderleri ve devlet giderleri arasında bir ayrım yapılır.

Açıklama

Toplam giderin hesaplanmasında, her bir giderin sadece bir kez hesaba alınmasına dikkat edilmesi önemlidir. Bir ithal otomobil için, ithalatçının, otomobil satıcısının ve tüketicinin gideri buna örnek gösterilebilir. Bunlardan sadece zincirdeki son gider halkası, tüketici gideri, ulusal giderin belirlenmesinde hesaba katılır.

Eşdeğer terimler

İNG : expenditure

ALM : Ausgaben

FR : dépenses

İlgili terimler

Cari giderler
Genel devlet giderleri
Kamu giderleri
Özel giderler
Yatırım giderleri

EKONOMİ

GİDER (CARİ GİDER)

Yatırım gideri niteliğinde olmayan her türlü giderdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : expenditure (current)

ALM : laufende Ausgaben

FR : dépenses courantes

İlgili terimler

Cari giderler
Genel devlet giderleri
Kamu giderleri
Özel giderler
Yatırım giderleri

EKONOMİ

GİDER (GENEL DEVLET GİDERİ)

Genel devlet gideri, devletin (ulusal, bölgesel ve yerel) bütün düzeylerdeki giderlerinin, söz konusu düzeyler arasında giderlerin iki kez hesaba katılmasından kaçınılarak bulunan toplamıdır.

Açıklama

Genel devlet gideri, bir yönüyle kamu giderinden ayrılır. O da, kamu giderinin, devletin sahip olduğu iktisadi işletmelerle devletin kalan kısımları arasındaki işlemleri de içerebilmesidir.

Eşdeğer terimler

İNG : Expenditure (general government)

ALM : öffentliche Ausgaben

FR : dépenses publiques

İlgili terimler

Gider
Kamu giderleri
Özel giderler
Yönetim (ulusal, bölgesel, yerel)

EKONOMİ

GİDER (KAMU GİDERİ)

Devletin (ulusal, bölgesel, yerel) her düzeydeki gideridir.

Açıklama

Kamu gideri devletçe yapılan ve (ulusal, bölgesel ya da yerel düzeyde) devletçe belirlenen koşullarda sağlanan, mallara ve eğitim gibi hizmetlere ilişkin giderleri; devletin yönetimde kullanmak üzere yaptığı doğrudan satın alım-

ları; yaşlılar, engelliler ve işsizler gibi gruplara devletçe yapılan sosyal yardımları (bunlar, vergi ödeyenlerden toplumun diğer üyelerine aktarılan gelirler olduğu için, "aktarım (transfer) ödemeleri" olarak adlandırılır); devletin (bölgesel ya da yerel düzeyde) endüstriye yaptığı yardımlar ve verdiği kredileri ve ulusal borçlar için ödediği faizleri içerir. Devlet içinde bir düzeyden diğerine ödeme yapıldığında, bu ödemeler sadece bir kez gider olarak hesaba katılır (ya aktarımın yapıldığı düzeyde ya da aktarım yapılan düzeyde gider gösterilir; iki düzeyde birden gider olarak kaydedilmez).

Eşdeğer terimler

İNG : expenditure (public)

ALM : öffentliche Ausgaben

FR : dépenses publiques

İlgili terimler

Gider
Yönetim

EKONOMİ

GİDER (ÖZEL GİDERLER)

Bireylerin ve özel sektördeki işletmelerin giderleridir.

Açıklama

Özel giderler, kamu gideri olmayan bütün giderlerdir.

Kamu işletmelerinin giderleri genellikle özel giderlere dahil edilir. Ancak, kamu işletmelerinden devlete ya da devletten bu işletmelere yapılan net ödemeler genellikle kamu harcamaları kapsamına sokulur. Devlet birimleri tarafından yapılan harcamalar kamu gideri olarak hesaba katıldığı için, anılan ayrımın ve her özel durumda kamu işletmelerinin muhasebe uygulamalarının açık olması zorunludur.

Eşdeğer terimler

İNG : expenditure (private)

ALM : private Ausgaben

FR : dépenses privées

İlgili terimler

Gider
Kamu gideri

EKONOMİ

GİDER (SERMAYE GİDERLERİ)

"Bir şirketin kârı hesaplanırken maliyet unsuru olarak gösterilemeyen giderlerdir. Bu nedenle, ya vergilendirilmiş gelirlerden ödenmeli ya da dışarıdan finansman sağlanmalıdır. Sermaye giderleri, gerçekten yeni ürünlerin yaratılmasına ilişkin olabilir. Ancak, daha çok söz konusu ürünlerin dışarıdan satın alınmasına ilişkindir. Sermaye gideri aynı zamanda, mevcut bir işin, bir patentin ya da ticari markanın satın alınmasını da içerir." (*Black, s. 49*) Bu itibarla, sermaye giderleri yatırım giderleridir.

Açıklama

Devletin sermaye gideri, uzun bir süre hizmet sunan yatırım mallarına yapılan kamu gideridir.

Eşdeğer terimler

İNG : expenditure (capital)

ALM : Investitionsausgaben

FR : dévelope d'investissement

İlgili terimler

Gider
Kamu gideri
Kâr
Maliyet unsurları
Yatırım

EKONOMİ

GİRİŞ

Kişilerin mesleki eğitim ve öğretim sistemine girmeleri sürecidir.
Kişilerin eğitim ve öğretim veren kurumlara girmeleri sürecidir.

Açıklama

Giriş sınavları, kişilerin belirli bir kuruma ya da örgüte girme hakkını kazanıp kazanamadıklarına karar vermek için yapılır.

Giriş koşulları, eğitim ve öğretim sisteminin belirli bir bölümüne, belirli bir kuruma ya da programa girmek isteyenlerde aranan koşullardır. Birey giriş için, isten ölçütü yerine getirebildiğini kanıtlamak durumundadır. Giriş koşulları arasında, daha önceki eğitim ve öğretimin türü ve düzeyi, özel bir eğitim ve öğretim birikimi, yaş, ekonomik durum, gibi koşullar yer alabilir.

Giriş ya da **giriş standardı**, giriş için istenen birikim (ön eğitim ve öğretim) standardıdır.

Giriş düzeyi, bireyin ehliyet, yaş ve benzeri özelliklerine bağlı olarak, bir öğretim programı olsun ya da olmasın, bir kuruma ya da öğrenme programına katılabildiği noktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : entrance

ALM : Eintritt, Zugang

FR : entrée

İlgili terimler

Sınav sistemi

EĞİTİM PİYASASI

GİRİŞİMCİ

Girişimci, üretim yapılabilmesi için gerekli olan üretim araçlarını (doğal kaynaklar ve diğer maddeler, işgücü, sermaye) bir araya getirerek bunların örgütlenmesini sağlayan kişidir.

Açıklama

Girişimcilik işlevlerini yerine getiren kişi ya da kişiler olmadıkça, bir iş örgütlenmesinin oluşturulması mümkün değildir. İş örgütlenmesi sıklıkla bir ortaklık biçiminde şekillenir. Fakat, devamlılık göstermesi ya da ortaklıkların genellikle sahip oldukları yasal zemine oturması her zaman zorunlu değildir. Örneğin, girişimci, bir serginin ya da konserin düzenlenmesi gibi belirli bir sonucu meydana getirmek üzere, söz konusu düzenlemeler için gereken faktörleri bir araya getirebilir .

Girişimcilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan ürünlerin ticari nitelikte olması zorunlu değildir.

Eşdeğer terimler

İNG : entrepreneur

ALM : Unternehmer

FR : entrepreneur

İlgili terimler

Girişimcilik
İşletme

EKONOMİ

GİRİŞİMCİLİK/ GİRİŞİMCİLİK NİTELİĞİ

Girişimcilik, girişimci olma faaliyetidir.

Girişimcilik niteliği ise, girişimci olarak hareket etmek için gereken niteliklerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : entrepreneurship/entrepreneurial

ALM : Unternehmertum, Unternehmerisch

FR : entreprenariat

İlgili terimler

Girişimci

EKONOMİ

GÖREV

Ayrılmış bir parça iştir.

Açıklama

Görev kavramı, 20. yüzyıl boyunca iş örgütlenmesine ilişkin düşüncelerin temel öğelerinden biri olmuştur. Aynı şekilde terim, eğitim gereklerinin biçimlendirilmesinde ve mesleki eğitim ve öğretim programlarının içeriğine ilişkin düşüncelerin oluşmasında da başlıca etken olma niteliğini taşımıştır. **Görev analizleri** bireylerin işlerinde neler yapma beklentisinde ol-

duklarının ve MEÖ programlarından neler öğrenmeyi umduklarının tanımlanmasında kullanılan ortak yöntemdir. Görev kavramı aynı zamanda performans ve eğitim standartlarının tanımlanmasında da kullanılmaktadır.

Görevin temel öğesi, birlikte gerçekleştirilen ve görev amacının (genellikle ürün ya da çıktı olarak tanımlanır) yerine getirilmesi için gerekli olan bir dizi faaliyettir. Görev dar anlamda, kapsamında yer alan faaliyetlerin basit olarak listelenmesiyle tanımlanabilir. Günümüzde görev, daha çok geniş anlamda, sadece kapsamındaki faaliyetlerin tanımlanmasıyla değil; gerektirdiği bilgi, beceri, görevin yerine getirilmesine ilişkin teknik standartlar ve yürütüldüğü sosyal, teknik çevre açıklanarak tanımlanmaktadır.

Görev kavramı, özellikle de görev analizlerinin yararı, son yıllarda iş örgütlenmesinde giderek daha az dikate alınıp kullanılan bir kavram olarak eleştirilmektedir. Çünkü, çalışanlar arasında ve çalışanlarla teknik sistem arasında karşılıklı karmaşık bir etkileşimin gerekli olduğu işlerde, ayrılmış bağımsız görevler bağlamında iş tanımı oldukça zor yapılabilmektedir. Bu çerçevede analizler genellikle, çalışanların üretmesi beklenen sonuçlara ulaşılmasında önem taşıyan faktörleri göz ardı etmekte ya da eksik değerlendirmektedir. Anılan durum birçok meslekte, görev kavramının modasının hızla geçmesinin ya da başka kavramlarla yer değiştirmesinin başlangıcı olmuştur. Bu nedenle, görev analizlerine dayanan eğitim programlarının modası da hızla geçebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : task

ALM : Aufgabe

FR : tache

İlgili terimler

İş
Standart

GENEL KAVRAMLAR

GÖREV ANALİZİ

Görevleri tanımlamakta kullanılan yöntemdir.

Açıklama

En çok kullanılan görev analiz yöntemi *hiyerarşik görev analizidir.* Hiyerarşik görev analizi, mantıksal bir hiyerarşi içinde yapılması zorunlu olan bütün işlerin tanımlanmasını gerektirir. Söz konusu hiyerarşi, görev unvanları, birbirinden ayrılmış bir dizi faaliyete tahsis oluncaya kadar yapılanları giderek daha küçük parçalara böler.

Görev analizi; bir mesleğe, örgüte, bir dizi işe, belirli bir işe ya da iş rolüne uygulanabilir.

Görev analizi hâlâ yaygın olarak eğitim amaçlı kullanılabilmektedir. Çünkü görev analizi, yapılanlara ilişkin açık ve bağdaşık bir hesap verir. Bireylerin belirli bir meslek ya da işte kendilerinden beklenen faaliyetleri yürütebilmeleri için ne öğrenmeleri gerektiği görev analizi sonuçlarına göre tanımlanabilir.

Bununla birlikte, görev analizi uygulaması bazı sınırlamalara tabidir:

1. Görev analizleri, yerleşik yöntemleri ve yapılanların elle tutulur maddi kısımlarını belirtme eğilimindedir. O nedenle, görev analizlerinin yarar sağlaması ancak belirli koşullarda mümkündür. Bunun için, yapılanların esas itibariyle yerleşmiş ve nadiren değişen bir dizi yöntemin uygulanması niteliğinde olması, bireyin karar verme ve sorun çözme alanının açıkça tanımlanabilmesi ve iş çevresinin belirli ölçüde oturmuş olması, bir başka deyişle değişken nitelik taşımaması gerekir. Bu koşullardan biri dahi yoksa, görev analizinin etkin biçimde uygulanması olanaklı değildir. Üretime yönelik talebin çok çeşitli olması, geniş bir alana yayılan farklı sorunların yaşanması, hızlı teknolojik ve örgütsel değişim gibi belirsizlik koşullarının bulunması durumunda, görev analizi sadece hızla değişen ve henüz kullanılmaya başlamadan eskiyen tanımlar üretebilir.

2. Görev analizi, yürütülmekte olan çalışma faaliyetlerini tanımlar. Geleceğe dönük değişimleri ya da eğilimleri öngörmekte kullanılamaz.

Görev analizlerinin sonuçları, çalışma faaliyetinin sosyal boyutlarını gereğinden az değerlendirme ya da görmezden gelmeye eğilimlidir. Çalışma ilişkisinin ve özerkliğin (en basit işlerde bile) taşıdığı önem, değişimle başa çıkabilmek için gereken uyum sağlama, becerileri yenileyebilme ve değişimin gereklerine ayak uydurma yeteneği görev analizlerinin görmez-

den gelme eğiliminde olduğu konular arasında gösterilebilir.

Hızla değişen ekonomik koşullarda, görev analizine dayalı eğitimin, işlerinin gereklerini karşılayabilen işçi yetiştirilmesinde beklenenin aksine etki yarattığı, bu tür eğitimden geçen işçilerin göreceli olarak değişime uyum sağlama yeteneklerinin az olduğu saptanmıştır. Görev analizine ilişkin sınırlamaların söz konusu olduğu en duyarlı alanlardan birisi, çok sayıda beceriyi bir arada taşıması gereken işçilerin çalıştığı alanlardır. Bu alanlarda gereken esnekliğin sağlanabilmesi için, belirli bir disiplinde yetişen işçilerin becerilerini geliştirip genişletmeleri, ilgili yan disiplinlerde de eğitilmelerini gerektirir. Buna örnek olarak makine ve elektirik mühendislerinin, elektro-mekanik mühendisi olarak yetiştirilmesi gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : task analysis

ALM : Aufgabenanalyse

FR : analyse des taches

İlgili terimler

Görev
İş
İşlev
İşlevsel analiz

GENEL KAVRAMLAR

GÖRÜŞME

Çatışan çıkarları bulunan ve bir anlaşmaya varmak isteyen tarafların, aralarındaki uyuşmazlıkları çözmek için başvurdukları ilk yöntemdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : negotiation

ALM : Verhandlung

FR : négociation

İlgili terimler

Arabuluculuk
Çıkar uzlaş(tır)ması
Diyalog
Gayrı resmi katılım
Paydaş-çıkar grubu analizleri
Serbest görüşme
Sosyal diyalog
Sosyal ortaklık
Toplu pazarlık
Yöntem

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

GÖSTERME(K), GÖSTERGE

Gösterge belirli bir olay ya da olaylar dizisine ilişkin davranışları belirtmek üzere yapılan gözlem veya gözlemlerin bileşkesi, ya da değişken veya değişkenlerin bir dizi sunumudur. Örneğin, işsizlik düzeyi, işgücü arzı fazlasını göstermek üzere kullanılabilir. Perakende satış fiyat indeksi mağazalardaki fiyatların genel düzeyini gösterir.

Açıklama

Göstergeler, adi sayılar (cardinal) veya sıra derece gösteren sayılar (ordinal) şeklinde, ya da kesinlik ifade eden biçimde (categorical) olabilir. *Cardinal* gösterge, işsizlerin sayısı veya sahip olunan sertifikaların sayısı ya da bir sertifika alabilmek için eğitim görülmesi gereken, yıl olarak ortalama zaman gibi, adet ya da miktara ilişkin sayısal bir ölçüdür. *Ordinal* gösterge ise daha çok, perakende fiyat indeksi ya da sanayi ürünleri indeksi gibi, indeks rakamıdır. Gözlemlenen şeye ilişkin olarak doğrudan sayısal bir miktar vermeden, bir gözlemin diğerinden daha büyük ya da küçük olup olmadığını ölçer. Kategorik (categorical) (ya da nominal/itibari) göstergeye gelince, bu da, basit olarak bir şeyin gerçekleşip gerçekleşmediğinin belirlenip belirlenmediğini gösterir.

Örneğin, "(A)'nın maaşı bu ay 180 dolardır. Fakat geçen yıl aynı ayda sadece 150 dolardı." ifadesinde *cardinal* gösterge kullanılmaktadır. "Geçen yıl bu ay 100 olan maaş indeksi ile karşılaştırıldığında bu ay maaş indeksi 120 oldu." ifadesinde, *ordinal* bir gösterge oluşturulabilmesi için, belirli bir aralıkta yer alan belirli maaşların cardinal ölçütlerine dayanılmıştır. Bu iki örneği birlikte karşılayan *İtibari* (nominal) gösterge ise, "Ödemeler geçen

yılın bu ayından beri parasal anlamda arttı." ifadesi ile açıklanabilir. Bu açıklamanın alternatifi ise, ödemelerin düştüğü yönünde olabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : indicate, indicator

ALM : anzeigen, indikator

FR : indicateur

İlgili terimler

Bağımsız çalışma göstergeleri
Başarı/mezuniyet oranları
Başarılar
Ehliyet düzeyleri
Enflasyon düzeyi ve eğilimleri
Faaliyet oranları
Göstergeler
İstihdam biçimi
İstihdam düzeyleri ve eğilimleri
İşsizlik göstergeleri
İşsizliğin yapısı
Kayıtlar
Mesleki istatistikler
Öğrenimi bırakma oranları
Üretim düzeyleri ve büyüme
Üretkenlik (bir gösterge olarak)
Yerel işgücü piyasası bilgi sistemi

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

HAKKANİYET

1. Eşit, adil ya da tarafsız olma niteliğidir.
2. Hukukta, bir davanın görülmesi sırasında mevcut yasaların dava konusu sorunun çözümüne yanıt veremediği durumlarda, yargıcın sorunu çözmek için hukuk yaratırken dayandığı temel ilkedir.
3. Mali yükümlülüğe eklenen aktif değerdir.

Açıklama

Bu tanımlardan ilki, kavrama ilişkin genel bir tanım; ikincisi, hukuk alanına ilişkin özel bir tanım; üçüncüsü ise, kavramın ticari ve mali bağlamda bir ortaklık ya da mülke değer biçilmesine ilişkin kullanımıyla ilgili bir tanımdır.

Eşdeğer terimler

İNG : equity

ALM : Gerechtigkeit, Unparteilichkeit

FR : équité

İlgili terimler

GENEL KAVRAMLAR

HANE HALKI

Aynı konutta birlikte yaşayan ve konut içi giderleri paylaşan kişilerin oluşturduğu gruptur.

Açıklama

Hane halkı, tüketim giderlerine ilişkin kararların alındığı bir birimdir. Bazen sadece bir kişiden de oluşabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : household

ALM : Haushalt

FR : ménage

İlgili terimler

Gider
Özel sektör
Tüketim

EKONOMİ

HAREKETLİLİK / HAREKET YETENEĞİ

İşgücü piyasasının hareketliliği, bireylerin bir işten diğerine geçmeleri için gerekli yeterliliğe sahip bulunmasını ve iş değiştirmeye istekli olmasını ifade eder.

Açıklama

Hareketlilik için genellikle sayısal nitelikte kesin bir tanım verilemez. Ancak bireylerin, çeşitli işlere geçişleri konusunda net olarak ya da kabaca tespit edilen sayılar hareketliliği göstermek üzere kullanılır.

Hareketlilik, *coğrafi* ya da *işletme içi* (işletme içinde başka bir göreve gelmek biçiminde) olabilir. Hareketlilik, bireylerin yeni beceriler edinerek mesleki çevrelerinde istihdam edilebilmelerini olanaklı kılar.

Avrupa Birliği'nin Leonardo da Vinci (AB Mesleki Eğitim) Eylem Programı kapsamında *hareketlilik*, "mesleki eğitim almakta olan veya mesleki eğitimden sorumlu olan kişilerin ülkeler arası hareketliliğine destek" sağlamaktadır *(AB Konseyi Kararı, 26 Nisan 1999)*. *Hareketlilik* sözcüğü, "*eğitim veren kurumlar arasında değişim*" anlamına da gelebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : mobility

ALM : Mobilität

FR : mobilité

İlgili terimler

Beceri açığı
Becerilerin değişmesi
Eğitim ihtiyacı
Ehliyet
Ehliyetlerin karşılıklı olarak tanınması
İşler arası hareketlilik
Kariyer danışmanlığı
Meslekler arası hareketlilik
Okuldan çalışma yaşamına geçiş

İŞGÜCÜ PİYASASI

HAZIRLAMA, GELİŞTİRME, UYGULAMA

Bir şeyin yaratılması ya da bir eylemin gerçekleştirilmesinin üç basamağıdır.

Açıklama

Hazırlama, bir şeye hazır olmak için ya da bir şeyin kullanıma hazır hale getirilmesi için gerekli olan bütün eylemlerdir. *Geliştirme*, bir şeyin yaratılması ya da değiştirilmesi ve böylece kullanılabilir hale gelmesi için gerekli olan eylemlerdir. *Uygulama*, bir şeyin kullanıma girmesi için gerekli bütün eylemlerdir.

Bu üç grup eylem birbirini takip eder. Önce hazırlama, ardından geliştirme ve son olarak da uygulama eylemleri gerçekleştirilir.

Mesleki Eğitim ve Öğretimde (MEÖ), söz konusu üç basamak, politikaya ve stratejiye ya da eğitim ve öğretim programlarının koşullarına uygulanabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : preparation, development, implementation

ALM : Vorbereitung, Entwicklung, Implementierung

FR : préparation et mise en oeuvre

İlgili terimler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

HİBE / KARŞILIKSIZ BURS

1. Belirli bir amaç için sağlanan parasal yardımdır.
2. Eğitim hibesi (karşılıksız burs), kişilere eğitim giderlerinin bir kısmını ya da tamamını karşılayabilmeleri için sağlanan, geri ödemesi olmayan parasal yardımdır.

Açıklama

Hibe, bağış ve karşılıksız burs olarak bilinen bu yardım, geri ödemesi olmayan, maddi ihtiyaç doğrultusunda verilen ödül veya yardımlardır. Bu yardım, öğrencinin öğrenim giderlerini karşılamak üzere devlet, eğitim ya da kamu kurumları veya özel kurum ve kuruluşlarca verilir.

Eşdeğer terimler

İNG : grants, educational grants

ALM : stipendien

FR : bourse

İlgili terimler

Burslar
Eğitim ödeneği
Ödünç / kredi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

HİZMET(LER)

Hizmet, maddi olmayan ekonomik bir üründür. Hizmetler fiziki nitelik taşımadığı için depolanamaz. Ancak, mal niteliğinde öğeler içerebilir. Örneğin, bir lokantada sunulan yemek hizmetinde yer alan yiyecekler maddi niteliktedir. Bu yiyeceklerin aşçılar tarafından hazırlanması ve garsonlar tarafından müşterilere sunulması hizmettir.

Açıklama

Hizmet diğer işletmelere ya da son tüketicilere sunulabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : services

ALM : Dienstleistungen

FR : services

İlgili terimler

Mallar
Tüketici
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

ISMARLAMA ÜRÜN

Ismarlama ürün, bir müşterinin özel isteğine göre üretilen üründür.

Açıklama

Ismarlama ürünler, tek olarak kişiye özel (örneğin, terzinin ölçüye göre diktiği takım elbise) ya da az sayıda bir seri olarak üretilir.

Eşdeğer terimler

İNG : customised products

ALM : maβgeschneiderte Produkte

FR : produits persoalisés

İlgili terimler

Müşteri/müvekkil
Seri üretim
Üretim

EKONOMİ

İKİLİ SİSTEM (DUAL SİSTEM)

Örgün eğitim ve öğretimi iş deneyimiyle birleştiren eğitim sistemidir.

Açıklama

Bu terim, Almanya, Avusturya ve Türkiye gibi bazı ülkelerde kullanılan mesleki eğitim sistemini belirtmek üzere kullanılır. İşyerinde ve okulda verilen eğitimin birlikte oluşturduğu sisteme *ikili (dual) sistem* denir. Genellikle uygulama eğitimi işyerinde, kuramsal (teorik) ve genel eğitim meslek okullarında verilir.

ikili sistemin hedefi, öğrenciyi belirli bir işyerindeki belirli bir işe değil; seçilen mesleğe hazırlamaktır. Bu sistemde öğrenci, haftada 3-4 gün işyerinde, 1-2 gün de okulda bulunur. Belirtilen oranı korumak koşuluyla çalışmaların günlere dağılımı farklı biçimlerde düzenlenebilir. Örneğin yoğunlaştırılmış uygulama gibi, uygulamalar yapılabilir. İkili sistemin normal süresi 3 yıldır.

Eşdeğer terimler

İNG : dual system

ALM : duales system

FR : systéme dual

İlgili terimler

Almaşık
Çıraklık
Eğitim
İş deneyimi

EĞİTİM PİYASASI

İKİNCİ ŞANS EĞİTİMİ

Daha önce çeşitli nedenlerle eğitimlerine devam edemeyen bireylere daha ileri eğitime ve yüksek öğretime girme olanağı sağlayan eğitim veya öğretim biçimidir.

Açıklama

Pek çok insan ortaöğretimden sonra, ekonomik olanaksızlıklar, o yaşlarda okuma ve yük-

selme isteğinin olmaması gibi çeşitli nedenlerle eğitim olanaklarını kaçırabilmektedir. İkinci şans eğitimi bu gibilere eğitimlerine devam edip yükselebilme olanağı sağlama amacına yöneliktir. Bu tür eğitim veren kurumlara örnek olarak, İngiltere'de faaliyet gösteren Açık Üniversite ve Türkiye'de çeşitli alanlarda ön lisans ve lisans düzeyinde açık öğretim programları düzenleyen Anadolu Üniversitesi gösterilebilir.

Ancak belirtmek gerekir ki, "ikinci şans eğitimi" terimi İngilizcede dahi çok yaygın olarak kullanılmamaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : second chance training

ALM : zweiter Bildungsweg

FR : formation de la seconde chance

İlgili terimler

Sürekli eğitim
Yetişkinler eğitimi

GENEL KAVRAMLAR

İKİNCİL (YARDIMCI) SEKTÖR

İkincil (yardımcı) sektör; işgücü ve sermaye değerlerini, doğrudan birincil (temel) sektör tarafından üretilmiş maddeleri ya da diğer işletmelerce değer katılıp kullanıma hazır duruma getirilen maddeleri işleyerek mal üreten işkollarını içerir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : secondary sector

ALM : Sekundärsektor

FR : secteur secondaire

İlgili terimler

Birincil (temel) sektör
Büyüme alanları
Piyasa ekonomisi
Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

İKRAZ (ÖDÜNÇ PARA VERME)

Bireylere ya da kurumlara önceden kararlaştırılan amaçlar için, örneğin eğitim giderlerini karşılamak üzere ödünç verilen paradır. Bu tür ödünç para verme sözleşmeleri, Borçlar Kanununun ikinci faslında "Karz" başlığı altında düzenlenmiştir.

Açıklama

Bugün Batı ülkelerinin çoğunda, ortaöğretim sonrası eğitim ve öğretimin maliyetini karşılamada sorunlarla karşılaşılmaktadır. Söz konusu ülkelerde hükümetler bu sorunu, ikraz programları çerçevesinde, öğrenciler ve kursiyerlerle eğitim ve öğretim maliyetlerini paylaşarak çözmeye çalışmaktadırlar.

Eşdeğer terimler

İNG : loan / educational loan

ALM : Ausbildungsanleihe

FR : prêt

İlgili terimler

Burs
Hibe

EĞİTİM PİYASASI

İLERİ EĞİTİM

Eğitimin başlarında edinilen becerilere eklentiler yapmak ve bu becerileri daha da geliştirmek üzere tasarlanan eğitimdir.

Açıklama

Meslek öncesi eğitimden sonra verilen onu tamamlayıcı nitelikteki eğitimi belirlemek üzere kullanılan bir terimdir. Özellikle İngiltere'de, zorunlu okul yaşının (16 yaşın) üzerindeki kişiler için, yükseköğretim sektörünün dışında ileri eğitim kurumlarında (kolejlerde) tam zamanlı ya da yarı zamanlı verilen eğitimi ifade eder. Terim ayrıca, okullarda 16 – 19 yaşlar arasındakilere verilen 16 yaş sonrası eğitim için de kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : further training

ALM : Weiterbildung

FR : formation continue

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim sektörü
Gelişmek, geliştirmek
İkinci şans eğitimi
Ortaöğretim sonrası eğitim
Sürekli eğitim ve öğretim
Üçüncü düzey eğitimi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

İLERLEME

Bir üst aşamaya geçiş sürecidir.

Açıklama

İlerleme sözcüğü, mesleki eğitim ve öğretim gören bir öğrencinin bu süreçteki bir aşamadan bir üst aşamaya ve iş dünyasına geçmesi sürecini ifade eder.

Terim, ayrıca, bir bireyin bir işten başka bir işe (genellikle daha ileri düzeydeki bir işe), bir meslekten başka bir mesleğe ya da kariyerindeki bir aşamadan başka bir aşamaya geçmesi sürecini tanımlamak için de kullanılır.

İlerleme yolları, bir bireyin; eğitimi, öğretimi, istihdamı ya da kariyerindeki bir aşamadan sonraki aşamaya geçerken izlediği belirli yolu tanımlamada kullanılan bir terimdir. Örneğin yönetici olmak için geçiş yolları aşağıda gösterildiği gibi olabilir:

- Yöneticilik bilimini öğrenmek üzere okuldan üniversiteye, oradan ehliyetli bir statüye, bir firmada eğitim müdürü olarak çalışma pozisyonuna ve yöneticiliğe;
- Okuldan uzmanlık gerektiren mesleğe, oradan bir yönetici eğitim programına, sonra bir yöneticilik pozisyonuna;
- Okuldan çıraklığa, sonra bir teknik öğretim programına, oradan teknik bir niteliğe, sonra yönetim konusunda yeniden eğitim programına ve oradan yöneticilik pozisyonuna;
- Okuldan işe, sonra çeşitli işlerden geçerek denetçilik (müfettişlik) pozisyonuna ve oradan terfi ederek yöneticilik pozisyonuna geçilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : progression

ALM : Progression, Entwicklung

FR : progression

İlgili terimler

Belgelendirme
Eğitim
Ehliyet
Erişim

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/
GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

İLETİŞİM AĞI KURMA

Paydaş-çıkar grupları arasında iletişimin ve bilgi alışverişinin sürdürülmesi yöntemidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : networking

ALM : Errichtung von Netzwerken

FR : constitution de réseaux

İlgili terimler

Paydaş-çıkar grubu

GENEL KAVRAMLAR

İLKÖĞRETİM

Eğitim sisteminde, küçükler için örgün eğitimin ilk aşamasıdır.

Açıklama

Eğitim ve öğretimin devlet tarafından sağlandığı birçok ülkede, ilköğretime giriş ve ilk-

öğretimi bitirme yaşı genellikle yasayla düzenlenir. İlköğretim programları genel olarak temel becerileri geliştirmeyi amaçlar. Öğrenciler ortaöğretimde genellikle belirli uzmanlık alanlarına yönlendirilirler. Ancak bazı sistemlerde bu yönlendirme ilköğretim aşamasında yapılmaktadır. Öğrencinin ortaöğretim sistemine geçişi, ilköğretim sırasında ya da ilköğretimin son sınıfında (ya da her iki aşamada birden) yapılan değerlendirme sürecinde kararlaştırılır.

Eşdeğer terimler

İNG : primary education

ALM : Primarbildung

FR : education primaire

İlgili terimler

Değerlendirme
Eğitim
Orta öğretim

EĞİTİM PİYASASI

İNCELEME / YOKLAMA

1. Bazı konuların gözden geçirilerek kapsamlı ve düzenli biçimde tanımlanmasıdır.
2. Derli toplu bir tanım sunmak amacıyla bir konuyu araştırma eylemidir.

Açıklama

Eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi, belirli bir amaç için, örneğin belirli bir meslek ya da belirli bir istihdam sektöründe talep olunan eğitimi belirlemek için, gerekli eğitim ihtiyacının araştırılmasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : survey

ALM : Untersuchung, Umfrage

FR : enquêtes

İlgili terimler

Anket
Araştırma yöntemleri
Model olma
Niteliksel yöntemler
Rapor
Toplum

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

İNSAN KAYNAKLARI

İnsan kaynakları, sadece basit anlamda üretken faaliyetlerde yer almaya elverişli kişilerin sayısını değil, onların halen sahip oldukları ya da potansiyel olarak işlerine getirebilecekleri ustalıkları ifade eder.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : human resources

ALM : Humanressourcen, Arbeitskräftepotential

FR : ressources humaines

İlgili terimler

İnsan kaynakları gelişimi
İnsan kaynakları yönetimi

İŞGÜCÜ PİYASASI

İNSAN KAYNAKLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Bir kurum veya meslekte ya da ulusal işgücünde çalışanların, bilgi ve becerileriyle sahip oldukları potansiyellerinin planlı bir şekilde yönlendirilerek geliştirilmesidir.

Açıklama

İnsan kaynaklarının geliştirilmesi (İKG) terimi 1970'lerde ilk kez Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanılmıştır. Bu terim insanların işlerindeki gelişimlerinin şekli bir eğitim ve öğretimden daha fazlasını içermesi gerektiği yönündeki görüşlerin tam anlamıyla vurgulanabilmesi çabasının bir ürünüdür.

İnsan kaynaklarının geliştirilmesinin temel öğretisi, çalışanların bir kurumun en önemli, birincil kaynağı olduğudur. Bu bakış açısına gö-

re, bir kurum ne kadar gelişmiş teknolojiler kullanırsa kullansın, yürüttüğü iş ve finansman kaynakları ne olursa olsun, çalışanları kurumun amaçlarına ulaşma konusunda uzman değilse ve söz konusu amaç doğrultusunda güdülenmemişlerse, o kurum başarısız olur. Bu, çalışanların rollerine ilişkin insancıl liberal bir görüştür (ve neden bazı firmalarda İKG bölümünün olduğunu, bazılarında ise olmadığını açıklar).

İnsan kaynaklarının geliştirilmesi yaklaşımını benimseyen kurumlar, çalışanlarının güdülenmesini, yeterliliklerinin geliştirilmesini asıl işleri gibi kurumsal amaç ve değerleriyle birlikte aynı kapsamda görür. Bu amaç doğrultusunda, şekli eğitim ve öğretimin yanında, deneyimlerle öğrenme, kendi kendine öğrenme, takım gelişimi gibi çeşitli yöntemleri de uygular.

Birçok kurumda, insan kaynaklarının geliştirilmesi, insan kaynakları yönetiminin bir görevidir.

Eşdeğer terimler

İNG : human resources development

ALM : Personalentwicklung

FR : développement des ressources humaines

İlgili terimler

Eğitim
İnsan kaynakları yönetimi
Öğrenme

İŞGÜCÜ PİYASASI

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ

İnsan kaynakları yönetimi, personel araştırması, seçimi, seçilenlerin niteliklerine uygun işlere tahsisi, değerlendirilmesi ve bir kurumda istihdam edilen kişilerin geliştirilmesi faaliyetlerinin yönetimine ilişkin bütünleştirilmiş aktif bir yaklaşımdır.

Açıklama

Gelişme yaklaşımı olarak insan kaynakları yönetiminin benimsendiği bir kurumda, kurumsal performansın artırılması, kurumun amaçlarına erişmede başarılı olması planlanıyorsa, personelin geliştirilmesi ve eğitimi, zorunlu bir yatırım olarak düşünülür.

Eşdeğer terimler

İNG : human resources management

ALM : Personalmanagement

FR : gestion des ressources humaines

İlgili terimler

İnsan kaynakları
İnsan kaynakları gelişimi

İŞ PİYASASI

İSTİDAT

Bireyin öğrenme kapasitesine ve belirli bir alanda ve düzeyde başarı kazanmasına etken olan, doğuştan gelen ya da sonradan kazanılan yetenektir.

Açıklama

İstidat normal olarak test ve gözlem yoluyla anlaşılır.

Eşdeğer terimler

İNG : aptitude

ALM : Eignung, Befähigung

FR : aptitude

İlgili terimler

Yetenek
Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

İSTİHDAM BÜROSU

İstihdam bürosu, belirli bir çevrede işgücü arzı ile talebini eşleştirmek için, devlet tarafından ya da devletin gözetimi altında faaliyet göstermek üzere özel sektörce örgütlenen kurumdur.

Açıklama

İşverenler, işgücü açıklarını genelde istihdam bürolarına bildirir. İş talep eden kişiler de, bu bürolara gelerek durumlarına uygun açık iş fırsatlarını öğrenir. İstihdam büroları, işverenlerin işgücü açıklarının kapatılmasında, iş arayan işsizlere danışmalık ve mesleki eğitim gibi çeşitli hizmetler sunarak genellikle aktif bir rol oynar.

Eşdeğer terimler

İNG : labour office

ALM : Arbeitsamt

FR : agence de l'emploi

İlgili terimler

İşgücü arzı

İŞ PİYASASI

İSTİHDAM DURUMU

Bireylerin istihdam durumu; bağımlı çalışan, bağımsız çalışan, (kayıtlı) işsiz, ya da iş aramayan şeklinde olabilir.

Açıklama

Bireylerin istihdam durumunun sınıflandırılmasında, özellikle kimin işsiz sayılacağı ve iş talebinin devam edip etmediğinin tanımlanması konusundan belirsizlikler ortaya çıkabilmektedir. Aynı şekilde, işin geçici ya da ücretsiz olması durumlarında, istihdam kavramıyla ilgili belirsizlikler, anlam karışıklıkları söz konusu olabilmekte ve bireylerin birden fazla iş sahibi olmaları istihdam durumlarının sınıflandırılmasında sorunlar yaratmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : employment status

ALM : Beschäftigungsstatus

FR : situation vis a vis de l'emploi

İlgili terimler

Bağımsız çalışan
Gösterme(k)/gösterge
İstihdam
İşgücü
İşsiz
İşveren

İŞGÜCÜ PİYASASI

İSTİHDAM DÜZEYİ VE EĞİLİMLERİ

İstihdam düzeyi en basit şekilde, istihdam olunan kişi sayısı olarak tanımlanabilir. İstihdam eğilimleri ise, belirli bir zaman diliminde istihdamda gözlenen ve genellikle bir oran olarak vurgulanan yönelim ve miktarları ifade eder.

Açıklama

"İstihdam" terimi, bir işletmede veya iş kolunda, belirli bir yerleşim yerinde, bölgede ya da ülkede çalışan işgücünü sayısal olarak ifade etmek üzere kullanılabilir.

İstihdam düzeyleri, çizelge (indeks) rakamı 100 olarak belirlenen belirli bir yıl esas alınarak hazırlanan değişim çizelgesiyle gösterilebilir. Değişim çizelgesinde sayılar kullanıldığında, söz konusu zaman dilimindeki eğilimleri izlemek ve farklı yerleşim yerleri ya da meslekler-deki eğilimleri karşılaştırmak daha kolay olur.

Eşdeğer terimler

İNG : employment levels and trends

ALM : Beschäftigungsniveau und -trends

FR : niveau d'emplois et tendances

İlgili terimler

Bölge
İstihdam
İş kolu
Değişim çizelgesi / göstergesi
İşletme
Meslek
Yerleşim yeri

İŞ PİYASASI

İSTİHDAM POLİTİKASI

İstihdam politikası genel olarak, ekonomide mevcut istihdam düzeyinin korunması ve artırılması için hedefler belirlenmesi şeklinde tanımlanabilir.

Açıklama

Bugün istihdam, işgücü piyasası düzenine ilişkin basit bir konu olmaktan çıkmıştır. Ekonomik politikalar, ekonomik dengeyi sağlasa da, istihdamın en üst düzeye çıkmasına tek başına yetmemektedir. Tam istihdam hedefine ulaşılabilmesi için politik istekle birlikte sürekli ve uyumlu önlemlerin alınması gerekir. O nedenle, tam istihdamın sağlanmasına yönelik politikaların belirlenmesinde işçi ve işveren kesimlerinin işbirliğinin sağlanması büyük önem taşımaktadır.

Öte yandan günümüzde, istihdamın artırılması ve korunmasına yönelik pasif politikaların yerini, tam ve verimli istihdama ve işin serbestçe seçilmesine yönelik aktif politikalar almıştır. Bu politikalar işsizliği, doğrudan iş yaratmaya, mesleki eğitime ve işgücü piyasasının işgücü arz ve talebini buluşturma işlevini geliştirmeye yönelik önlemlerle gidermeyi amaçlamaktadır. Söz konusu işlevin yerine getirilmesinde en büyük görev iş kurumlarına düşmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : employment policy

ALM : Beschäftigungspolitik

FR : politique d'emploi

İlgili terimler

İş çeşitlendirmesi
İş dengesinin bozulması
İş esnekliği
İşgücü piyasası politikası
İş yaratımı
Meslek alanı öncelikleri

UZLAŞMA STRATEJİSİ

İSTİHDAM SİSTEMİ

İstihdam sistemi, mevcut istihdam düzeyini koruyan ve yeni istihdam olanakları yaratan kurumlarla bu kurumlar arasındaki ilişkileri kapsar.

Açıklama

İstihdam sistemi, işçileri ve işletmeleri olduğu kadar, yönetimin istihdamla ilgili birimlerini de içine alır. Bu bağlamda istihdam sistemi, işçi sendikaları ve işveren örgütleri gibi aracı kuruluşları, istihdam (iş) danışmanlığı hizmeti gibi hizmetleri sunan istihdam bürolarını, istihdama ilişkin yasama teşkilatı ile toplu pazarlık ve danışmanlık için oluşturulan örgütleri kapsar.

Eşdeğer terimler

İNG : employment system

ALM : Beschäftigungssystem

FR : appareil de l'emploi

İlgili terimler

Yönetim
İş dünyası
Geçici istihdam biçimine geçiş

İŞGÜCÜ PİYASASI

İSTİHDAMDAKİ İŞGÜCÜ

İstihdamdaki işgücü, işgücünün herhangi bir dönemde istihdamda olan kısmıdır.

Açıklama

İstihdamdaki işgücü genellikle, kısmi ya da tam gün çalışan ayrımı yapılmaksızın, belirli bir işgücü piyasasında istihdam olunan işçi sayısıyla gösterilir.

Eşdeğer terimler

İNG : employed labour force

ALM : Erwerbstätige

FR : population active

İlgili terimler

Ekonomik bakımdan aktif nüfus oranı
İstihdam
İşgücü
İşgücü piyasası

İŞ PİYASASI

İŞ

1. İşçinin üstlendiği rol kapsamındaki görevlerin ve sorumlulukların bütünüdür.
2. Belirli bir görevdir.

Açıklama

"İş" sözcüğü bazen "meslek" sözcüğü ile eş anlamlı kullanılmaktadır. Bu kullanım şekli genellikle, istihdamın niteliği ve yerine ilişkin ifadelerde görülür. Örneğin, *"İşiniz nedir ?"* sorusunun olası yanıtı, *"X garajında tamirciyim."; "Z hastanesinde doktorum."; "Diş hekimiyim."; "Kendi muayenehanemde diş hekimliği yapıyorum."* şeklinde olabilir.

İş analizi, bir işi oluşturan esaslı görev unsurlarını, faaliyetleri ve becerileri tanımlama yöntemidir.

İş yaratma, yeni işlerin yaratılması ve piyasaya sunulması yöntemidir. İş yaratımı kavramı genellikle istihdam politikaları bağlamında kullanılır ve işgücü piyasasında yeni istihdam fırsatlarının ortaya çıkarılmasıyla ilişkilendirilir. Terim, "*İş yaratımı, bölgenin yatırım çekme girişiminin temel amaçlarından biridir."* cümlesinde bu anlamda kullanılmıştır.

İş tanımlaması, bireysel düzeyde belirli bir işin yapılmasından beklenilenleri ifade eder. İş tanımlaması genellikle, işle ilgili sorumlulukları, çalışma ilke ve ilişkilerini gösterir.

İş istikrarsızlığı, genellikle işçi indirimine gidilmesi gibi, istihdam beklentilerini ve olasılığını azaltan uygulamaları ifade eder. Sözcüğün cümle içinde kullanımı şu şekilde olabilir: *Yeni teknolojilerin hızla devreye girmesi, yeniden eğitime yönelik yatırım eksikliğiyle birleşince, iş istikrarsızlığına ve öğrenimlerini tamamlayan gençlerin iş fırsatlarının azalmasına yol açtı.*

İş çeşitlendirmesi, elverişli iş yelpazesinin genişletilmesi uygulamasını ifade eder.

İş esnekliği, bir kişinin çalışma biçiminde ya da işine ilişkin diğer konularda değişiklik yapabilme yetenek ve olanağıdır (bkz. Esneklik).

İstihdam bürosu bir birey için iş bulmayı başardığında, kurum bir **işe yerleştirme** işlemi yapmış, birey de bu hizmeti almış olur.

İş kesiti (profili), bir iş ya da bir çeşit işle ilgili, bilgi ve becerileri belirtir.

İş açıklaması, işi alanın yerine getirmesi gereken işlevlerin tanımlanmasıdır. Kavram aynı zamanda işin görülebilmesi için gereken becerilerin belirlenmesini de içerir. "İş açıklaması", "iş tanımlaması" ile yakından ilişkilidir. "İş açıklaması", görevlerin işlere tahsisinin planlanmasında ve bu işler için işçi alınmasında kullanılan bir sözcüktür.

Eşdeğer terimler

İNG : job

ALM : Arbeitsplatz,Beschäftigung, tätigkeit

FR : travail

İlgili terimler

İstihdam
İstihdam bürosu

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞ BAŞINDA EĞİTİM

Bireyin çalışma ortamında yapılan, işin öğrenme aracı olarak kullanıldığı eğitimdir.

Açıklama

İşbaşında eğitim, meslek eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Meslek eğitimde esas olan, eğitimin işyeri ortamında verilmesidir. Ancak, kuramsal mesleki eğitim işyeri dışında verilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : on the job training

ALM : Ausbildung am Arbeitsplatz

FR : formation sur temps de travail

İlgili terimler

Eğitim
İkili (dual) sistem

İş dışında eğitim

EĞİTİM PİYASASI

İŞ DENEYİMİ

Kursiyerlere öğrendiklerini gerçek iş ortamında uygulama olanağı verilmesidir.

Açıklama

İş deneyimi kazandırma genellikle, kursiyerin tanımlanmış öğretim amaçları doğrultusunda bir ya da daha fazla işyerine yerleştirilmesi ve buralarda iş üstlenmesine olanak tanınmasıyla olur (*FESC 1989*).

İş deneyimi eğitim programının bir parçası olabileceği gibi, resmi eğitim programının hemen ardından da sağlanabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : work experience

ALM : Arbeitserfahrung

FR : expérience de travail

İlgili terimler

Çalışma yaşamı
Eğitim programı (müfredat)
Eğitim ve öğretim politikası
İş (işe yerleştirme)
Kurs tasarımı
Okuldan çalışma yaşamına geçiş

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

İŞ DIŞINDA EĞİTİM

Bireyin işyeri ortamı dışında, istihdam edildiği kurumda ya da başka bir yerde eğitilmesidir.

Açıklama

Normal çalışma ortamının dışında, eğitim amacıyla özel olarak donatılmış bir yerde yapılan eğitimdir. Bu eğitim, genel nitelikte olabileceği gibi meslek eğitimi de olabilir. İş dışında eğitim, genellikle mesleki eğitim programının kısmını oluşturur ve iş başında eğitimle birleştirilir.

Eşdeğer terimler

İNG : off the job training

ALM : Ausbildung ausserhalb des Arbeitsplatzes

FR : formation hors temps de travail, formation en dehors du lieu de travail

İlgili terimler

Eğitim
İş başında eğitim

EĞİTİM PİYASASI

İŞ DÜNYASI

"İş dünyası", anlamı çok açık olmayan bir terimdir. Piyasada yer alan ürünlerin üretimi ve değişimi sürecindeki bütün faaliyetleri, ilişkileri, kurumları ve kuruluşları ifade eder.

Açıklama

Terimin resmi çevrelerde kullanımı 1980'li yıllarda yaygınlaşmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : world of work

ALM : Arbeitswelt, Berufsleben

FR : monde du travail

İlgili terimler

Geçici iş
İş deneyimi
İşgücü piyasası
İşgücü
Mevsimlik iş
Yönetici

GENEL KAVRAMLAR

İŞ DÜZENİ (ÖRGÜTLENMESİ)

İş düzeni, işletme ya da büro gibi işçi istihdam eden bir kurumda ya da bu kurumun bölümlerinde, görevlerin ve sorumlulukların işçiler arasında dağılım şeklidir.

Açıklama

Görevlerin ve sorumlulukların işçiler arasında dağıtılıp tahsis edilmesinin amaçlandığı şekli iş düzeni, bir düzene tabi olmaksızın öylece gerçekleştirilen işlerden ayrılır. Yöneticiler şekli iş düzenini tanımlama eğilimindedir. Şekli olmayan iş düzeninin anlaşılabilmesi için ise, genellikle bu işleri yapan işçilerin incelenmesi gerekir.

Eşdeğer terimler

İNG : work organisation

ALM : Arbeitsorganisation, Arbeitsabläufe

FR : organisation du travail

İlgili terimler

İşletme

EKONOMİ

İŞÇİ

İş sözleşmesiyle çalışan gerçek kişidir.

Açıklama

İşçiyle işveren arasındaki iş ilişkisi iş sözleşmesine dayanır. Bu nedenle, işçi kavramının belirleyici unsurları, iş sözleşmesinin unsurları olan, *iş görme, ücret* ve *hukuki-kişisel bağımlılık ilişkisidir*. İşçiyle işveren arasındaki bağımlılık ilişkisi, yeni çalışma ilişkileri bağlamında bir ölçüde gevşese de, işçiyi, vekalet ve eser gibi diğer iş görme sözleşmeleriyle çalışanlardan ayırma da en önemli ölçüttür.

Eşdeğer terimler

İNG : worker

ALM : Arbeiter

FR : travailleur

İlgili terimler

İstihdam
İşgücü
Yönetici

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

İŞÇİ SENDİKALARI

Toplu iş sözleşmelerinin bağıtlanmasında, toplu iş sözleşmesinden, mevzuattan ve çalışma yaşamından doğan uyuşmazlıklarda ve işçilerin katılımının söz konusu olduğu danışma ve karar organlarında üyelerini temsil etmek üzere işçiler tarafından kurulan tüzel kişiliğe sahip kuruluşlardır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : trade unions

ALM : Gewerkschaften

FR : syndicats de salariés

İlgili terimler

İşgücü piyasası
İşçiler
Kurum, kuruluş
Sosyal taraflar
Üç taraflı kurumlar

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

İŞE DÖNÜŞ PROGRAMLARI

Yeniden istihdam edilmek isteyen işsizlere yardım etmeyi amaçlayan programlardır.

Açıklama

İşsizlerin istihdama kazandırılması genellikle, istihdam edilebilirliklerini artıran beceriler elde etmelerine yardımcı olunmasıyla mümkün olur.

Eşdeğer terimler

İNG : return to work programs

ALM : Wiedereinstiegsprogramme

FR : programme de retour à l'emploi

İlgili terimler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

İŞGÜCÜ (EMEK)

1.İşgücü, çalışmaya elverişli kişilerin sayısıdır. İşgücü, işgücü arzından farklı bir anlam taşır. Çünkü, işgücündeki bazı kişiler belirli bir dönemde çalışmayabilir ya da çalışmayı istemeyebilir. İşgücü arzı, işgücünün anılan kişiler dışında kalan kısmıdır.

2.Bir kuruluşun işgücü, istihdam ettiği kişiler topluluğudur.

Açıklama

1. İşgücü, aşağıda belirtilen nedenlerle, çalışma çağındaki nüfustan farklıdır.

- Çalışma çağındaki bazı kişiler, tam gün eğitim öğretime tabi olmaları ya da ev işlerinden arta kalan zamanlarının olmaması veya sağlıklarının yerinde olmaması gibi nedenlerle ücretli çalışma ilişkisine girmeye elverişli bulunmamaktadır.
- Yasal asgari emeklilik yaşını geçen bazı kişiler hâlâ çalışmakta ya da çalışmaya elverişli bulunmaktadır.

2. İşgücü, kısmi süreli ya da tam gün çalışanlarla geçici ya da daimi iş sözleşmesiyle çalışanların hepsini kapsar. Ancak, söz konusu çalışma biçimleri ayrı ayrı sınıflandırılabilir. Öte yandan işgücü, bir kuruluşun içinde de, işyerlerine ve bölümlere göre farklı gruplara ayrılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : labour force/work force

ALM : Erwerbsbevölkerung, Arbeitskräfte/ Arbeitskräftepotential, Arbeitnehmer

FR : Main d'oeuvre

İlgili terimler

Bağımsız çalışma
Denetmen, şef, ustabaşı
Ekonomik ve teknik nedenlerle işten çıkarma
İstihdam
İstihdamdaki işgücü
İşgücü piyasası
İşsiz, iş talep eden
İşsizlik
Katılım oranları
Orta kademe yöneticiler
Üst düzey yöneticiler
Yöneticiler

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ (EMEK) ALIMI POLİTİKASI VE YÖNTEMLERİ

İnsan kaynakları yönetimini uygulayan kurumların, boşalan işler için bireylerin nasıl başvuruda bulunacakları ve bu başvurunun ardından nasıl bir alım yönteminin izleneceği konusundaki politikalarıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : recruitment policy and procedures

ALM : Einstellungspolitik und -verfahen

FR : politique de recrutement

İlgili terimler

İnsan kaynakları
İnsan kaynakları yönetimi
İş

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ (EMEK) ARZI

İşgücü arzı, bireylerin her türden işgücü piyasasına pazarlamak üzere sundukları işgücü toplamıdır.

Açıklama

İşgücü arzı, halen istihdamda olanların ve iş arayanların işgüçlerinin toplamıdır. İstihdama

katılmak isteyenlerin sayısı ve yapısı, nüfusa, nüfusun sosyal ve kültürel özelliklerine olduğu kadar, işverenler tarafından önerilen ücret vb. iş koşullarına göre de değişir.

Eşdeğer terimler

İNG : labour supply

ALM : Arbeitskräfteangebot

FR : force de travail disponible

İlgili terimler

İstihdam bürosu
İşe yerleştirme

İŞ PİYASASI

İŞGÜCÜ PİYASASI

İşgücü piyasası, potansiyel işçilerin emeklerini arz ettikleri, işverenlerin de, ihtiyaç duydukları işgücünü talep ettikleri Pazardır.

Açıklama

Potansiyel işçiler, bazen işverenle iş koşullarını bireysel olarak pazarlık edip iş sözleşmesi bağıtlar. Bununla birlikte, ücret, iş süreleri, yıllık ücretli izin vb. iş koşullarının asgari limitleri işverenler ya da işveren sendikalarıyla işçi sendikaları arasında, işyeri, işyerleri, işletme ve işkolu düzeyinde toplu iş sözleşmeleriyle belirlenebilir. Hemen belirtelim ki, Türk İş Mevzuatında işkolu toplu iş sözleşmesi bugün ayrı bir sözleşme türü olarak öngörülmemiştir. Kuramsal açıdan, aynı işkolundaki tüm işyerlerini kapsayacak bir toplu iş sözleşmesi yapılmasına bir engel bulunmamakla birlikte bunun uygulamada gerçekleşmesi çok güçtür. İşgücünün hizmetinin ücret karşılığında işgücü piyasasına arzıyla yine işgücünün hizmetinin bir hak ediş (serbest meslek sahiplerine ödenen ücret) karşılığında ürün piyasasına arzı arasındaki fark, ilk durumda, işgücünü sunanın iş görme edimini alan işverene, belirli devrelerde ücret ödeneceğine ilişkin bir güvence vermesi karşılığında, kendi rızasıyla kişisel ve hukuki olarak bağlanıp, onun otoritesi altına girmesi ve işçi niteliğini kazanmasıdır. İkinci durumda ise, böyle bir bağımlılık ilişkisi yoktur. Sadece, bir bedel karşılığında iş görme söz konusudur. İlk durumda iş gören kişiyle işveren arasındaki iş ilişkisi bir iş sözleşmesine dayanırken, ikinci durumdaki iş ilişkisi, eser, vekalet, neşir sözleşmesi gibi diğer iş görme sözleşmelerine dayanır.

Eşdeğer terimler

İNG : labour market

ALM : Arbeitsmarkt

FR : marché du travail

İlgili terimler

Bölgesel işgücü piyasası
İş piyasalarının bölümlenmesi
İşgücünün geçici istihdam biçimine geçirilmesi
Ulusal işgücü piyasası
Yerel işgücü piyasası
Yurtdışı işgücü piyasası
Yurtiçi işgücü piyasası

İŞ PİYASASI

İŞGÜCÜ PİYASASI (BÖLGESEL İŞGÜCÜ PİYASASI)

Bölgesel işgücü piyasası, işgücünün bölgesel düzeyde arz ve talep olunduğu pazardır.

Açıklama

Bir bölge çapında, yüksek nitelikli meslekleri pazarlandığı işgücü piyasasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : labour market (regional)

ALM : regionaler Arbeitsmarkt

FR : marché du travail (régional)

İlgili terimler

İşgücü piyasası
Ulusal işgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ PİYASASI (İÇ/DIŞ İŞGÜCÜ PİYASASI)

Bir kurumda yer alan ve işgücünün farklı işlere tahsis edildiği işgücü piyasası, o kurumun iç işgücü piyasasıdır. Söz konusu kurumun sınırları dışında kalan işgücü piyasasıysa, dış işgücü piyasası olarak adlandırılır. Böyle bir kurum, yeni işçiler istihdam ederken dış işgücü piyasasında pazarlık eder ya da mevcutları işten çıkarır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : labour market (external/internal)

ALM : externer/interner Arbeitsmarkt

FR : marché externe/interne

İlgili terimler

İşgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ PİYASASI (ULUSAL İŞGÜCÜ PİYASASI)

Ulusal işgücü piyasası, işgücünün ulus ya da ülke düzeyinde arz ve talep olunduğu pazardır.

Açıklama

Yüksek beceri gerektiren kimi meslekler ya da az bulunan bazı beceriler bakımından piyasa, ulusal işgücü piyasasıdır. Böyle bir piyasada açık işler, ulusal düzeyde yayınlanan gazete, dergi ve süreli mesleki yayınlarda çıkan iş ilanları ya da ulusal (hatta uluslararası) düzeyde iş arayan işçileri kaydeden uzman istihdam büroları aracılığıyla doldurulur.

Eşdeğer terimler

İNG : labour market (national)

ALM : nationaler Arbeitsmarkt

FR : marché du travail national

İlgili terimler

İşgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ PİYASASI (YEREL İŞGÜCÜ PİYASASI)

Yerel düzeyde işverenler birçok iş için çeşitli meslek dallarında işçi, işçiler de iş talep eder. Bu işler bakımından piyasa, yerel işgücü piyasasıdır.

Açıklama

Ülkesel ve bölgesel işgücü piyasasından farklı olarak, yerel işgücü piyasasının kesin bir yönetsel sınırının bulunması zorunlu değildir. Yerel işgücü piyasası genellikle, işyerlerinde çalışan işçilerin seçtikleri belirli bir çevre olarak tanımlanır. Yerel işgücü piyasası bazen yönetsel olarak da tanımlanabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : labour market (local)

ALM : lokaler Arbeitsmarkt

FR : marché du travail local

İlgili terimler

Bölgesel işgücü piyasası
İş
İşgücü piyasası
Meslek
Ulusal işgücü piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ PİYASASI ANALİZİ

Belirli bir yer, bölge ya da ülkenin işgücü piyasasının niteliklerinin ve ayırıcı özelliklerinin incelenip çözümlenmesidir.

Açıklama

İşgücü piyasası analizi, yakın geçmişe ve içinde bulunulan döneme ait endüstriyel, mesleki bilgilerle istihdam ve nüfus yapısına ilişkin

bilgileri; işgücü piyasasında yer alan çeşitli nitelikteki kişilere ve piyasada farklı türde ehliyet ve becerilerin elde edilmesine ilişkin fırsatlara ilişkin bilgileri içerir. İşgücü piyasası analizi genellikle, işgücü piyasası çevresinde bulunan istihdama ilişkin güçlükleri, duyarlılıkları, fırsatları ve tehditleri inceler; öngörülere yer verir.

Eşdeğer terimler

İNG : labour market analysis

ALM : Arbeitsmarktanalyse

FR : analyse du marché du travail

İlgili terimler

Araştırma yöntemleri
İşgücü piyasası
Sistem
Yapı

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ PİYASASI RAPORLARI

İşgücü piyasasında meydana gelen değişiklikler ve işgücü piyasası politikasının sonuçları hakkında ayrıntılı bilgi veren raporlardır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : labour market report(s)

ALM : Arbeitsmarktbericht

FR : rapport sur le marché du travail

İlgili terimler

İşgücü piyasası
Rapor

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

İŞGÜCÜ PİYASASI YEREL BİLGİ SİSTEMİ

İşgücü piyasası analizleri, yerel işgücü piyasasının durumuna ilişkin bilgileri kullanır. İşgücü piyasası yerel bilgi sistemi, bu tür bilgilerin sistematik ve düzenli olarak toplanması ve sunulmasıdır.

Açıklama

İşgücü piyasası analizlerinde kullanılan bilgiler hem nitelikli hem de kapsamlı olmalıdır. Bu nedenle, söz konusu bilgilerin güvenilirliklerinin ve anlamlarının test edilmesi; zaman içinde farklı bölgeler ve iş kollarıyla karşılaştırmalar yapılmasına olanak veren uygun yöntemlerle toplanması çok önemlidir.

Eşdeğer terimler

İNG : local labour market information system

ALM : Informationssystem über den lokalen Arbeitsmarkt

FR : système d'information sur le marché local du travail

İlgili terimler

Gösterme(k)/gösterge
Sistem
Yerel işgücü piyasası analizleri

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

İŞGÜCÜ (EMEK) PLANLAMASI

İşgücü planlamasının anlamı sistematik olarak:

- mevcut işgücünün sayısının ve niteliklerinin analiz edilmesi;
- gelecekteki arz ve talebe ilişkin gerçekçi öngörülerde bulunulması;
- performans yönetimi ve iş gelişiminin planlanmasıdır.

Açıklama

İşgücü, işletme tesisatı ve diğer işyeri öğeleri karşısında, mal ve hizmet üretiminin bir aracı olarak düşünüldüğünde, genel olarak işçileri topluca belirtmek üzere kullanılan bir terimdir. İşgücü terimi bu anlamda aşağıdaki gibi cümle içinde kullanılabilir

Turizm işkolunda işgücü açığı bulunmaktadır.

İşgücümüz yeterli olmasına karşın bu piyasada rekabet edebilecek teknolojiye sahip değiliz.

Düzenli güvenlik denetimlerini yapacak işgücüne sahip değiliz.

İşgücü planlaması, ihtiyaç duyulan işgücü sayısının ve niteliklerinin öngörülmesinde; işyeri içinde ve dışında, bir işkolunda veya bölgede ya da ulusal ekonomide, insan kaynakları hareketinin gelecekte nasıl yönlendirileceğine karar verilmesinde kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : manpower planning

ALM : Personalplanung

FR : planification de la main d'oeuvre

İlgili terimler

İnsan kaynakları yönetimi
İstihdam

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ (EMEK) TALEBİ

İşgücü talebi (işgücüne talep), işverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısıdır.

Açıklama

İşverenlerin istihdam etmeyi istedikleri işçi sayısı ve niteliği, halen istihdamda olanların hizmetlerini ve işgücü piyasasında talep olunan her türlü ek işçi hizmetlerini içerir. İşgücüne belirli bir konuda, belirli bir yerde, bölgesel ya da ulusal düzeyde talep olabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : Labour demand

ALM : Arbeitskräftenachfrage

FR : offer de travail, travail disponible

İlgili terimler

İşgücü Piyasası

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ UYUŞMAZLIĞI

Arz ile talep, nitelikleri yönünden birbirine uygun değilse, aralarında uyuşmazlık var demektir. Bunun bir işgücü piyasasında ortaya çıkması durumunda, işgücü uyuşmazlığından söz edilir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : Labour mismatch

ALM : Missverhältnis im Arbeitskräfteangebot

FR : inadéquation dans le marché du travail

İlgili terimler

İşgücü arzı
İşgücü talebi
Uyuşmazlık

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜ (EMEK) YOĞUNLUĞU

1. Bazı mal ve hizmet üretim yöntemleri her bir birim ürün için diğer yöntemlere göre daha fazla işgücü gerektirir.
2. Bazı üretim yöntemleri, diğer üretim yöntemleriyle karşılaştırıldığında, sermaye değerleri gibi girdilere oranla daha fazla işgücü gerektirebilir.

Her iki durumda da, bir birim ürün için daha çok işgücü gerektiren yöntem, diğer yöntemlere göre işgücü (emek) yoğundur.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : labour intensity

ALM : Arbeitsintensität

FR : intensié de travail

İlgili terimler

Teknolojik yapı
Üretim
Üretkenlik

İŞ PİYASASI

İŞGÜCÜNE KATILIM ORANI

Çalışma yaşında olan ve işgücünde yer alan grubun nüfusa oranıdır.

Açıklama

İşgücüne katılım oranı, nüfusun iş piyasasında ne derecede aktif durumda olduğunu gösterir. İşgücüne katılım oranını ölçebilmek için öncelikle hedef kitlenin ve araştırma yapılacak yaş aralığının belirlenmesi gerekir. Örneğin, işgücü piyasasında ne kadar genç kadının bulunduğu araştırılırken öncelikle araştırma yapılacak yaş aralığı belirlenir. Bu yaş aralığının alt sınırında, yasayla belirlenmiş asgari çalışma yaşı (örneğin, 16 yaş), üst sınırında ise, ulusal düzeyde belirlenmiş "genç" tanımına uygun yaş yer alır. Söz konusu yaş da genellikle, devletin esas aldığı, nüfusa ilişkin ulusal istatistiklere göre belirlenir. Bundan sonra yapılması gereken ikinci iş, belirlenen yaş aralığındaki kadın nüfustan işgücünde olmayan kadınların çıkarılmasıdır. Çünkü, bu grup çalışmaya elverişli değildir. Örneğin, 16-25 yaş aralığında 10 milyon genç kadın varsa, belki bunlardan sadece (işgücünde yer alan) 5 milyonu çalışmaya elverişlidir. Buna göre, genç kadınlar arasında işgücüne katılım oranı her 2 kadında 1'dir.

Eşdeğer terimler

İNG : participation rates

ALM : Beteiligungsraten

FR : taux de participation

İlgili terimler

Çalışma yaşındaki nüfus
İşgücü

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞGÜCÜNÜN GEÇİCİ İSTİHDAM BİÇİMİNE GEÇİRİLMESİ

İşyerinde yürütülen işlerin yeniden tanımlanması ve buna bağlı olarak bazı düzenli çalışma ilişkilerinin geçici çalışma ilişkisine dönüştürülmesidir.

Açıklama

İşverenlerin işyerlerinde işgücü maliyetini azaltmak için başvurabilecekleri yöntemlerden biri, daimi iş ilişkisi içinde bulunan işgücünün bir kısmının ya da tamamının iş ilişkisinin geçici iş ilişkisine dönüştürülmesidir. Buna gereksinim duyan işverenler işyerlerindeki işlerden hangilerinin düzenli ve daimi, hangilerinin ise geçici, bir başka deyişle talep halinde işçi istihdamına uygun olduğunu belirler. İşverenin böyle bir tercihte bulunmasının işçi bakımından sonucu, iş ve ücretin güvencede olmadığı, çalışmanın talebe bağlı bulunduğu yeni bir çalışma düzenine geçmesidir.

Talep olduğunda çalışma, işçiyle işveren arasında daimi bir iş sözleşmesine dayanıyorsa, bu tür çalışma ilişkisi "çağrı üzerine çalışma" olarak adlandırılmaktadır. Çağrı üzerine çalışma, geçici iş ilişkisinden daimi bir iş sözleşmesine dayanması nedeniyle ayrılır. Çağrı üzerine çalışmada, iş görme edimi üstlenilen işe ihtiyaç duyulması halinde yerine getirilir. Ancak, çağrı üzerine çalışan işçilere gelir güvencesi sağlanması amacıyla, bazı iş yasalarında, belirli zaman dilimleri içinde asgari istihdam süreleri öngörülmektedir. Örneğin, 4857 sayılı Türk İş Kanununun 14. maddesine göre, çağrı üzerine çalışma biçiminde, "Hafta, ay veya yıl gibi bir zaman dilimi içinde işçinin ne kadar süreyle çalışacağını taraflar belirlemedikleri takdirde, haftalık çalışma süresi yirmi saat kararlaştırılmış sayılır."

İşgücünün geçici istihdam biçimine geçirilmesi bazen alt işverenlik ilişkisi kurulmasıyla karıştırılabilir. Bu, özellikle daimi işgücünü küçültmek isteyen işverenlerin iş sözleşmelerine son verdiği işçilerinden, diğer iş görme sözleşmelerinden biriyle hizmet satın almaları durumunda söz konusu olur. Bu tür hizmet alımları genellikle, özelliği olan işlerde, süresi belirli iş görme sözleşmeleriyle yapılır. Bu işi yapanlar için iş temini yönünden daha güvenceli olabilir. Ancak bazı iş yasalarında, işçilerin

iş mevzuatından kaynaklanan haklarının kısıtlanmasının önlenmesi düşüncesiyle işverenlerin yanlarında çalışan işçileriyle daha sonra asıl işverenlik alt işverenlik ilişkisi içine girme hakları sınırlanabilmektedir. Örneğin, 4857 sayılı Türk İş Kanununa göre, "... daha önce o işyerinde çalıştırılan işçi ile alt işveren ilişkisi kurulamaz" (m.2/7).

İşgücünün geçici istihdam biçimine geçirilmesi ve alt işverenlik ilişkisi kurulması, işverenler bakımından (maaş ve ücret) doğrudan işgücü maliyetlerini azalttığı kadar, sigorta ve vergi gibi dolaylı giderlerin azalmasını da sağlar. İşgücünün geçici istihdam ilişkisine geçirilmesinin olası zararı, bunların mesleki beceri ve niteliklerinde bozulma ve azalmaya neden olabilmesidir. İşgücü piyasasında çalıştıkları diğer işlerde beceri kazanan işçiler geçici çalışma ilişkisi içine girdiklerinde her zaman yeterince iş bulamadıkları için, mesleki niteliklerini yitirmeye başlar. Bazen de, işgücünün mesleki nitelikleri bozulurken piyasada birtakım mesleki niteliklere ek talep oluştuğunda, bu durumun yarattığı rekabet piyasada işgücü maliyetlerini artırabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : casualisation (of labour)

ALM : Bedarfsorientierung

FR : précarisation

İlgili terimler

Alt işveren
Çağrı üzerine çalışma
Geçici iş
İstihdam biçimi
İş dünyası
İşgücü talebi
İşgücü piyasası
Mevsimlik iş

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞLER ARASI HAREKETLİLİK

İşler arasında hareketlilik, bir kişinin yaptığı işi bırakıp diğer bir işe başlaması durumunda söz konusu olur.

Açıklama

İşler arasında hareketlilik kurum içinde ya da kurumlar arasında olabilir. Bu tür bir hareketlilik varsa, genellikle yoğunlaştırılmış eğitim ya da yeniden eğitim gerekmez.

Eşdeğer terimler

İNG : mobility between jobs

ALM : Arbeitsplatzmobilität

FR : mobilité entre les emplois

İlgili terimler

Hareketlilik
İş
Kurum

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞLETME

İşletme, ekonomik bir amacın gerçekleştirilmesine yönelik olarak bir işverene ait bir veya birden fazla işyerinin örgütlenmesinden oluşan ünitedir.

Açıklama

İşletme, işyerine göre daha geniş bir kavramdır. İşyeri, mal ve hizmet üretmek gibi teknik bir amaca yönelikken, işletme kâr sağlamak gibi ekonomik bir amaca yöneliktir. Ancak, işletmenin mutlaka ekonomik amaç taşıması zorunlu değildir. İdeal bir amacın gerçekleşmesine, bir kamu hizmetinin görülmesine yönelik olarak da işletme kurulabilir. Aslında bu iki kavram iç içe bir arada bulunur ve bir organizma oluşturur. Bir işverene ait sadece bir üretim birimi (fabrika) varsa, bu yer üretim amacı yönüyle işyeri, kâr sağlama amacı yönüyle ise işletmedir. Aynı şekilde, şubeleri olan bir banka, kuruluş olarak kâr elde etme amacıyla işletme oluştururken, bankacılık hizmetlerinin sunulması teknik amacına hizmet eden şubelerinden her biri ayrı bir işyeri niteliği taşır. İşletme esas olarak ekonomi, ticaret hukuku ve ekonomi hukukuyla ilgiliyken, işyeri iş hukukunun konusudur.

Eşdeğer terimler

İNG : Enterprise, firm

ALM : Firma, Unternehmen

FR : entreprise/firme

İlgili terimler

Ekonomi
Girişimci
Özel mülkiyet

EKONOMİ

İŞLETME İÇİ EĞİTİM

bkz. İş başında eğitim

İŞLETMELERLE BAĞLANTILAR

Kursiyerlere öğrenim fırsatları yaratılması, çalışma deneyimi kazandırılması ve istihdam olanağı sağlanması amacıyla, özellikle de rekabetçi piyasa ekonomisinde deneyimli işgücü talebinin karşılanması için, Mesleki Eğitim ve Öğretim (MEÖ) sistemiyle işverenler arasında yapılan kurumsal düzenlemelerdir

Açıklama

Bugün mesleki eğitim ve öğretimde, bireylerin öğrenimlerinin, resmi öğrenim programlarının dışına genişletilmesi normal bir uygulama durumuna gelmiştir. Bunun amacı, bireylerin bazı çalışma deneyimleri elde etmelerinin ve kendilerini hazırladıkları çalışma çevresiyle tanışmalarının sağlanmasıdır. İşletmeler (bunların politikaları ve girişimleri) ile bağlantılar, özellikle bireylerin rekabetçi piyasa ekonomisinin istihdam taleplerine uygun biçimde hazırlanması doğrultusunda yönlendirilmektedir. İşletmeler bugün genellikle, takım çalışması ya da işbirliği yapabilme, sorun çözme, modern işçiden beklenen sorumluluk alma deneyimi ve becerilerinin öğretilmesinin önemi üzerinde durmaktadır.

Bu yaklaşım ortaöğretimde, çalışma dünyasının nasıl olduğunun öğretilmesi amacıyla kısa devreler halinde bir ya da birkaç işyerinde çalışma deneyimi sağlanması biçiminde ya da bireyleri (gençleri ve yaşlı işsizleri) belirli mesleklere ve işlere hazırlayan programlarla hayata geçirilmeye çalışılmaktadır. Bu programlar, programı tamamlayıcı olmak üzere, katılımcıların ileride çalışacakları türdeki bir işyerinde daha uzun süre geçirmelerine olanak veren bir şekilde de düzenlenebilir.

Mesleki eğitim ve öğretim sağlamayı ve bu konuda öğrenim programı düzenlemeyi planlayanlar kendilerini, istihdam talepleri ve işverenlerin aradıkları koşullar konusunda sürekli olarak güncelleyecek kurumsal bağlantılardan yararlanabilirler.

Bu bağlamda, mesleki eğitim ve öğretim politikalarının hazırlayıcıları, öğrenciler için fırsatlar yaratmak, mesleki eğitim ve öğretime ilgiyi sürdürmek için gereken iletişimi sağlamak üzere, işverenlerle bağlantılar ya da resmi ilişkiler kurmak ister. Bu yöndeki düzenlemeler, işverenlerin ya da onlar adına bağlı oldukları meslek kuruluşlarından veya sendikalardan temsilcilerin resmi komisyonlara ya da belirli konulardaki çalışma gruplarına katılmalarını öngörebilir. Yine bu çerçevede, işyerindeki eğitimleri sırasında öğrencilere işverenler tarafından eğitim, öğretim, rehberlik ve danışmanlık hizmetleri verilmesini öngören düzenlemeler de söz konusu olabilir.

Böylece "İşletmelerle Bağlantılar", hem yerel hem de ulusal düzeyde organizasyonlar olma niteliğini kazanabilir. Devlet de, eğitim ve öğretim sağlayıcılarla işverenleri bir araya getirmek üzere yerel ya da ulusal kurumlar oluşturarak ya da mesleki eğitim ve öğretim organizasyonlarının finansmanına (vergi ya da mali yükümlülüklerden bağışıklık sağlayarak veya doğrudan katılarak) destek olmak suretiyle, bu bağlantıların kurulmasında teşvik edici, cesaretlendirici bir rol üstlenebilir. Bu yolla işletme programlarına katılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : links with enterprices

ALM : Verbindungen mit Unternehmen

FR : liens avec l'entreprise

İlgili terimler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

İŞLETMENİN, İŞYERİNİN, İŞİN GEREKLERİ NEDENİYLE FESİH

"İş sözleşmesinin, işçinin herhangi bir kusuru olmaksızın, işverenin işgücüne ihtiyacının azalması nedeniyle feshidir." (Black p.395)

Açıklama

İşverenin işgücü ihtiyacının işletmenin, işyerinin ve işin gerekleri nedeniyle azalması, işyerinin içinden ya da dışından birtakım nedenlere dayanabilir. Bunlardan ilkine iş düzeninin değiştirilmesi, yeni teknolojilerin devreye sokulması ya da işyerinin bazı bölümlerinin kapatılması örnek gösterilebilir. İşyeri dışından kaynaklanan nedenlere örnek olarak da, ekonomik kriz ve üretilen ürüne talebin azalması gibi ekonomik nedenlerle enerji ya da hammadde sıkıntısı gibi işyerinde işin devamını sınırlayan durumlar gösterilebilir. Öte yandan, işyerinin ya da işin gereklerinin işçinin yeterliliği ve davranışlarıyla bağlantılandırılması da olasıdır. Örneğin, yeni teknolojilerin kullanılmaya başlanması işçinin işe yeterliliğini azaltabilir ya da ortadan kaldırabilir.

Belirtelim ki, işverenin anılan nedenlerle feshe en son çare olarak başvurması gerekir. Son çare (ultima-ratio) ilkesi olarak adlandırılan bu yaklaşıma göre, işveren feshe başvurmadan önce, işçi indirimine gitmesini gerektiren sıkıntıyı aşmak amacıyla diğer çıkış yollarını denemelidir. Söz konusu çıkış yolları arasında işçinin eğitilmesi, başka bir işte görevlendirilmesi, işyerinde fazla çalışma yapılıyorsa buna son verilmesi, mevzuata aykırı olmamak koşuluyla iş sürelerinin geçici olarak kısaltılması (kısa çalışma) uygulamasına gidilmesi sayılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : redunduncy

ALM : Redundanz, Entlassung

FR : licenciement

İlgili terimler

İstihdam
İşçi
İşgücü
İşveren

İŞLEV

1. Bir iş organizasyonunun, genel amacına göre tanımlanan bir kısmıdır.
2. Tanımlanmış bir işin amacıdır. Bir parça iştir.

Açıklama

1. Bir organizasyonda *pazarlama işlevinden* söz edilebilir. Bu, o organizasyonun mal ve hizmetlerinin pazarlanmasına yönelik bütün etkinlik ve düzenlemeleri ifade eder. Terim, aynı zamanda "bölüm" sözcüğüyle eş anlamlı olarak da kullanılabilir.

Bu tanım, terimin Amerika Birleşik Devletleri'nde, özellikle organizasyon teorisi üzerinde çalışan yazarlar arasında kabul gören kullanım şeklinden üretilmiştir.

2. Terimin, amaçları tanımlamak üzere kullanımı ilk kez, 1980'li yıllarda Birleşik Krallık'ta çalışanlar tarafından, görev analizlerine getirilen sınırlamalara tepki olarak ve iş, bütünüyle görevler bağlamında düşünülerek ortaya atılmıştır.

İşlev, ne yapıldığını belirten görevden farklı olarak, bir şeyin ne için yapıldığını ifade eder. Örneğin, *yazıcı kullanarak bir mektup yazmak*, bir görevdir. Bunun amacı nedir? Anılan soruyu, "mektup yazmak" şeklinde yanıtlamak yeterli olmaz. Çünkü bu, çerçeve bir tanım olur. İşi yapana ya da üçüncü bir kişiye görevin neden gerektiğini açıklamaz. Bu eylemin amacı en azından iki şekilde tanımlanabilir:

a. *Bilgi teknolojisini kullanarak bir doküman üretmek*

Bu tanım, görevi, (bilgi teknolojisinin kullanılması olarak) daha geniş amacıyla açıklar.

b. *Diğer insanlara bilgi sağlamak*

Bu tanım, görevi (iletişim sisteminde rol almak biçiminde) farklı bir amaç bağlamında açıklar.

Aynı şekilde, mülakat yapmak da bir görevdir. *İşlev* ya da amacı ise şöylece belirlenebilir:

- Bir iş için adaylar belirlemek,
- Eğitim ihtiyaçlarını belirlemek,
- Bir kişinin kredi alma koşullarına sahip olup olmadığını belirlemek,
- Bir müşterinin şikâyetini araştırmak,
- Bir haber için bilgi toplamak vb.

Bunlar, eğitim ihtiyaçlarını tanımlamak ya da bir kişinin ustalık ve yeterliliğini belirlemek gerektiğinde, hayati farklılıklardır. Mülakatla seçim konusunda eğitilmiş bir kişi, diğer bir kişinin kredi alma yeterliliğinin olup olmadığına karar verebilecek uzmanlığına sahip olmayabilir.

İşlevlerin belirlenmesinde kullanılan yöntem bilime *işlevsel analiz* adı verilir.

Eşdeğer terimler

İNG : function

ALM : Funktion

FR : fonction

İlgili terimler

Görev
Görev analizi
İşlevsel analiz
Meslek
Standartlar

GENEL KAVRAMLAR

İŞLEVSEL ANALİZ

Mesleki işlevlerin ya da işi yapanların amaçlarının belirlenmesinde kullanılan bilimsel yöntemdir.

Açıklama

İşlevsel analiz, görev analizlerinin üstesinden gelemediği problemleri çözmek ve işin, görev analizlerinin tanımlamadığı boyutlarını tanımlamak için geliştirilmiştir. İşlevsel analiz, 1980'li yıllarda Birleşik Krallık'ta, bütünüyle mesleki standartların tanımlanması amacına yönelik olarak geliştirilmiştir.

İşlevsel analiz, bir işin uzmanca yerine getirilmesinde yararı olan paydaş-çıkar gruplarının beklentilerine ilişkin bilgileri kullanır. Bu paydaş-çıkar grupları arasında, meslek örgütleri gibi kuruluşlar ve incelenmekte olan işleri yapanlar olduğu kadar sosyal taraflar da yer alır. Mesleğin genel amacını (ana amacını) tanımlayan beklentilere ilişkin olarak yapılandırılmış bir analiz üretmek için kullanılan bilgi, bireylerin makul ölçüde erişmeyi umabilecekleri amaçlara göre çeşitli analizlere tabi tutulur. Bu bağlamda dikkatler, bireyin hizmet ettiği amaçların hepsini tanımlayan, bütün işlerin işlevleri üzerinde odaklanmıştır. Söz konusu odaklanma:

1. Yapılan işle ilgili teknik görevlerin yerine getirilmesi bakımından aranan beceriler,
2. Ortaya çıkabilecek çeşitli olağandışı olasılıkları öngörmek ve yanıtlamak üzere aranan beceriler,
3. Yapılan işi düzenlemek ve yönetmek için aranan beceriler,
4. Yapılan işin fiziki, sosyal ve düzenleyici çevresinde, etkin bir çalışma sergilenebilmesi için aranan beceriler,

temelinde gerçekleşir.

Eşdeğer terimler

İNG : functional analysis

ALM : Funktionsanalyse

FR : analyse fonctionnelle

İlgili terimler

Görev
Görev analizi
İşlev

GENEL KAVRAMLAR

İŞSİZLİK

İşsizlik, çalışma istek ve yeterliliğinde olunmasına karşın geçerli ücret üzerinden iş bulunamaması durumudur.

Açıklama

İşsizlik genellikle, iş, işsizlik ödeneği ya da işsizlik nedeniyle hak kazanılabilecek diğer bir

sosyal güvenlik yardımı istemiyle iş kurumuna başvuranların sayısına göre belirlenir. İşsizliğin genellikle bu şekilde belirlenmesi, yöntemin kolaylığından kaynaklanmaktadır. Ancak, çalışmak isteyip de iş bulamayanların sayısının tam olarak değerlendirilmesi rastgele kişilerin yoklanması ya da hane halkı işgücü anketleriyle elde edilebilir. Bu yöntemler kullanılırken, aktif olarak iş arayanlarla fırsat çıktığında çalışmak isteyenlerin ve çalışma isteği belirsiz, aktif biçimde işi arama olasılığı az olanların birbirinden ayrılması çok önemlidir.

Eşdeğer terimler

İNG : unemployment

ALM : Arbeitslosigkeit

FR : chômage

İlgili terimler

İnceleme
İstihdam politikası
İşgücü piyasası
İşgücü
İşsizlik göstergeleri

İŞGÜCÜ PİYASASI

İŞSİZLİĞİN YAPISI

İşsizliğin, bölgelere, yerleşim yerlerine, iş kollarına, yaş gruplarına, cinsiyete, mesleklere, işgücününün niteliğine göre dağılımıdır.

Açıklama

Bu bağlamda kullanılan tanımların açıkça belirlenmiş olması önemlidir.

Eşdeğer terimler

İNG : patterns of unemployment

ALM : Arbeitslosigkeitsstruktur

FR : modèle de chômage

İlgili terimler

Gösterme(k) / göstergeler
İş kolu
İşsizlik
Meslek

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

İŞSİZLİK GÖSTERGELERİ

İşsiz nüfusun ya da iş gücünün sayısı veya oranıdır.

Açıklama

İşsizlik göstergeleri bölge, yaş, cinsiyet, işsizlik süresinin uzunluğu, meslek, endüstri sektörü vb. nedenlerle bozulabilir. Önemli olan, kullanılan tanımların açıkça belirlenmiş olmasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : unemployment indicators

ALM : Indikatoren für Arbeitslosigkeit

FR : indicateurs du chômage

İlgili terimler

Endüstri sektörü
Gösterme(k)/gösterge
İşgücü
İşsizlik
Meslek
Nüfus

İZLEME(K)/DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

İŞVEREN

İşçi çalıştıran gerçek ya da tüzel kişilerle tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlardır.

Açıklama

İşveren sıfatı birtakım yetkilerle birlikte çok sayıda sorumluluğu içerir. Bu yetki ve sorumluluklar temelde iş sözleşmesinden ve iş mevzuatından kaynaklanır. Söz konusu yetki ve sorumluklar bağlamında, iş sözleşmesinden doğan iş görme ediminin alacaklısıyla işyerini en üst düzeyde yönetim ve temsil yetkisine sahip kişi(ler) farklıysa, *somut* ve *soyut* işveren ayrımı gündeme gelir. Bunun en çarpıcı örneğini tüzel kişi işverenler oluşturur. Tüzel kişilik soyut işverendir. İş görme ediminin alacaklısıdır ve bu sıfatla hukuki sorumlulukların ve idari yaptırımların muhatabıdır. Tüzel kişilerde so-

mut işveren ise, tüzel kişiliği en üst düzeyde temsil yetkisine sahip olan gerçek kişi ya da kişilerdir. Tüzel kişilerde ceza yaptırımlarının muhatabı, somut işverendir. Örneğin anonim şirketlerde, yönetim ve temsil yetkisi kendisine bırakılan yönetim kurulu üyeleri ya da pay sahibi murahhas müdürler somut işverendir. Tüzel kişiler yanında, işyerinin maliki olan küçükler ve iflas masası soyut işveren, işyerinin en üst düzeyde yöneten ve temsil eden, küçüğün kanuni temsilcisi ya da iflas idaresi üyeleri somut işverendir.

Eşdeğer terimler

İNG : employer

ALM : Arbeitgeber

FR : employeur

İlgili terimler

Alt işveren
İstihdam sistemi
İşçi
Müdür
Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

İŞVEREN ÖRGÜTLERİ/ KURULUŞLARI

İşveren kuruluşları işletmelerin işveren sıfatıyla mensup oldukları, üye işletmeleri diğer işveren örgütleri veya hükümetle ya da işçi sendikalarıyla ilişkilerinde ve hukuki işlemlerinde temsil eden aracı örgütlerdir.

Açıklama

Bir işveren kuruluşu, belirli bir iş kolunda ya da bazı iş kollarında bütün işletmeleri veya sadece küçük işletmeleri temsil edebilir. Bu tür kuruluşlar, sadece kendi üyelerini temsil edebilecekleri gibi, kuruluşa üye olma koşullarını taşıyan bütün işletmeleri temsilen de görüş bildirebilirler. Bu, yönetimce işveren sendikasından istenebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : employers' associations/ organisations

DE : Arbeitgeberorganisationen, Arbeitgeberverbände

FR : associations d' employeurs, organisations d' employeurs

İlgili terimler

Sosyal taraflar
Aracı kurumlar
İşverenler
İşçi sendikaları
Meslek kuruluşları

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

İŞVEREN VEKİLİ

İşveren adına hareket eden, işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kişi(ler)dir.

Açıklama

İşveren vekili kavramının ortaya çıkmasının termelinde işyeri ve işletmelerde iş hacminin genişlemesi ve işverenlerin işyerlerini tek başına yönetmelerinin güçleşmesi yatmaktadır. Bunun yanında, tüzel kişilerde organların her zaman kolaylıkla toplanamaması ve işverenlerin uzmanlık gerektiren işlerin yönetimini bu konuda uzman personele bırakma ihtiyacını duymaları, işveren vekilliğinin ortaya çıkmasının diğer nedenleri arasında gösterilebilir. İşveren vekilleri işverenin tanıdığı ölçüde işvereni doğrudan temsil yetkisine sahip olur ve işvereni temsilen yaptıkları işlem ve eylemlerin hukuki sonuçları işvereninin hukuk alanında ortaya çıkar. Bu nedenle, işveren vekillerinin, işveren adına yaptıkları işlem ve eylemlerden dolayı hukuki sorumlulukları yoktur. Ancak tabiidir ki, bu kişiler, temsilen yaptıkları işlem ve eylemleriyle hukuki sorumluluk altına soktukları işverene karşı sorumludur. Buna karşılık, işveren vekilleri, cezaların şahsiliği ilkesi gereği, işveren adına da yapsalar suç niteliği taşıyan eylem ve işlemlerinden dolayı cezai sorumluluk taşır.

İşveren vekillerinin işverenle aralarındaki hukuki ilişki genellikle iş sözleşmesine dayanmakla birlikte, vekalet ve şirket sözleşmesine ya da kamu hukuku memur statüsüne de dayanabilir. Söz konusu hukuki ilişkinin iş söz-

leşmesine dayandığı durumlarda işveren vekilleri aynı zamanda işçi niteliğini de taşır.

Bireysel iş hukuku anlamında, şef, amir, ustabaşı, posta başı vb. en üst düzeyden en alta kadar yönetim yetkisi verilen herkes, işveren vekili sıfatını taşır. Buna karşılık, sendikalar hukuku bakımdan işveren vekilleri işveren sayıldıkları için, Sendikalar Kanununda işveren vekili kavramı daha çok kişinin işçi sendikalarına üye olabilmesini ve toplu iş sözleşmesi kapsamında yer almasını sağlamak amacıyla, sadece işletmenin bütününü yönetenlerle sınırlanmıştır (m.2).

Öte yandan, 4857 sayılı İş Kanununun 18. maddesi uyarınca, işletmenin bütününü yöneten işveren vekilleriyle işyerinin bütününü yöneten ve işçi alma ve çıkarma yetkisine sahip olan işveren vekilleri, iş güvencesi kapsamı dışında bırakılmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : executive staff

ALM : Leitende Angestellte

FR : cadre

İlgili terimler

Alt işveren
İşçi
İşveren
Müdür
Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

İŞYERİ

İşveren tarafından mal ya da hizmet üretmek amacıyla maddi olan ve olmayan öğelerle işçinin birlikte az veya çok sürekli şekilde örgütlendiği bir bütündür.

Açıklama

İşverenin işyerinde ürettiği mal ya da hizmetle nitelik yönünden bağlı ve aynı yönetim altında bulunan yerlerle yemek yeme, dinlenme ve spor yapma yerleri gibi işçilerin sosyal etkinliklerine ayrılan yerler ve araçlar da işyerinden sayılır. İşyerinde üretilen mal ve hizmetle nitelik yönünden bağlı yerlerin aynı işyeri içinde değerlendirilmesinin koşulu, işyerine ekonomik ve teknik olarak bağlı bulunmaları ve aynı yönetim altında örgütlenmiş olmalarıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : Establishment, work place

ALM : Betrieb

FR : établissement

İlgili terimler

İşgücü
İşveren
Paydaş-çıkar grubu

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

İZLEME(K)

Bir değişkenin, bir politikanın ya da kurumun izlenmesi, zaman içindeki davranışlarının gözlenmesi ve kaydedilmesi eylemidir. "İzlemek" sözcüğünün İngilizce karşılığı olan, "monitor" Latince, uyarmak anlamına gelen "monere" sözcüğünden gelir. Bu bağlamda, İngilizce'de, Türkçe'deki "izleme" sözcüğünün karşılığı olarak kullanılan "monitoring" sözcüğüne, izleyiciyi, izlediği değişkenlerin, beklenmeyen, istem dışı, istenmeyen davranışları hakkında uyaran bir anlam da yüklenmektedir. Şüphesiz ki, "monitoring" sözcüğü, değişkenin beklenen normal davranışları konusunda gözlemcinin güvenini pekiştiren bir anlamda da kullanılmaktadır. Türkçe'deki, "izlemek" ya da "izleme" sözcükleri de, İngilizce karşılığındakine benzer bir anlam ve duyguyu içerir.

Açıklama

İşgücü piyasası ya da eğitim piyasasının değişkenlerinin (politikanın yürürlüğe konduğu çevreyi de içine alacak şekilde) izlenmesi, politikanın amaçlandığı gibi yürütülüp yürütülmediğinin belirlenmesine ya da uygulanan politikanın amaçlarına ulaşılmışsa, ihtiyaç gösteren daha ileri politikalara karar verilmesine yardımcı olur. İzleme genellikle, çevresinin uygun davranış boyutlarını temsil eden bir grup göstergenin ya da sorgulanan politika veya kuru-

mun performansının gözlenmesi yoluyla gerçekleştirilir.

Örneğin, bir kursu tamamlayanların; bir kursu tamamlayanlardan ya da kendisini işsiz olarak kaydettirenlerden işe yerleştirilenlerin; bir faaliyete katılmaya uygun bulunan veya katılması hedeflenenlerden o faaliyete katılanların oranı, genellikle bir kurum ya da politikanın performansının izlenmesinde kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : monitor

ALM : begleiten, beobachten

FR : accompagner

İlgili terimler

Ekonominin değişen ihtiyaçlarının izlenmesi

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

KABUL EDİLEBİLİRLİK

Bir şeyin toplum tarafından benimsenme, onaylanma yeteneğidir.

Açıklama

Bir şeyin kabul edilebilir olması, genellikle toplumca onaylandığı anlamına gelir. Terim, "*Kurumlarca sağlanan eğitimin işverenlerce kabul edilebilirliği ölçülecektir.*" cümlesindeki gibi kullanılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : acceptibility

ALM : Annehmbarkeit, Zulässigkeit

FR : acceptabilité

İlgili terimler

Değerlendirmek, paha biçmek

İZLEME(K)/DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

KALİTE

1. Bir şeyin değer verilen bir niteliği ya da özelliğidir.
2. Bir standarttır.

Açıklama

1. Shakespeare *"Rahmet asabi ve incitici değildir. O cennetten tatlı bir yağmur gibi süzülür ..."* cümlesinde, rahmetin niteliğinin (kalitesinin) asabi ve incitici olamayacağını belirtmekte; rahmete vereceğimiz değerin onun – hesaplı bir şekilde ya da hırçın ve merhametsizce değil, özgür ve duyarlı – ihsan edilişinde, doğasında saklı olduğunu söylemektedir. Bu anlamda kaliteli bir performans, belirli bazı özelliklerine göre değerlendirilir. "*Rostropovich'in oyununun kalitesi onun derinden hissettiği duyguları vurgulama yeteneğinde saklıdır.*" ifadesinde de, Rostropovich'in oyunu onun anlam yüklü vurguları nedeniyle değerli bulunmaktadır.

2. Bu fotoğrafın kalitesi düşük ifadesinde, fotoğrafın standartlara uygun olmadığı belirtilmektedir.

Eğitim ve öğretimde kalite, eğitim yatırımları (eğitim olanakları, ders programı, araç ve gereçlerle eğitimin diğer vazgeçilmezleri); eğitimin sonuçları (öğrenciler tarafından elde edilen bilgi, beceri, yeterlilik) ve eğitimin öğrenci, öğretmen ve işverenlere maliyeti konularında ortaya çıkar. Eğitimin kalitesini tanımlayan her yaklaşım, açık ve kesin bir biçimde değerlendirme yapılmasına olanak veren ölçütlerin oluşturulmasına dayanır (*FESC 1989*).

Eşdeğer terimler

İNG : quality

ALM : Qualität

FR : qualité

İlgili terimler

Kalite değerlendirmesi
Kalite güvencesi
Kalite kontrol
Kalite ölçümü
Kalite standartları
Kalite yönetimi
Vasıflı işgücü kalitesi

GENEL KAVRAMLAR

KALİTE VE VASIFLI İŞGÜCÜ KALİTESİ

İşgücü piyasasındaki vasıflı işgücü sayısı, bunların sahip oldukları vasıf düzeyi ve bu vasıfların ihtiyaca uygunluğudur.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : quality and qulity of skilled labour force

ALM : Qualität und Qualität der qualifizierten Arbeitskräfte

FR : qualité et quantité la main d'oeuvre qualifiée

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

KALİTE DEĞERLENDİRMESİ, KALİTE TAHMİNİ

1. "Kalite" olarak kabul edilen özelliklerin, bir kişide, bu kişinin performansında, bir sistemde ya da bir şeyde var olup olmadığını belirleme yöntemidir.

   "Bir kişiyi ya da bir şeyin kalitesini *değerlendirirken*, sahip olduğunuz bütün bilinen niteliklerini dikkate alır ve onların kalitesi hakkında bir yargıda bulunursunuz .....

   Bir kişiyi ya da bir şeyin kalitesi hakkında *tahminde* bulunurken, düşünür ve kaliteleri hakkında bir fikir oluştururs unuz." (*COBUILD*)

2. Kalite değerlendirmesi ve kalite tahmini, değerlendirme yapan ya da tahminde bulunan tarafından verilen karardır.

Açıklama

Bazen kalite değerlendirmesi ve tahmini terimleri eş anlamlı kullanılsalar da, *kalite değerlendirmesi* genellikle daha kesin ve objektif bir anlam içerir. Örneğin, yapılacak *çabuk bir değerlendirme*, eldeki bilinen gerçeklere dayalı olarak ve söz konusu bilinenler sınanarak, ancak her zaman daha ayrıntılı bir inceleme gerekmeksizin bir yargıya varılmasıdır. *Çabuk bir tahmin* ise, herhangi bir bilinen gerçek ve onun güvenilirliğinden çok, tahminde bulunanın konuya ilişkin anlayışına dayalı olarak çabucak oluşturduğu bir yargıdır. Değerlendirmeler tartışmaya açıktır. Yeni birtakım gerçekler ortaya atılarak değerlendirmenin dayandığı gerçekler sorgulanabilir. Aynı şekilde, değerlendirme sonucunda varılan yargının geçerliliği ve hakkaniyeti de tartışılabilir. Kalite tahminleriyse, görüşlere dayalı olduğundan sadece söz konusu görüşün makul olup olmaması yönüyle tartışma konusu yapılabilir.

Kalite değerlendirmesi mesleki eğitim ve öğretimde politika yapıcıların ve yöneticilerin zihinlerini meşgul eden temel konulardan biridir. MEÖ'i, elde edilen ürün miktarıyla değerlendirmek mümkün ve bazen de oldukça kullanışlıdır. Bununla birlikte MEÖ, bireylere bilgi ve becerilerini artırarak değer kattığı, onların istihdam şanslarını artırdığı, refaha kavuşmalarını sağladığı, işgücünün kalitesini ve akışkanlığını artırabildiği ölçüde yararlıdır. Bunların hepsi kaliteyle ilgili konulardır.

Mesleki eğitim ve öğretimde, kalite değerlendirmesi farklı düzeylerde yapılır. MEÖ sistemi kendisi bütünüyle sistematik bir şekilde kalite değerlendirmesine konu olabilir. MEÖ sisteminin bölümlerinde resmi değerlendirme uygulamasına gidilebilir. Örneğin, MEÖ sisteminde eğitim ve öğretim sağlayıcılar bu çerçevede değerlendirilebilir. Aynı şekilde bireyler de resmi kalite değerlendirmesine konu olabilir. Örneğin, müfettişler aracılığıyla öğretmenlerin ve eğitimcilerin uygulamalarının ve performanslarının kalitesi değerlendirilebilir.

Kalite değerlendirmesi, öğrencilerin değerlendirilmesinde de önemli bir bileşendir. Öğretmenler ve eğiticiler, bireylerin öğrenme, ilerleme ve başarı kalitelerinin değerlendirilmesiyle özellikle ilgilenir. İşverenlerse, öğrencilerin istihdam talebine uyum yeteneklerinin değerlendirilmesiyle ilgilenir.

Eşdeğer terimler

İNG : quality assessment, quality appraisal

ALM : Qualitätsbeurteilung

FR : évaluation de la qualité

İlgili terimler

Kalite

GENEL KAVRAMLAR

KALİTE DENETİMİ

Kalite denetimi, yapılan işin, kullanılan malzemelerin ve izlenen teknik sürecin standardının, istenen performans düzeyinin ve güvenilirliğin sağlanması bakımından zorunlu limitler içinde belirlenip korunması için kullanılan sistemler ve politikalardır.

Açıklama

Kalite denetim sistemleri genellikle mal ya da hizmet üretiminin ve dağıtımının her aşamasında (tasarım, üretim, dağıtım, servis hizmetleri vb.) uygulanılır.

Kalite denetimi önceleri malların ve hizmetlerin kalitesinin korunmasını sağlayan temel araç olarak görülmekteydi. Günümüzdeyse, daha geniş bir kalite güvencesi politikası kapsamında bir strateji niteliğinde olduğu kabul edilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : quality control

ALM : Qualitätskontrolle

FR : contrôle qualité

İlgili terimler

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite ölçümü
Kalite standartları
Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

KALİTE GÜVENCESİ

"Müşterilerin bildirdikleri ya da sözleşmede öngörülen koşullara uygun ürünler ve hizmetlerin tasarlanması, geliştirilmesi ve bunlara ilişkin işlem sonuçlarının güvence altına alınması için belgeli yöntemlerin oluşturulması ve korunmasıdır." (*Hutchins 1992*)

Açıklama

Kalite denetimi, sistemler ve faaliyetlerle ilgilidir. Kalite güvencesi ise, kurumun girdileri, sistemleri ve çıktılarının, amaçlarına uygun olup olmadığı, müşterilerin isteklerini karşılayıp karşılamadığıyla ilgilidir. Bu bakımdan kalite denetimi, kalite güvencesini sağlamak için kurumlar tarafından kullanılan yöntemleri oluşturmaya yarayan bir ölçüdür.

Müşteri, kuruma mallar ve hizmetler için ödemede bulunan birincil ya da malları ve hizmetleri kullanan, fakat bunlar için bir başkasına ödemede bulunan ikincil müşteri olabilir. Örneğin, üreticinin birincil müşterisi toptancı, ikincil müşterisi ise, toptancının mal sattığı perakendeci olabilir. Üçüncü sıradaki müşteriler ise, perakendeciden mal satın alan kişilerdir. Kalite güvencesi, kaliteyi izlemek ve korumak için yöntemlerin oluşturulmasını ve oluşturulan yöntemlerin devamlılığını gerektirir. Böylece, ürünler anılan müşterilerin ihtiyaçlarını karşılayabilir.

Kalite güvencesi geçen yirmi yılda eğitim ve öğretim alanında önemli ölçüde dikkat çekmiştir. Eğitim ve öğretim üretenlerin (sağlayıcıların) daimi problemlerinden biri, "müşterilerin" kim olduğunu, ihtiyaçlarının nasıl belirlenip karşılanacağını tanımlamaktır. Öğrencilerin yanında, devlet, işverenler, sendikalar ve meslek kuruluşlarının hepsi de farklı programlar kapsamında müşteri konumunda olabilir. Anılanların ihtiyaçları ve talepleri aynı yönde olmayabilir. Hatta sıklıkla uyuşmayabilir. Bu uyuşmazlıkların kalite güvencesi yöntemlerinin tasarlanması kapsamında uzlaştırılması, eğitim ve öğretim koşullarının kalite yönetimine ilişkin temel bir sorundur.

Eşdeğer terimler

İNG : quality assurance

ALM : Qualitätssicherung

FR : assurance qualité

İlgili terimler

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite ölçümü
Kalite standartları
Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

KALİTE ÖLÇÜMÜ

Kalite düzeyi ve/veya miktarının belirlenmesidir.

Açıklama

Kalite düzeyi ve/veya miktarının belirlenmesi, kalitenin değerlendirilmesine esas olacak ölçütlerin açığa çıkarılması yoluyla olur.

Eşdeğer terimler

İNG : quality measurement

ALM : Qualitätsmessung

FR : mesure de la qualité

İlgili terimler

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite standartları
Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

KALİTE STANDARTLARI

Kalite standardları sözcük olarak "kalitenin ölçütleri" anlamını taşır. Ancak terim günlük dilde, bir mal ya da hizmetin veya bir mal ve hizmet üretim sürecinin istenen koşullara uygun olup olmadığının belirlenmesi için kabul edilen ölçütleri ifade etmek üzere kullanılmaktadır. Kalite standartları genellikle iki kısımdan oluşur. Bunlardan birincisi, mal ya da hizmetin işlevlerini gösteren açıklamalardır. Bu açıklamalar kullanıma ve işletim amacına yöneliktir. İkincisiyse, mal ya da hizmetin yapısı, bir başka deyişle görünümü ve sunum biçimidir.

Açıklama

Kalite standartları yasal emredici düzenlemeler şeklinde olabileceği gibi, işverenler, ticaret örgütleri ya da devlet kurumlarının isteğe bağlı olarak kabul ettikleri düzenlemeler biçiminde de olabilir. Söz konusu isteğe bağlı standartlar genellikle, ISO standartları ya da eşdeğer ulusal standartlardır.

Eşdeğer terimler

İNG : quality standards

ALM : Qualitätsstandards

FR : normes de qualité

İlgili terimler

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite ölçümü
Kalite yönetimi

GENEL KAVRAMLAR

KALİTE YÖNETİMİ

Kaliteyi güvence altına alan kaynakların, sistemlerin ve faaliyetlerin denetimi ve yönetimidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : quality management

ALM : Qualitätsmanagement

FR : gestion de la qualité

İlgili terimler

Kalite
Kalite değerlendirmesi, kalite tahmini
Kalite denetimi
Kalite güvencesi
Kalite ölçümü
Kalite standartları

GENEL KAVRAMLAR

KAMBİYO (DÖVİZ) KURU

Kambiyo (döviz) kuru, tedavüldeki paranın diğer bir para karşısındaki değeridir. Kambiyo (döviz) kurunun bu tanımlamanın tam tersi yönde ifade edilmesi de mümkündür.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : exchange rate

ALM : Wechselkurs

FR : taux de change

İlgili terimler

Fiyatlar

EKONOMİ

KAMU İŞLETMELERİ

Kamu sektöründeki işletmelerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : public enterprises

ALM : Staatsbetriebe, öffentliche Unternehmen

FR : entreprises publiques

İlgili terimler

İşletme
Kamu sektörü
Mülkiyet

EKONOMİ

KÂR

Belirli bir dönemdeki ticari gelirlerin giderleri aşan kısmıdır.

Açıklama

Kâr, ticari bir faaliyette bütün masraflar karşılandıktan sonra kalan gelirlerdir.

Eşdeğer terimler

İNG : profits

ALM : Profite, Gewinne

FR : profits

İlgili terimler

Gelir
Gider
Maliyetler

EKONOMİ

KÂR PAYI (TEMETTÜ)

Kâr payı, bir ortaklığın elde ettiği kârdan ortaklarına ödenen kısımdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : dividends

ALM : Dividenden

FR : dividendes

İlgili terimler

Ortaklık
Kâr

EKONOMİ

KARŞILAŞTIRILABİLİRLİK (VASIFLAR BAKIMINDAN)

bkz. Denklik

KATILIM

bkz. Eğitim ve öğretime katılım

KATMA DEĞER

Mallar ve hizmetler üretim zincirinde üretimlerinde kullanılan hammaddeden başlayarak son tüketiciye ulaşana kadar çeşitli işlem basamaklarından geçer. Mallara ya da hizmetlere söz konusu işlem basamaklarının her birinde, sorumlu işletme tarafından bir değer katılır. Bu değere katma değer adı verilir.

Açıklama

Örneğin bir gazete, okuyucusuna ulaşana kadar, ağaçları tomruk halinde biçen, kâğıt hamurunu hazırlayan, kağıdı üreten işletmelerce, mürekkebi üreten kimya endüstrisince, basım işini yapan matbaa ve gazetenin içeriğini hazırlayan gazetecilerce, gazeteleri toptancılara dağıtan dağıtım şirketince, toptancılar ve perakende satış mağazalarınca katma değer üretilir. Üretim sürecinde yer alan her işletme tüketici tarafından satın alınan son ürüne bazı değerler katar. Katma değer, işletmenin üretim için kullandığı hammaddeye ve dışarıdan satın aldığı hizmetlere ödediği rakamla ürettiğini satarak elde ettiği rakam arasındaki farka bakılarak ölçülür.

Eşdeğer terimler

İNG : value added

ALM : Mehrwert

FR : valeur ajoutée

İlgili terimler

Ekonomi politikası
Üretim
Ürün

EKONOMİ

KAYIT

Bir kursa ya da kuruma kayıt yaptırma işlemidir.

Açıklama

Bir eğitim ve öğretim programını, dersi ya da kursu izleyerek, önceden saptanan bir diplomayı veya sertifikayı almak amacıyla eğitim ve öğretim etkinliğine katılma işlemine "*kayıt*" denir. Eğitim ve öğretim programındaki toplam öğrenci sayısı "*toplam kayıt*" sayısını gösterir.

Eşdeğer terimler

İNG : enrolment

ALM : Einschreibung, Inskription

FR : inscription

İlgili terimler

Başarı / Mezuniyet oranları
Göstergeler
Mesleki istatistikler
Ortaöğretim üstü MEÖ'in göreceli ağırlığı
Yerel işgücü piyasası bilgi sistemi

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

KENDİ YÖNETİMİNDE ÖĞRENME

birey öğrenme amaçlarını kendisi belirliyor ve bunları en iyi şekilde nasıl başaracağına kendisi karar veriyorsa, buna *kendi yönetiminde öğrenme* denir.

Açıklama

Kendi yönetiminde öğrenme, örgün eğitim ve öğretim programlarından bağımsız olabilir.

Örgün eğitim programlarında da, öğretmen ve kurumun ortaya koyduğu ölçütler ne olursa olsun bu ölçütler içinde, bireye öğrenme amaçlarını belirleme, programın genel amaçlarına ulaşabilmek için kendi yolunu seçme ve değerlendirme olanağı verilebilir. Kendi yönetiminde öğrenmede ana ilke, bireyin (kendisine öğretilenlere dayanmak yerine) öğrenme sonuçlarına ulaşmada kendi performansının sorumluluğunu kendisinin taşımasıdır. Mesleki eğitim ve öğretim programlarında, kendi yönetiminde öğrenmeye özellikle yer verilmektedir. Bunun nedenleri arasında; öğrencilerin ve kursiyerlerin, nasıl öğrenileceğini öğrenme becerilerini geliştirmek, hem işçi ve hem de vatandaş olarak kendine güven, karar verme, kendinden olduğu kadar diğerlerinden de sorumlu olma, uyum sağlama ve hedef duygusunu geliştirmek; düşünce ve eylem bağımsızlığı gibi genel olarak yararlı görülen nitelikleri edinmelerini sağlamak gösterilebilir. Kendi yönetiminde öğrenmede birey dışarıdan destek almayabilir. Bununla birlikte genellikle, kendi yönetiminde öğrenen bireyi yönlendirmek, ona danışmanlık yapmak üzere öğretmenler, eğiticiler ve öğreticiler bulunur.

Eşdeğer terimler

İNG : self-managed learning

ALM : selbstbestimmtes Lernen, Autodidaktik

FR : auto-formation

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim sistemi
Kişisel gelişim
Öğrenme

UZLAŞMA STRATEJİSİ

KENTLEŞMİŞ, YARI KENTLEŞMİŞ, KIRSAL BÖLGELER

Kentleşmiş bölge, kentle çevrili bölgedir. Yönetim bilimi terimleriyle tanımlanabilir. Sınırları birbirine yakın biçimde yerleştirilmiş binaların en dış kenarı olarak çizilebilir.

Kırsal bölge, kent özellikleri içermeyen bölgedir.

Yarı kentleşmiş bölgenin tanımıysa çok net değildir.

- Küçük köyler ve kasabaların yoğun olduğu, ancak bunların kent oluşturacak ölçüde birbirine yakın bulunmadıkları bölgeler yarı kırsal bölge olarak kabul edilebilir.
- Geniş bir coğrafi alan dikkate alındığında, bu alanın bazı bölümleri kentlerin içinde kalır. Bazı bölümleri kırsaldır. Bazı bölümleriyse, kısmen kentleşmiş, kısmen kırsaldır.

Açıklama

Bu terimler tanımlandıkları gibi kesin ve net değildir. Kullanılmak istendiklerinde, nerelerin kent sayılacağının, nerelerinse kırsal olarak sınıflandırılabilecek ölçüde az nüfus yoğunluğuna sahip olduğunun tanımlanması gerekir.

İş piyasası göstergeleri geliştirilir ve yorumlanırken söz konusu bölgenin coğrafi yapısının göz önüne alınması çok önemlidir.

Eşdeğer terimler

İNG : urban, semi-urban, rural areas

ALM : städtisches Gebiet/Stadt, Umland, ländliches Gebiet/Land

FR : zone urbaine, semi urbaine, rurale

İlgili terimler

Üretim
Yerel işgücü piyasası bilgi sistemi

GENEL KAVRAMLAR

KISITLAMA

Kısıtlama, bir kişinin yapabileceklerinin sınırlanmasıdır.

Açıklama

Kısıtlamaya örnek olarak, kişilerin harcamalarının gelirleriyle sınırlı olması gösterilebilir. Bir politikanın hayata geçirilmesinin hızı, mevcut kaynaklarla ve söz konusu politikadan etkilenecek olanların davranışlarını değiştirebilme oranıyla sınırlıdır. Örneğin, eğitim yöntemleri, eğiticileri eğitmeden değiştirilemez.

Kısıtlama, engellemeden farklıdır. *Engellemede*, birisinin ya da bir şeyin diğer bir kişiyi aktif olarak bir şey yapmaktan alıkoyması söz konusudur. *Engelleme*, bir engele, zorlayıcı bir eyleme dayanır. *Kısıtlama* ise, tarafsız olarak, insanların davranışlarını ya da bir faaliyetin seyrini etkiler.

Eşdeğer terimler

İNG : constraint

ALM : Beschränkung

FR : contrainte

İlgili terimler

Ekonomik gelişme
Mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonu/reformu
Reform süreci
Sistemli reform
Sosyal- ekonomik değişiklik

GENEL KAVRAMLAR

KISMİ SÜRELİ EĞİTİM / ÖĞRETİM

Öğrencinin (kursiyerin) bir işi olsun ya da olmasın, günlük ya da haftalık tam sürenin altında verilen eğitim ve öğretimdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : part-time education/training

ALM : Teilzeitausbildung

FR : formation à temps partiel

İlgili terimler

Eğitim
Tam gün eğitim

EĞİTİM PİYASASI

KİŞİSEL GELİŞİM

Kişisel gelişim; bireyin, toplum içinde ya da bir sosyal grupta yer alabilmek veya iş sahibi olabilmek için gereksinim duyduğu değerleri, becerileri ve bilgiyi edinmesi, kullanması ve bu edinimlerine yeni kullanım alanları bulması sürecidir.

Açıklama

Kişisel gelişim, eğitim ve öğretim sürecinde ve daha sonraki eğitim programlarında temel bir konu olarak görülmektedir. Kişisel eğitimin, işverenler tarafından teşvik edilen bir süreç olarak herkesçe bilinip kabul görmesi, 1970'lerde birçok Amerikan şirketinde yöneticilerin performansları ve meslekte ilerlemelerine ilişkin kişisel sorumluluklarının önemle ortaya konmasıyla başlamıştır. Bunun önemle belirtilmesi, Amerikan şirketlerinin 1950'li ve 1960'lı yıllarda büyük yatırımlar yaptığı, merkezi olarak belirlenip bildirilen şirket yönetimi ve yöneticisi geliştirme programlarına bir tepki niteliğinde olmuştur. Çünkü, söz konusu programlar sonucunda, 1970'li ve 1980'li yılların rekabetçi yaklaşımlarına yanıt vermede ve kendi kararlarını almada yetersiz yönetim ve girişim gücüne sahip yöneticiler yetişmiştir. Kişisel gelişim, 1980'li yıllarda Birleşik Krallık'ta, gençler için mesleki hazırlık ve eğitim programlarının önemli bir parçası olarak kabul edilmiştir.

Eşdeğer terimler

İNG : personal development

ALM : Persönlichkeitsentwicklung

FR : développement personnel

İlgili terimler

Belge, belgelendirme
Gelişme, gelişim
Yöneticilik eğitimi

GELİŞME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMAK

KNOW-HOW

Bir şeyin yapılmasına ilişkin pratik yöntem ya da teknikler hakkında bilgidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : know-how

ALM : know-how

FR : savoir-faire

İlgili terimler

Beceri
Yetenek

GENEL KAVRAMLAR

KOLEJ

Eğitim ve öğretim veren bir kurumdur.

Açıklama

Kolej, Birleşik Krallık'ta çoğunlukla mesleki eğitim veren ortaöğretim sonrası eğitim kurumlarına verilen addır. Öte yandan terim, bazı üniversiteleri oluşturan eğitim kurumları için de kullanılmaktadır. Örneğin, Oxford, Cambridge, Durham ve St.Andrews üniversiteleri böyle bir kolej sistemi üzerine kuruludur. Bu üniversitelerde öğrenciler özel danışmanlık, barınma gibi geresinimlerini karşılayan bir kolejin üyesidir. Ayrıca Kolej terimi, bazı kamu ve özel sektör ortaöğretim okulları için de kullanılmaktadır.

Türk eğitim sisteminde kolej genellikle, eğitim ve öğretim programında bir yabancı dil öğretimine ağırlık veren resmi ya da özel ortaöğretim kurumu olarak bilinmektedir (örneğin, TED Koleji). Ayrıca bazı meslek liselerine de kolej adı verilmektedir (örneğin, polis koleji, sağlık koleji).

Eşdeğer terimler

İNG : college

ALM : Fachschule, Fachhochschule, Berufsakedemie

FR : lycée

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim altyapısı
Eğitim ve öğretim politikası
Eğitim ve öğretim sistemi
Mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

KONU ANALİZİ

Eğitim ve öğretim programında yer alan belirli bir konunun öğelerinin incelenip tanımlanmasıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : topic analysis

ALM : Themenanalyse

FR : analyse thématique

İlgili terimler

Ders (kurs) programı tasarımı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMAK

KORUMAK, TUTMAK

Bir şeyi hiç bozulmadan saklamak ya da tutmaktır.

Açıklama

Standartların korunması deyimi genellikle, standartların sürekliliğinin sağlanmasını ifade etmek üzere kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : maintain

ALM : aufrechterhalten

FR : maintenir, subvenir, entretenir.

İlgili terimler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

KREDİ, KREDİLİ SİSTEM

Öğrencilerin, zaman içinde çeşitli öğrenim olanaklarından yararlanarak kısım kısım yeterlilik edinmelerine olanak veren sistemdir.

Açıklama

Kredi, sistemin özelliğine göre yükseköğretim ve sonrasında, bazen de ortaöğretim kurumlarında, belli bir öğretim programının, dersin, modülün, veya bir yeterlilik ünitesinin başarıyla tamamlanmasında bir yarıyıl ya da öğretim yılı içindeki çalışmanın ölçü birimi olarak kullanılır. O dersin ya da programın bütün bir program içindeki değerini belirtir. Kredi, program sırasında kazanılabildiği gibi, daha önceki bir çalışmadan kredi transferi yoluyla da kazanılabilir. Ayrıca, bir kurum tarafından tanındığı takdirde, önceki iş ve yaşam deneyimlerinden getirilen krediler de olabilir.

Kredili sistemde, programların süreklilik göstermesi gerekmediği gibi, öğrencilerin bir kuruma resmi olarak devamı da gerekmemektedir. Birden çok kurumda elde edilen krediler, *kredi aktarımıyla* bir araya getirilebilir.

Kredi toplama; bir konuda ehliyet sahibi olabilmek için zorunlu kredilerin aynı ya da farklı birkaç kurumda kazanılması sürecidir.

Kredi aktarımı, bireyin bir konuda ehliyet sahibi olabilmek için kazandığı kredilerin, başka bir konuda ehliyet elde edebilmek üzere ilgili kuruma aktarılması uygulamasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : credit, credit system

ALM : Anerkennung, Anrechnung, Anrechungsystem

FR : unité, crédit, system de crédits (de formation)

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim politikası
Ehliyet gereksinimi
Ehliyetin tanınması
Kredi ve kredili sistem

UZLAŞMA STRATEJİSİ

KULLANARAK ÖĞRENME

Bir işin nasıl yapılacağına ilişkin eğitim ve öğretimin, iş araçları ve olanaklarının öğrenci ya da kursiyere birçok defa kullandırılarak sağlanmasıdır.

Açıklama

Kullanarak öğrenme, alışkanlıkların geliştirilmesinde uygulanan yöntemlerden biridir. Akhun ve Gönen'e göre, öğrenci, gösterilen bir beceriyi ne kadar çabuk uygulamaya girişirse, o becerinin doğru olarak kullanılması ve beceriye alışkanlık kazanılması o kadar kolay olur. Yine, becerinin sık sık uygulanması daha çabuk kalıcı hale gelmesini sağlar.

Eşdeğer terimler

İNG : learning-by-using/learning-by-doing

ALM : Lernen durch Anwendung / Anwendungslernen/Learning-by-using

FR : apprentissage par l'utilisation

İlgili terimler

Anahtar beceriler
Eğitim standartları
İkili sistem
Öğrenme
Yaparak öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

KURAMSAL, PRATİK ÖĞRETİM

- Öğretim, öğrencilerin genellikle açıklama ve gösterme yöntemiyle bilgi ve beceri edinmesini sağlama sürecidir.
- Kuramsal (teorik) öğretim, öğrencilerin belirli bir konuya ya da çalışma uygulamasına ilişkin kuramsal ilke ve verileri anlamasını ve özümsemesini sağlar.
- Pratik (uygulamalı) öğretim, öğrencilerin, becerilerin nasıl uygulanacağını ve araç gerecin nasıl çalıştığını anlamalarını sağlar.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : theoretical, practical instruction

ALM : theretische / praktische Instruktion

FR : formation théorique / pratique

İlgili terimler

Ders (kurs) programı tasarımı
Eğitim
Öğretim
Pratik öğretim

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

KURSİYER

bkz. Öğrenci

KURULUŞ / ÖRGÜT

Kuruluş (örgüt), bireysel ya da toplu birtakım amaçlara ulaşmak için, resmi bir dernekte bir araya gelmiş kişiler topluluğudur.

Açıklama

Her kuruluşun amaçlarından en azından bir kısmı, belirli malların ve hizmetlerin üretilmesi ve bireylere ve/veya gruplara ve/veya diğer kuruluşlara sunulmasıyla ilişkili olmalıdır.

Kuruluşlar; ortaklıklar, eğitim kurumları ve birçok meslek birliğinde olduğu gibi, sıklıkla yasal olarak tanınır. Ancak, kuruluş sözcüğü bundan daha geniş bir anlama sahiptir. Mantıksal olarak zorunlu olan, bir kuruluşun üyelerince resmen tanınmasıdır. Bunun dışında herhangi bir tanıma kuruluş bakımından zorunlu değildir.

Eşdeğer terimler

İNG : organisation

ALM : Organisation

FR : organisation

İlgili terimler

Amaç
Çalışma örgütü
Hizmetler
İşveren sendikaları/ kuruluşları
Mallar

GENEL KAVRAMLAR

KURUM, KURUMSALLAŞMA

1. Sosyolojik anlamda bir kurumdan söz edildiğinde, toplumun yerleşmiş bir yönü anlaşılır. O halde kurumsallaşma, toplumun kendi içinde bağdaşık, tutarlı bir yönünün geliştirilmesidir. Bu bağlamda, kurumsallığın tesis edilmesi ve kurumsallaşmanın gerçekleşmesi bir davranış tarzının ya da birtakım inançların birlikte yer aldığı ve yerleştiği bir süreçtir.
2. "Kurum" türetilmiş anlamıyla, toplumun, kültürel kurallarının uygulamasına ilişkin bir yönünü oluşturan ya da bunları destekleyip sağlamlaştıran bir örgütlenmedir. Bu nedenle, mesleki faaliyet gösteren bir kuruluş, örneğin bir okul ya da hastane "kurum" olarak adlandırılır.
3. "Kurum" sözcüğünün, yukarıda belirtilen türetilmiş anlamından kaynaklanan diğer bir anlamı da, anılan kuruluşların faaliyetlerini yürüttükleri yerler ve binalardır (örneğin, pazar).

Açıklama

Toplumun kurumsallaşmış bir yönünü ifade eden kurallar, toplumca uygun görülen davranış biçimlerinin yerleşmesiyle oluşur ve giderek çeşitli şekillerde yasalaşır. Kişilerin belirli beceri ve ehliyetlere sahip olduğunun kabul edilmesine ya da bir kuruma üye olmaya ilişkin kurallar buna örnek gösterilebilir. Söz konusu kurallardan bazıları yasa şeklinde düzenlenir.

Kurumsal yapı, sistem oluşturan bir dizi kurumdan oluşur. Örneğin, **kurum tabanlı MEÖ**, okul ya da eğitim merkezi gibi kurumsal bir altyapıya dayalı mesleki eğitim ve öğretimdir.

Mesleki eğitim ve öğretimin geleneksel yapısı içinde, kurumlar öğrenim programlarına katılmanın koşullarını ve ölçütlerini belirler ve öğrenim programlarının yapısını kararlaştırır. Bu programlar genellikle, belirli günlerde kursa katılma, belirli bir grup öğretmenden ders alma

ve kurum tarafından belirlenen eğitim araç ve gereçlerinin kullanılması faaliyetlerini içerir. Kısaca kurum, söz konusu eğitimin gerçekleştirildiği yerdir. Son zamanlarda, kurumlar öğrenim programlarının düzenlendiği ve sunulduğu merkezler haline gelmiştir. Bununla birlikte, anılan şekilde oluşturulan programların uygulaması başka bir yerde de (hizmetin götürüldüğü uzak merkezlerde ya da işyerlerinde) olabilir. Kurumsal maliyetlerin üzerlerinde yarattığı baskı, bu kurumları kapılarını "normal" akademik gün ve yıl dışında da açmaya yöneltmektedir. Gece kursları, yaz okulları ve bunun yanında kısmi süreli (part-time) kurslar, kurumların, hem hizmetin sunulmasının şekli, hem de, hizmet sunabilecekleri ihtiyaç alanları bağlamında daha da esnekleşmelerine olanak sağlamıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : institution, Institutionalisation

ALM : Einrichtung, Institution, Institutionalisierung

FR : institution, institutionalisation

İlgili terimler

Yasama yapısı
Kurumsal yapı

GENEL KAVRAMLAR

KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELER (KOBİ'LER)

İşletme, ister özel, ister kamu mülkiyetinde olsun risk taşıyan ticari bir girişimdir. Küçük işletme genellikle ellinin altında, orta büyüklükte işletme ise, elli ile iki yüz elli arasında işçi çalıştıran işletme olarak tanımlanır.

Açıklama

Batı ülkelerinde son yirmi beş yıllık dönemde ekonomik büyüme en çok KOBİ'ler sayesinde olmuştur. Bunun temelinde KOBİ'lerin piyasa ve teknolojinin sunduğu fırsatlara büyük işletmelerden çok daha çabuk yanıt verebilmelerinin yattığı düşünülmektedir. Öte yandan, büyük işletmelerin teknolojik değişiklikler nedeniyle işçi sayısında indirime gitmek zorunda kalmaları da bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Anılan dönemde, Avrupa Birliğinde ve birlik üyesi ülkelerde, KOBİ'lerin kurulmasını ve gelişmesini teşvik eden politikalar ve destekleyen iletişim sistemleri benimsenmiştir.

Eşdeğer terimler

İNG : small and medium enterprises (SMEs)

ALM : Klein- und Mittelbetriebe, klein und mittlere Unternehmen

FR : petites et moyennes entreprises (PME/PMI)

İlgili terimler

Girişimci

EKONOMİ

KÜRESELLEŞME

1. Ekonomik anlamda küreselleşme süreci, yeni bilgi aktarım yöntemlerinin sağladığı kolaylığın bir sonucu olarak, piyasanın dünya ölçeğinde ve giderek artan oranda bütünleşmesi piyasaların birbirine bağlanmasıdır. Bu durum en belirgin olarak dünya çapında finans piyasaları arasındaki bağlantılarda gözlenebilir.
2. Sosyal anlamda küreselleşme süreci, tüketimin ve kültürel modellerin giderek homojenleşmesine paralel olarak artan, Dünya'nın tek olduğuna ilişkin bilinçlenmeyi içeren, küresel bir kültür sisteminin ortaya çıkmasıdır.

Açıklama

Küreselleşmenin sosyal ve ekonomik anlamları çok yakın bir ilişki içindedir. Belirtilmelidir ki, küreselleşme süreciyle ilgili olarak, özellikle ekonomik boyutta, dikkat çekilecek yeni bir şey bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bilgi aktarım hızı ve giderek güçlenen bağlantılar, dünyanın bir kısmında, diğer kısmındaki değişikliklere karşı artan bir etkileşim ve duyarlılığa yol açmıştır.

Bu yönden, küreselleşme doğrultusundaki düşüncelerle (modern şekliyle) emperyalizm kavramı ve Dünyanın merkeziyle çevresi arasındaki tartışmalar birbiriyle bağlantılıdır. Ayrıca belirtmek gerekir ki, küreselleşme düşüncesine karşı bir mücadele söz konusudur. Küreselleşmeyle yöresellik, yerellik arasında karmaşık bir karşı etkileşim ve küreselleşme sürecine karşı güçlü bir direniş bulunduğu kabul edilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : globalisation

ALM : Globalisierung

FR : mondialisation

İlgili terimler

Piyasa
Piyasa değişkenliği, oynaklığı
Sosyal, ekonomik değişim

EKONOMİ

MAAŞ (AYLIK ÜCRET)

bkz. "ücret – maaş (aylık ücret)"

MALİYETLER

Herhangi bir mal ya da hizmetin üretiminde kullanılan ve genellikle satın alınmaları için harcanan parayla ölçülen girdilerin tümüdür.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : costs

ALM : Kosten

FR : coûts

İlgili terimler

Sermaye masrafı
Masraf

MALİ YÜKÜMLÜLÜK

1. Belirli kişiler ya da kuruluşlarca ödenmesi gereken bir miktar paradır.
2. Mesleki Eğitim ve Öğretim sisteminde mali yükümlülük, işverenler tarafından eğitim ve öğretim hizmetlerinin finansmanı için fon yaratılması amacıyla ödenen belirli bir miktar (örneğin gider makbuzlarının belirli bir yüzdesi tutarındaki) paradır.

Açıklama

Mali yükümlülüklerin yerine getirilmesi sonucunda biriken paralar çok çeşitli amaçlarla kullanılabilir.

İlk olarak, eğitime ilişkin mali yükümlülüklerin yerine getirilmesiyle toplanan paralar, belirli bir sektör ya da ekonomide, eğitim yatırımlarında eşitliğin sağlanması için bir fon oluşturulması amacıyla kullanılabilir. Örneğin, mühendislik alanında çalışan işverenlerden, bütün sektörde mühendislik eğitiminin geliştirilmesi amacıyla bir katılım payı ödemeleri istenebilir. Bu tür programlar çerçevesinde, eğitime daha az kaynak ayırabilen (küçük işletmeler) işverenler de eğitim yardımı alabilir.

Öte yandan, mali yükümlülük sistemi, işverenleri, kendi eğitim kapasitelerini artırmaları ya da dışarıdan eğitim ve öğretim hizmeti sağlamak üzere yatırım yapmaları konusunda teşvik etmek için de kullanılır. Bu tür programlar kapsamında, (kendi kendilerine eğittikleri işçi sayısı veya para yatırdıkları ortaöğretim kurumlarındaki eğitim yerleri ve merkezlerinin sayısı gibi) belirli ölçütlere göre işverenlerin kısmen ya da tamamen mali yükümlülükten muaf tutulmaları da mümkün olabilir.

Mali yükümlülük öngörülerek sağlanan birikimin üçüncü bir kullanım şekli de, iş piyasasındaki mevcut ya da beklenen beceri eksikliklerinin eğitimle giderilmesi için zorunlu olan bir fonun yaratılması olabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : levy

ALM : Abgabe

FR : taxe, prélevement

İlgili terimler

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

MAL(LAR)

Mallar; yiyecekler, binalar, makineler, kimyasal ürünler, tekstil ya da ağaç ürünleri gibi ekonomik değeri olan varlıkların bütünüdür.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : goods

ALM : Güter, Waren

FR : produits manufacturés

İlgili terimler

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

MESLEK

Bireyler tarafından yapılan ve çoğunlukla, gerekli ustalık ve becerilere göre tanımlanan çalışma türüdür.

Açıklama

Bir kişinin belirli bir mesleği yapabilmesi için genellikle, o meslek bakımından aranan yasal mesleğe giriş koşullarına ya da belgeye sahip olması gerekir. Ancak bu, bütün meslekler için gerekli bir koşul olmadığından, meslek kavramını tanımlayıcı bir ölçüt değildir.

Eşdeğer terimler

İNG : occupation

ALM : Beruf, Beschäftigung

FR : profession, métier

İlgili terimler

Meslek alanları/grupları
Meslek tanımı
Mesleki sınıflandırma
Teknik eleman
Vasıflı/ Yarı-vasıflı/Vasıfsız iş
Zanaat

İŞGÜCÜ PİYASASI

MESLEK ALANI

1. Çalışma rolleri uygun şekilde üstlenildiğinde, benzer beceri ve uzmanlık gerektiren işlerin bütünüdür.
2. Ortak özelliklere sahip birden fazla meslek dalını içeren; bilgi, beceri, tutum, davranış ve istihdam olanağı sağlayan alandır (Mesleki Eğitim Kanunu m.3/n).

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : occupational field/area

ALM : Berufsgruppe, Berufsfeld

FR : famille professionelle, domaine professionelle

İlgili terimler

Beceri
Grup/Takım/Seri
İş
Meslek
Yeterlilik

İŞGÜCÜ PİYASASI

MESLEK GRUBU

Farklı mesleklere göre sınıflandırılsa dahi, benzer vasıfları ve ustalıkları gerektiren çalışma rollerinin oluşturduğu gruptur.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : occupational family

ALM : Berufsgruppe

FR : famille professionelle

İlgili terimler

Beceri
Grup/Takım/Seri
Meslek
Yeterlilik

İŞGÜCÜ PİYASASI

MESLEK OKULLARI

Öğrencilere, belirli işler için gerekli olan bilgilerin verildiği ve becerilerin kazandırıldığı okullardır.

Açıklama

Türk eğitim sisteminde "*meslek okulları*" terimi yerine, "*mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları*" terimi kullanılmaktadır. Mesleki ve teknik eğitim okul ve kurumları; mesleki ve teknik eğitim alanında diploma veren ortaöğretim kurumlarıyla belge ve sertifika programlarının uygulandığı her tür ve derecedeki örgün ve yaygın mesleki ve teknik eğitim ve öğretim kurumlarıdır.

Bu anlamda, "meslek yüksekokulu"da bir meslek okuludur. Meslek yüksekokulu, belirli mesleklere yönelik ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyıllık eğitim ve öğretim veren bir yüseköğretim kurumudur.

Eşdeğer terimler

İNG : vocational schools

ALM : berufsbildende Schulen

FR : écoles professionnelles

İlgili terimler

Eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Mesleki ortaöğretim ve eğitim politikası
Ortaöğretim

UZLAŞMA STRATEJİSİ

MESLEK ÖRGÜTÜ

Uzmanlık gerektiren bir mesleğin üyelerini temsil eden kuruluştur.

Açıklama

Meslek örgütleri genellikle çok sıkı mesleki üyelik koşulları arar. Bu örgütler, meslek alanında iyi bir uygulamanın sağlanmasına hizmet eder. Ayrıca, mesleki beceriler, ehliyet ve o meslek alanındaki istihdam koşulları konusunda aracı kurum olarak faaliyet gösterir. Bu örgütlere örnek olarak, barolar, tabip, mühendis ve mimar odaları gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : professional association

ALM : Berufsvereinigungen, -verbände

FR : association professionelles

İlgili terimler

Aracı kurum
Beceriler
Ehliyetler
Uzmanlık mesleği

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

MESLEK TANIMI

Belirli bir meslekle ilgili olarak yerine getirilmesi gereken ustalık ve işlevler dizisidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : occupational profile

ALM : Berufsprofil

FR : profil demploi

İlgili terimler

Grup / Takım / Seri
Meslek

Yeterlilik

İŞGÜCÜ PİYASASI

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM (MEÖ)

Kişileri istihdam edilebilir kılan becerilerle donatmayı amaçlayan eğitim ve öğretimdir. Bu eğitim ve öğretimin sağlandığı sistemdir.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretim (MEÖ) kişileri, yalnızca göreve özgü becerilerle donatmayı değil, onları sosyal, ekonomik ve teknik çevrenin her alanına ve iş hayatına hazırlamayı amaçlar (*Skillbeck 1985*).

Mesleki eğitim ve öğretim, sadece göreve özgü pratik öğretimi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda bireyin işinde ve çalışma yaşamının bütününde etkililiğini devam ettirmesi için gerekli olan daha geniş bir bilgi birikimine sahip olmasını ve öğrendiklerini başka alanlara aktarabilmesini sağlamayı da amaçlar.

Bir sistem olarak, mesleki eğitim ve öğretimden, aşağıda belirtilen amaçları gerçekleştirmesi beklenir:

1. Kişileri, meslek öncesi eğitim ve öğretimin hedefi olan, çalışma hayatına hazırlamak;
2. Öğrencileri, iş öncesi mesleki eğitim ve öğretimin amacı olan, bir mesleğe girmek için gereken temel bilgi ve becerilerle donatmak;
3. Kişilere, sürekli mesleki eğitim ve öğretimin hedefi olan, mesleki becerilerini ve yeterliliklerini güncelleştirmek, artırmak ya da değiştirmek için gereken olanakları sağlamak.

Bu amaçların birincisi, genel olarak eğitim sistemi içinde gerçekleştirilir. Diğerleriyse, eğitim sistemi içinde gerçekleştirilebileceği gibi, özel olarak eğitim piyasasından da sağlanabilir. Bu çerçevede alınacak eğitim ve öğretime örnek olarak, iş öğretimi, tanıtma eğitimi, yöneticilik eğitimi, ekip eğitimi, sorun çözme eğitimi, yeni teknikler ya da teknoloji eğitimi gösterilebilir. Anılan eğitim ve öğretim hizmetlerinin finansmanına devlet doğrudan ya da sağlayacağı bazı indirimlerle dolaylı olarak katılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : vocational education and training (VET)

ALM : berufliche Bildung

FR : formation professionelle

İlgili terimler

Eğitim
İş öncesi eğitim ve öğretim
Öğretim
Yeterlilik temeline dayalı mesleki eğitim ve öğretim

GENEL KAVRAMLAR

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİMİN SONUÇLARI

Mesleki eğitim ve öğretimin sonucunda kişiler, önceden sahip olduklarına göre daha çok bilgi, beceri ve alışkanlık kazanır. Şu halde, mesleki eğitim ve öğretimin sonuçları, mesleki eğitim ve öğretim sisteminin ürettiği bilgi, beceri ve alışkanlıklardır. Bu ürün, mesleki eğitim ve öğretim süreci sonunda ortaya çıkan katma değerdir.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretimin sonuçları genellikle, çeşitli ehliyetleri kazanan (belge ya da diploma alan) kişi sayısı olarak ifade edilir. Ancak bu sayılar yalnızca yeterlilikteki artışın bir göstergesi olarak düşünülmelidir. Çünkü mesleki eğitim ve öğretimin asıl amacı belge vermek değil ehliyetlerin artırılıp geliştirilmesidir.

Eğiticilerin sayısı, açılan kursların sayısı ya da eğitilenlerin aldığı ders saati gibi ölçütler ise, mesleki eğitim ve öğretimin sonuçları değil girdileridir.

Eşdeğer terimler

İNG : outputs of VET

ALM : Output, Resultat der Berufsbildung

FR : rendement

İlgili terimler

Becerili iş gücünün niteliği ve niceliği

İZLEME(K)/DEĞERLENDİRME(K)/GÖSTERME(K)/RAPOR ETME(K)

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİMİN FİNANSMANI

1. Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin çalışabilmesi için, bütçe, fon, döner sermaye, ödenek vb. kamu kaynaklarının ve özel fonların sağlanmasıdır.
2. Mesleki eğitim ve öğretim için sağlanan paradır.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretimin bir maliyeti vardır. Bu maliyet kapsamında yer alan giderlere örnek olarak, bina, araç ve gereç, öğretim ya da eğitim hizmetlerinin sağlanması ve sistemdeki öğrencilerin giderleri gösterilebilir. Bütün bu giderlerin bir şekilde karşılanması gerekir. Eğitim kurumlarının giderlerinin karşılanmasında başvurulan yöntemler mesleki eğitim ve öğretimin finansmanı olarak adlandırılır.

Finansman kaynaklarına örnek olarak: ulusal ya da yerel yönetimden eğitim kurumlarına aktarılan kamu fonları; işverenin, ister belirli bir hizmete karşılık, isterse yasalarla eğitime katkı payı olarak yaptığı ödemeler; eğitim kurumlarının kendilerinin sağladığı bazı hizmetlere karşılık toplanan paralar ya da sahip oldukları parasal olanaklardan sağlanan faizler veya topladıkları bağış ve yardımlar; öğrencilerin yaptığı ödemeler ve eğitim ve öğretimde üretilen malların satışından elde edilen gelirler gösterilebilir. Öğrenciler bazen kendi gelirlerine başvurarak, bazen de devletin verdiği burs, hibe gibi çeşitli kaynaklardan yararlanarak eğitim ve öğretim ödemelerini gerçekleştirirler. Türk eğitim sisteminde ilköğretim, Anayasa ve Millî Eğitim Temel Kanunu gereğince devlet okullarında parasızdır.

Finansman mekanizması terimi, eğitim ve öğretim için kullanılacak finansmanın sağlanmasında kullanılan yöntemleri ifade etmek için kullanılır.

Mesleki eğitim ve öğretimin finansmanı, devlet, işverenler, kendi eğitim ve öğretimlerini karşılamak üzere bireylerin kendileri ve bazı ülkelerde belirli bir eğitim ya da öğretim biçimini desteklemek isteyen hayır kurumlarınca sağlanır. Bunlara, **mesleki eğitim ve öğretimin finansman kaynakları** denir.

Eşdeğer terimler

İNG : funding of vocational education and training

ALM : Finanzierung der Berufsbildung

FR : financement de la formation

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim sistemi
Eğitime katkı payı
Finansman kaynakları
Finansman mekanizmaları
Finansman sisteminin çeşitlendirilmesi
Finansmanda devlet katkısının gerekçesi
Hibe (karşılıksız burs)
İkraz (ödünç)
Kamu finansmanı/Özel finansman / Karma Finansman
Maaşlar
Mesleki eğitim ve öğretim
Öğrenciye yönelik finansman
Öz finansman
Tercihli uygulama ve vergi bağışıklığı

UZLAŞMA STRATEJİSİ

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİMİN MODERNİZASYONU/ REFORMU

Bu terim, ulusal mesleki eğitim ve öğretimin, yeniden yapılanan piyasa ekonomisine ve yeni gereksinimlere uyum sağlaması için ortaya konan hedefleri, politikaları, stratejileri ve süreçleri ifade eder.

Açıklama

Günümüzde Dünya ülkelerinin çoğu, ekonomik koşullar, bölgesel ya da küresel rekabet veya siyasal reform amacıyla mesleki eğitim ve öğretim sistemlerini modernleştirme sürecine girmiştir.

Mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonu, "eğitim piyasası"nın örgütlenme biçiminin gözden geçirilmesi, yeniden düzenlenmesi, bu bağlamda merkezi olmayan yönetim biçiminin yaygınlaştırılması gibi değişiklikleri içerir. Değişiklik seçenekleri arasında, nasıl eğitim sağlanacağına karar vermede etkin olan piyasa

güçleri dikkate alınarak serbest eğitim piyasası ekonomisinin yaratılması da yer almaktadır.

Mesleki eğitim ve öğretimin modernizasyonunun temel konusu; eğitim, öğretim ve istihdam bağlarının yeniden nasıl kurulacağı ve meslek eğitimiyle toplum arasındaki ilişkinin yeniden nasıl tanımlanacağıdır. Belirtilen ilk husus, ikincisinden daha çok dikkat çekme eğilimindedir. Bu bağlamda reform süreci, paydaşçıkar grupları arasında yakın işbirliğini gerektirmektedir. Bu işbirliği yasal bir temelde olabilir.

Mesleki eğitim ve öğretim sistemi, eski komünist ülkelerin komünizm sonrasında modernizasyona ve reforma gittikleri başlıca kurumlardan biridir.

Mesleki eğitim ve öğretim reformunun temel öğeleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Piyasa ekonomisinin ihtiyaçlarını karşılamak için, öğrenciler tarafından gerek duyulan yeterliliğin, yeniden tanımlanması ve tanımı yapacak kurumsal yapıların değiştirilmesi;
- Bireyin edinmiş olduğu becerilerin sürekli olarak geliştirilmesi;
- Ulusal eğitim ve öğretim programlarının yeniden tasarlanması (ya da terk edilmesi);
- Takiben ders programlarının değiştirilmesi;
- mesleki eğitim ve öğretime girişin geliştirilmesi, bu kapsamda daha esnek giriş yollarının oluşturulması;
- Mesleki eğitim ve öğretimin verilebilmesi için kurumsal yapıların değiştirilmesi ve kurum yönetimlerinin yeniden düzenlenmesi;
- Öğretmenlerin ve eğitimcilerin eğitiminde reforma gidilmesi;
- Finansman politikasında değişiklik yapılması.

Eşdeğer terimler

İNG : modernisation / reform of VET

ALM : Modernisierung, Reform der Berufsbildung

FR : modernisation

İlgili terimler

Beceri
Eğitim programı
Erişim
Kurum
Mesleki eğitim ve öğretim
Sistematik reform
Sosyal ve ekonomik değişim
Yeterlilik

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM POLİTİKASININ VERİMLİLİĞİ

Mesleki eğitim ve öğretim politikasına yapılan her bir birim harcamaya karşılık, elde edilmesi amaçlanan mesleki eğitim ve öğretim sonucundan, politikanın etkisiyle elde edilen miktardır.

Açıklama

Doğrudan doğruya öğretmen istihdam edilmesi ya da kurs hizmeti satın alınması dışında, belirli bir politikaya ilişkin olarak yapılan harcamaların, elde edilen sonuç üzerindeki doğrudan etkisinin ne olduğunu ya da hangi sonuçlar üzerinde etkili olduğunu belirlemek oldukça güçtür. Böyle bir saptama ancak gelişmiş araştırma becerileriyle yapılabilir. Bununla birlikte, dikkatle kullanılırsa, öğretimin verimliliğine ilişkin kaba göstergeler de politika seçenekleri hakkında bilgi verebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : VET policy efficiency

ALM : Effizienz der Berufsbildungspolitik

FR : efficacité des politique de formation

İlgili terimler

Araştırma yöntemleri
Değerlendirme
Politika
Rapor
Verimlilik

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİ

Mesleki eğitim ve öğretim (MEÖ) sistemi, MEÖ'i koruyup geliştirmek isteyen kurumlarla bu kurumlar arasındaki ilişkilerin bütünüdür.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretim sisteminin ana bileşenleri, yalnızca MEÖ'in verilmesi, öğretmenlerin ve eğiticilerin yetiştirilmesi değildir. MEÖ'in tasarlanması, değerlendirilmesi, belgelendirilmesi, finansmanı ve yönetimi için gerekli olan düzenlemelerle MEÖ'in yasal çerçevesi de bu kapsamda yer alır.

Mesleki eğitim ve öğretim sisteminde yer alan başlıca paydaş-çıkar grupları; öğrenciler, onların aileleri, öğretmenler, eğiticiler, işverenler, okullar, kolejler, mesleki dernekler, standart koyma ve belgelendirmeyle ilgili kurumlar, eğitim yöneticileri ve MEÖ alanında çalışanları temsil eden sendikalardır.

Avrupa eğitim bakanlarının, Kasım 2002 Kopenhag toplantısı sonrasında yaptıkları açıklamaya göre, MEÖ sisteminin bir de Avrupa boyutu bulunmaktadır. Açıklamada, hareketliliğin, kurumlar arası işbirliğinin ve uluslararası girişimlerin geliştirilip iyileştirilmesi için Avrupa boyutunun güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Açıklamada ayrıca, mesleki eğitim ve öğretimde çeşitli yollarla şeffaflaşmanın geliştirileceği; bilgi, rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinin artırılacağı; ehliyet ve yeterliliklerin tanınmasının sağlanacağı; eğitim ve öğretim kalitesinin yükseltileceği dile getirilmiştir.

Eşdeğer terimler

İNG : vocational education and training (VET) system

ALM : Berufsbildungssytem

FR : système de formation professionnelle

İlgili terimler

Belgelendirme
Değerlendirme
Eğitim yönetimi
Kurum
Mesleki dernekler
Mesleki eğitim ve öğretim
Paydaş-çıkar grupları
Sendikalar
Sistem
Yasal çerçeve

GENEL KAVRAMLAR

MESLEKİ İSTATİSTİKLER

Çalışma rollerinin amaçları ve işlevlerine ilişkin istatistiklerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : occupational statistics

ALM : Berufsstatistik

FR : statistiques de l'emploi

İlgili terimler

Değerlendirme(k)
Gösterme(k)/göstergeler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

MESLEKİ ORYANTASYON (MESLEĞE ALIŞTIRMA)

Öğrencilerin çalışma yaşamı ve önlerindeki çeşitli seçenekler hakkında bilgilendirilip eğitilmeleridir.

Açıklama

"Mesleki oryantasyon", sözlük anlamıyla, "mesleğe alıştırma", "mesleğe uyum" demektir. Önceleri, sadece, işyerlerindeki personelin işine ve işyerine uyum sağlaması için planlanıp yürütülen bir etkinlik olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda düzenlenen ve "Başlangıç eğitimi" adı verilen programlara, yalnızca ilk uyum için değil, yeni ve değişik durumlara uyum sağlanması için de başvurulmuştur.

Bugün mesleki oryantasyon terimi "mesleki bilgi", "mesleki rehberlik", "meslek danışmanlığı" gibi terimlerle eş anlamlı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda terim, mesleki rehberliğin bir kısmını ifade etmekte, meslekler hakkında bilgi, mesleki gereksinimler, meslekler ile ilgili eğitim ve öğretim olanakları gibi bilgilerin aktarılmasını içermektedir. Oryantasyon eğitimi, hem bireylere hem de gruplara verilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : vocational orientation

ALM : Berufsorientierung

FR : orientation professionnelle

İlgili terimler

Mesleki rehberlik

GELİŞTİRMEK/UYGULAMAK/KORUMAK

MESLEKİ REHBERLİK

Kişilere, isteklerine ve kendilerine uygun iş yaşamı seçenekleri hakkında bilgi ve yön verilmesi, önerilerde bulunulmasıdır.

Açıklama

Pek çok ülkede mesleki rehberlik, *meslek danışmanlığı* terimiyle eş anlamlı kullanılmaktadır. Ancak, İngilizce kullanımında olduğu gibi her iki terim arasında bir ayrım yapılabilir. Söz konusu ayrıma göre, rehberlikte öğüt ve yön veren kişi, eylem sırasını ya da buna ilişkin seçenekleri gösterir. Danışmanlıktaysa, danışman eylem sırasını ya da buna ilişkin seçenekleri belirlemez. Danışman, hizmet sunduğu kişiyle çalışarak, seçenekleri onun belirleyip tercih etmesine yardımcı olur. Bu çerçevede, müşteri danışmanı dinler. Ona sorular sorar. Danışmanın söylediklerine karşı görüşler dile getirir. Ancak her durumda, hakimiyet ve karar alma üstünlüğü danışandadır. Oysa rehberlikte, hakimiyet ve karar alma üstünlüğü rehberdedir.

Eşdeğer terimler

İNG : vocational guidance

ALM : Berufsberatung

FR : orientation professionelle

İlgili terimler

Mesleki oryantasyon (mesleğe alıştırma)

İŞ PİYASASI

MESLEKİ SINIFLANDIRMA

bkz. Mesleki Yapı

MESLEKİ STANDARTLAR (ULUSAL MESLEKİ STANDARTLAR)

MESLEKİ BİLGİ VE DENEYİM STANDARTLARI (ULUSAL MESLEKİ BİLGİ VE DENEYİM STANDARTLARI)

1. Mesleki standartlar, bir bireyin yürüteceği meslek için gereken nitelikleri taşıyıp taşımadığına ilişkin ölçütlerdir.
2. Ulusal mesleki standartlar; bir sektörde, belirli bir işte istihdam edilen herkes için öngörülen standartlardır.
3. Mesleki bilgi ve deneyim standartları, bir bireyin mesleki bir alana girmeye ya da bir meslek alanında daha üst bir düzeye geçmeye hazır olup olmadığına ilişkin ölçütlerdir.
4. Ulusal mesleki bilgi ve deneyim standartları, bir ülkede belirli bir mesleği uygulayan herkes için öngörülmüş olan standartlardır.
5. Meslek standardı, bir mesleğin iş yaşamının kabul ettiği kalitede yürütülebilmesi için, kişinin sahip olması gereken bilgi ve becerileri, mesleğin yapılması sırasında sergilenmesi gereken tutum ve davranışları gösteren normlardır. *(Aişe Akpınar, İşveren Dergisi, Nisan 2002, s. 28)*

Açıklama

Mesleki bilgi ve deneyim standartları, bir ekonomideki farklı sektörlere, örneğin, *tasarım, çevre düzeni* gibi oldukça geniş bir grup işlere uygulanabilir. Mesleki standartlar ve özellikle, bir ekonomide aynı türdeki işlerin hepsine uygulanan ulusal mesleki standartlar da aynı şekilde geniş bir alana yayılır. Bununla birlikte, mesleki standartlar, *sahne tasarımı (Film-TV), ürün tasarımı, baskı için grafik tasarımı, film için grafik tasarımı, animasyon tasarımı, görsel ticaret (perakende mal ve hizmetler) tasarımı ya da mimarlık, toplum mühendisliği, boyama ve dekorasyon, sıva ve müfettişlik gibi belirli* türden işlere uygulanır. Mesleki bilgi ve deneyim standartlarının, özgeçmiş tasarımı ve eğitim ve öğretim verilmesine temel oluşturma amaçlı kullanılması yönünde bir eğilim söz ko-

nusudur. Mesleki standartlardan ise, çalışacak kişilerde bulunması gereken niteliklerin belirlenmesinde yararlanılması yönünde bir eğilim mevcuttur. Çalışma dünyasında eğitim ve öğretime ilişkin sonuçların bütünleştirilmesi için geliştirilen standartlar olarak söz konusu iki standart arasındaki fark giderek azalmaktadır. Her iki standart da, ehliyet standardı olarak kullanılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : occupational standards (national occupational standards)
vocational standards, (national vocational standards)

ALM : Berufliche Standards

FR : référentiels professionels

İlgili terimler

Standartların oluşturulması

GENEL KAVRAMLAR

MESLEKİ YAPI

Belirli mesleklerde istihdam edilen ya da o meslekleri yapma ehliyetine sahip olanların sayılarını ve yeterliliklerini tanımlayan istatistiklerdir.

Açıklama

İstatistiksel göstergeler, bölge, yaş, ayrımcılık, içinde bulunulan dönem (ehliyet kazanma aşamasında), iş kolu vb. nedenlerle bozuk olabilir. Önemli olan kullanılan tanımların belirli ve açık olmasıdır.

Uluslararası Standart Mesleki Sınıflandırma (USMS), farklı mesleklerin en genel biçimde tanımlanmasına ilişkin yöntemi belirlemiştir.

Eşdeğer terimler

İNG : occupational structure

ALM : Berufsstruktur

FR : classification professionelle

İlgili terimler

İstihdam
Meslek
Yapı

İŞGÜCÜ PİYASASI

MEVSİMLİK İŞ

Bazı ekonomik faaliyetlerde işgücü talebi yılın belirli mevsimlerinde diğer mevsimlere göre daha yoğundur. Tarım ve turizm, bu ekonomik faaliyetlerin en tipik örnekleridir. Anılan sektörlerde hasat zamanı ya da turizm mevsiminde görülen ek işgücü arzı *mevsimlik iş* olarak adlandırılır.

Açıklama

Mevsimlik işler düzenli bir şekilde mevsim değişiklikleriyle ortaya çıkar. Dolayısıyla bu işler yıl boyunca istihdama elverişli değildir. Düzenli aralıklarla ortaya çıkması mevsimlik işleri düzensiz olarak ortaya çıkan *geçici işlerden* ayırır.

Eşdeğer terimler

İNG : seasonal work

ALM : Saisonarbeit

FR : travail saisonnier

İlgili terimler

Çalışma yaşamı
Geçici iş
İstihdam
İşgücü talebi

İŞ PİYASASI

MOBİLİTE

bkz. Hareketlilik

MODEL

Gözlemleri tanımlamak ve bazen de açıklamak için kullanılan kavramları geliştirmek amacıyla gözlemlenen olaylardan seçim yapılması işlemine düşünce modeli oluşturma denir.

Açıklama

Bu, dilin her türlü kullanımının model oluşturma olarak açıklanabileceği çok geniş bir tanımdır. Anılan kapsamda genellikle, rastlantısal ilişkileri de içeren, daha açık ilişkiler arası modeller (örneğin, "sistem") oluşturulur. Bu anlamda "Model", "Kuram" ile yakından ilişkilidir. Açık ve belirgin bir modelin geliştirilmesi, bir kuramın sınanmasında önemli yer tutar. Bir kuramın yeni gözlemlenen olaylar dikkate alınarak olgunlaştırılması yeni modellerin ortaya çıkmasına yol açar.

Sosyal bilimler alanında model oluşturma, en üst soyut düşünce düzeyinde ya da daha çok doğrudan deneysel (ampirik) gözleme yakın bir düzeyde gerçekleşebilir. Soyut düşünce düzeyinde model oluşturmaya, felsefe kuramları ya da daha çok ekonomik model oluşturma örnek verilebilir. Deneysel düzeyde doğrudan model oluşturmaya örnek olaraksa, belirli kursların bırakılmasının ya da işyerinde belirli becerilerin yayılmasının nedenleri hakkında bilgiye dayalı model oluşturma gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : model

ALM : Modell

FR : modèle

İlgili terimler

Grup
Öngörü
Sistem

GENEL KAVRAMLAR

MODEL OLUŞTURMA

Model yaratma ya da belirleme eylemidir.

Açıklama

Model, bir şeyi temsil ederek, onun neye benzediğini ve nasıl çalıştığını gösterir. Ekonomide model oluşturma, ekonominin belirli koşullar altında ya da belirli varsayımlara göre nasıl davranacağını göstermek için kullanılır.

Mesleki eğitim ve öğretim sistemi modeli, mesleki eğitim ve öğretim sisteminin belirli koşullar ya da öngörülen belirli durumlarda nasıl göründüğünün kuramsal ifadesidir. Bu gibi modeller kısmi modellerdir. Sistemin yalnızca çalışılan konuya ya da sınanmakta olan davranışlara ilişkin özelliklerini gösterir.

Eşdeğer terimler

İNG : modelling

ALM : ein Modell erstellen

FR : etablir des modèles

İlgili terimler

GENEL KAVRAMLAR

MONTAJ ÜRETİM

Montaj üretimde mallar, üretim süreci boyunca seri çalışma basamaklarından geçer. Her bir basamakta, bir ya da bir grup işçi, robot veya diğer makineler, bir sonraki basamağa geçene dek üretim konusu malı oluşturacak belirli öğeleri birleştirerek montaj işlemini gerçekleştirir.

Açıklama

Montaj üretim, ürünlerin belirli bir standartta olmasını sağlar. Bu üretim şeklinin seçilmesi, büyük miktarlarda aynı standartta mal üretimine gerek duyulan durumlarda uygun olur.

Eşdeğer terimler

İNG : assembly line production

ALM : Flieβbandproduktion

FR : ligne automatisée de production

İlgili terimler

Standart üretim
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

MÜFREDAT

bkz. Eğitim programı

MÜŞTERİ, MÜVEKKİL

Müşteri, kendisi için bir mal ya da hizmet üretilen kişi veya kurumdur. Müşteri, mal ya da hizmetten herhangi birinin alıcısı olabilir. Müvekkil ise, kendisine vekaleten bir hizmet sunulan kişidir.

Açıklama

Müşteriler genellikle, mal ve hizmetleri piyasadan kendileri satın alırlar. Ancak, alınan bir hizmet için üçüncü bir kişi tarafından ödeme yapılması mümkündür (örneğin, sosyal güvenlik kurumları sigortalılarının sağlık hizmeti alabilmesi için ödemede bulunur). Müşteriler bazen, ticari olmayan mal ya da hizmetlerin alıcısı olabilir.

"Müşteri" ile "tüketici" birbirine karıştırılmamalıdır. Bir işletme üretim faaliyetini sürdürebilmesi için gerekli olan mal ve hizmetleri sunan diğer işletmelerin müşterisidir. Tüketici, üretim zincirinin sonunda bulunan perakendeciden mal ya da hizmet satın alan müşteridir.

Eşdeğer terimler

İNG : customer, Client

ALM : Kunde, Klient

FR : client, usager

İlgili terimler

Ismarlama üretim

ÜRÜN PİYASASI

NESNELLİK (OBJEKTİF OLMA)

bkz. Amaç, tarafsızlık

NİTEL YÖNTEMLER

Nitelik ya da niteliklerle (kaliteyle) bağlantılı ya da ilgili yöntemlerdir. Bu yöntemler, nitel (kaliteye ilişkin) bilgiler sağlar. Söz konusu bilgilerin analiz edilip gruplara ayrılması suretiyle nitel göstergeler üretilir.

Açıklama

Nitel yöntemler, sayısal temele dayalı göstergeler üretmede kullanılan nicel yöntemlerden ayırt edilmeleri için bu şekilde adlandırılır.

Eşdeğer terimler

İNG : qualitative methods

ALM : qualitative Methode

FR : méthode qualitative

İlgili terimler

Araştırma yöntemleri

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

OKULDAN İŞE GEÇİŞ

Gençler, tam gün eğitimden sonra, iş bulup çalışmak ya da kendi işlerini kurmak üzere çeşitli yollar izler. Bu değişim sürecine okuldan işe geçiş denir.

Açıklama

Gençlerin okul sonrasında düzenli bir işe başlayıncaya kadar izledikleri yollar, başka bazı eğitimlerden geçmelerini gerektirebilir. Bazen de bir süre işsiz kalmalarına neden olur. Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, gençlere okul sonrasında alacakları eğitim ya da öğretimin belirlenmesinde ve istihdama geçişte yardımcı olur.

Eşdeğer terimler

İNG : transition from school to work

ALM : Übergang von der Schule ins Berufsleben

FR : transition vers la vie active

İlgili terimler

Eğitim

Girişimcilik
Hareketlilik (mobilite)
İstihdam
İşsizlik
Rehberlik ve danışmanlık

İŞ PİYASASI

OLGUNLUK / YETERLİLİK SINAVI (BAKALORYA)

Ortaöğretimin sonunda öğrencilerin başarılarını belirlemek, tanımak ve belgelendirmek için yapılan sınavdır. Genel, teknik ve mesleki olmak üzere çeşitli olgunluk sınavları söz konusudur.

Açıklama

Olgunluk sınavı, bazı ülkelerde ortaöğretimin sonunda yükseköğretime kabul için girilip belirli düzeyde başarı gösterilmesi gereken bir sınavdır. Öğrenciler, girdikleri olgunluk sınavı türüne ve bu sınavlarda gösterdikleri başarı düzeyine göre yükseköğrenime geçer.

Eşdeğer terimler

İNG : baccalaureate / the living certificate

ALM : Abitur, Matura

FR : baccalaureat

İlgili terimler

Belge, Belgelendirme
Eğitim
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ONAYLAMA / GEÇERLİLİK

1.*Eğitim ve öğretimin onaylanması (geçerliliğinin belirlenmesi)*, bir programın amaçlarına erişilip erişilmediğinin (iç onay) ve bu programın gerçekçi bir eğitim gereksinimini karşılayıp karşılamadığının (dış onay) denetlenip belirlenmesidir (*Page and Thomas 1977).*

2.Onay, uygulanan bir testin sonuçlarının doğruluğunun denetlenmesi, aranan ölçme özelliğini gerçekten taşıyıp taşımadığının belirlenmesidir.

Açıklama

Bir ölçme aracının geçerliliği, ölçülmek istenen özelliğe göre, bireyler, gruplar ya da durumlar arasındaki gerçek farklılığı yansıtma niteliğidir. Kullanılan yönteme göre geçerlilik, mantıki geçerlilik, deneysel geçerlilik ve yapı geçerliliği olarak gruplandırılabilir (*Ş. Uysal, "Sosyal Bilim Araştırmalarında Kullanılan Araçların Geçerlik ve Güvenirlikleri, "Toplum Bilimlerde Araştırma ve Yöntem, 1976*).

Eşdeğer terimler

İNG : validation / validity

ALM : Bestätigung, Gültigkeitserklärung / Gültigkeit

FR : validation, validité

İlgili terimler

Araştırma yöntemleri
Değerlendirme
İnceleme
Rapor

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)/ GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

ONAYLAYAN KURUM

Standart bir değerlendirme yöntemi uygulayıp belge (diploma ya da sertifika) vermek suretiyle başarıyı resmen tanıyan kurumdur.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : awarding body

ALM : austellende Stelle

FR : organisme certificeteur

İlgili terimler

Ehliyetlerin onaylanması (akredite edilmesi)
Meslek standartları, Ulusal meslek standartları

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ORTA KADEME YÖNETİCİLER

bkz. Yöneticiler

ORTAÖĞRETİM

Eğitim ve öğretim sisteminin gençlere, ilköğretim sonrasında örgün öğrenim deneyimi sağlayan kısmıdır.

Açıklama

Ortaöğretim genel olarak, öğrencinin bu öğretime başladığı yaşla yüksek öğretime ya da iş dünyasına girmek üzere okulu bıraktığı yaş arasındaki öğretim olarak tanımlanır.

Bazen *genel ortaöğretim* ile *teknik ortaöğretim,* öğrenim sürecinin bitimi olan *son ortaöğretim* ile bireyi ortaöğretim sonrası öğrenime ya da yükseköğretime hazırlamayı amaçlayan *ortaöğretim* birbirinden ayrılır. Bu farklılıklar, ilgili ülkenin eğitim sisteminin özelliklerine yansır.

Ortaöğretimde, öğrencilere başarılarına göre farklı seçenekler sunulması yaygındır. Bazen öğrencilere, akademik başarılara ulaşmaları için geniş bir eğitim programı içeren *genel ortaöğretim* sunulur. Bu öğretim, yüksek düzeyde akademik öğretime geçme potansiyeli bulunanlara ya da akademik bilginin gerekli görüldüğü (hukuk, fen bilimleri, yönetim, mimarlık gibi) mesleklere hazırlamak üzere kişileri donatan eğitim programlarına katılacak olanlara verilir. Buna alternatif olarak öğrencilere, *teknik ortaöğretim* sunulabilir. Teknik ortaöğretim öğrencilere, teknik becerilerin ve ustalığın gerekli olduğu (teknisyenlik, makine tamirciliği, kuaförlük, aşçılık gibi) meslek alanlarında bilgi ve beceri edinme olanakları sunar. Teknik ortaöğretim, bazen (büro işleri, muhasebe vb. mesleklere hazırlığa yönelik) *Ticaret öğretimini* de içerir. Teknik ortaöğretim, *mesleki ortaöğretim* veya *mesleki hazırlık* gibi terimlerle eş anlamlı kullanılabilir.

Son ortaöğretim, ortaöğretimin bitiminde (genellikle önceden belirlenen bir yaşta) eğitim ve öğretim sisteminden ayrılmak isteyenlere verilen ortaöğretimdir.

Türk eğitim sisteminde ortaöğretim, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunundaki tanıma göre, ilköğretime dayalı, en az üç yıllık öğrenim veren genel, mesleki ve teknik öğretim kurumlarının tümünü kapsar

Eşdeğer terimler

İNG : secondary education

ALM : Sekundarbildung

FR : education secondaire

İlgili terimler

Genel eğitim
İlköğretim
Kamu eğitimi
Ortaöğretim
Ortaöğretim sonrası eğitim
Örgün / Yaygın eğitim
Özel ortaöğretim
Özel öğretim
Teknik eğitim
Üçüncü düzey eğitimi
Yükseköğretim

GENEL KAVRAMLAR

ORTAÖĞRETİM ÜSTÜ EĞİTİM

Öğrencilere ortaöğretimi (ya da üst düzey ortaöğretimi) tamamladıktan sonra sunulan eğitimdir.

Açıklama

Ortaöğretim üstü eğitimde, üst düzey ortaöğretimi ya da orta öğretimi tamamlayan öğrencilerin bilgi birikimlerinin genişletilmesi ve be-

lirli mesleklere girmeye hazırlanması ve üçüncü düzey öğretime yönlendirilmesi amaçlanır.

Eşdeğer terimler

İNG : post-secondary education

ALM : postsekundäre Bildung

FR : education post-secondaire

İlgili terimler

İleri eğitim
Üçüncü düzey öğretim
Yüksek öğretim
Zorunlu öğretim üstü öğretim

EĞİTİM PİYASASI

ORYANTASYON EĞİTİMİ

bkz. Alıştırma, uyum eğitimi

OTOFİNANSMAN

Parasal bir gideri kendi kendine karşılama eylemidir. Kişinin eğitim ve öğretim giderlerini kendi kaynaklarından ödemesi ya da bir kurumun faaliyetlerini desteklemek için yeterli gelir elde etmesi otofinansmana örnek olarak gösterilebilir.

Açıklama

Otofinansman, mesleki eğitim ve öğretimde giderek önem kazanmaktadır. Çünkü, kamu kurumlarından, MEÖ giderlerini, bütünüyle devlet tarafından finansmana alternatif olarak, kendi yöntemleriyle karşılamaları istenmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : self-financing

ALM : Eigenfinanzierung

FR : auto-financement

İlgili terimler

Yatırım

GENEL KAVRAMLAR

ÖDEME

Ödeme, sunulan herhangi bir iş görme edimi karşılığında ücret ya da maaş olarak verilen paradır.

Açıklama

"Ödeme" sözcüğü, gelir sözcüğünden farklı bir anlama sahiptir. Çünkü, iş görme dışında, kira ya da kâr payı (temettü) gibi başka kaynaklardan da gelir sağlanması mümkündür.

Eşdeğer terimler

İNG : pay

ALM : Lohn, Gehalt

FR : salaire, paie

İlgili terimler

Gelir
Maaş
Ücret
Hizmetler

İŞGÜCÜ PİYASASI

ÖDÜNÇ / KREDİ

bkz. İkraz

ÖĞRENCİ MERKEZLİ ÖĞRENME

Kurumsal gereksinimlere ve geleneksel konu disiplinlerine odaklanmayı bırakıp, öğrencilerin gereksinimlerine öncelik veren eğitim ve öğretimdir. (*Skilbeck 1985*).

Açıklama

Öğrenci merkezli öğrenmenin temel hedefi, öğrenciyi merkeze alarak, birey olarak kendisinin ve sistemin gereksinim duyduğu değişimi

sağlamaktır. Bu kavram, öğrenciler arasında bireysel farklılıklar bulunduğunu vurgular ve öğrencinin özerkliğini savunur. Öğrenciler arasındaki farklılıklar sadece fiziksel ve fizyolojik yapıya ilişkin değildir. Bunların yanı sıra, yetenek, zekâ, karakter, güdüsel ve davranışsal etmenler, gelişimsel ve sosyal farklılıklar da söz konusudur. Öğrenci merkezli öğrenme, bu farklılıkları dikkate alır. Öğrencilerin iş çerçevesinde kendi öğrenme ihtiyaçlarını ortaya çıkararak, işe dayalı öğrenme yaklaşımlarının ayrılmaz bir parçasını oluşturur. Bu ihtiyaçlar, daha sonra öğrenci merkezli öğrenme tarafından giderilir. Bu tür eğitim ve öğretimde öğrenci, hedefleri seçme ve bunlara nasıl ulaşılacağına karar verme süreçlerine katılır.

Eşdeğer terimler

İNG : learner centred learning

ALM : lernerzentriertes Lernen

FR : eneignement centré sur l'apprenant

İlgili terimler

Eğitim
Kendini yöneterek öğrenme
Öğrenmeyi kolaylaştırmak
Yaşam boyu öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN ORANI

Belirli bir öğretim yılında, dönemde, eğitim düzeyinde ya da sınıfta, her bir öğretmene düşen ortalama öğrenci sayısıdır.

Açıklama

Öğrenci-öğretmen oranı İstatistik hesaplamalarda çok sık kullanılır. Bu oran hesaplanırken, okul yöneticileri ve destek personel gibi diğer eğitim ve öğretim personelinin sayısı dikkate alınmaz. Bu durum, okul yöneticilerinin öğretmenlerden oluştuğu ülkelerde bazı yanılgılar doğurabilir.

Öğretmen-öğrenci oranı bazı durumlarda yanlış yorumlara neden olabilmektedir. Örneğin, öğretim koşullarını değerlendirmede kullanıldığında sınıfın büyüklüğünü gerçek olarak yansıtamaz. Öte yandan, kalabalık sınıflarda, öğretim maliyeti düşük gibi görünür. Bütün bu eksikliklerine rağmen iyi yorumlanabildiği takdirde, eğitimin kalitesinin yükselmesi, öğretmen maaşlarının hesaplanması ve okul altyapısına ilişkin yatırımlar konusunda eğitim planlamacılarına ve eğitim politikası saptayanlara değerli bilgiler verir.

Eşdeğer terimler

İNG : student-teacher ratio

ALM :

FR : taux enseignants-enseignés

İlgili terimler

Araştırma yöntemleri
Eğitim altyapısı
Ehliyet
Kayıt

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ÖĞRENCİ/KURSİYER

Eğitim ve öğretim alan kişidir.

Açıklama

Öğrenci, eğitim ve öğretim gören kişilere verilen genel addır. Bu anlamda kursiyerler de öğrencidir. Kursiyer, resmi ya da özel kuruluşlarca belirli bir konuda bilgi, beceri ve bazı özel davranışların kazandırılması amacıyla düzenlenen kısa süreli derslere dayalı eğitim etkinliğine (kursa) katılan kişidir.

Eşdeğer terimler

İNG : trainee

ALM : Auszubildender, Praktikant

FR : stagiaire

İlgili terimler

Çırak
İkili sistem (dual sistem)
İş deneyimi

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENME

1. İş ve boş zaman deneyimi ya da örgütlenmiş kurumsal öğrenme sistemi içinde eğitim ve öğretim yoluyla bilgi, beceri ve davranışların elde edilerek özümsenmesi sürecidir.
2. Bireyle çevresi arasındaki etkileşim sonucu meydana gelen kalıcı izlenimli yaşantı ürünlerinin bireyde yarattığı davranış değişimidir. (*Alkan, 1979*).
3. Öğrenilenlerin tümüdür.
4. (Sıfat olarak) amacı, birisinin öğrenmesini sağlamak olan bir şey ya da eylemdir.

Açıklama

Öğrenmeyi açıklamaya yönelik olarak, sayıları giderek artan birçok kuram vardır. Belirtmek gerekir ki, geçen yirmi yılda batı ülkelerinde, mesleki eğitim ve öğretim politikasını ve uygulamasını destekleyen öğrenmeye ilişkin görüşlerde dikkate değer gelişmeler olmuştur.

Bu konuda geçmişte yaşanan tartışmalarda belirginleşen iki karşıt görüş söz konusudur. Bir görüşe göre, öğrenme temelde bir zihinsel süreçtir. Öğrencinin görevi bilgi edinmek ve kullanmaktır. Diğer görüşe göre ise, öğrenme, davranışları ve alışkanlıkları elde etmek ya da değiştirmek için kontrol edilebilir bir süreçtir. İlk görüş meslek eğitiminde, sonraki görüşse, endüstriyel öğretiminde etkili olmuştur. Her iki görüş de aslında, öğrenenin, uzmanlar (öğretmenler, eğitimciler) tarafından yönetildiği ve öğrenenlerin pasif özneler olarak görüldüğü görüşlerdir.

Çağdaş mesleki eğitim ve öğretimdeyse öğrenme, çok daha aktif ve sosyal bir süreç olarak görülmektedir. Buna göre, öğrenen kendi başarısından sorumludur. Öğretmen ve eğitimcilerin rolü; bilgi, beceri ve davranışları edinmeleri ve özümsemeleri için öğrencilerin gizilgüçlerini ortaya çıkarmalarını kolaylaştırmak ve onları desteklemektir. Bu bağlamda, öğrencinin güdülenmesi, sorumluluk almaya hazır olması ve öğrenme yeteneği; öğretmen ve eğitimcilerin öğrenciye yardımda uzman olmaları ve iyi bilmeleri gereken sürecin konularını oluşturur. Öğrenmeyi bir süreç olarak kabul eden bu görüşe göre, söz konusu süreçte öğrenci birçok talep koşullarını sağlamalıdır. Bu koşullar, öğrenme içeriğinden, eğitim programının özelliğinden, öğrencinin başarısında çıkarı olanların beklentileri ve standartlarından, öğretmenler, eğitimciler, eğitim ve öğretim kurumları, işverenler, meslekler ve geniş anlamda toplumadan kaynaklanır.

Eşdeğer terimler

İNG : learning

ALM : Lernen

FR : apprentissage

İlgili terimler

Açık öğrenme
Eğitim
Kendi yönetiminde öğrenme
Mesleki eğitim ve öğretim
Öğrenci merkezli öğrenme
Öğrenme içeriği
Öğrenmeyi kolaylaştırmak
Örgütsel öğrenme
Uzaktan öğrenme
Yeterlilik temeline dayalı öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENME BÖLGESİ

Belirli yerel öğrenme gereksinimlerini karşılamak ve ortak sorunlara ortak çözümler bulmak amacıyla bütün paydaş-çıkar gruplarının işbirliği içinde olduğu bölgedir.

Açıklama

"*Öğrenme bölgesi*" terimiyle "*eğitim bölgesi*" terimleri eş anlamlı olarak kullanılmaktadır.

Eğitim ya da öğrenme bölgelerinin amacı; eğitim kurumlarının, birbirlerini tamamlamalarına olanak verecek biçimde bir araya getirilmesi; tüm eğitim ve öğretim kaynaklarından ortaklaşa yararlanmaya fırsat sağlanması; nüfusu az ve dağınık olan yerleşim birimlerinde merkez okullarının oluşturulmasıdır. Ayrıca, okulun iç ve dış öğeleri ile sivil toplum örgütleri, yerel yönetimler ve özel sektör temsilcilerinin eğitimin yönetimi ve karar alma süreçlerine katılımının sağlanması da bu amaçlar kapsamında

yer alır. Öğrenme bölgesi olarak genellikle, yerinde hizmet verebilmek amacıyla kırsal kesimler, şehirlerin gecekondu bölgeleri ve dış mahalleleri ya da kasaba gibi yerleşim bölgeleri seçilir *("The Agora corner: Agora XI – The learning region, CEDEFOP: İnfo about Vocational Training in the European Union, 2/2001.)*

Türk eğitim sisteminde de, Ekim 1999'da uygulamaya konulan, "*Eğitim bölgeleri ve eğitim kurulları yönergesi*" uyarınca, eğitim bölgelerinin kurulmasına başlanmıştır. Ancak Türkiye'de eğitim bölgeleri, AB'de olduğu gibi kırsal kesimde ve gecekondu bölgelerinde değil; bütün illerde ve ilçelerinde kurulmuştur. Bunun dışında, 2001 yılında yasalaşan 4702 sayılı yasa gereğince, "*Mesleki ve teknik eğitim bölgeleri*" kurulmuştur. Mesleki ve teknik eğitim bölgesi; bir veya daha fazla meslek yüksekokulu ile öğretim programlarının bütünlüğü ve devamlılığı içinde ilişkilendirilmiş mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından oluşan eğitim bölgesidir.

Eşdeğer terimler

İNG : learning region

ALM : Lernende Region

FR : région apprenante

İlgili terimler

Yerinden yönetim

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENME İÇERİĞİ

Bir birey ya da öğrenci grubunca öğrenilenleri oluşturan konular ve faaliyetlerdir.

Açıklama

Öğrenme içeriği terimi bazen *ders programı* terimiyle eş anlamlı kullanılabilmektedir. Ancak bu kullanım bazı karışıklıklara yol açabilir. Çünkü, iki terim arasında önemli bir fark bulunmaktadır. Eğitim programı, öğretilecek olanları, bir başka deyişle, eğitici ve öğreticilerin uğraşacakları konuları, programın içerdiği ayrılmış bilgi ve beceri alanları olarak tanımlar.

Buna karşılık öğrenme içeriği, öğrencilerin programdan ne kazanacaklarını, hangi deneyimleri edineceklerini tanımlar. Öğrencinin ders programında belirtilen bilgi ve becerileri edinmesi sonucunda sahip olacağı ve sergileyeceği davranış özelliklerini açıklar.

Örneğin, ders programında, *İş etüdünün ilkeleri ve temel yöntemleri* başlıklı bir konuya yer verilebilir. Öğrenme içeriğinde ise, *Belirli işler için gereken zamanın ölçülmesi ve standart zamanın belirlenmesi* ya da *müfredatın depolanmasına ilişkin en etkin yöntemlerin tanımlanmasında üç farklı teknik uygulanması* gibi işlemler listelenir.

Eğitim programı geliştirilirken, öğrenme içeriği, *ders programında* olduğu gibi, öğrenme amaçlarından çıkarılır. Öğrenme amacı ve içeriği dikkate alınarak mı ders programı çıkarılması gerektiği, yoksa amaç ve içeriğin *ders programı* belirlendikten sonra, ona göre mi belirlenmesi gerektiği program geliştiriciler arasında tartışma konusudur.

Eşdeğer terimler

İNG : learning content

ALM : Lerninhalt

FR : contenus de la formation

İlgili terimler

Ders ve kurs programı hazırlama
Eğitim programı (müfredat)
Eğitim programının genişliği

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENME SONUÇLARI / ÖĞRENME EDİNİMLERİ

Bireyin bir eğitim kursu ya da programı sırasında edindiği bilgi, beceriler ve yeterliliklerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : learning outcome / learning attainments

ALM :

FR :

İlgili terimler

Belge, belgelendirme
Değerlendirme

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENME SÜRECİ

Öğrenmenin sağlandığı yol ve düzenlenmesine ilişkin yöntemlerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : learning process

ALM : Lerprozess

FR : processus d'apprentissage

İlgili terimler

Öğrenci merkezli öğrenme
Öğretim
Öğretim yöntemleri
Proje yöntemleri
Yaşam boyu öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENME TOPLUMU

1. Öğrenme için, kendisini oluşturan bireyler arasında iletken bir atmosfer ve değerler yaratan toplumdur.
2. Katmanları arasında etkin yerel ortaklıkları geliştirerek, öğrenime katılan bireyleri ve kuruları destekleyip güdüleyerek öğrenme kültürünü geniş ölçüde teşvik eden toplumdur.

Açıklama

Terim, kurumsal kültür bağlamında, **öğrenme örgütlenmesi** biçiminde kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : learning society / learning community

ALM : Lernende Gesellschaft / Lernende Gemeinschaft

FR : société l'apprentissage / société cognitive / communauté apprenante / communauté d'apprentissage

İlgili terimler

Bilgi toplumu
Öğrenme örgütlenmesi
Sürekli eğitim ve öğretim
Yaşam boyu öğrenme

GELİŞTİRME(K)/UYGULAMA(K) KORUMA(K)

ÖĞRENME YARDIMCISI

Eğitim, öğretim ve rehberlik görevlerini de içerir şekilde, uygun bir öğrenme ortamı hazırlayarak, bilgi ve beceri edinmeyi kolaylaştıran kişidir.

Açıklama

Öğrenme yardımcısı, rehberlik yaparak, geri bildirim ve önerilerde bulunarak, öğrencinin ortama uyum sağlamasına yardımcı olur. Bilgi ve becerilerini geliştirmesine destek olur.

Eşdeğer terimler

İNG : learning facilitator

ALM : Lernförderer

FR : médiateur d'apprentissage

İlgili terimler

Eğitim ihtiyaçları
Öğrenci merkezli öğrenme
Öğrenme
Öğrenmeyi kolaylaştırmak
Rehberlik ve danışman

İŞ PİYASASI

ÖĞRENMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Örgün ya da yaygın öğrenme sonuçlarının esas değerine farkındalığı yükseltmek ve öğrenmeyi ödüllendirmek için öğrenmeye katılımın tanınması sürecidir.

Açıklama

Öğrenmenin belirlenmesi, değerlendirilmesi ve her türlü tanınması, Avrupa Birliği'nde yaşam boyu öğrenmenin yaratılabilmesi için önemli bir önkoşul olarak görülmektedir.

Avrupa Komisyonu, şu hususların somut olarak gerçekleşmesini gerekli görmektedir: (1) Örgün öğrenmede edinilen diploma ve sertifikaların değerlendirilmesi, (2) Yaygın öğrenmenin değerlendirilmesi, (3) Yeni değerlendirme araçlarının geliştirilmesi.

G. Wang'ın belirttiğine göre, öğrenmenin değerlendirilmesinde ilk adımı, dört düzeyli bir ölçme ve değerlendirme modeli ortaya koyan Kirkpatrick atmıştır. Modelin birinci adımı; öğrenci tepkilerinin ya da öğrencinin öğrenilen programa olan tutumunun değerlendirilmesidir. İkinci düzeyde öğrenme ölçülür. Üçüncü düzeyde öğrenme sonucu oluşan davranış değişikliği değerlendirilir. Dördüncü düzey ise, öğrenmenin işe ya da göreve nasıl etki ettiğinin belirlenmesidir *(Greg Wang, "Valuing Learning: The Measurement Journey", Educational Technology, 43:1, 3003).*

Eşdeğer terimler

İNG : valuing learning

ALM : Valorisierung des Lernens

FR : valorisation de l'apprentissage

İlgili terimler

Başarı
Belge, Belgelendirme
Değerlendirme
Sınav

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRENMEYİ KOLAYLAŞTIRMA(K)

Öğretmen, eğitimci ya da bir başkasının öğrenim kolaylığını artırmaya ya da öğrencinin öğrenme sırasında karşılaştığı engelleri azaltmaya yönelik faaliyetleridir.

Açıklama

Son on, yirmi yılda yükseköğretim ve ortaöğretim sonrası eğitimde kuramsal ve uygulamaya ilişkin köklü değişiklikler olmuştur (*Boud, 1988: Knowles, 1980*). Bu değişim, yetişkin eğitimi ve sürekli mesleki eğitimde daha belirgindir. Değişimin temel ve basit önermesi, öğrenmenin öğrencinin kendi yönetiminde olmasıdır. Bu öğrenme, zekânın, seçneklerin ve çıkarların kullanımında özerkliğe dayanır. Öğretim, artık öğrenciye bir şeylerin verilmesi ya da yapmasının söylenmesi olarak görülmemekte, *kendi yönetiminde öğrenmenin kolaylaştırılması* olarak yeniden tanımlanmaktadır. Bu süreçte dikkat, eskiden olduğu gibi kişilere nasıl bir şeyler öğretileceğine değil, sorumluluk yükleme üzerine odaklanmıştır. Eski modelde, öğrencinin öğrenmesinden öğretmen sorumludur. Yeni modeldeyse, sorumluluk esas olarak kendi yönetiminde öğrenendedir. Öğrenme yardımcısı sadece ikinci derece sorumludur.

Öğrenmeyi kolaylaştırma konusunda üç model tanımlanmıştır (*Heron, 1989*):

1. *Astlık üstlük ilişkisine dayalı (hiyerarşik) yöntem:* Bu yöntemde öğrenmeyi kolaylaştırıcı kişi, öğrenme sürecini gücünü kullanarak yönetir. Bireyler ve öğrenci grupları için bir şeyler yapmak üzere, onlar için düşünüp çalışarak yönetim görevini yerine getirir.
2. *Birlikte çalışma yöntemi:* Bu yöntemde öğrenmeyi kolaylaştırıcı kişi, öğrenme sürecinde gücünü öğrenciyle paylaşır. Çeşitli öğrenme deneyimlerini öğrencilerle birlikte yönetir. Öğrencileri kendilerini yönetebilir duruma getirmeye çalışır ve yönlendirir.
3. *Özerklik yöntemi:* Bu yöntemde öğrenmeyi kolaylaştırıcı kişi, grubun toplam özerkliğine saygı gösterir. Öğrencileri kontrol etmez. Onlarla birlikte çalışmaz. Kendi yollarını kendilerinin bulması için onlara özgürlük verir. Programı geliştirip, yapılanlara anlam verir. "Özerklik yöntemi, sorumluluktan vazgeçme anlamına gelmez. Bu yöntem, kişilerin öğrenimlerinde kendi kaderlerini kendilerinin belirleyebilmesinin koşullarını yaratmaya ilişkin ince bir sanattır." (*Heron, 1989*)

Eşdeğer terimler

İNG : facilitate learning

ALM : das Lernen erleichtern, förden

FR : faciliter

İlgili terimler

Eğitim
Kendi yönetiminde öğrenme
Öğrenci merkezli öğrenme

Öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRETİM ALTYAPISI

Öğretimin sağlandığı kurumlar ve süreçler sistemidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : teaching infrastructure

ALM : Unterrichtsinfrastruktur

FR : appareil de formation

İlgili terimler

Öğretim olanakları
Öğretim donanımı

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRETME / ÖĞRETİM

1. Öğretmenlerin işidir.
2. Bilgi ve becerilerin verilmesi eylemidir.
3. Çeşitli stratejilerin ve yöntemlerin kullanılması yoluyla, kişilerin bir konuyu öğrenmesini sağlama sürecidir.

Açıklama

"İyi" öğretim uygulamasının içeriği her zaman tartışılan bir konu olmuştur. Çok eski bir anlayışı göre, öğretmen bilgiyi diğer kişilere aktarmada beceri sahibi olan uzmandır (2. tanım). Aynı derecede eski diğer bir anlayışa göreyse öğretmen, diğer kişilerin bilgi ve beceri edinmesini ve bunları uygulamasını sağlayıp teşvik etmek üzere yetiştirilmiş kişidir.

Geçen yüzyılda, mesleki eğitim ve öğretimde, ilk görüşün öne çıktığı görülmektedir. Acak daha sonra, öğretmenin öğrenmeyi kolaylaştıran bir kişi olduğu yönündeki ikinci görüş giderek önem kazanmış ve yaygınlaşmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : teaching

ALM : Unterricht, Lehre

FR : enseignement

İlgili terimler

Eğitim
Öğrenme / Öğretim
(Örgütlü) eğitim ve Öğretim
Öğrenmeyi kolaylaştırma(k)
Örgütlü öğrenme süreci

EĞİTİM PİYASASI

ÖĞRETME STRATEJİLERİ

Öğretmenlerin, hedeflerine ulaşabilmek için öğretme sürecinde kullandıkları tekniklerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : teaching strategies

ALM : Unterrichtstragien

FR : stratégie d'enseignement

İlgili terimler

Eğitim
Öğrenme
Öğretim

GENEL KAVRAMLAR

ÖĞRETMEN VE EĞİTİMCİ EĞİTİMİ

Bireylerin yeterliliklerinin, öğretmen ve eğitimci olarak yetiştirilmeleri amacıyla genişletilmesi ve geliştirilmesi sürecidir.

Açıklama

Öğretmen ve eğitimcilerin eğitimi, her ülkede kabul edilen eğitim sistemine göre değişir. Öğretmen eğitimi ve öğretimi, bazı ülkelerde,

devlet tarafından sağlandığı gibi, özel sektör tarafından da sağlanabilmektedir.

Türk eğitim sisteminde, okul ve kurum öğretmenlerinin *hizmet öncesi eğitimi,* 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa göre Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı üniversitelerde; hizmet içi eğitimleri ise, Millî Eğitim Bakanlığınca verilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : teacher / trainer education

ALM : Lehrer / Trainerausbildung

FR : formation des professeurs / des enseignants

İlgili terimler

Eğitim
Öğretim altyapısı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

ÖLÇÜT-REFERANS STANDARTLAR, NORMATİF STANDARTLAR

Bu sözcükler, bir ölçüt olarak standartların temel niteliğini gösterir.

1.Ölçüt-referans standartlar, uygulandıkları topluluktan bağımsız olarak, ulaşılan kaliteyi belirleyici standartlardır. Ölçüt-referans standartlara uygulandıkları toplulukta herkes tarafından ulaşılabileceği gibi, hiç kimse tarafından ulaşılamaması da mümkündür. Çünkü, kalitenin tanımı, standardı arayan topluluktan etkilenmeden, sadece her bir bireye ilişkin veriler dikkate alınarak, standardı arayan topluluğun ürettiği verilerden bağımsız ve ayrı yargılara dayalı olarak yapılır.

2. Norm referans standartlarda ise, kalite topluluğun performansına bağlı olarak belirlenir. Bu standartlar, topluluğun performans aralığında, tatmin edici bir performans düzeyinin, derecesinin ya da notunun (örneğin, geçer bir notun) belirlenmesi suretiyle oluşturulur.

Açıklama

Standart; bir ürün, hizmet, yöntem ya da performansın kalitesini ölçer. Bir şeyin standarda uyduğunun belirlenebilmesi için, standardın ölçeceği "kaliteyi" ayırt eden özelliğin bilinmesi gerekir. Bir şeye bakarak o şeyden hoşlandığınızı söyleyebilirsiniz. Bu, sadece bir tercih bildirimidir. Kaliteyi göstermez. Yine, bir şeye bakarak ondan hoşlanmanıza rağmen, aradığınız standartları taşımadığını söyleyebilirsiniz. Standartlar, kişisel tercih ve yargılarımızı karşılayan ya da karşılamayan, kaliteye ilişkin bir görüşü vurgular.

Bir ürün için, ölçüt referans standart, (biçim ve işlev açısından) aranan özellikleri belirler. Söz konusu özelliklere sahip bir ürün standarda uygun kabul edilir.

Norm referans standart, aynı çeşitten ürünlerin bütününün ortalama sayıda özelliklerine dayanır ve aranan sayıda (bazen de ayrıca adlandırılan belirli) özelliklere sahipse, ürünü tatmin edici olarak değerlendirir. Böylece, (çeşit ve miktar bakımından) ayırt edici özellikleri taşıyan ürünler, belki de sadece biri ölçüt referans standardı karşıladığı halde, her ikisi birden norm referans standarda ulaşabilir.

Mesleki eğitim ve öğretimde, norm referans standartlar ne kadar öğrencinin yeterli bir düzeye eriştiğinin ve o dereceye hak kazandığının (örneğin bir sınavla) belirlenmesinde kullanılabilir. Norm referans gösterme sistemi daha çok eğitime katılan bir öğrencinin boş bir kadroda istihdama uygun olup olmadığının değerlendirilmesinde kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : criterion-referenced standards, normative standards

ALM : kriterienbezogene Standards, normative Standards

FR :

İlgili terimler

Değerlendirme
Eğitim ve öğretim sistemi
Standart belirleme
Standartlar
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ÖN MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Bir işe veya mesleğe girmeden önce ya da girildiğinde alınan mesleki eğitim ve öğretimdir.

Açıklama

Ön mesleki eğitim ve öğretimin amacı, bireyleri belirli mesleklere ya da işlere hazırlamaktır. Hem örgün eğitim ve öğretimi, hem de iş deneyimini içerir. *İş eğitimi* ve *işletme içi eğitim* terimlerinden daha geniş kapsamlıdır. İş eğitimi, ön mesleki eğitim ve öğretimin bir parçası olabilir ya da onu izleyebilir. Ön mesleki eğitim ve öğretim sonunda öğrencilere genellikle bir belge (sertifika) verilir.

Eşdeğer terimler

İNG : initial vocational education and training

ALM : Erstausbildung

FR : formation initiale

İlgili terimler

Eğitim
Ortaöğretim
Sürekli mesleki eğitim ve öğretim
Temel mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

ÖN ÖĞRENİM/ÖĞRENME

Bireyin, bulunduğu öğrenim boyutuna geçmeden önce edindiği bilgi, beceri, davranış ve deneyimleridir.

Açıklama

Önceki öğrenimin tanınması, daha önceki bir öğrenin sürecinde ya da işte edinilen bilgi, beceri ve deneyimlerin statü veya kredi kazanma amacıyla yeni bir öğrenim boyutunda geçerli kabul edilmesidir.

Eşdeğer terimler

İNG : prior learning

ALM : Vorgefertigte Meinung

FR : préconnaissances

İlgili terimler

Yaygın öğrenme
Yaygın öğrenmenin onaylanması

EĞİTİM PİYASASI

ÖNGÖRÜ

Öngörü, bir sistemin ya da bu sistem içindeki belirli değişkenlerin gelecekte beklenen davranışlarının önceden görülmesidir. Öngörü, söz konusu sistem modelinden üretilir. Açıklanması gereken varsayımlara dayanır.

Açıklama

Öngörünün dayandırıldığı model, bu modeldeki değişkenlerin gelecekteki seyrine ilişkin varsayımlar olarak açıkça ortaya konmalıdır. Bu itibarla, iyi bir öngörü, matematiksel esasa dayanan basit bir teşmil yönteminden daha karmaşık ve gelişmiştir. Bununla birlikte, matematiksel esasa dayalı teşmil bazen kullanılacak tek yöntem olabilir. Öngörü, nicelik özellikleri kadar nitelik özelliklerini de dikkate almalıdır.

Örneğin, işgücü arzına ilişkin bir öngörüde, nüfus yapısına ilişkin değişkenler; eğitim gibi, çalışmak isteyenlerin sayısını etkileyen alanlarda faaliyet gösteren belirli gruplara katılım oranlarındaki değişkenler; evli kadınlar ve emeklilik yaşını geçenler gibi grupların işgücüne katılım oranlarındaki değişkenler dikkate alınır. Bu bağlamda, gelecekteki katılım oranlarını etkileyecek ekonomik ve sosyal faktörlere ilişkin bazı değişkenler bakımından araştırma çalışmaları yapılabilir. Bazı durumlarda ise, son eğilimler dışında bilgi bulunmayabilir. Ancak, bu eğilimlerin ekonomik faktörlerin görünür etkisine model oluşturması mümkündür. Kalan diğer durumlarda ise, sağlam hiçbir bilgi olmayabilir. Bu nedenle, yetersiz bilgiye dayalı tahminlere başvurulur, varsayımlar bildirilir.

Türkçe kullanım:

Belirtmek gerekir ki, "tanı" (teşhis, prognosis) terimi, İngilizce kullanımında olduğu gibi,

Türkçede de, tıbbi durumlar dışında genel bir kullanıma sahip değildir.

Öngörme verisi, gerçek olduğu bilinen ya da öyle kabul edilen veriden geleceğe dönük bir tahmin üretme eylemidir. Örneğin, "*takip eden yıl için tahmini satış rakamları ile yapılmış bir öngörü.* "

Ekonominin değişen ihtiyaçlarını öngörme, değişen ihtiyaçlar dikkate alınarak, ekonominin gelecekteki olası davranışının tahmin edilmesidir. "*Takip eden yılda ekono-mide bilgi teknolojisi alanında vasıflı işgücü gereksinimi olacağı öngörüldü.*" cümlesi bu kullanımın örneğidir.

Eşdeğer terimler

İNG : forecast

ALM : Prognose, vorhersage

FR : prévisions

İlgili terimler

Tahmin

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K)
GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

ÖNGÖRME VERİSİ

Bir öngörme modelinde öngörü üretmek üzere kullanılan bilgidir.

Açıklama

Öngörme verisi, ilk olarak öngörme modellerinin oluşturulmasında kullanılır. Daha yeni gözlemler, elde edildiklerinde öngörülerin üretilmesinde kullanılan modele eklenir. Öngörme modellerinin geliştirilmesi için, öngörülerdeki hataların araştırılması ve geri bildirimin alınması çok önemlidir. Aynı şekilde, kullanılan öngörme verisindeki hatanın sınırlarının anlaşılması da çok önemlidir. Öngörünün kalitesi ve alındığı modelin uygunluğu ancak kullanılan verinin kalitesi kadardır.

Eşdeğer terimler

İNG : forecasting data

ALM : Prognosedaten

FR : doonées prévisionnelles

İlgili terimler

Geri bildirim
Gösterme(k) / gösterge
Model
Tahmin

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) /
GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

ÖRGÜN EĞİTİM

1. Öğrencilerin ve öğretmenlerin rolünün tanımlandığı, bir tarafın diğerini eğitme sorumluluğunu üstlendiği eğitimdir.
2. İş başında veya bağımsız olarak verilen eğitimden çok, eğitim kurumlarında verilen eğitimdir.

Açıklama

Örgün eğitim kısaca, okul eğitimi olarak tanımlanabilir. İlköğretimden başlayarak yukarıya doğru, üniversite eğitimi de dahil olmak üzere, genel ve akademik eğitim basamaklarıyla mesleki ve teknik eğitimi içerir. Söz konusu eğitim basamaklarının yapılandırılmasıyla oluşturulmuş bir sistemdir. Bu sistemin özellikleri, (1) bazı kademelerinin (örneğin ilköğretimin) zorunlu olması; (2) eğitim sonunda resmi bir diploma, derece ya da belge (sertifika) verilmesi; (3) bazen özel sektörle birlikte sağlanabilmesine karşın, çoğunlukla kamu sektörünce yönetilmesi şeklinde sıralanabilir..

Türk millî eğitim sistemi, 1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununa göre, *örgün eğitim* ve *yaygın eğitim* olmak üzere iki ana bölümden oluşmaktadır. *Örgün eğitim;* okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını kapsar.

Eşdeğer terimler

İNG : formal education

ALM : formale Bildung

FR : education formelle

İlgili terimler

Eğitim
Yaygın eğitim

EĞİTİM PİYASASI

ÖRGÜTSEL BİLGİ EDİNME (ÖĞRENME)

Bir örgütün etkinliği ve devamlılığına ilişkin bilgilerin toplanması ve bu bilgilerin o örgütün yaşama ve gelişme gücünün korunması için kullanılması yöntemidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : organisational learning

ALM : Lernen einer Organisation

FR : organisation apprenante

İlgili terimler

EĞİTİM PİYASASI

ÖZYÖNETİMLE ÖĞRENME

bkz. Kendi yönetiminde öğrenme

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : private enterprises

ALM : Privatbetrieb, Privatunternehmen

FR : entreprices prvées

İlgili terimler

İşletme
Mülkiyet
Özel sektör

EKONOMİ

ÖZEL EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Devlet veya hükümet tarafından değil; özel kurum, kuruluş ya da kişilerce desteklenip finansmanı sağlanan eğitim ve öğretimdir.

Açıklama

Eğitim ve öğretimdeki maliyet yüksekliği ve kamu sektöründe yeterli kaynak bulunamaması gibi nedenler, eğitim ve öğretim hizmetlerinin bir kısmının özel sektör tarafından yerine getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Türkiye'de özel eğitim ve öğretim, 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunuyla düzenlenmiştir. Bu kanuna göre, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ya da özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler, okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim kurumları açabilir. Ancak, açılan özel öğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığının denetim ve gözetimine tabidir.

Eşdeğer terimler

İNG : private education

ALM : private Bildung

FR : education privée

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim altyapısı
Eğitim sağlayıcılar

EĞİTİM PİYASASI

ÖZEL GİRİŞİM

Özel sektörde yer alan işletmelerdir.

ÖZELLEŞTİRME

Daha önce kamu mülkiyetinde olan işletmelerin ya da değerlerin mülkiyetinin ve kontrolünün özel mülkiyete geçirilmesidir. (Black p.369)

Açıklama

Özelleştirilmiş değerler daha önce doğrudan devletin ya da bölgesel veya yerel yönetimlerin yahut da devlet kontrolündeki ortaklıkların mülkiyetinde olabilir.

Özelleştirme yöntemleri, satış, paylara ya da pay senetlerine ayırarak halka ve/veya işlet-

menin işçilerine arz şeklinde çeşitli modelleri içerir.

Eşdeğer terimler

İNG : privatisation

ALM : Privatisierung

FR : privatisation

İlgili terimler

İşletme
Mülkiyet

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ÖZELLEŞTİRME DERECESİ

(1) Kamu sektörünün, (2) kamu sektöründe bir iş kolunun ya da (3) kamu sektöründe bir işletmeninin özel mülkiyete geçirilen değerlerinin oranıdır.

Açıklama

Özelleştirme derecesi genellikle, özelleştirme sürecinin başında değer biçilen kamu varlıkların oranıyla ölçülür.

Eşdeğer terimler

İNG : degree of privatisation

ALM : Privatisierungsgrad

FR : degré de privatisation

İlgili terimler

İşletme
Kamu sektörü
Mülkiyet
Özelleştirme
Şube

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

PARTİ ÜRETİM

Parti üretim, bir ürünün aynı nitelikteki parçalarının toplu olarak partiler halinde üretilmesidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : batch production

ALM :

FR : production par ilôts

İlgili terimler

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

Alınacak bir kararın sonuçlarından çıkarları önemli ölçüde etkilenen herhangi bir kişi, grup veya kurumdur.

Açıklama

Terimin İngilizce karşılığı olan "stakeholder" terimi Batı Amerika kökenlidir. Şöyle ki, Batı Amerika'ya ilk kez göç edip yerleşenler, ayak bastıkları sahipsiz toprakların kendilerine ait olduğunu belirtmek üzere, sahip olmayı istedikleri toprak parçasını etrafına kazıklar (stakes) çakarak belirlemişlerdir. Ancak son zamanlarda terim yukarıda tanımlandığı biçimiyle yönetim bilimi çalışmalarında kullanılmaya başlanmıştır. Paydaş-çıkar grubu terimi bugün, hem ekonomik açıdan bir işletmenin alacağı kararın sonuçları, çıkarlarını yakından ilgilendirenleri ifade etmek üzere kullanılmakta, hem de, daha genel ve yaygın olarak politik anlamda, mutlaka ekonomik olmayan çıkar sahiplerini ifade etmek üzere kullanılmaktadır.

Gerçekten de, terim kapsamında yer alanların çıkarları, ekonomik ya da fiziki kaynaklar, güç, ün, kültürel değerler ve alınacak kararı destekleyen kanıtların geçerliliği üzerinde söz sahibi olma gibi kavramların her biri ya da hepsiyle ilgili olabilir. Bu bağlamda söz sahibi olanlar ile belirli bir kararın alınmasına ikna çabası gösterenler ve grup çıkarını sonucu etkileyecek biçimde harekete geçirenler aktörlerdir. Ancak bir karar, alınmasında rol oynayanlardan daha çok kişiyi etkileyebilir. Nitekim, paydaş-çıkar grubu (stakeholders) terimi İngilizce kullanımında, karar sürecinde etkili olan aktörlerden daha geniş bir grubu ifade etmektedir.

Paydaş-çıkar grubuna danışılarak ya da en azından çıkarları göz önünde tutularak alınan kararların, söz konusu çıkarlar göz önünde bulundurulmaksızın alınan kararlardan daha güçlü kök salacağı ve daha geniş kabul göreceği ileri sürülmektedir.

Bir politika ya da soruna ilişkin paydaş-çıkar grubu analizleri genellikle, paydaş-çıkar grubunun tanımlanması, çıkarlarının yapısı, kapsamı ve bunlar arasındaki ilişkilerin (karşılıklı bağımlılıkların) incelenmesiyle başlar. Bu analize *paydaş-çıkar grubu* analizi adı verilir.

Bir politika izlenirken ilgili paydaş-çıkar gruplarının çoğunluğunun desteği alınmamışsa ve zorlayıcı başka bir etken de yoksa, politika başarılı olamaz. Bu nedenle, politika oluşturmanın ve uygulamanın en önemli kısmı, paydaş-çıkar grubunun desteğinin kapsamını ve niteliğini belirlemek ve politikayı söz konusu desteği alacak ve büyütecek biçimde geliştirip uygulamaktır.

Belirli paydaş-çıkar grupları önerilen bir politikayı ya da uygulama biçimini benimsemeyebilir. Bu nedenle, politikanın kabul edilmesine ve uygulanmasına herhangi bir aşamada ya da her aşamada karşı koyabilir.

Paydaş-çıkar gruplarının direnci, yasama organında lobi yapmak üzere baskı grubu oluşturmak, yasama organında tartışma yaratmak ya da paydaş-çıkar gruplarını baskı grupları içinde veya aracılığıyla pasif ya da daha aktif bir biçimde direnç göstermek üzere harekete geçirmek şekllinde olabilir.

Not
İngilizce kökenli olan paydaş-çıkar grubu (stakeholders) teriminin Fransızca karşılığı "aktör" terimidir. Ancak İngilizcede, paydaş-çıkar grubu (stakeholders) terimi, "aktör" ya da "ana aktör" terimlerinden daha geniş bir anlam içerir.

Eşdeğer terimler

İNG : stakeholders

ALM : Akteur, Partner, Interessensvertreter

FR : acteur

İlgili terimler

Ana aktörler
Karşılıklı bağımlılıklar
Paydaş-çıkar grubu direnci
Şebeke/ağ oluşturma

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

PERAKENDE FİYATLARI

Mal ve hizmetlerin kullanıcıları olan son müşterilere satılmaları anındaki fiyatlarıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : retail prices

ALM : Einzelhandelspreis

FR : prix de détail

İlgili terimler

Fiyatlar
Müşteri

EKONOMİ

PERFORMANS (BAŞARIM)

1. Bir görevin ya da yükümlülüğün yerine getirilmesidir.
2. Yapılan iş ya da eylemde gösterilen başarıdır.

Açıklama

Performans**,** amaçlanıp tasarlanan bir eylemi gerçekleştirme ya da bir hedefe ulaşmadır. Bazı durumlarda başarı, yeterlilik, bilgi düzeyi, mesleki ehliyet gibi terimlerle eş anlamlı kullanılmaktadır.

Etkili ve kabul edilebilir bir performansa ulaşabilmek için, yapılacak iş ya da eylemle ilgili bilgi, beceri, yeterlilik ve davranış özelliklerine sahip olmak gerekir. Performans, anılan vasıf ve özelliklerin hedef doğrultusunda örgütlenip uygulamaya geçirilebilmesi yeteneğidir.

Mesleki performans, iç ve dış çevrenin gereksinimlerine yanıt verirken, mesleğin gereklerini yerine getirebilme, bu bağlamda algılama, kavrama, planlama, uygulama ve iş görüp verimli olabilme yeteneğidir.

Performans değerlendirmesi, öğrencilerin ne bildiğinin değil, bildikleriyle ne yapabileceklerinin ölçülmesidir.

Türk Dil Kurumu *performans* sözcüğü yerine *başarım* sözcüğünü önermektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : performance

ALM : Leistungsverhalten

FR : performance

İlgili terimler

Amaç
Bilgi
Ehliyet

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

PİYASA

Alıcılar ile satıcıların mal ve hizmetleri ya da diğer değerleri değişmek üzere bir araya geldikleri yer ya da kurumdur.

Açıklama

Piyasa, başlangıçta bir bina ya da başka bir yerdi. Bugün bile bazen alım satım konusu olan şeyin değişimi belirli bir yerde yapılmaktadır. Bununla birlikte, artık piyasa sözcüğü çoğunlukla daha geniş anlamda kullanılmakta, potansiyel alıcılarla potansiyel satıcıların, yüz yüze, basılmış kataloglarla ya da diğer reklam araçlarıyla telefon, faks, teleks veya elektronik posta gibi herhangi bir iletişim aracını kullanarak birbirlerine bağlandıkları ağı ifade etmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : market

ALM : Markt

FR : marché

İlgili terimler

Eğitim piyasası
İşgücü piyasası
Kaçmak
Mükemmel, tam piyasa,
Piyasa duyarlılığı
Piyasa eksikliği
Piyasanın duruma uyum sağlaması
Piyasanın çeşitlen(diril)mesi
Ürün piyasası

EKONOMİ

PİYASANIN DURUMA UYUM SAĞLAMASI (İNTİBAKI)

"Herhangi bir piyasada, arz ve talep koşulları değiştiğinde, fiyat ve miktarın sonunda yeni duruma uyum sağlaması gerekir. Ancak, fiyat ve miktar değişikliklerinin zamanlaması farklı olabilir." (*Black, s.5*)

Açıklama

Bir piyasa düzenlenme sürecindeyse, duruma uyum sağlama güçlüğü çeker.

Eşdeğer terimler

İNG : market adjustments

ALM : Marktanpassung

FR : ajustements du marché

İlgili terimler

Denge
Piyasa

EKONOMİ

PİYASA DUYARLILIĞI

Bir mal ya da hizmetin kalitesi veya fiyatı değiştiğinde, tüketicilerin satın almak isteyecekleri mal veya hizmet miktarıyla birlikte, üreticilerin piyasaya arz etmek istedikleri mal ve hizmet miktarı da değişir. Bir malın piyasadaki talep miktarı, malın fiyatı ve diğer özelliklerindeki değişikliklere göre ne kadar çok değişiyorsa, bu mal ya da hizmetler için piyasa duyarlılığı o derece yüksek demektir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : market sensitivity

ALM : Marktsensibilität

FR : sensibilité au marché

İlgili terimler

Arz değişkenliği
Talep esnekliği

EKONOMİ

PİYASA EKONOMİSİ

Piyasa ekonomisi, ekonomiye ilişkin temel kararların büyük ölçüde, piyasa araçlarının etkisiyle alındığı ekonomidir.

Açıklama

Piyasa ekonomisi, çoğu temel kararların merkezi yönetim kurumlarınca alındığı planlı ekonominin karşıtını oluşturabilir. Piyasa ekonomisinde fiyatlar, piyasaya sunulan mallar ve hizmetlere olan göreli talebi ve bunların göreli üretim maliyetlerini gösterir. Bu itibarla piyasada, kârlı faaliyetlerin artmasını, kârlı olamayanlarınsa azalmasını tahrik eden öğeler (saikler) bulunmaktadır. Ancak, uygulamada hiçbir piyasa mükemmel biçimde işlemez. Bütün ekonomilerde, bazı fiyatlar piyasa tarafından oluşturulurken, diğerleri değişen oranlarda ya doğrudan devlet tarafından belirlenir ya da devlet müdahalesinin etkisiyle oluşur.

Eşdeğer terimler

İNG : market economy

ALM : Marktwirtschaft

FR : économie de marché

İlgili terimler

Birincil (temel) sektör
Büyüme alanları
İkincil (yardımcı) sektör
Piyasa
Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

PİYASA EKSİKLİKLERİ

Bir piyasayı, tam piyasadan farklı kılan yönleridir.

Açıklama

Piyasaların birçok yönden eksikliği söz konusu olabilir. Bu eksikliklerin her biri önemlidir. Piyasa eksikliklerinin örnekleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

• Alıcıların piyasaya sunulan malların ve hizmetlerin özellikleri hakkında eksik bilgiye sahip olması;

• Alıcı ve satıcıların birbirlerinin mevcut ya da geleceğe yönelik niyetleri hakkında yeterince bilgi sahibi olmaması;

• Bir alıcı veya satıcının ya da birlikte hareket eden bir grup alıcı veya satıcının piyasadan, piyasa fiyatlarını etkileyecek büyüklükte alımsatımda bulunması;

• Bir malın veya hizmetin niteliği; iyi (ya da kötü) yönlerinin, bu mal ve hizmetleri satın almış olanlardan, satın almayanlara ya da bunları satın almaktan kaçınanlara yayılması.

Eşdeğer terimler

İNG : market imperfections

ALM : Marktunvollkommenheit

FR : imperfections du marché

İlgili terimler

Hizmetler
Mallar
Piyasa
Tam piyasa

EKONOMİ

POLİTİKA

Belirli bir amaca ya da amaçlara erişmek için geliştirilen ve uygulamaya konan bir dizi faaliyettir.

"Politika" üretimi "politika faaliyetleri" ile yakından ilgilidir. Öte yandna, bir politika ancak, politikayı uygulamaya koyacak bir gücün varlığı ile etkili olabilir.

Açıklama

Bireyler ve kurumlar kendi politikalarını kendileri oluşturarak uygulamaya koyar. Ancak, politika terimi daha çok, yönetim politikaları, öğretim politikaları, eğitim politikaları, iş-

gücü piyasası politikaları bağlamında kullanılmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : policy

ALM : Politik

FR : politique

İlgili terimler

Eğitim politikası
Ekonomik politika
İkincillik
İstihdam politikası
Öğretim politikası
Politika gündemi
Yerinden yönetime geçiş politikası

GENEL KAVRAMLAR

POLİTİKA GÜNDEMİ

Politikayı geliştiren, etkileyen ya da kabul edip uygulamaya koyanlarca benimsenen, erişilmesi amaçlanan hedefler ya da ilkeler listesidir.

Açıklama

Politika gündemi, daha çok geniş anlamıyla devlet dahil politik kurumların temel hedefini belirtmek üzere kullanılır. Bu hedef, açık ya da gizli olabilir. İddia olunan gizli hedefler şüphesiz, yeterli ya da yetersiz birtakım bilgilere dayalı olarak yoğun spekülasyonlara ve araştırmalara konu olur

Eşdeğer terimler

İNG : policy agende

ALM : politisches Programm

FR : agenda politique

İlgili terimler

Amaç
Kurum/kuruluş
Politika

GENEL KAVRAMLAR

POLİTİKA / PROGRAM SONUÇLARI

Bir politika ya da programın sonuçları, elde edilen diğer getirileriyle birlikte ulaştığı amaçlarıdır.

Açıklama

Bir politika ya da programın sonuçlarının belirlenebilmesi için, mutlaka ürünlerinin belirlenmesi gerekir. Anılan iki kavram, aynı şeyi ifade etmemektedir. Sonuçlar daima ürünleri içerir. Ancak, bir politika ya da programın sonuçları her zaman varılmaya çalışılanlardan başka sonuçları da içerir.

Örneğin, bir programın amacının, belirli bir bölgede eksikliği tespit edilen 100 işçi ihtiyacının karşılanması için vasıflı işçi yetiştirilmesi olduğunu kabul edelim. Bu programın ürünü de gerçekten yeni yetişmiş 100 işçi olsun. Buna karşın, programın o bölgedeki yetişmiş işçi açığını karşılamaya yönelik sonucu 80 yeni yetişmiş işçi olabilir. Çünkü, yeni eğitilen 100 işçiden 20 işçi başka bir yere taşınabilir. Bu arada, yeni yetiştirilmiş 5 eğitici de başka bir yere taşınabilir. Söz konusu programın bir sonraki amacının da, 100 kişi olarak hesaplanan işsizliği azaltmak olduğunu kabul edelim. Bu durumda da sonuç, 60 kayıtlı işsizin istihdama kazandırılması biçiminde ortaya çıkabilir. Çünkü, eğitilen 100 kişiden 40'ı kendisini istihdam kurumuna işsiz olarak kaydettirmemiş olabilir.

Sonuçlarının belirlenmesi daima bir politika ya da programın değerlendirilmesinin en önemli bölümünü oluşturur.

Eşdeğer terimler

İNG : outcome of policy/programme

ALM : Ergebnisse, Resultate

FR : effets

İlgili terimler

Etki (beklenen, gerçek)

EKONOMİ

PRATİK EĞİTİM

Öğrencilerin gerçek veya benzetimli işleri yaparak beceri edinmeleridir.

Açıklama

"Pratik yapmak", bir kuramı ya da düşünceyi eyleme dönüştürmek; tekrarlayarak alışkanlık oluşturmak; iş yerinde uygulama yapmak gibi anlamlara gelir. Pratik eğitim beceri kazandırmada sık kullanılır.

Türk mesleki eğitim sisteminde, pratik eğitime büyük önem verilir. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre, aday çırak ve çıraklar, pratik eğitimlerini iş yerlerinde, hazırlanmış eğitim programlarına göre, iş yerinin ve mesleğin özelliklerine uygun olarak usta öğreticinin gözetiminde alır.

Aynı yasaya göre, mesleki ve teknik ortaöğretim kademesindeki öğrenciler de okullarındaki temel meslek eğitimlerini aldıktan sonra, pratik eğitimlerinin bir bölümünü işletmelerde görür.

Eşdeğer terimler

İNG : practical training

ALM : praktische Ausbildung

FR : formation practique

İlgili terimler

Ana beceriler
Beceri aktarımı
Çırak, çıraklık
İkili sistem (Dual sistem)
Yaparak öğrenme

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

PROGRAM

Bir dizi amaca ulaşabilmek için gerekli olan eylemler ve yöntemlerin belirli bir zaman diliminde mantıksal olarak sıralanmasıdır.

Açıklama

Program sözcüğü, Latincedeki *pro* (önceden) ve *graphein* (yazmak) sözcüklerinin birleşmesiyle oluşmuş; "önceden yazmak", "önceden planlamak" anlamlarıyla Batı dillerine girmiş; Türkçede de aynı biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Türk Dil Kurumu, program yerine "*izlence"* sözcüğünü önermişse de bu öneri çok fazla kabul görmemiştir (*Türk Dil Kurumu, Batı Kaynaklı Sözcüklere Karşılık Bulma Denemesi II, Ankara. Yayın No: 361/2).*

Program, belirli sonuçlara ulaşmayı başarmak üzere tasarlanmış bir dizi eylemden oluşan plandır. Buna örnek olarak, hükümet programı, iş piyasasını düzenleme programı gösterilebilir.

Eğitim ve öğretimde program, belirli eğitim sonuçlarına ulaşmak üzere tasarlanan bir dizi eğitim ve öğretim etkinliği olarak tanımlanabilir. Sözcük bu bağlamda, eğitim programı, öğretim programı, ders programı biçiminde kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : programme

ALM : Programm

FR : programme

İlgili terimler

AB okullarıyla bağlantı kurmayı teşvik etmek
Ders (kurs) programı tasarımı
Eğitim
Eğitim programı (müfredat)
Ehliyet hedefleri
Fırsat eşitliği
İnsan gücü planlaması
İnsan kaynaklarının yönetimi
Öğrenme
Öğretim programları
Öğretim
Öğretim süresi
Sosyal taraflarla ilişkili yönetim eğitimi
Yetişkin eğitimi girişimleri

GELİŞRTİRME(K)/UYGULAMA(K)/KORUMA(K)

PROJE YÖNTEMİ

Özel tasarlanmış proje çalışması kullanılarak, öğrencilerin belirli öğrenme amaçlarına ulaşmasını sağlama yöntemidir.

Açıklama

Proje yöntemi, erken yaşlardan (6 yaş ve üzeri) başlayarak eğitim ve öğretim sisteminin her aşamasında kullanılabilir.

Proje konusu öğrenci tarafından önerilebileceği gibi, öğretmen tarafından ya da ikisinin işbirliğiyle kararlaştırılabilir.

Proje, öğrencinin beliri problem çözme ve görev yapma aşamalarından geçerek gelişiminin sağlanmasına yönelik olarak planlanıp tasarlanır. Bu aşamalar, problemin belirlenmesi, analizi, gerekli bilginin toplanması, alternatif yaklaşımların düşünülmesi, çözüm yönteminin seçilmesi, proje sonuçlarının ortaya konulması ve etkinliğin değerlendirilmesi şeklinde sıralanabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : project methods

ALM : Projektmethoden

FR : pédagogie du projet

İlgili terimler

Eğitim
Öğrenci merkezli öğrenme
Öğrenme
Öğretme stratejileri

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

RAPOR

Rapor, bir politikanın oluşturulması ve uygulamasında paydaş-çıkar grubu olanların tamamının ya da bir kısmının, politikanın geliştirildiği ve uygulandığı çevrenin bazı özellikleri, çevreyle ilgili değişiklikler, uygulanmakta olan politikanın niteliği, uygulama şekli ve elde edilen sonuçlar hakkında bilgilendirilmelerine hizmet eder. Öte yandan rapor, daha sonraki aşamalar için politika oluşturulmasında da kullanılır.

Açıklama

Rapor belirli bir olay ya da politika, belirli bir kısım araştırma ya da belirli bir öngörü vb. durumlarla ilgili olabilir. Öte yandan, politikanın planlanması, politika seçenekleri ya da politika sonuçları gibi konularda daha geniş bir alana da yayılabilir. Rapor hangi ölçekte hazırlanırsa hazırlansın kaçınılmaz olarak değerlendirme öğeleri içerir. Şüphesiz ki rapor, politikanın planlanması ve etkilerine ilişkin bir hikâye verebilmek için, elverişli olan ya da kural olarak elverişli kılınabilen bilgileri seçer.

İyi bir rapor güçlü bir analitik yapıya sahip olmalı, analizlerin altını çizerek varsayımları ortaya koymalıdır. Öte yandan iyi bir rapor nitel ya da nicel olarak bilgi aktarmaz. Çünkü, bilgi zaten orada vardır. Onun yerine, yapılan analizde ortaya konan soruları yanıtlamaya uygun bilgiler seçilerek rapora konur. Bilgiye ihtiyaç duyulmasına karşın elverişli bilgi bulunmadığında bu durum açıkça görülür. İyi bir raporda, kullanılan bilgilerin kaynağını ve güvenilirliği de gösterilir.

Uygun bilgi, paydaş-çıkar gruplarıyla ilgili tanımlayıcı malzemeyi, onların kararlarını, eylemlerini, söz konusu kararların ve eylemlerin sonuçlarını ve yine, çevrenin durumuna ilişkin istatistiki ya da diğer göstergeleri, gözlem sonuçlarıyla araştırma ya da değerlendirme çalışmalarının sonuçlarını içerebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : report

ALM : Bericht, Analyse

FR : rapport, compte rendu

İlgili terimler

Eğitim ve öğretim raporları
İşgücü piyasası raporları
Beceri gereklerine yönelik çalışmalar

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

REFORM SÜRECİ

Reform süreci, eski komünist ülkelerin demokratik toplum düzenine ve piyasa ekonomisine geçiş sürecini ifade eder.

Genel açıklama

Komünizm sonrası coşkunun sarhoşluğuyla bazı hükümetler ile danışmanlarında, başarılı bir geçiş süreci için, demokratik seçimler, özelleştirme ve mali sektörün geliştirilmesinden biraz daha fazlasının gerektiği inancı ortaya çıkmıştı. Ancak daha sonra zamanla, eğer reform süreci ayakta kalabilen toplumlar ve ekonomilere yön verecekse, bunun için birçok kurumun çok daha yavaş, daha derinden ve

köklü bir şekilde değişmesinin zorunlu olduğu anlaşılmıştır. Bu bağlamda, Mesleki Eğitim ve Öğretim sistemleri ve işgücü piyasası kurumları, birçok alan arasında reform sürecinin temel değişikliklere yol açtığı bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : reform process

ALM : Reformprozess

FR : processus de réforme

İlgili terimler

İşgücü piyasası
Kurum
Mesleki eğitim ve öğretim sistemi
Özelleştirme
Sosyal ekonomik değişim
Yeniden yapılanma

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

REHBERLİK VE DANIŞMANLIK

1. İş piyasasına girmeden önce ve girdikten sonra, kişisel, sosyal, eğitsel ve mesleki gelişimleri için bireylere yardımcı olmak, önerilerde bulunmak ve yol göstermek üzere sağlanan özel hizmettir.
2. Eğitimde rehberlik ve psikolojik danışmanlık; öğrencilerin kendilerini ortaya koyabilmesini, eğitim sürecinden yetenek ve özelliklerine göre en üst düzeyde yararlanmasını ve gizilgüçlerini en uygun şekilde kullanmasını ve geliştirmesini sağlamaya yönelik hizmetlerdir.

Açıklama

Yukarıdaki tanımlardan birincisi, rehberlik ve danışmanlığın tanımını daha çok iş piyasası ve mesleki açıdan; ikincisiyse okul eğitimi açısından yapmaktadır. Aslında rehberlik ve danışmanlık kavramı bu ikisini içine alan daha geniş bir faaliyeti içerir.

Rehberlik ve danışmanlık hizmetleri, okullarda, eğitim merkezlerinde, işyeri merkezlerinde ya da uzmanlaşmış durumdaki herhangi bir kurumda verilebilir.

Danışmanlık (kişisel ya da mesleki gelişme, eğitsel oryantasyon yani uyum), *değerlendirme* (psikolojik ve performans), *mesleki yönetim bilgisi* (eğitimcilere veya akrabalara danışma), *mesleki hazırlık* (beceri ve yeterliliklerin değerlendirilmesi, iş arama deneyimleri) gibi terimler de rehberlik ve danışmanlık kavramının kapsamında yer almaktadır

Eşdeğer terimler

İNG : guidance and counselling

ALM : Beratung und Orientierung

FR : orientation et condeil

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim ihtiyaçları
Öğrenme yardımcısı

GELİŞTİRMEK/UYGULAMAK/KORUMAK

ROTA

Çalışma yaşamı genellikle, kişinin tam süreli eğitim ve öğretimden işgücü piyasasına atılmasıyla başlar. Bundan sonra kişi bir işten diğerine çeşitli işlerde çalışabilir. Bazen bir kurumda, bazen de aynı anda birden çok kurumda çalışabilir. İş değişiklikleri sırasında zaman zaman işsiz de kalabilir. Kişilerin işgücü piyasasında izledikleri bu yola (yörüngeye) rota denir.

Açıklama

Kişiler genellikle eğitimden belirli bir mesleğe ve o meslekte bir işe geçiş gibi alışıldık, bildik rotaları izler. Bir işten, daha çok sorumluluk gerektiren diğer bir işe terfi de bu kapsamda alışıldık bir rotadır. Ancak, işgücü piyasası akışkanlığına ilişkin çalışmalar bireylerin çalışma yaşamlarında çok çeşitli rotalar izleyebildiklerini göstermektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : routes

ALM : Berufsverläufe

FR : routes

İlgili terimler

Hareket yeteneği

İş
İşgücü piyasası
İşsizlik
Kurum, kuruluş

İŞ PİYASASI

SABİT FİYATLAR

Farklı dönemlerde, bir kişi, işletme ya da ekonominin üretimi, gelirleri ve giderlerinin değerlendirilmesinde aynı fiyat cetvelinin esas alınması durumunda, söz konusu ürün, gelir ya da giderler sabit fiyatlı olarak adlandırılır.

Açıklama

Belirtmek gerekir ki, temel alınan yıldan içinde bulunulan yıla kadar, mal ve hizmetlerin çeşitliliği ve kalitesinde meydana gelen değişiklikler, uzun yılları kapsayan bir dönemde karşılaştırmaların yapılmasını güçleştirir.

Eşdeğer terimler

İNG : constant prices

ALM : Konstante Preise

FR : prix constants

İlgili terimler

Enflasyon
Fiyatlar
Gerçek ücretler

EKONOMİ

SAYISAL (DİJİTAL) BÖLÜNME

Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişip etkin biçimde kullanabilenlerle bunu yapamayanlar arasındaki boşluktur.

Açıklama

Bilgisayarların evlere kadar girmiş olduğu, bilgi ve iletişim teknolojileri bilincinin giderek yaygınlaştığı bir çağda yaşıyoruz. Dünyadaki bu gelişmeye karşın, bilgisayar ve internet kullanmayanların sayısının, kullananlardan kat kat fazla olduğunu da biliyoruz. İnsanlar arasındaki bu ayrılmaya "sayısal bölünme" adı verilmektedir.

Teknoloji kullanımının Dünya nüfusunun ancak küçük bir bölümü için olanaklı olmasının nedenleri arasında, erişimdeki güçlükler, eğitim eksiklikleri ve bölgeler arası farklılıklar sayılabilir. Bilgisayar okuryazarlığı ancak teknolojiye eriştikten sonra başlayabilir. Erişim, sadece modern ve gelişmiş teknolojiye sahip olmak değil, aynı zamanda nitelikli öğretmenlere de erişim anlamı taşımaktadır. Kuşkusuz ki sayısal bölünme teknolojik araçların finansmanını sağlayıp sağlayamamaya da bağlıdır. Bazı aileler ve okullar bu iş için para ayırabilirken, daha büyük bir kısmı bu olanaktan yoksundur.

Bu durumda, okulunda ya da evde bilgi ve iletişim araçlarıyla tanışma olanağı bulamayan ya da yetersiz kullanım olanaklarına sahip olabilen öğrencilerin, iş yaşamına atıldıklarında piyasa koşullarını karşılayabilmeleri ve başarılı olmaları güçtür.

Eşdeğer terimler

İNG : digital divide

ALM : Digitale Kluft

FR : digitale diviser

İlgili terimler

Bilgi toplumu (bilgiye dayalı toplum)
Bilgi ve iletişim becerileri
Eğitim ihtiyacı
Eğitim teknolojisi
Sayısal (dijital) okuryazarlık

EĞİTİM PİYASASI

SAYISAL (DİJİTAL) OKURYAZARLIK

Bilgi ve iletişim teknolojilerini becerili bir biçimde kullanma yeteneğidir.

Açıklama

İçinde yaşadığımız dijital çağda, bilgiye kolayca erişebilmek için yalnızca okuryazar olmak yeterli değildir. Bilgi ve iletişim teknolojilerini de aynı derecede anlamak, kullanmak ve

istendiğinde bilgiye erişmek gereklidir. Sayısal okuryazarlık bilginin yalnızca okulda verilebileceği anlayışını ortadan kaldırmıştır. Çünkü, artık bilgiye sadece belirli merkezlerden değil, elektronik ortamda her yerden ulaşılabilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : digital literacy

ALM : Digitale Kompetenz, Medien kompetenz

FR : culture numérique, compétence numérique

İlgili terimler

Bilgi toplumu (bilgiye dayalı toplum)
Bilgi ve iletişim becerileri
Eğitim ihtiyacı
Eğitim teknolojisi
Sayısal (dijital) bölünme

EĞİTİM PİYASASI

SEKTÖR

Sektör, bir ekonominin ortak özelliklerine göre ayrılıp sınıflandırılan bölümleridir.

Açıklama

Ekonomi, üretimin ya da girişimcinin niteliği, yürütülen faaliyetin iç ya da dış piyasaya yönelik olması gibi ölçütlerle sektörlere ayrılabilmektedir. Örneğin, tarım, sanayi ve hizmet sektörü ayrımı üretimin, özel sektör, kamu sektörü ayrımı girişimcinin niteliğine, yurt içi sektör, dış ticaret sektörü ayrımı ise, yürütülen ekonomik faaliyetin iç ya da dış piyasaya yönelik olmasına göre yapılan ayrımlardır. Öte yandan sektör terimi, daha alt düzeyde endüstri, iş kolu ve hatta meslek ölçütüne göre ayrılan ekonomik faaliyetler için de kullanılabilmektedir. Örneğin sanayi söktörünün altında, metal, gemi, çimento, toprak ve cam sektörü gibi ayrımlara gidilebilmekte, meslek düzeyinde ise, gazetecilik, kuyumculuk gibi bazı mesleki faaliyetler sektör olarak ifade edilebilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : sector

ALM : Sektor

FR : branche, secteur, secteur d'activités

İlgili terimler

(kamu) sektörü
(özel) sektör
Dal, kol
Endüstri sektörü
Hizmet sektörü
Meslek sektörü
Uzmanlık sektörü
Yarı kentleşmiş alan

EKONOMİ

SEKTÖR (KAMU SEKTÖRÜ)

Ekonominin, bireyler, özel mülkiyete konu işletmeler ve kâr amacı gütmeyen kurumlar tarafından yönetilmeyen bütün kısımlarıdır. Diğer bir anlatımla, ekonominin genel ve katma bütçeli yönetimlerle yerel yönetimleri, kamu iktisadi teşebbüslerini kapsayan kısmıdır. Kamu sektörü sonuç olarak her düzeyde devleti kapsar.

Açıklama

Piyasa ekonomilerinde ekonomik faaliyetleri kural olarak özel sektörde yer alan kişi ve kuruluşlar yürütür. Bununla birlikte, piyasa ekonomisinin geçerli olduğu ülkelerde de, ekonomik, siyasal, sosyal çeşitli nedenlerle az veya çok kamu sektörü bulunur. Öte yandan, kamu sektörü kavramına ilişkin bazı sınırsal durumlar söz konusudur. Buna örnek olarak, finansmanı büyük bölümüyle devlet tarafından sağlanan, faaliyetleri devletçe yakından takip edilip düzenlenen, ancak mülkiyeti ve yönetimi görünüşte özel sektöre ait olan kurumlar gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : sector (public)

ALM : öffentlicher Sektor

FR : secteur publique

İlgili terimler

İşletme
Mülkiyet
Özel sektör

Sektör

EKONOMİ

SEKTÖR (ÖZEL SEKTÖR)

Ekonominin (ulusal, bölgesel ya da yerel düzeyde) devlet mülkiyetinde olmayan bütün kısımlarıdır. Özel sektör faaliyetleri kural olarak kâr amacına yönelik olmakla birlikte, kâr amacı taşımayan faaliyetler yürüten yardım kuruluşları ve benzeri örgütler de özel sektör içinde değerlendirilir.

Açıklama

Özel sektörde de, kamu sektöründekine benzer şekilde iki sektör arasında sınırda kalan kuruluşlar olabilir. Finansmanı büyük ölçüde devlet tarafından sağlanan ve faaliyetleri devletçe yakından takip edilip düzenlenen özel sektör kuruluşları bu niteliktedir.

Eşdeğer terimler

İNG : sector (private)

ALM : Privatsektor

FR : secteur privé

İlgili terimler

Hane halkı
İşletme
Kamu sektörü
Mülkiyet
Sektör

EKONOMİ

SERTİFİKA, SERTİFİKALANDIRMA

bkz. Belge, belgelendirme.

SINAİ ÜRÜNLER

Sınai ürünler, bir işletme tarafından satın alınan hammaddelerin ya da yarı işlenmiş ara ürünlerin, diğer firmalara ya da son tüketicilere satılmak üzere işlenerek yeni bir şekle dönüştürülmesi sonucunda ortaya çıkan ürünlerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : manufactured products

ALM : Fertigprodukte

FR : produits manufacturés

İlgili terimler

İşletme
Mallar
Tüketici
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

SINAV

Bir kimsenin belirli bir konudaki bilgi ya da yeteneğinin resmi olarak sınanmasıdır.

Açıklama

Sınavlar genellikle bir ehliyetin elde edilmesiyle bağlantılıdır.

Sınav sistemi, bireylerin belirli bir eğitim amacına uygunluğunun, çoğunlukla bilgileri ölçülerek değerlendirildiği sistemdir.

Eşdeğer terimler

İNG : examination

ALM : Prüfung

FR : examen

İlgili terimler

Başarı
Belge, Belgelendirme
Değerlendirme
Edinim
Eğitim
Eğitim alt yapısı
Ehliyet

EĞİTİM PİYASASI

SİSTEM

Bir varlığı oluşturan çeşitli birimler veya öğeler arasındaki ilişki yapısı ya da modelidir.

Açıklama

Kendi bölümleriyle arasındaki karşılıklı ilişkiye göre tanımlanan her sistem bir çevre içinde kurulur. Bu kurulum sistemle çevresi arasında çeşitli akımların karşılıklı değişimi ve ihtiyaca göre sistemle çevresi arasındaki sınırın tanımlanmasıyla sağlanır.

Bir sosyal sistem genellikle, bölümleri arasındaki bilgi akışı ya da iletişim yapısına göre düşünsel boyut kazanır. Sistemlerin dengede olması düşüncesi önemli bir analitik araçtır.

Bir sistemdeki ilişkilerin tanımlanması, gerçek yaşamdaki karmaşık büyük olayların, değişikliklerin gözlenip değerlendirlebildiği bir dizi ilişkiye indirgenerek basitleştirilmesinde kullanılan bir model oluşturur. Söz konusu model potansiyel olarak politik etkilere açıktır.

Sistem, politika bağlamında, bütün paydaş-çıkar gruplarının listelenmesi, bunlar arasındaki ilişkilerin ve söz konusu ilişkilerin işleyiş şeklini etkileyen kurumların değerlendirilmesiyle tanımlanır.

Eşdeğer terimler

İNG : system

ALM : System

FR : systém

İlgili terimler

Çevre
Denge
Gözlem
Paydaş-çıkar grubu
Politik

GENEL KAVRAMLAR

SİSTEM REFORMU

Reform süreci, komünizm sonrası yapıların kurumsal sistemlerinde pek çok reformu gerektirir. Bunlara örnek olarak, MEÖ, genel eğitim ve sosyal güvenlik sistemleri gösterilebilir.

Açıklama

Sistem reformu, sorgulanan yürürlükteki sistemin işlevlerinin anlaşılmasını, sistem için yeni hedefler belirlenmesini ve bu hedeflere ulaşılabilmesi için, sistemin farklı kısımlarının işleyiş biçimlerinin değiştirilmesini gerektiren uzun ve ayrıntılı bir süreçtir.

Eşdeğer terimler

İNG : systemic reform

ALM : Systemische reform

FR : réforme systémique

İlgili terimler

Kurum/kurumsal
Reform süreci
Sistem
Sosyal, ekonomik değişim
Sürdürülebilirlik

GENEL KAVRAMLAR

SİVİL TOPLUM

Devlet ve piyasanın yanında, toplumun "üçüncü sektörü" olarak tanımlanabilir. Örgütlü ya da örgütsüz kurumları, grupları ve kuruluşları kapsar. Kamu yetkilileriyle vatandaşlar arasında arabuluculuk işlevi görür.

Açıklama

Sivil alanda faaliyet gösteren yapılar; *sosyal taraflar* (işçi ve işveren sendikaları), sosyal taraflar dışındaki *sosyal ve ekonomik aktörleri temsil eden örgütler,* yerel düzeyde örgütlenen gençlik ve aile dernekleri, vatandaşların toplum yaşamına katılımını sağlayan örgüt ve dinsel topluluklarla hükümet dışı kuruluşlardan oluşur. Sivil toplum örgütlerinin (STÖ) en belirgin özellikleri, sadece kendi amaç ve değerlerine hizmet etmemeleri; hükümetlerden, kamu makamlarından, siyasi partilerden bağımsız olma-

ları, ticari çıkar gözetmemeleri, kâr amacı gütmemeleri ve merkezi otoriteyle vatandaş arasında arabuluculuk yapmaları şeklinde sıralanabilir *(Avrupa Birliği Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği, "Sivil Toplum İşbaşında", Ankara 2001).*

Eşdeğer terimler

İNG : civil society

ALM : Bürgergesellschaft, Zivilgesellschaft

FR : société civile

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim altyapısı
Eğitim ve öğretim politikası
Ehliyetlerin tanınması

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

SORUMLULUK/ SORUMLU /HESAP

Çeşitli faaliyetleri yürütme *sorumluluğu* kendilerine yüklenen kişiler ya da kurumlar yürütmekle görevlendirildikleri faaliyetlerin *sorumlusudur.* Dolayısıyla, bu sorumluluklarını nasıl yerine getirdiklerinin *hesabını* vermeleri gerekir.

Açıklama

Sorumluluk, bir kuruluşta üst düzey yöneticiler ya da ulusal, bölgesel, yerel yönetimler tarafından görevleri veya geniş anlamda her türlü paydaş-çıkar grubu tarafından faaliyetleri dolayısıyla üstlenilebilir.

Bilanço ile kâr ve zarar hesapları (mali kaynaklar bakımından) sorumluluğu gösteren en yaygın yöntemdir. Fakat sorumluluk kavramı bundan daha geniş bir anlam içerir ve her çeşit sorumluluğun yerine getirilmesi bağlamında kullanıldığında doğru kullanılmış olur.

Sorumluluk, raporlar aracılığıyla paydaş-çıkar gruplarına açıklanır. Bunun için, denetim sonuçları, yürütülen faaliyetlere ve bunların sonuçlarına, özellikle de, öngörülmeyen sonuçlarına ilişkin açıklamalar içeren muhasebe kayıtları ve diğer idari kayıtlar kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : accountability, account, accountable

ALM : Verantwortlichkeit, verantwortlich sein für, verantwortlich

FR : comptabilité, compte, comtable

İlgili terimler

Değerlendirme
Denetim
Rapor
Yatırımcı
Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

SOSYAL DEZAVANTAJ

Sosyal bakımından dezevantajlı olanlar, düşük eğitim düzeyleri, yoksullukları ya da belirli azınlık gruplarına üye olmaları nedeniyle toplumdan dışlananlardır.

Açıklama

"Sosyal dezevantaj" terimi "sosyal güvencesizlik" terimiyle çok yakın anlamlıdır. Bununla birlikte, sosyal bakımdan dezevantajlı olanlar gelir desteği, eğitim, sağlık ve konut yardımı sağlayan zayıf sosyal politikalar aracılığıyla göreceli olarak güvenceye kavuşturulmuş olabilir. Ancak bu grupta yer alanlar belirli bir konuma ve güce sahip olmaktan dışlandıkları için, sosyal bakımdan dezevantajlı kalmaya devam eder.

Eşdeğer terimler

İNG : social disadvantage

ALM : soziale Benachteiligung

FR : défavorisé

İlgili terimler

Sosyal dışlama
Sosyal korumasızlık
Toplum

DEMOGRAFİ

SOSYAL DIŞLANMA

Bir bireyin, grubun ya da nüfusun belirli kısmının sosyal menfaatlerden yararlanmasına izin verilmemesi durumu ve sürecidir.

Açıklama

Sosyal dışlanma, bir grubun diğer bir grubun belirli yararları ya da olumlu yaşamsal değişiklikleri elde etmesini, haklı çıkarmaya çalıştığı ölçütler temelinde reddetmesi, önünü kapatması gücüne dayanır.

Söz konusu ölçütlere örnek olarak, eğitim düzeyi, parti üyeliği, deri rengi, dini kimlik, mal varlığı, sosyal köken, yaşam biçimi ya da bölge gösterilebilir. Sosyal kapatma süreci bir yandan sınırsallaştırmayı ya da dışlamayı, diğer yandan da, birleştirmeyi ya da kapsama almayı içerir (*Marshall, s.60*).

Eşdeğer terimler

İNG : social exclusion

ALM : soziale Ausgrenzung

FR : exclusion sociale

İlgili terimler

Sosyal dezevantaj
Sosyal korumasızlık
Toplum

DEMOGRAFİ

SOSYAL DİYALOG

1. Sosyal tarafların karşılıklı bilgi değişiminde bulunmaları sürecidir.
2. Sosyal tarafların aralarında tartıştıkları konuların içeriğidir.

Açıklama

1. *Daha çok sosyal diyaloğu teşvik etmeliyiz.*
2. *Bugün sosyal diyalog, belirli konular yerine geniş ekonomik politikalar üzerinde yoğunlaşmaktadır.*

Türkiye'de ekonomik ve sosyal sorunların çalışma barışı korunarak çözümlenebilmesi için bir Ekonomik Sosyal Konsey oluşturulmuştur. Bu oluşumun temelinde, devletle işçi ve işveren kesimleri arasında görüşme ve uzlaşma ortamının sağlanması, bir başka deyişle sosyal diyalog düşüncesi yatmaktadır. 1995 yılından başlayarak çeşitli Başbakanlık genelgeleriyle oluşturulmaya çalışılan Ekonomik Sosyal Konsey 2001 yılında "Ekonomik ve Sosyal Konseyin Kuruluş, Çalışma Esas ve Yöntemleri Hakkında Kanun" ile yasal bir temele oturtulmuştur.

Eşdeğer terimler

İNG : social dialogue

ALM : sozialer Dialog

FR : dialogue social

İlgili terimler

Paydaş-çıkar grubu
Sosyal taraflar

UZLAŞMA STRATEJİSİ

SOSYAL, EKONOMİK DEĞİŞİM

Sosyal, ekonomik değişim, ekonomik yapıda ya da toplumunun davranışlarında ve buna bağlı olarak sosyal düzenlemelerde meydana gelen her türlü değişiklik olarak tanımlanabilir.

Açıklama

Ürün miktarı veya yapısında ya da üretim biçiminde ekonomik değişim söz konusu olduğunda bununla bağlantılı olarak bir sosyal değişim de meydana gelir. İstihdamın yapısı ve coğrafi dağılımında, piyasada becerilere ilişkin taleplerde, çalışma düzeninde ve üreticiler arası ilişkilerde ortaya çıkan değişiklikler bu tür bağlantılı değişikliklere örnek gösterilebilir. Benzer şekilde, bir toprağın ya da endüstrinin mülkiyet yapısında, eğitimde ve çalışma davranışlarında sosyal değişiklikler olduğunda, bununla bağlantılı olarak ekonomik değişiklikler de olur. Politik ya da çözümleyici amaçlarla sosyal ve ekonomik değişikliklerin birlikte değerlendirilmesi bunların ayrı ayrı değerlendirilmesinden genellikle daha uygundur.

Eşdeğer terimler

İNG : socio-economic change

ALM : sozio-ökonomischer Wandel

FR : changements socio-économique, évalution socio-économique

İlgili terimler

Baskı
Ekonomik gelişme
Küreselleşme
Mesleki Eğitim ve Öğretimin modernizasyonu / reformu
Reform süreci
Sistemli reform
Yapısal değişiklik
Yenilik

GENEL KAVRAMLAR

SOSYAL FARKLILAŞMA

Sosyal farklılaşma, bir toplumdaki farklı alt sistemlerin ve kurumların giderek özelleşip ayrışmasıdır.

Açıklama

Sosyal farklılaşma, tarihi gelişme teorileri ve yapısal işlevselcilikle ilişkili bir kavramdır. Toplumların, yapısal farklılaşmaya dayalı sosyal değişim sürecinde basitten karmaşığa doğru ilerledikleri görülmektedir. Bu süreç en basit şekliyle, amiplerin bölünmesi, yeniden bölünmesi ve tekrar bölünmesi biçiminde imgelenebilir. Basit olarak adlandırılan toplumlar, her şeyin hısımlık, kandaşlık temelinde geliştiği kabile (aşiret) toplumlardır. Modern karmaşık toplumlarda ise, eğitim, iş, devlet ve din gibi alanlarda farklı kurumlar söz konusudur. Buna karşın aile, erken sosyalizm döneminde olduğu gibi, daha belirli ve sınırlı bir role sahiptir.

Eşdeğer terimler

İNG : social differentiation

ALM : soziale Differenzierung

FR : différentiation sociale

İlgili terimler

Eğitim
İş
Kurum
Sosyal, ekonomik değişim
Toplum

DEMOGRAFİ

SOSYAL GÜVENCE

Sosyal gereksinimlerin özellikle sosyal refah devleti araçlarıyla karşılanması amacını taşıyan düzenlemeler ve politikalar sistemidir.

Açıklama

Batı demokrasilerinde devlet geçen yarım yüzyıldır sosyal refahı sağlamak ve sosyal güvenlik sistemlerini geliştirmek üzere büyük bir sorumluluk üstlenmiştir. Bu sosyal güvenlik sistemleri çerçevesinde sunulan yardımlarla gelir, eğitim, sağlık, barınma gibi temel toplumsal gereksinimlerin sağlanması amaçlanmıştır. Bugün söz konusu sistemlerden çoğu ağır ekonomik sıkıntılar nedeniyle, verdikleri yardımlarda kısıntıya gitme baskısı altındadır.

Eşdeğer terimler

İNG : social protection

ALM : sozialmaßnahmen

FR : protection sociale

İlgili terimler

Sosyal dezavantaj
Sosyal dışlanma
Toplum

GENEL KAVRAMLAR

SOSYAL KORUMASIZLIK

Dışlanmış ya da sınırsallaştırılmış bireyler ya da gruplar sosyal bakımdan korumasızdırlar.

Açıklama

Sosyal bakımdan korumasız olan nüfus, eğitim, istihdam, hukuki durum ve yeterli gelire saip olma gibi sosyal çıkarlara erişmede zorluk çeker. İşsizler, yaşlılar, eğitim düzeyi çok düşük olanlar, dini ya da etnik azınlıkların üyeleri genellikle sosyal bakımdan korumasızdır.

Eşdeğer terimler

İNG : social insecurity

ALM : soziale Unsicherheit

FR : insécurité

İlgili terimler

Sosyal (dezavantaj) engellilik
Sosyal dışlanma
Toplum

DEMOGRAFİ

SOSYAL TARAFLAR (ORTAKLAR)

"Sosyal (ortaklar) taraflar" terimi Avrupa Birliği bağlamında, çeşitli işveren örgütleri ya da dernekler tarafından temsil edilen işverenlerle sendikalar ya da diğer uzman kuruluşlar tarafından temsil edilen işçileri ifade etmek üzere yaygın biçimde kullanılır.

Açıklama

"Sosyal taraflar (ortaklar)", uluslararası (Avrupa Birliği), ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde devletin ortaklarıdır.

"S*osyal ortaklık*" terimi Avrupa Birliği'nde devlet, işverenler ve işçi temsilcileri arasındaki ilişkileri ifade eden genel bir kullanıma sahiptir.

Eşdeğer terimler

İNG : social partners

ALM : Sozialpartner

FR : partenair sociauxes

İlgili terimler

İşçi sendikaları
İşçiler
İşveren örgütleri/dernekleri
İşverenler
Sosyal diyalog
Üçlü yapılanmış kurumlar

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

SOSYAL İNCELEME

Toplumla ya da insanların ortak yaşamlarıyla ilgili incelemedir.

Açıklama

Sosyal inceleme, diğer inceleme türlerinden ayrılması için bu şekilde adlandırılmıştır. Diğer inceleme türlerine örnek olarak, ekonomik ya da askeri konulardaki incelemeler gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : social survey

ALM : Untersuchungen über die soziale Lage

FR : enquête sociale

İlgili terimler

Anket (yapılandırılmış, yapılandırılmamış anket)
Araştırma yöntemleri
İnceleme
Model oluşturma, biçim verme
Rapor
Toplum

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

SÖZLEŞME

İki taraf arasında yapılan, bunlardan birinin diğerine sağlayacağı mal ya da hizmet edimine karşılık, diğerinin para veya başka bir mal ya da hizmet edimini yüklendiği, türüne göre yazılı şekle tabi olan anlaşmadır.

Açıklama

Mesleki eğitim görecek öğrencilerden, eğitim programına katılabilmeleri için, belirli koşulları kabul ettiklerine dair, şekle tabi sözleşmeler imzalamaları istenebilir.

Mesleki eğitim sözleşmeleri, öğrencilerin asgari olarak belirli sayıda derse katılmaları, kendilerine verilen ödevleri tamamlamaları, belirli azami sürelere uymaları gibi koşullar içerebilir. Sözleşmelerde, öğrencilerin eğitim masraflarına katılmaları öngörülebileceği gibi, eğitimlerinin sonunda belirli bir süre işveren için çalışmaları ya da belirlenen sürede eğitim masraflarını devlete veya işverene geri ödemeleri de öngörülebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : contract

ALM : Vertrag

FR : contrat

İlgili terimler

Aktif / Pasif önlemler (istihdam Politikası)
Çıraklık sözleşmeleri
Mesleki eğitim sözleşmeleri
Düzenleme/Yasama
İş piyasasının düzenlenmesi
Staj sözleşmesi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

STAJYER

bkz. Öğrenci

STANDART(LAR)

1.Kabul edilebilir olduğu düşünülen başarı derecesidir. Terim, "*Yapılan çalışma, gerekli standardın altındadır.*" cümlesinde bu anlamda kullanılmıştır.

2.Terim aynı zamanda, insanların tavır ve davranışlarına etki etmesi beklenen ilke anlamında da kullanılabilmektedir. Örneğin, "*(A)'nın davranışları halka mal olmuş bir kişi olarak beklenenin çok gerisinde kaldı.*" cümlesi, (A)'nın davranışlarının, bulunduğu konum nedeniyle belirli bir standartta olması gerektiği düşüncesini içermektedir.

Açıklama

1.tanım

Standart bir şeyin kalitesini, düzeyini ölçmek ya da tahmin etmek için kullanılır. Standart nicel olabilir. Ürün ve üretkenlik standartları genellikle nicel tanımlanır. Standart nitel de olabilir. *"(A)'nın oyunu diğer oyuncuların oyunlarının standardını gösterir."* cümlesinde standart nitel bir anlam taşımaktadır. Öte yandan, nitel ve nicel ölçütler birleştirilebilir. *Tasarım, performans* ve *meslek* standartları genellikle bu niteliktedir.

Mesleki Eğitim Öğretim sisteminde standartlar, yasayla öngörülmüş emredici koşul niteliğinde ya da meslek kuruluşları, eğitim kurumları, işverenler veya işçi sendikaları gibi sosyal taraflarca isteğe bağlı olarak kabul edilen standartlar niteliğinde olabilir. Standartların, üzerinde anlaşmaya varılmış bir uzmanlık modeline, bir ders programı ya da yine üzerinde anlaşılmış beklenti ve koşullara dayandırılması da mümkündür.

Eşdeğer terimler

İNG : Standards

ALM : Standards

FR : normes, référentiels

İlgili terimler

Düzenli standartlar sistemi
Ehliyet standartları
Kalite standartları
Mesleki standartlar / Ulusal mesleki standartlar
Ölçüt-referans / normatif standartlar
Standart belirleme

ÜRÜN PİYASASI

STANDART BELİRLEME

Standart belirleme, uygulanacak standartları geliştirerek üzerlerinde anlaşma işlemidir.

Açıklama

Ulusal Mesleki Eğitim Öğretim (MEÖ) sisteminde standartların belirlenmesi sosyal tarafları ve paydaş-çıkar gruplarını standartlar üzerinde anlaşmak için bir araya getirir. Bunun sağlanması iki şekilde olabilir. Birincisi, söz konusu uzlaşmayı sağlamak üzere yeni bir ulusal kurum oluşturulabilir. İkincisi, bu konudaki sorumluluk, anılan taraflar arasında uzlaşma sağlayabilecek donanım ve uzmanlığa sahip olan ya da standartların tasarlanması ve üzerlerinde anlaşmaya varılabilmesi için gerekli teknik hizmeti verebilecek mevcut ulusal kurumlardan birine verilebilir.

Standart belirlemede, söz sahibi paydaş-çıkar gruplarının tanımlanması ve bunların standartların niteliği ve kullanımı üzerinde etkili oldukları konusunda tatmin edilmeleri çok önemlidir. Bu, belirlenen standartlara göre gerçekleştirilecek uygulamanın etkili olabilmesi için gereklidir.

Standart belirleyici, yasama gücüne sahip bir kurum ya da özel olarak standart belirlemek ve denetlemek üzere oluşturulmuş isteğe bağlı bir kuruluşlar olabilir. Bu kurum ve kuruluşlar belirleyecekleri standartların hangi nitelikte (meslek, eğitim, ders programı vb.) olacağını, ne amaçla kullanılacağını ve standartların geliştirilmesi ve üzerinde anlaşılarak kabul edilmesi yöntemini dikkatle değerlendirmelidir.

Yöntem seçiminde dikkat edilmesi gereken şey söz konusudur. Bunlardan birincisi, standartların teknik olarak belirlenmesi, ikincisi ise, paydaş-çıkar gruplarının etkin katılımını sağlayacak süreçtir.

Öte yandan, standartlar yayımlanmakla yürürlüğe girecekse, standart belirleyen kurum ve kuruluşlar, kalitenin onlar için ne anlama geldiğini (standart ölçütünün ne olacağını), bunun nasıl belirtileceğini (örneğin, ehliyet modeli biçiminde), erişilmesi amaçlanan düzeyi (örneğin, standartların, "asgari standartlar" mı yoksa "en iyi uygulama standartları" mı olduğunu) ve standartların geliştirilmesi için gerekli zaman dilimini ayrıca düşünüp değerlendirmelidir.

Standart belirlemede yapılması gereken daha ileri bir değerlendirme ise, standartların ömrüne (süresiz mi, yoksa belirli bir zaman sonra gözden geçirilip yenilenmek üzere mi belirlendiklerine) ilişkindir.

Son olarak, standart belirleyicilerin standartların hedeflerini değerlendirmeleri, bu çerçevede standartların sadece mevcut uygulamaya mı, bilgi ve becerilere mi, uzmanlığa mı yansıyacağını dikkate almaları ve gelecekteki gelişmeleri öngörmeleri gerekir.

Bütün bu sorular, belirlenen stadartlardan hangilerinin ne ölçüde amaçlarına ulaşacağı, hangilerinin MEÖ'de işlev göreceği; nitelikli işgücü yetiştirilmesine, MEÖ sisteminin yenilenmesine, mevcut düzenlemelerin geliştirilmesine katkı sağlayıp sağlamayacakları anlamlarını içermektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : standard setting

ALM : Festsetzung von Standards

FR : création de normes

İlgili terimler

Standartlar

GENEL KAVRAMLAR

STANDARTLAR SİSTEMİ

Standartların düzenlenmesi girişimleri, ilgili paydaş-çıkar gruplarını, belirli bir ekonomi sektöründe ya da meslekte çalışanların standartlarının ne olacağı konusunda anlaşmak üzere bir araya getirir.

Açıklama

Standartların düzenlenmesinin amacı, nerede uygulanırlarsa uygulansınlar birbiriyle uyumlu, şeffaf, üzerinde anlaşmaya varılmış, uygulanabilir standartlar üretmektir. Bu genellikle, daha geniş stratejik amaçlarla bağlantılıdır. Söz konusu amaçlara örnek olarak, rekabetçi ekonominin taleplerini karşılayabilen ulusal işgücünün oluşturulması, MEÖ'in yenilen-

mesi, istihdam uygulamalarının ya da eğitim programının (müfredatın) akla uygun hale getirilmesi ve uygulanması gösterilebilir. Amaç, ekonominin bütününde MEÖ sisteminin ve işgücünün gelişmesini eşit şekilde teşvik etmek üzere bir ulusal standartlar ağı oluşturmaktır.

Ulusal ekonomide, bireylerin işlerinde ya da MEÖ sisteminde erişmeye çalıştıkları bu tür standartların bulunması olağandır. Bu standartlar bir endüstri sektöründen ya da meslekten diğerine değişebilir. Öte yandan, bir sektör ya da mesleğin kendi içinde de standartlar çok çeşitlenebilir. Bu farklılıklar, sektöre ya da mesleğe ilişkin tarihsel süreçte ve politikalarda farklı sonuçlar doğurabilir. Bu durum özellikle, hiç ulusal düzenlemenin olmadığı veya çok az olduğu ya da kuralsızlaştırmanın yaşandığı sektör ve mesleklerde gözlenir.

Bu, işgücünün kalitesinin belirlenmesi bakımından, görüşler ve önyargılardan başka hiçbir aracın bulunmadığı anlamına gelir. İşgücünün, rekabetçi ekonominin taleplerini karşılayıp karşılayamayacağının belirlenmesinde de durum aynıdır. Tam piyasada, işgücünde bulunması gereken özelliklerin piyasa tarafından belirleneceği kabul edilir. Fakat uygulamada tam piyasanın gerçekleşmesi mümkün olmadığı için, işgücü arzı bakımından sonuç, piyasa değişkenliği ya da ulusal çıkarlarla işçi ve işverenlerin uzun vadeli çıkarlarına aykırı ek maliyetler olabilir. Piyasa değişkenliğine örnek olarak, talebi karşılayacak becerilerin çok yüksek ya da düşük, çok az ya da çok fazla olması, ek maliyetlere örnek olarak da, ücretler ya da işsizlik maliyeti gösterilebilir.

Standartların düzenlenmesi sosyal tarafları ve diğer paydaş-çıkar gruplarını bir araya getirir. Düzenli sistemi geliştirmek ve denetlemekten sorumlu ulusal kurumlar yasal emredici yetkilerle donatılmış veya ulusal standartların kabulünü cesaretlendirmek üzere bağlantıları ve teşvikleri kullanan ihtiyari güce sahip kurumlar olabilir. Bunlar ya da genellikle diğer devlet kurumları, paydaş-çıkar gruplarının katılımını cesaretlendirmek üzere mali teşvikler sunma gücüne sahip olabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : system of standards

ALM : System von Standards

FR : systém de normes

İlgili terimler

Kurumsal yapı
Paydaş-çıkar grubu
Standart
Standart belirleme

GENEL KAVRAMLAR

STANDARTLAŞTIRMA

Belirli bir hedef kitle, bölge ya da ulus için tekdüze bir eğitim öğretim sistemi ya da modeli oluşturma faaliyetidir.

Açıklama

Standartlaştırma esas olarak her kişi, süreç ya da sistemin belirli bir standarda erişmesi gerektiği düşüncesini içerir. Kavram ulusal ya da yerel Mesleki Eğitim Öğretim politikaları geliştirilirken bu anlamda kullanılmaktadır.

Bununla birlikte, terim mesleki olarak, kaliteyle ilgili zorunlu bir bağlantı kurulmaksızın her şeyin aynı olması anlamında da kullanılmaktadır.

O nedenle, terim kullanılırken özenli olunmalıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : Standardisation

ALM : Standardisierung

FR : standardisation

İlgili terimler

Standartlar

EĞİTİM PİYASASI

STANDART ÜRÜN

Standartlaşmış mal, belirli bir şartnameye uygun olarak aynı teknik özelliklerde üretilen ve bu itibarla her bir ünitesi diğerleriyle değiştirilebilen mallardır. Bu tür malların üretilmesine, standartlaşmış üretim adı verilir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : standard product

ALM : Standardprodukt

FR : produit standard

İlgili terimler

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

STRATEJİ

Bir şeyin nası yapılacağını, özellikle de bir poltikanın ne şekilde uygulamaya konacağını göstermek üzere hazırlanan plandır.

Açıklama

Stratejiler genellikle geniş kapsamlıdır. Politikaların uygulamaya konması için gereken faaliyet ve kaynakları belirlerler. Ayrıca, uygulamaya ilişkin zaman çizelgesini ve azami süreleri içerebilirler.

Eşdeğer terimler

İNG : strategy

ALM : Strategie

FR : stratégie

İlgili terimler

Eğitim öğretim politikası
Eğitim öğretim stratejisi
Ekonomi politikası
İstihdam politikası
politika

UZLAŞMA STRATEJİSİ

SÜBVANSİYON (DEVLET DESTEĞİ)

Devletin, kişi ya da kurumlara para, mal veya hizmet biçiminde yaptığı karşılıksız yardımlardır (*bkz. Halil Seyidoğlu, Ekonomik Terimler, Ansiklopedik Sözlük, 2. Baskı, İstanbul 1999, s. 555*).

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : subsidy

ALM : Subvention, Zuschuss

FR : subvention

İlgili terimler

Fon tahsis sisteminin eşitlen(diril)mesi
Mesleki Eğitim Öğretime fon tahsisi

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Bir şeyi (örneğin, bir politikayı, sistemi, kurumu ya da eğitim kalitesini) belirli bir standartta sürdürebilme yeteneğidir.

Açıklama

Sürdürülebilirlik, esaslı değişikliklere gidenlerin başlıca endişelerinden biridir. Çünkü, bir kez yürürlüğe konan değişikliğin korunması ve uygulamasının sürdürülmesi önemli bir sorundur. MEÖ sistemi yenilenirken karar alma konumundakilerin, amaçlanan yararların kesintisiz sağlanabilmesi için, değişikliğin sürdürülebileceğinden emin olmaları gerekir. Eğitim ve öğretimde sürdürülebilirlik değerlendirilirken önemle gözönünde bulundurulması gereken konulardan biri, eğitim ve öğretim altyapısının, yürürlüğe konduktan sonra değişikliği sürdürebilme yeterliliğine sahip olup olmadığıdır. Örneğin, yeni bir eğitim yaklaşımının uygulanabilmesi için eğitimcilerin yeni becerilere sahip olması gerekiyorsa, hem mevcut eğitimcilerin hem de gelecek kuşak eğitimcilerin bu becerileri nasıl edinecekleri önemli bir sorudur.

Eşdeğer terimler

İNG : sustainability

ALM : Nachhaltigkeit

FR : soutien, maintien

İlgili terimler

Eğitim ve Öğretim Sisteminin modernizasyonu / reformu
Reform süreci

Sistem reformu

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

SÜREKLİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Temel eğitimde öğrenilen bilgi ve becerileri artıran ve güncelleştiren eğitim ve öğretimdir. Bu tanım, doğru olan biçimiyle ettiğimin yaşam boyu devam ettiği düşüncesini vurgulamaktadır.

Açıklama

Burada önemli olan örgün ve yaygın eğitim arasındaki engellerle eğitim ve gerçek yaşam arasındaki engelleri ortadan kaldırmaktır. Sürekli eğitim ve öğretim, yaşam boyu öğrenme ve yetişkinler eğitimine benzese de bu terimlerle eş anlamlı değildir.

Sürekli mesleki eğitim ve öğretim, kişiye, bir işi öğrenmek ya da bir mesleğe girmek için aranan temel koşulları karşılamasından sonra verilen eğitim ve öğretimdir.

Sürekli mesleki eğitim ve öğretimin amacı, bireyin bilgi ve becerilerini güncelleştirmek; yeterliğini geliştirmek, başka işlere geçmesi ya da mesleğinde ilerlemesi için gereken yeterliği kazanmasını sağlamak olabilir.

Geçmişte, birçok iş ve meslek için istihdam öncesinde veya istihdamın ilk yıllarında verilen mesleki eğitim ve öğretim, kişinin yaşamı boyunca becerili olması için yeterli sayılırdı. Ancak daha sonra, ekonominin bozulması ve yeniden canlanması, teknolojik değişiklikler, deneyimli kişilerin yeni mesleklere girmeleri ve yeni işleri öğrenme ihtiyacı, mesleki eğitim ve öğretimin bireyin yaşamındaki yerini değiştirmiştir. Bugün kabul edilen görüşe göre, değişmenin etkisinde olmayan mesleklerde ve hatta kararlı durumdaki ekonomik ortamlarda dahi örgün meslek eğitiminden sonra bireyin performans düzeyini korumak için sürekli eğitim gereklidir. Sürekli mesleki eğitim ve öğretim bu gereksinimi karşılamayı amaçlar.

Sürekli eğitim, üyelerinin çalışma standartlarını sağlamak için meslek örgütlerince de kabul görmüştür. Örneğin meslek örgütlerinin çoğu, sürekli eğitimi teşvik etmekte ve kabul görmüş etkinliklere katılanları krediyle ödüllendirmektedir. Bu krediler, dernek içinde daha üst derecelere yükselmek için gerekli sınavlardan muaf tutulmaya yardımcı olmak amacıyla biriktirilebilmektedir. Bazı meslek örgütleri ise, üyeliğin devamını, sürekli mesleki eğitim ve öğretime katılımın kanıtlanması koşuna bağlı tutmaktadır. Diğer bazılarında ise, sürekli eğitime katılımın kanıtlanması, bireyin çalışması için gereken lisansı elinde tutabilmesinin koşulu sayılmakta, böylece sürekli mesleki eğitim ve öğretim, bireyin ekonomik refahı ve istihdam edilebilirliği üzerinde doğrudan etki yaratmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : continuing education and training

ALM : Weiterbildung

FR : formation continue

İlgili terimler

Eğitim
Ortaöğretim
Yaşam boyu öğrenme
Yetişkin eğitimi

GENEL KAVRAMLAR

SÜREKLİ MESLEKİ GELİŞİM (SMG)

Sürekli mesleki gelişim, uzman işçilerin (meslek uzmanlarının), mesleki kariyerleri boyunca bilgi birikimlerini ve deneyimlerini elde ettikleri, geliştirip derinleştirdikleri, güncelledikleri süreçtir.

Açıklama

Meslek uzmanları, belirli bir meslek dalında uzmanlık sahibi olan işçilerdir. Meslek uzmanları kendilerinden beklenen dört işlevle ayırt edilirler. Meslek uzmanlarından beklenen ilk işlev, mesleki yönden vasıfsız olan ve kendilerine yönelik mesleki tavsiyeleri değerlendirebilecek durumda bulunmayan kişilere (müşteriler dahil) tavsiyelerde bulunmalarıdır. İkincisi, çözümü, yüksek bir bilgi birikimini ve deneyimi gerektiren belirsiz teknik problemleri çözmeleridir. Üçüncüsü, problemleri çözer ve tavsiyede bulunurken etik sınırlar içinde kalmalarıdır. Bu, müşteriyi, tavsiyede bulunanın üstün bilgi birikimini kötüye kullanmasına karşı

korur. Meslek uzmanlarından beklenen son işlevse, mesleklerinin ayırt edici özelliğini oluşturan bilgi birikimi ve deneyim gibi değerleri artırmalarıdır.

Sürekli Mesleki Gelişim, genellikle uzman kurumlar tarafından tespit edilir ve düzenlenir. Bazen bu, meslek mensuplarının çalışma ruhsatlarını muhafaza edebilmeleri için belirli SMG koşullarını yerine getirmelerinin arandığı mesleklerde yasal bir zorunluluk da olabilir. Diğer durumlarda SMG, çalışanların uzmanlıklarının devamlılığını sağlamanın bir aracı ve/veya mesleki bir kuruluşa üyeliklerinin devamının koşulu ya da mevcut üyelik statüsünün artırılmasının bir yöntemi olarak kullanılır. SMG programları eğitim ve öğretim faaliyetleriyle sınırlanabilir ya da bu çerçevede, eğitim ve öğretim, araştırma, bilgi edinme toplantılarına katılma, katkıda bulunma; mesleki standartlarının geliştirilmesi, mesleki eğitim faaliyetlerine katkıda bulunma, mesleğe yeni başlamış deneyimsiz meslek mensuplarına yöneticilik ve danışmanlık yapılması gibi, mesleğin ilerlemesine katkıda bulunmaya yönelik faaliyetlere izin verilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : continuing Professional Development (CPD)

ALM : kontinuierliche berufliche Weiterbildung

FR : formationcontinue des dirigeants et cadres

İlgili terimler

Eğitim ve Öğretim koşulunu sağlama
Eğitim ve Öğretim Politikası
Kendi kendine öğrenme
Kişisel gelişim
Kurumsal Mesleki Eğitim ve Öğretim
Öğrenme

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ŞEF, DENETMEN, USTA BAŞI

bkz. Yöneticiler

ŞEFFAFLIK

Mesleki Eğitim Öğretimde şeffaflık, farklı sistemler arasındaki ilişkilerin açıkça görülebilmesini ifade eder.

Açıklama

Terim en çok beceriler ve ehliyetler için kullanılır (*becerilerin şeffaflığı, ehliyetlerin şeffaflığı*). Ulusal sistemler içinde ve farklı ülkelerin sistemleri arasında, bilgi ve becerilerin bir sistemdeki elde ediliş biçiminin diğerine göre nasıl olduğu bilinmek istenir. Bu, bireylerin istihdam edilebilirlikleri ve işgücünün esnekliği üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Eşdeğer terimler

İNG : transparency

ALM : Transparenz

FR : transparence

İlgili terimler

Eşdeğerlik

EĞİTİM PİYASASI

TAHMİN

Tahmin, kesin ya da doğrulanmış bir ölçüme dayanmaksızın, kullanılacak şeyin değerlendirilmesi ya da o şeyin miktarına, sayısına veya, büyüklüğüne ilişkin bir fikir oluşturulmasıdır. Tahmin anılan şekilde bir değerlendirme yapılması ya da yargıya varılmasıdır.

Açıklama

İşgücü piyasası öngörülerini de içeren ekonomik öngörülerle karşılaştırıldığında, tahminler öngörülerden ayrılmaktadır. Tahminler, olan şeylere ilişkin kısmi bilgilere dayanırken, öngörüler, ekonominin nasıl davranacağına ilişkin modellerin keşfine dayanır. Buna göre, mevcut durum (ya da yakın geçmiş, nihai istatistikler elde edilmeden) tahminlerle belirlenirken gelecek, öngörülerle belirlenir.

Eşdeğer terimler

İNG : estimate

ALM : Einschätzung, Beurteilung

FR : estimer

İlgili terimler

Ekonominin değişen ihtiyaçlarının öngörülmesi
Gösterme(k), gösterge
Model
Öngörüye dayalı bilgi

GENEL KAVRAMLAR

TAKSİTLE ÖDEME

Borç tutarının belirli taksitlere bölünerek kısım kısım ödenmesidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : pro rata payments

ALM : anteilsmäßige Zahlungen

FR : paiements au prorata

İlgili terimler

Gelir

İŞ PİYASASI

TALEP ESNEKLİĞİ

Talep esnekliği, bir mal ya da hizmetin fiyatındaki bir birim değişikliğe karşı talep miktarındaki duyarlılığı ifade eder.

Açıklama

Talep esnekliğinin derecesi,

$$\frac{\%\ \text{talep miktarındaki değişiklik}}{\%\ \text{fiyat değişikliği}}$$

oranlamasıyla bulunur.

Eşdeğer terimler

İNG : elasticity of demand

ALM : Nachfrageelastizität

FR : elasticité de la demande

İlgili terimler

Piyasa duyarlılığı
Arz değişkenliği, dayanıksızlığı

EKONOMİ

TAM GÜN EĞİTİM

Öğrencinin ya da eğitimcinin, eğitimi tek faaliyeti olarak yürütmesi, tam gün eğitim olarak adlandırılır.

Açıklama

"Gerekli becerileri kazanmak ve tam gün eğitime katılmak için işini bıraktı.", "Bir süre, *zaman zaman dersler verdikten sonra, avukatlığı bırakıp öğretim üyesi olarak tam gün eğitime başladı..*" cümleleri tam gün eğitim teriminin kullanımına örnek gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : full time training

ALM : Volzeitausbildung, Vollzeittraining

FR : formation à temps plein

İlgili terimler

Öğretim

EĞİTİM PİYASASI

TAM (EKSİKSİZ) PİYASA

Tam (eksiksiz) piyasa, mal ve hizmet ticaretinin homojen olduğu, çok sayıda alıcı ve satıcının yer aldığı, bunların piyasa fiyatını etkilemeksizin istedikleri miktarda mal ve hizmet alıp satabilecekleri konusunda iyi bilgilendirildikleri piyasadır.

Açıklama

Hiçbir piyasa tam (eksiksiz) değildir. Bununla birlikte bazen, tahıl gibi bazı malların piyasasının büyük ölçüde tam (eksiksiz) olduğu belirtilmektedir. Tam piyasanın önemi uy-

gulamaya ilişkin olmaktan çok kavramsaldır. Tam piyasa, gerçek yaşamda piyasaların tam piyasa ile karşılaştırıldıklarında ondan ne ölçüde uzak olduklarına ilişkin bir standart oluşturur.

Eşdeğer terimler

İNG : constant prices

ALM : Konstante Preise

FR : prix constants

İlgili terimler

Enflasyon
Fiyatlar
Gerçek ücretler

EKONOMİ

TANIMA

Bir eğitim kurumunun akademik standartlarının, sınav kurulu ya da ehliyet veren meslek kurumu gibi, dışarıdan bir onaylayan (akredite eden) daire, dernek ya da kurumca kabul edilip tanınmasıdır. *(Page and Thomas 1979)*

Açıklama

Becerilerin ve yeterliliklerin tanınması, sadece edinildiklerini gösteren pasif bir onay değil, aynı zamanda değerlerine ilişkin bir yargıdır (*FESC 1989*).

Eşdeğer terimler

İNG : recognition

ALM : Anerkennung

FR : : reconnaissance

İlgili terimler

Akreditasyon (ehliyetlerin onaylanması)
Belge, Belgelendirme
Değerlendirme ve belgelendirme
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetlerin tanınması
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

TARAFSIZLIK

bkz. Amaç (nesnellik ve tarafsızlık)

TAZMİNAT

1. Ödemenin diğer bir ifadesidir.
2. Zarar görenin uğradığı kaybın, sorumlu gerçek ya da tüzel kişi tarafından karşılanmasıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : compensation

ALM : Entschädigung, Ausgleich, Kompensation

FR : compensation, indemnisation

İlgili terimler

Gelir (1. anlamı)

İŞGÜCÜ PİYASASI

TEKNİK EĞİTİM

1. Öğrencilerin, bilim ve teknolojinin uygulandığı iş ve mesleklerde gereken becerileri elde etmelerini ve uygulamaya koymalarını sağlayan eğitimdir.
2. İleri düzeyde matematik ve fen bilgisiyle uygulamalı teknik kabiliyeti gerektiren, bir meslek hiyerarşisinde becerili işçi ile üst düzeyde çalışan personelin arasındaki görev için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkları kazandıran ileri düzeyde bir meslek eğitimidir (*H.Doğan. Ülkemizde Endüstrileşme ve Teknik Eğitim, 1977).*

Açıklama

Eğitim ve öğretim sistemlerinin çoğunda, ilgi ve yetenekleri, bilimsel ve teknolojik ilkelerin ve yöntemlerin uygulanmasına yakın olan öğrenciler için teknik eğitim, akademik eğitime alternatif oluşturur.

Bu terim bazı durumlarda, akademik çalışmalarından sonra iş dünyasına girmek isteyen akademik ehliyet (örneğin mühendislikte lisans) sahibi kişilerin eğitimini belirtmek üzere de kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : technical education

ALM : technische Bildung

FR : formation technique

İlgili terimler

Eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Teknik meslekler

GENEL KAVRAMLAR

TEKNİSYENLİK (TEKNİSYENLİK MESLEĞİ)

Teknisyenler, önemli ölçüde kişisel sorumluluk altına girerek ve özerk olarak, geniş bir mesleki ve teknik faaliyet alanında, bilginin uygulanmaya geçirilmesini içeren çok çeşitli işleri yapmayı üstlenen kişilerir. Teknisyenler ayrıca, diğer kişilerin çalışmalarından ve kaynakların tahsis edilmesinden de sorumludur.

Açıklama

Teknisyenler, bazı ülkelerde, yaptığı iş ne olursa olsun, belirli "teknisyen" ehliyetine sahip kişilerdir. Öte yandan, bazı meslekler ya da işler yalnızca bu ehliyetlere sahip kişilere açıktır. Bununla birlikte, Batı Avrupa ülkelerinde teknisyenlik meslekleri genel olarak teknisyenlerin yaptıkları işin içeriğine bakılarak tanımlanır. Bazı hallerde, bir mesleği icra etmek için belirli bir ehliyete sahip olmak gerekirse de; diğer bazı durumlarda işçinin yalnızca işi yapmak için gereken becerilere sahip olduğunu göstermesi gerekli ve yeterlidir.

Eşdeğer terimler

İNG : technician occupation

ALM : technischer Beruf

FR : technicien

İlgili terimler

Beceri
Ehliyet
İş
Meslek

İŞ PİYASASI

TEKNOLOJİK YAPILANMA

İşletmelerde işgücü ve sermaye araçları, hammaddelerin ürüne dönüştürülmesi amacıyla çeşitli şekillerde kullanılır. Belirli bir işletmede ya da sektörde, söz konusu üretimin, teknoloji kullanılarak gerçekleştiriliş biçimi teknolojik yapılanma olarak adlandırılabilir.

Açıklama

İngilizcede bu terim yerine daha çok, "üretim teknikleri" (production techniques) terimi kullanılmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : technological configuration

ALM : technologische Konfiguration, Technologisches Produktionsniveau

FR : configuration technique

İlgili terimler

Ekonomik rekabet edebilirlik
İşgücü yoğunluğu

ÜRETİM PİYASASI

TEMEL BECERİLER

1.Bireylerin, iş yaşamının taleplerine uyum sağlamalarına yarayan becerilerdir.

2.Bireylerin içinde bulundukları toplulukta yaşayabilmeleri, iş görebilmeleri için gereken becerilerdir.

Açıklama

1. Tanım, *çekirdek beceriler* ve *anahtar beceriler* ile çok yakın bir anlam taşımaktadır.

2. Tanım, bireylerin kendi toplumlarında günlük yaşamlarında ihtiyaç duydukları becerilere işaret etmektedir. Bu beceriler, okuma yazmayı, sayı saymayı, (ulaşım, alışveriş gibi) günlük yaşamın yöntem ve araçlarını kullanmayı ve temel sosyal ilişkileri içerir.

Temel beceriler, okulda ve daha sonra yaşamda başarılı olmak için gerekli olan becerilerdir. Çoğu kişi temel becerileri, okuma, yazma ve hesap yapma yetenekleri olarak düşünürken; kimileri bu terimi daha geniş anlamda, bilgisayar kullanma yeteneği, başka kişilerle işbirliği içinde çalışma yeteneği ve hatta sürekli değişme uyum sağlama yeteneği gibi beceriler olarak da düşünmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : basic skills

ALM : Grundkenntnisse

FR : compétences de base

İlgili terimler

Anahtar beceriler
Beceri gerekleri
Beceri uzmanlaşması, uzmanlık alanı, uzmanlık
Beceriler
Çekirdek beceriler
Değiştirilmiş/artırılmış/yükseltilmiş beceriler
Mesleki beceriler
Yeterlilik

EĞİTİM PİYASASI

TEMEL EĞİTİM

İstihdam için gerekli olan, ancak belirli bir mesleğe odaklanmayan becerileri geliştiren eğitimdir.

Açıklama

Bir okulda, merkezde ya da iş yerinde bir mesleğin veya meslekler grubunun temellerinin verildiği eğitimdir. Öğrenciye (ya da kursiyere) istihdam edilebilmesi için nitelik kazandırır veya uzmanlaşması için temel oluşturur. Meslek öncesi eğitimin bir aşaması veya yeniden eğitimin bir parçası olarak düşünülür.

Eşdeğer terimler

İNG : basic training

ALM : Grundausbildung

FR : formation de base

İlgili terimler

Eğitim
İş öncesi mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

TEMEL MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Öğrencilere iş ve çalışma yaşamı, mevcut mesleklerin çeşitleri, meslekler için gereken temel beceriler ve meslek edinme yolları hakkında bigi vermeyi amaçlayan eğitim ve öğretimdir.

Açıklama

Geniş anlamda temel mesleki eğitim ve öğretimin amacı, iş örgütlenmesi ve yapısı, iş dünyasına girmek için gereken çekirdek beceriler hakkında bir bakış açısı edinmelerine olanak sağlayarak kişileri çalışma hayatına hazırlamaktır.

Temel mesleki eğitim ve öğretim, genellikle eğitimden işe geçişle ilgili olması nedeniyle ortaöğretim programının bir parçasıdır. Örgün öğrenme ve iş deneyiminin bir araya getirilmesiyle öğrenci, istihdam edilmesi için gerekli olan temel iş alışkanlıklarını ve çekirdek becerileri edinmeye teşvik edilmiş olur. Bu bağlamda, ortaöğretimdeki gençlere öğretilmesi gerekenlere örnek olarak; on kez yapılan iş, dokuzunda doğru yapılıyorsa bunun okulda iyi bir performans olarak kabul edilebileceği, buna karşılık işyerinde bir şeyi her zaman doğru yapmanın gerekli olabileceği gösterilebilir.

Temel mesleki eğitim ve öğretim ayrıca, öğrenciyi (teknoloji ve bilimsel temele dayalı iş, yönetsel iş, yaratıcılığa ya da tasarıma dayalı iş gibi) bir iş alanıyla tanıştıran geniş bir odak-

lanmaya sahitir. Yoksa öğrencileri belirli mesleki becerilerle donatmayı amaçlamaz. Daha çok, ileri ya da yüksek öğretimde girecekleri daha özel bir eğitim ve öğretim alanını seçmelerinde öğrencilere yardımcı olur.

Temel mesleki eğitim ve öğretim; ön mesleki eğitim ve öğretim, tanıtma eğitimi ya da teknik eğitimle karıştırılmamalıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : pre-vocational education and training

ALM : Vorbereitung auf die Berufsbildung

FR : formation pré-professionnelle

İlgili terimler

Eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Ön mesleki eğitim ve öğretim
Sürekli mesleki eğitim ve öğretim

EĞİTİM PİYASASI

TEMEL (BİRİNCİL) SEKTÖR

Temel (birincil) sektörde yer alan iş kolları, kömür, petrol, doğalgaz ve mineraller gibi doğal kaynakların çıkarılması ya da çiftçilik, avcılık, balıkçılık, ormancılık gibi doğal kaynaklardan ürün elde edilmesi alanlarında faaliyet gösterir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : primary sector

ALM : Primärsektor

FR : secteur primaire

İlgili terimler

Büyüme alanları
Piyasa ekonomisi
Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yardımcı (ikincil) sektör
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

TEMETTÜ

bkz. Kâr payı

TERK EDENLERİN ORANI

Terk edenlerin oranı, bir faaliyete başlayan, ancak faaliyeti tamamlayamadan bırakanların yüzdesidir. Bu terim daha çok okulu terk edenlerin oranını belirtmek için kullanılır.

Açıklama

Mesleki eğitim ve öğretimde okulu terk edenlerin oranı, belirli bir yılda ya da sürede (örneğin belirli bir kurs döneminde), programa başlayan, ancak sınavlarda başarısız olma ya da başka nedenlerle programı tamamlamayanların yüzdesidir.

Eşdeğer terimler

İNG : drop out rates

ALM : Drop-out-Rate

FR : taux d'abandon

İlgili terimler

Başarı / Mezuniyet oranları
Göstergeler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRMEK / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

TEST / TEST ETME

Test, bireyin sahip olduğu bilgi ya da becerilerin değerlendirilmesi için özel olarak tasarlanmış faaliyettir.

Test etme, bir testi ya da test dizisini uygulama sürecidir.

Açıklama

Beceri testi, eğitim görenlerin beceri eğitimi programının hedeflerine ulaşıp ulaşamadıklarına karar vermede kullanılır.

Eğitebilirlik testi, bireyin bir işi yapmayı öğrenme yeteneğine sahip olup olmadığını belirlemede kullanılır.

Eşdeğer terimler

İNG : test / testing

ALM : Test, Testen

FR : test

İlgili terimler

Değerlendirme
Sınav

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

TİCARET

1. Ticaret, piyasada malların ya da hizmetlerin değişimidir.
2. Ekonominin ticaret sektörlerini esas olarak, üretimden çok malların ve hizmetlerin değişimine aracılık eden işler oluşturur.

Açıklama

Ana ticaret sektörleri, mal ve hizmetlerin diğer işletmelere toptan ve son tüketicilere perakende satış ve dağıtım işini yürütür. Malların taşınması işi de bu kapsamda değerlendirilebilir. Ticaret sektöründe ithalat ve ihracat hizmetleri de önemli bir yer tutar. Ayrıca, mali hizmetler, özellikle de bankacılık ve sigortacılık ticarette çok büyük önem taşır.

Eşdeğer terimler

İNG : trading

ALM : Handel

FR : commerce

İlgili terimler

Hizmet
Mallar
Piyasa

EKONOMİ

TİCARET KOŞULLARI

"Bir ülkenin ihracat fiyatlatları indeksinin ithalat fiyatları indeksine oranı arttığında ticaret koşullarının geliştiğinden söz edilir. Çünkü, bu durumda her bir birim ihracat daha çok ithalat ödemesini karşılar. Buna karşın söz konusu oran düştüğünde ticaret koşullarının kötüleştiği kabul edilir. Çünkü, bu durumda her bir birim ihracat daha az ithalat ödemesini karşılar." (*Black, 465*)

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : terms of trade

ALM : Austauschverhältnis im Außenhandel

FR : terme du commerce

İlgili terimler

Fiyatlar

EKONOMİ

TİCARET ODASI

Ticaret odası, genellikle yerel veya bölgesel düzeyde örgütlenen ve ticari işletmelerin her çeşit ticari faaliyetlerinde düzenleyici işlev gören bir kuruluştur. Ticaret odaları çoğunlukla ticaret sektöründe aracı kurum olarak faaliyet gösterir.

Açıklama

"Ticaret" genellikle doğal kaynakların çıkarılması ve işlenmesi ile imalat sektörü dışındaki bütün işletmeleri içine alır. Eğitim, sağlık ve kamu yönetimi de çoğunlukla ticaret kapsamı dışında kalır. Şu halde ticaret, üretim ve tüketim hizmetlerinin çoğunu, özellikle de, dağıtım, taşıma ve mali hizmetleri kapsar. Ticaret esasen, nakliyesini de içine alacak şekilde, büyük ölçekli mal alımını, satımını ya da değişimini ifade eder.

Eşdeğer terimler

İNG : Chamber of commerce/economy/ industry

ALM : Kamer (Handelskammer,

Wirtschaftskammer,
Industriekammer)

FR : chambre de commerce

İlgili terimler

Aracı kurumlar
Hizmet sektörü

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

TOPLUM / TOPLULUK

"Genel olarak, belirli bir coğrafi alanda yaşayan, ortak bir kültürü paylaşan ve birlikte ayrı bir varlık oluşturduklarını hisseden insan grubudur." (*Marshall, s.498*)

Açıklama

Bu terimin İngilizce karşılığı olan "society" terimi, hangi düzeyde olursa olsun ortak çıkarları, değerleri ya da amaçları paylaşan insanların oluşturduğu her türlü birliği içerecek biçimde genişletilebilir ya da daraltılabilir (bzk. *McClean, s.462*). Türkçe'de de, topluluk te-rimi bu anlamda kullanılabilir.

Toplum terimi politik açıdan devletin sınırlarıyla tanımlanarak kullanıldığında, çoğu durumda potansiyel olarak yanlış anlamaya yol açabilecek niteliktedir. Çünkü, Güney Afrika Cumhuriyeti'nde ve Kanada'da olduğu gibi bazı toplumlar dikkate değer büyüklükte birden çok etnik grubu içinde barındırmaktadır (*bkz. McClean, p.642*).

Eşdeğer terimler

İNG : society

ALM : Gesllschaft

FR : société

İlgili terimler

Demografik eğilimler
Sosyal dışlanma
Sosyal engellilik
Sosyal farklılaşma
Sosyal güvence
Sosyal korumasızlık

GENEL KAVRAMLAR

TOPTAN EŞYA FİYATLARI

Malların doğrudan tüketim amacıyla kullanacak olanlara ya da yatırımcılara değil, dağıtıcılara toplu satış fiyatlarıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : wholesale prices

ALM : Großhandelspreise

FR : prix de gros

İlgili terimler

Fiyatlar
Tüketim
Yatırım

EKONOMİ

TÜKETİM

Tüketim, ekonomik anlamıyla, günlük kullanılan mal ve hizmetlere ilişkin harcamadır.

Açıklama

Gelir her zaman ya tüketime harcanır ya da tasarruf edilir. Harcama ise daima ya günlük kullanılan mal ve hizmetlerin tüketimine yönelik olarak ya da gelecekte mal ve hizmet satın almak üzere tasarruf için yapılır.

Eşdeğer terimler

İNG : consumtion

ALM : Konsum, Verbrauch

FR : comsommation

İlgili terimler

Brüt İç hasıla (BİH)
BİH Ölçme Yöntemi
Ekonomik Büyüme
Gelir/Gider/Ürün
Ulusal Gelir
Üretim
Ürün

EKONOMİ

TÜKETİCİ FİYATLARI

Son tüketicilerin / müşterilerin kullanımına (tüketimine) sunulan mal ve hizmetlerin fiyatlarıdır.

Açıklama

Tüketici fiyat indeksi, tüketim mallarının perakende satış fiyatlarını gösteren indekstir.

Eşdeğer terimler

İNG : consumer prices

ALM : Verbraucherpreise

FR : prix à la consommation

İlgili terimler

Fiyat
Müşteri
Tüketim

EKONOMİ

TÜKETİCİ HİZMETLERİ

Tüketici hizmetleri, son tüketiciye kişisel yararlanması için, ya da diğer bir işletmeye, (ara veya son) üretimine yardımcı olmak üzere sağlanır. Tüketiciye doğrudan sağlanan (tıbbi hizmetler, saç bakımı / yapımı, kamu taşıma hizmetleri gibi) hizmetlere tüketici hizmetleri denir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : consumer services

ALM : Dienstleistungen für Konsumenten

FR : service au comsommateur

İlgili terimler

Hizmetler
Tüketici
Üretim

ULUSAL EĞİTİM PROGRAMI (MÜFREDAT)

Öğrencilerin bir eğitim kurumunda ya da sisteminde aldıkları eğitimin, öteki kişilerin başka yerlerde aldıkları eğitime eşdeğer olmasını, böylece öğrencilerin sistemin bir parçasından başka bir parçasına aktarılabilmesini sağlamak üzere bütün eğitim ve öğretim sisteminde uygulanan standart eğitim programıdır.

Açıklama

Genellikle ilk ve ortaöğretimdeki tüm öğrencilerin ulusal düzeyde izlemek zorunda oldukları eğitim programına verilen addır**.**

Türk eğitim sisteminde ulusal eğitim programını hazırlamak veya hazırlatmak ve onay için Bakanlık Makamına sunmak görevi, 3797 sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna göre Talim ve Terbiye Kuruluna aittir.

Eşdeğer terimler

İNG : national curriculum

ALM : nationales Curriculum, national Lehrplan

FR : accompagner

İlgili terimler

Eğitim programı (müfredat)
Standartlaştırma

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ULUSAL GELİR

Ulusal gelir, bir ülkede yerleşik nüfusun gelirlerinin makro ekonomik ölçüsüdür. Ulusal gelir, gayri safi yurtiçi hasıladan tahmini sermaye tüketimi (amortisman) ve yurtdışı varlıkların gelirlerinin çıkarılması

ile bulunan rakama eşittir. Ulusal gelir, bireylerin gelirleri ile ortaklıkların dağıtılmamış gelirleri ve devlete tahakkuk eden varlık gelirlerinin toplamından oluşur.

Açıklama

Ulusal gelir belirlenirken çifte hesaplamadan kaçınılması çok önemlidir. Bu nedenle ulusal gelire ilişkin ölçümlemede ortaklıkların dağıtılmamış gelirleri dışındaki gelirleri hesaplamaya katılmaz. Çünkü, ortaklıkların diğer gelirleri zaten bireylerin gelirlerinin toplamı içinde yer alır. Benzer şekilde, bireylere ödenen devlet gelirleri (transfer ödemeleri) bireysel gelirler olarak ulusal hesapta yer alır. Dolayısıyla bunların ve yine devletin vergi gelirlerinin ikinci bir kez devlet geliri olarak hesaba katılmaması gerekir.

Eşdeğer terimler

İNG : national income

ALM : Nationaleinkommen

FR : revenus

İlgili terimler

Ekonomik büyüme
Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Gayri Safi Yurtiçi Hasılayı ölçme yöntemleri
Gelir/gider/ürün
Tüketim
Üretim
Ürün
Yatırım

EKONOMİ

ULUSAL MESLEK STANDARTLARI

bkz. Mesleki standartları (ulusal mesleki standartlar)

UYARLANABİLİRLİK

Hem bireylerin hem de örgütlerin yeni teknolojilere, yeni pazar koşullarına ve yeni iş modellerine uyabilme yeteneğidir.

Açıklama

Uyarlanabilirlik, değişebilme ya da değişen koşullara uymak üzere değiştirilme yeteneğidir. Bazıları, uyarlanabilirliği, bireylerin fiziki, biyolojik ve sosyal çevreye uyumu olarak tanımlar.

Bir başka tanıma göre uyarlanabilirlik, davranış ve düşüncelerin, yeni bilgiler, değişen durumlar, farklı çevre ve kültürlerin etkisi altında değiştirilebilme, değişikliklere açık olma yeteneğidir.

Uyarlanabilirlik, "karşılaşılan çeşitli durumlarda, farklı birey ve gruplara uyabilme, onlarla etkili biçimde çalışabilme, kültürel çeşitliliğe duyarlı olma ve saygı gösterme yeteneğidir." şeklinde de tanımlanabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : adaptability

ALM : Anpassungsfähigeit

FR : adaptabilité, capacité d'adaptation

İlgili terimler

Bilgi ve iletişim becerileri
Kişisel gelişim
Uyarlanabilirlik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

UYGULAMA

Alınan bir kararı ya da bir düşünceyi hayata geçirme eylemidir.

Açıklama

Uygulama, reform ve modernizasyon sürecinde, üzerinde anlaşılan hedeflere ulaşmak üzere sistem ve kaynakların kullanılması aşamasını ifade eder. Uygulama sürecinde, hedeflere ulaşma doğrultusunda planlandığı şekilde hareket edilemediği görülebilir. Bazen uygulama deneyimleri hedeflerin gözden geçirilmesi gerektiğini ortaya koyar. Bu nedenle, uygulama sürecinde sürekli bir şekilde gözlemde ve değerlendirmede bulunulması, karar verme konumunda olanlarca :

- Kararların uygulamaya konulduğundan emin olunması,
- Uygulamaya ilişkin engellerin tanımlanması (bkz. uygulama engelleri),
- Uygulama sürecinde, uygulama planlarında ya da hedeflerinde değişiklik yapılmasının gerekli olup olmadığının belirlenmesi,
- Amaçları doğrultusunda geri bildirim alınması duyarlılık gösterilmesi gereken konulardır.

Uygulama engelleri bir şeyin uygulamaya konulmasına engel olan ve uygulamayı sınırlayan şeylerdir. Örneğin, işsizlere yardım programı çerçevesinde, işsiz kişileri eğitim merkezlerine taşıyacak kamu taşıma araçlarının bulunmaması, programın uygulanmasına ilişkin bir engeldir. Yine, işverenlerin yeni eğitim politikalarının giderlerini karşılamadaki isteksizlikleri, eğitim ihtiyacı olanların eğitim fırsatlarından haberdar olmamaları ve eğitimcilerin değişime direnç göstermeleri de, uygulama engelleri arasında gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : implementation

ALM : Implementierung

FR : mise en oeuvre

İlgili terimler

Dağıtım sistemi
Uygulama engelleri

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

UYUMLANDIRMA

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİMİN ULUSAL / YEREL / BÖLGESEL EKONOMİK KALKINMAYLA UYUMLANDIRILMASI)

Uyumlandırmak (ayarlamak), ulusal ve yerel ekonomik kalkınma politikalarını ve programlarını destekleyerek, mesleki eğitim ve öğretimi modern hale getirmek için gerekli süreçleri belirlemektir. Yeniden uyumlandırma, eğitim ve öğretimle sonuçlarını, hem kısa hem de uzun dönemde ulusal ve yerel istihdam ihtiyaçlarına dayandırmayı olanaklı kılmaktır.

Açıklama

Etkili bir uyumlandırma için, amaçlar, hedefler, planlar ve önlemlerde ortak bir anlayışa ulaşılması gerekir. Bu açıdan, (1) örgüt ve yönetim düzeyi, (2) temel süreçler düzeyi, (3) okul, program, sınıf ve birey düzeyi arasındaki uyum çok önemlidir.

Uyumlandırma bir dizi önlemi gerektirir. Bunlardan öncelikli olan, ilgili paydaş-çıkar grupları arasında, özellikle eğitim ve öğretim verenlerle iş dünyası arasında yeni bir ortaklık kurmak üzere özendirici önlemlerin alınması ve karşılıklı iletişimin kurulmasıdır. Diğer önlemlere örnek olarak; mesleki eğitim ve öğretimin finansmanını sağlama yollarının ve finansman rejimlerinin revizyonu, istihdama yönelik eğitim ihtiyaçlarını belirlemek üzere uzmanlaşma ve buna ilişkin süreçlerin geliştirilmesi, okuldan işe ve eğitim vererek işsizlikten istihdama geçiş planları yapılması, yönetimde ve işe dayalı öğrenmeyi sağlamada ortaklık düzenlemeleri gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : alignment (of VET with national/local/regional economic development)

ALM : Anpassung

FR :

İlgili terimler

Çıraklık
İkili (dual) sistem

UZLAŞMA STRATEJİSİ

UYUMSUZLUK

Bir işgücü piyasasında, iş talep edenlerin sayısı kadar iş piyasaya arz edilmiş olabilir. Bununla birlikte, söz konusu işlerden bir kısmı açık kalmaya ve iş arayanlardan bir kısmı da işsiz kalmaya devam edebilir. Çünkü, piyasaya arz olunan işgücü açıkta bulunan işlerin gerektirdiği nitelikleri ve diğer özellikleri taşımayabilir. Bu durumda işgücünün arzı ile talebi arasında bir uyumsuzluk vardır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : mismatch

ALM : Unausgewogenheit, nausgeglichenheit, Miβverhältnis

FR : disparité, inadéquation

İlgili terimler

Becerilerin, vasıfların uyumsuzluğu
İşgücünün uyumsuzluğu

İŞGÜCÜ PİYASASI

UZAKTAN ÖĞRENME / EĞİTİM

Uzaktan öğrenme ve eğitim, bir eğitim ve öğretim kurumunun dışında gerçekleştirilen, eğitim sırasında öğrencilerle öğretmenlerin farklı yerlerde bulundukları örgütlü öğrenme biçimidir.

Açıklama

Uzaktan öğrenme, öğrenmeyi, öğrencileri ve öğretmenleri, değişik teknolojik olanaklardan özellikle de televizyon ve bilgisayarlardan yararlanarak geleneksel sınıf ortamının dışına taşır. Uzaktan eğitim teknolojileri çok çeşitlidir. Bunlara örnek olarak, kablolu televizyon, internet, video kasetler, posta yazışmaları gösterilebilir.

"*Uzaktan öğrenme*" ve "*açık öğrenme*" birbirinden oldukça farklı iki terim olmalarına karşın, kimi durumlarda eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Bazı uzaktan öğrenme programları, açık öğrenme gereksinimlerini karşılayabilir; örneğin birey belirli sınırlar içinde, sisteme girerek, kendi hızında ilerleyebilir. Diğer uzaktan öğrenme programları ise geleneksel kurum tabanlı programlara benzer. Programlardaki gelişme bir sıra izler. Bunlarda birey, belirli sürelerde belirli öğrenme amaçlarına varmak zorundadır.

Eşdeğer terimler

İNG : distance (learning and education)

ALM : Fernstudium

FR : apprentissage à distance, formation à distance

İlgili terimler

Açık öğrenme
Öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

UZMANLIK BECERİLERİ

Belirli mesleklerde yürütülen faaliyetlerin gerektirdiği becerilerin söz konusu mesleklere uzmanlık katan özelliğidir.

Açıklama

bkz. *Uzmanlık eğitimi*.

Eşdeğer terimler

İNG : professional skills

ALM : berufliche Fertigkeiten

FR : compétences professionnelles

İlgili terimler

Aktarılabilir beceriler
Anahtar beceriler
Beceri aktarımı
Beceri gerekleri
Beceri uzmanlaşması / uzmanlık alanı / Uzmanlık
Beceriler
Çekirdek beceriler
Değiştirilmiş / Artırılmış / yükseltilmiş beceriler
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

UZMANLIK EĞİTİMİ

Uzmanlık gerektiren belirli mesleklerle ilgili eğitimdir.

Açıklama

Bu terim İngiltere'de geleneksel olarak yalnızca belirli bazı mesleklerin eğitimine ilişkin olarak kullanılır. Hukukçuluk, mimarlık, dok-

torluk, üniversite öğretim üyeliği gibi bu tür meslekler aşağıda belirtilen özellikleri taşır:

- Herkesin kolayca erişemeyeceği özel bilgi birikimi gerektirir.
- Çözümü zor olan ya da yerleşik çözümleri çok az olan problemleri, kendilerine yol gösterecek ilkeleri kullanarak çözer.
- Müşterileriyle ilişkilerinde güvenilen kişidir. Müşteriler, uzmanın işini değerlendirme yeteneğine sahip değildir.

Uzmanlık mesleklerinin bazıları yasayla tanımlanıp düzenlenir. Bu çerçevede eğitim ve bunun belgelendirilmesi biçimi de özel olarak öngörülür.

Eşdeğer terimler

İNG : professional training

ALM : Berufsausbildung

FR : formation professionelle

İlgili terimler

Eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Uzmanlık mesleği

EĞİTİM PİYASASI

UZMANLIK MESLEĞİ

Belgelenmiş özel bir bilgi birikimini ya da özel nitelikleri gerektiren bir grup iş bağlamında tanımlanan meslektir. Bu mesleklere örnek olarak, avukatlık, doktorluk, mühendislik, mimarlık gösterilebilir. Gerekli uzmanlık belgesi (diploma) olmadan söz konusu mesleklere ilişkin bir işte çalışmak mümkün değildir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : profession

ALM : Beruf (oft "freier Beruf", akademischer Beruf)

FR : profession, métier

İlgili terimler

Düzene tabi uzmanlık
Mesleki uzmanlık

İŞGÜCÜ PİYASASI

UZMANLIK STANDARTLARI

Uzmanlık standartları, uzmanlık gerektiren bir mesleği yürütecek olanların uzman statüsüne uygun olup olmadıklarını, gerekli uzmanlık becerilerine sahip bulunup bulunmadıklarını gösteren ölçütlerdir. Uzmanlık standartları bulunulan ülkeye göre, yasal bir koşul niteliği taşıyabilir. Uzmanlık standartları devlet tarafından (yasayla veya tüzükle) ya da bir uzmanlık kurumu tarafından öngörülebilir. Yasal uzmanlık standartları genellikle mesleğin uygulamasını yapabilmek için "ruhsat" alınmasını zorunlu tutar.

Açıklama

Uzmanlık standartları, (resmi ya da sivil meslek kurumlarca kabul edilen) uzmanlık vasıflarını yönlendiren eğitim ve öğretim programlarına temel olarak kullanılabilir. Uzmanlık standartları genellikle uzman uygulayıcının uyması geren moral kurallara ve etik uzmanlık davranışlarına ağırlık verdikleri için mesleki standartlardan ayrılır. Söz konusu etik davranışlar ve ilkeler, standartların içinde belirtilebileceği gibi, ayrı bir uygulama koduyla da öngörülebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : professional standards

ALM : berufliche Standards

FR : référerentiels professionnelles

İlgili terimler

Aktarılabilir beceriler
Anahtar beceriler
Beceri aktarımı
Beceri gerekleri
Beceri uzmanlaşması / uzmanlık alanı / Uzmanlık
Beceriler
Çekirdek beceriler

Değiştirilmiş/Artırılmış/yükseltilmiş beceriler
Temel beceriler

GENEL KAVRAMLAR

ÜCRET – MAAŞ (AYLIK ÜCRET)

Ücret, çalışanlara, genellikle iş sözleşmesine dayalı olarak, hizmetleri karşılığında ödenen para, işgücünün ederidir.

Açıklama

Ücret, işçiler bakımından, bir hizmetin karşılığı olarak işveren veya üçüncü kişiler tarafından işçiye sağlanan para ve/veya parasal değeri bulunan çıkarlardan oluşan gelirdir.

Maaş da, kuramsal olarak bir ücret türüdür. Bir kişiye görevi karşılığında geçimi için her ay ödenen parayı ifade eder. Maaş ile ücret arasındaki temel fark, ücretin bir işin karşılığı olarak, iş görme ediminin sunulmasından sonra ödenmesidir. Maaş ise, çalışmadan önce peşin olarak ödenir. Ücret parça başına, günlük, haftalık ya da aylık olarak belirlenebilir. Ancak, Türk İş Kanununda, bu şekilde belirlenen ücretin en geç ayda bir ödeneceği öngörülmüştür. Buna göre, sözleşme ile ücretin günlük veya haftalık ödeneceğinin kararlaştırılması da mümkündür. Maaş ise, aylık olarak belirlenir ve ödenir. Öte yandan ücret, daha çok işçilerin emeğinin karşılığını maaş (aylık) ise, memurların çalışmaları karşılığında elde ettikleri geliri ifade etmek için kullanılır. Ancak belirtelim ki, söz konusu ayrım bugün büyük ölçüde önemini yitirmiştir. Ücret ve maaş sözcükleri birbirinin yerine kullanılabilmektedir.

Eşdeğer terimler

İNG : wage-salary

ALM : Lohn, Gehalt, Gehälter

FR : traitement (memurlar için), honoraire (serbest meslek sahipleri için), salaries (özel sektörde çalışanlar için)

İlgili terimler

Gelir
İşçi
İşletme

İŞGÜCÜ PİYASASI

ÜCRET (ASGARİ ÜCRET)

Birçok ülkede, saatlik, günlük, haftalık ya da aylık olarak, işverenlerin işçilerine ödeyebilecekleri en düşük ücret yasayla belirlenmektedir. Bu ücrete "asgari ücret" adı verilir.

Açıklama

Modern iş hukukunda işçinin korunması düşüncesiyle asgari ücretin ancak parayla ödenebileceği kabul edilmekte ve bu yönde yasal düzenlemelere gidilmektedir. Buna karşılık, ücretin, asgari ücretin üzerinde kalan kısmı işçiye parayla ölçülebilir değeri olan bir çıkar sağlanması şeklinde kararlaştırılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : minimum wage

ALM : Mindestlohn

FR : salaries (minimum)

İlgili terimler

Gelir
İşçi
Ücret

İŞGÜCÜ PİYASASI

ÜCRET (GENİŞ ANLAMDA ÜCRET) – VEKALET ÜCRETİ

Ücret en genel anlamda, her türlü iş görme borcunun karşılığı olarak tanımlanabilir. Bir kişi herhangi bir iş görme sözleşmesine dayalı olarak belirli bir iş görme edimini sunduğunda, yaptığı işin karşılığı olarak ücret alır.

Açıklama

Genel anlamda, eser sözleşmesine dayalı olarak bir işin görülmesinin, bir edim sonucunun yaratılmasının ya da vekâlet sözleşmesine dayalı olarak bir hizmetin sunulmasının karşılığı da, iş akdinde olduğu gibi ücret olarak ifade edilir.

Bu bağlamda vekalet ücreti, müşterileri ile aralarında çalışan çalıştıran ilişkisi bulunmayan uzman kişilere, yürüttükleri üst düzey mesleki faaliyetlerin karşılığı olarak yapılan ödeme şeklinde tanımlanabilir. Bugün Türk hukukunda vekalet ücreti, Roma hukukunda geçerli olan, müvekkile ait hak ve çıkarların hatır için korunduğu ve onurlu bir hizmet olduğu düşüncesinin uzantısı olarak, vekalet sözleşmesinin zorunlu unsuru değildir. Ancak, sözleşmeyle kararlaştırılabilir. Öte yandan, Türk Borçlar Kanununda, kaynak İsviçre Borçlar Kanununda olduğu gibi, teamül gerektiriyorsa, vekilin ücrete hak kazanacağı kabul edilmiştir (m.386/3).

Eşdeğer terimler

İNG : fees

ALM : Honorare, Vergütungen

FR : homoraires

İlgili terimler

Gelir
Hizmet
İşçi

İŞGÜCÜ PİYASASI

ÜÇLÜ YAPILANMIŞ KURUMLAR

Üçlü yapılanmış kurumlar, yönetim organı devlet, işverenler ve işçi temsilcilerinden oluşan kurumlardır. Bu kurumların yönetimine devletin katılımı her düzeyde olabilir. Üçlü yapılanmış kurumlarda işverenleri bazen işveren örgütleri, işçileri ise, çoğunlukla işçi sendikaları temsil eder.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : tripartite bodies

ALM : Gremien, zusammengesetzt aus Vertretern von Arbeitgebern, Arbeitnehmern und Regierung

FR : comité / groupe paritaire

İlgili terimler

İşçi sendikaları
İşveren örgütleri
İşverenler
Sosyal Taraflar

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

ÜÇÜNCÜ DÜZEY EĞİTİM VE ÖĞRETİM

Ortaöğretim ya da eşdeğeri bir öğretimi izleyen ve öğrenciye ortaöğretim sırasında edindiğinden daha ileri düzeyde bilgi ve beceri kazandıran eğitim ve öğretimdir.

Açıklama

Bu terim Türkçe'de pek kullanılmamakta, onun yerine bazı durumlarda *Ortaöğretim sonrası eğitim* ve daha çok da yükseköğretim terimi kullanılmaktadır. Türk eğitim sisteminde yükseköğretimi düzenleyen 2547 sayılı Kanunda yüksek öğretim; "Millî eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarı yılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümü" olarak tanımlanmıştır. Kanunda yükseköğretim kurumları olarak, üniversitelerle yüksek teknoloji enstitüleri ve bunların bünyesinde yer alan fakülteler, enstitüler, yüksekokullar, konservatuvarlar, meslek yüksekokullarıyla uygulama ve araştırma merkezleri sayılmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : tertiary education

ALM : höhere / tertiäre Bildung

FR : éducation post secondaire / supérieure

İlgili terimler

Eğitim
Yetişkinler eğitimi
Yüksek öğretim

EKONOMİ

ÜÇÜNCÜL SEKTÖR (HİZMET SEKTÖRÜ)

Üçüncül sektör (hizmet sektörü), diğer üreticilere ya da bireylere hizmet sunan iş kollarını (üretici ve tüketici hizmetlerini) kapsar.

Açıklama

Marksist olan ve olmayan ekonomiler arasındaki temel fark, hizmet sektörünün ilkinde üretken olmayışıydı. Bununla birlikte, gelişmiş piyasa ekonomilerinde bugün hizmet sektörü işgücünün yaklaşık %60-%70'ini istihdam etmektedir. Bu nedenle, piyasa ekonomisine geçiş sürecindeki ekonomilerde büyüme alanları en çok hizmet sektöründedir.

Eşdeğer terimler

İNG : tertiary (service) sector

ALM : Tertiärer Sektor, Dienstleistungssektor

FR : secteur tertiaire

İlgili terimler

Büyüme alanları
Piyasa ekonomisi
Temel (birincil) sektör
Yardımcı (ikincil) sektör
Yeni ekonomi sektörleri

EKONOMİ

ÜRETİCİ HİZMETLERİ

Son tüketiciler dışında diğer işletmelere sağlanan hizmetlerdir. Mali hizmetler, sigorta, muhasebe ve reklam bu tür üretici hizmetleri arasında yer alır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : producer services

ALM : Dienstleistungen für Betriebe

FR : services aux entreprises

İlgili terimler

Üretim

ÜRÜN PİYASASI

ÜRETİM (İMALAT)

Üretim, bir mal veya hizmetin yapımı için gerçekleştirilen faaliyet ya da faaliyetler dizisidir.

"Kaynakların değer taşıyan mal ve hizmetlerin yapımı için kullanılmasıdır." (*Black p.371*)

Açıklama

Üretimde kullanılan kaynaklar arasında, hammaddeler yanında, toprak, işgücü, araç gereç, finansman ve bilgi de yer alır.

Üretilen mal ya da hizmetler üretim zincirinin başka bir yerinde kullanılan ara ürünler ya da son tüketiciler tarafından kullanılacak mal ya da hizmetler olabilir.

Mallar ve hizmetler sıklıkla ticari amaç güdülmeksizin üretilir ve tüketilir. Bunlara örnek olarak, bir çiftçinin ailesinin kullanımı için ürettiği ürünler, ev içi yükümlülükler, aile içinde ya da arkadaşlar arasında para karşılığı olmaksızın üstlenilen çocuk bakımı gösterilebilir.

Üretim, temel (birincil), yardımcı (ikincil) ve üçüncü derece bütün sektörlerde söz konusudur. Üretim sürecinde son ürüne ulaşılıncaya kadar, bir önceki basamakta üretilen şeye değer katarak ara ürün yaratan birçok basamak bulunabilir.

Gayrı safi yurtiçi hasılanın ölçülmesinde kullanılan ürün yöntemi, belirli bir ülkede belirli bir yılda üretilen bütün ürünlerin değerini toplar.

Eşdeğer terimler

İNG : production

ALM : Produktion

FR : production

İlgili terimler

GSYH- Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla Ölçme Yöntemi
GSYH-Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla
Hizmetler
Ismarlama ürün
Mallar

Müşteri hizmetleri
Parti üretim
Sınai ürünler
Standart üretim
Üretici hizmetleri
Ürün

ÜRÜN PİYASASI

ÜRETKENLİK

Üretkenlik, belirli bir girdi miktarına karşılık elde edilen ürün miktarıyla ölçülür.

Açıklama

Üretkenlik genellikle indeks (değer değişim çizelgesi) olarak gösterilir. Belirlenen temel yılın indeks değeri 100 olarak kabul edilir.

Üretkenlik ölçümlemesi en sık işgücünün verimliliğine ilişkin olarak kullanılır. Bir işletmeninin, sektörün ya da ekonominin ürünü indeks olarak gösterilirse, söz konusu ürünün üretilmesinde kullanılan işgücü miktarı da indeks olarak gösterilir. Bu durumda üretkenlik:

$$\frac{\text{Ürün indeksi}}{\text{İşgücü indeksi}}$$

olarak ölçülür.

Üretkenliğin ölçümlemesi, belirlenen temel yılda üretkenlik değeri 100 kabul edilmekle indekse dönüşür. Herhangi bir yıl temel yıl olarak seçilebilir. Üretkenlikte, sonraki yıllardaki değişiklikler, üretkenlik indeksindeki değişikliklerle ölçülür.

Bir toprağın üretkenliği de, "işgücünün" yerine toprak büyüklüğünün konması suretiyle benzer şekilde ölçülür. Sermayenin üretkenliği de mantıksal olarak benzerdir. Fakat, maddi sermayenin ölçülmesine ilişkin çok büyük kavramsal ve pratik güçlükler bulunduğu için, bu kavram sık kullanılmamaktadır. Bununla birlikte, ekonomide "toplam faktör üretkenliği"nin ölçülmesi ve davranışını tartışan çok sayıda kaynak bulunmaktadır. Bu indeks, bütün girdilerin "üretim faktörlerinin" birlikte kullanılması sonucunda üründeki değişiklikleri ölçer.

Eşdeğer terimler

İNG : productivity

ALM : Produktivität

FR : productivité

İlgili terimler

Girdi
İndeks, gösterge
İşçi
İşletme
Müşteri
Sektör
Ürün (çıktı)

ÜRÜN PİYASASI

ÜRÜN

Bir ekonomik üretim sürecinin sonunda elde edilen, satışa ya da başka bir yerde kullanıma elverişli mallar ya da hizmetlerdir.

Açıklama

Bir üretim sürecinde mal üretildiğinde ürünün ölçülmesi karmaşık değildir. Oysa, bir üretim sürecinde hizmet üretiliyorsa, ürünün ölçülmesi güç olabilir. Örneğin bir uçağın yangın koruma görevlisi, söndürülecek yangın olmasa da yıl boyunca güvenlik hizmeti verir. O nedenle, ulusal gelirin belirlenmesine ilişkin ürün yaklaşımında, piyasası olmayan hizmetlere ilişkin girdi maliyeti ürün yerine dikkate alınır (Black, 336).

Belirtelim ki, mesleki eğitim ve öğretim programlarıyla elde edilmesi amaçlanan ürün, bilgisi ve mesleki yeterliliği öncekinden daha yüksek işgücüdür. Ancak bunun doğrudan ölçülmesi çok kolay değildir. Bu ölçümleme genellikle, ne öğrenildiğinin saptanmasına ilişkin birtakım değerlendirme sonuçlarına bakılarak yapılır. Önemle vurgulanmalıdır ki, mesleki eğitim ve öğretim programlarının ürünü, sadece kurs düzenlenmesi ve bir kısım işgücünün bu kurslara katılması değil, programa katılanların mesleki yeterliliklerinin artırılmasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : output

ALM : Ergebnis, Resultat

FR : rendement

İlgili terimler

Ekonomik büyüme
Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Gelir/Gider/Ürün
GSYH'yı ölçme yöntemi
Tüketim
Ulusal Gelir
Üretim
Yatırım

EKONOMİ

ÜRÜN DÜZEYİ VE BÜYÜME

Herhangi bir ekonomik faaliyete ilişkin ürün sabit fiyatlarla ifade edilebilir (örneğin, belirli bir "sepet" malın temel alınan yıldaki fiyatı). Ekonomik faaliyetteki büyüme, bir yılki ürünün sabit fiyatlar üzerinden, karşılaştırılan diğer bir yıla göre oransal artışı ile gösterilebilir.

Açıklama

Belirtelim ki, ulusal üretim, gayrı safi yurtiçi hasıla (GSYH) ile ölçülür. Ulusal üretim düzeyindeki değişiklikler, GSYH'nın, temel alınan belirli bir yıldaki sabit fiyatlar üzerinden ifade edilmesi ve sonraki yıllarda GSYH düzeyindeki oransal değişikliklerin belirtilmesi suretiyle gösterilir. Bu ölçme işlemi daima temel alınan yılın fiyatlarına göre yapılır.

Bir işkolu ya da işkollarının ürün düzeyindeki değişiklikler, benzer bir yöntemle ölçülür. Buna örnek olarak, imalat sanayi ya da (biraz daha geniş bir ölçüt oluşturan) sınai üretim indeksleri gösterilebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : output level and growth

ALM : Outputniveau und-wachstum

FR : niveau de production et croissance

İlgili terimler

Fiyatlar
Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla (GSYH)
Göstergeler
GSYH'yı ölçme yöntemi
Ürün

EKONOMİ

ÜRÜN PİYASASI

Ürün piyasası, üretilen malların ve hizmetlerin üreticileri ile tüketicileri ya da kullanıcıları arasında değişildiği yerdir.

Açıklama

Malların ilk üreticileri ile son tüketicileri arasında çeşitli aracılar bulunabilir. Her aracı bazı katma değerler sağlar. Örneğin, toptancılar ürünleri çeşitli işletmelerden toplayıp bir araya getirir ve perakendecilere dağıtır. Perakendeciler de, bir grup ürünü tüketicilerin alımına hazır tutma hizmetini görür. Ürün piyasasında alım satım işleminin başında değişimin konusu çoğunlukla üretilmiş hazır bir mal ya da hizmet değil, istenen şekilde müşteriye sunulması üzerine son ödemenin yapılması koşuluyla belirli bir mal ya da hizmetin üretilmesi vaadidir.

Eşdeğer terimler

İNG : product market

ALM : Produktmarkt

FR : marché

İlgili terimler

Girişimci
İş piyasası
İşletme
Müşteri
Piyasa
Üretim

ÜRÜN PİYASASI

ÜRÜNE BAĞLI FİNANSMAN

Mesleki eğitim ve öğretimin finansmanının, düzeyi önceden saptanan bazı başarı ölçütlerine bağlı olarak sağlanmasıdır.

Açıklama

Ürüne bağlı finansman yöntemi, hükümet ya da bir kurum tarafından saptanan hedeflere ulaşmak ve politikaları uygulamak üzere, eğitim ve öğretim verenleri yönlendirip güdülemek amacıyla kullanılır. Finansmanın, ölçülebilir üretim başarısına bağlanması, finansmanı yapan kuruluşların finansmanın kullanılmasıyla ilgili kontrol yetkisini daha fazla ellerinde tutmaları ve bu kuruluşların ulusal politikanın çıkarlarıyla eğitimi verenlerin çıkarları arasındaki uyuşmazlıklara kolaylıkla taraf olabilmeleri konuyu tartışılır hale getirmiştir.

Ürüne bağlı finansman yönteminde kullanılan ölçütlere ilişki üç yaklaşım söz konusudur:

1. Finansman, belirli bir öğretim programını başarıyla tamamlayan ve amaçlanan nitelikleri kazanabilen öğrenci ya da kursiyer sayısına bağlanabilir.
2. Bir öğretim programını tamamlayıp amaçlanan nitelikleri edindikten sonra istihdama katılabilen kursiyer sayısına bağlanabilir.
3. Belirlenen programın amaçlarının gerçekleştirilmesine bağlanabilir. Bu amaçlar arasında, eğitim ve öğretim müfredatında yapılması hedeflenen değişiklikler, belirli eğitim ve öğretim programlarına katılan kişilerin yapısı yönünden hedeflen değişiklikler, örneğin çalışmak üzere eğitime giriş hakkı kazanan kadınların sayısındaki değişiklikler sayılabilir.

Ürüne bağlı finansman düzeyi, eğitim verenlerin masraflarının tümünü ya da bir kısmını karşılayacak kadar olabilir. Finansmanı sağlayacak kurum, belirlenen programın uygulanması için, finansmanın belirli bir düzeyde olmasını ve belirli ürün hedeflerine ulaşıldığında ek finansman sağlanmasını garanti edebilir. Bu durumda, her iki düzeyde finansman sağlayan bir yaklaşım söz konusudur.

Eşdeğer terimler

İNG : output-related funding

ALM : Finanzierung basierend auf dem Output

FR : dépenses de croissance

İlgili terimler

Mesleki eğitim ve öğretimin finansmanı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMAK

ÜST DÜZEY YÖNETİCİLER

bkz. Yöneticiler

VASIFSIZ İŞ

Vasıfsız işçiler tarafından özel bir bilgi birikimi gerekmeksizin genellikle her gün aynı şekilde yapılan ya da ne yapılacağı önceden bilinen her türlü iştir.

Açıklama

Vasıfsız işçi olarak çalışmak için özel niteliklere sahip olmak gerekmez.

Eşdeğer terimler

İNG : unskilled trade

ALM : ungelernte Tätigkeit

FR : emploi non qualifié

İlgili terimler

Beceri
İş
Meslek

İŞGÜCÜ PİYASASI

VERİMLİLİK

Verimlilik, her bir ünite girdiden elde edilmesi beklenen ürün miktarıyla ölçülür.

Açıklama

Bazı durumlarda verimlilik, fiziki terimlerle ölçülür (örneğin, bir kaynama kazanında kullanılan her bir ünite yakıttan elde edilen ısı). Diğer durumlarda ise, girdilerin ve ürünün parasal değeri dikkate alınır ve farklı kombinasyonlardaki girdi ve ürünün verimliliği analiz edilir (örneğin, (A) kursunda, eğitim ve öğretim giderleriyle konaklama için harcanan para, kur-

su bitiren öğrenci başına 50 dolardır. Buna karşılık (B) kursunda, bazı öğrenciler kursu bitirmeden bıraktıkları için, kursu tamamlayan öğrenci başına harcama 60 dolardır). Girdilerin ve ürünün kolayca ölçülemediği durumlarda kavram, nitelikle ilgili olarak da kullanılabilir. Sözcük, *(A) sınıfı son derece verimli bir şekilde yönetilmektedir.* Cümlesinde olduğu gibi kullanılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : efficiency

ALM : Effizienz, Leistungsfähigkeit

FR : efficacité, bon fonctionnement

İlgili terimler

Değerlendirmek
Ürün

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

YAPARAK ÖĞRENME

Bir işin nasıl yapılacağının, öğrenci tarafından ardarda birçok kez yapılarak öğrenilmesidir.

Açıklama

Öğrenmenin pek çok yöntemi vardır. Okuyarak, dinleyerek, görerek, yaparak, düşünerek, problem çözerek öğrenme bunlar arasında sayılabilir. Öğrenme için beş duyu organının birlikte çalışması ya da olabildiğince çok duyu organının öğrenme sürecine katılması gerekir. Bu sağlandığında öğrenme kolaylaşır. Bazı işlerin, özellikle de becerilerin edinilmesinde dokunma duyusu büyük önem taşır. O nedenle, beceri eğitiminde yaparak öğrenme öne çıkmaktadır *(İ. Akhun ve Z. Gönen, Atelye ve Meslek Dersleri Öğretim Metotları, Ankara, 1966).*

Eşdeğer terimler

İNG : learning-by-doing

ALM : Lernen durch Praxis / Praxislernen / 'learning-by-doing

FR : apprentissage par la pratique

İlgili terimler

Anahtar beceriler
Eğitim standartları
İkili sistem (dual sistem)
Kullanarak öğrenme
Öğrenme
Yetiştirme (uygulamalı eğitim)

EĞİTİM PİYASASI

YAPI

Ekonominin ya da piyasanın kısımlarının birlikte oluşturdukları modeldir.

Açıklama

Yapı, ekonominin farklı endüstri sektörlerini (endüstriyel yapı) ya da endüstri sektöründe çalışanların farklı mesleklerini ifade etmek üzere (mesleki yapı) tanımlanabilir. Terim, aynı zamanda ekonomideki mülkiyet konusu değerlerin modelini, işletmelerin, büyüklüklerine göre sektöre ya da ekonomiye dağılımını tanımlamak üzere kullanılır (piyasa yapısı).

Eşdeğer terimler

İNG : structure

ALM : Struktur

FR : structure

İlgili terimler

Endüstriyel sınıflandırma
Endüstriyel yapı
Mesleki sınıflandırma
Mesleki yapı
Yapısal değişim

EKONOMİ

YAPISAL DEĞİŞİM

bkz. Yeniden yapılanma

YARARLILIK

Yararlılık, her bir girdiye karşılık hangi politika hedeflerine ulaşıldığını ölçer ya da

gösterir. Yararlılık bu nedenle, her bir girdiye karşılık politika hedefine ilişkin ara ürünü ölçmeyi amaçlayan verimlilikten ayrılır.

Açıklama

Örneğin, bir politikanın hedefi belirli bir iş kolundaki boş işleri alabilmeleri için yeni işçilerin eğitilmesi ise, bu politikanın ara ürünü eğitilen potansiyel işçi sayısıdır. Fakat söz konusu hedefe ulaşıldığı, benzer işlerde çalışan mevcut işçilerin yerini alan yeni işçiler hesaplandıktan sonra, söz konusu boş işlerde ek olarak istihdam edilen net işçi sayısı ile ölçülür. Buna göre, verimliliğe ilişkin olarak verilen örnekte, (A) kursunda eğitilen öğrencilerden her birinin maliyeti 50 dolar ise, ancak bu kursiyerlerden sadece yarısı uygun bir iş elde edebilmişse, kursa ilişkin harcamanın yararlılığı yarıya iner. Eğitilmiş her bir ek işgücünün maliyeti 100 dolar olur.

Eşdeğer terimler

İNG : effectivness

ALM : Wirksamkeit, Effektivität

FR : efficacité

İlgili terimler

Değerlendirmek
Hedef (objective (1))
Mesleki eğitim, öğretim performansına ilişkin geri bildirim
Politika

GENEL KAVRAMLAR

YARI VASIFLI İŞ

Yarı vasıflı işçiler, geniş bir alanda bilgi kullanımını gerektiren çeşitli çalışma faaliyetlerini üstlenir ve yürütürler. Bu faaliyetlerden bazıları karmaşık ya da sıradışıdır. Yarı vasıflı işlerde çalışanlar belirli ölçüde kişisel sorumluluğa ve özerkliğe sahiptir. Bunlardan, belki bir gruba ya da takıma üye olmaları yoluyla diğer çalışanlarla işbirliği yapmaları istenebilir. Anılan uygulamaya sıkça rastlanmaktadır.

ve göreceli olarak düşük beceri düzeyindeki işçilerdir. Öte yandan, belirli meslek ya da işler sadece söz konusu vasıflara sahip olanlara açıktır. Bununla birlikte Batı Avrupa ülkelerinde, yarı vasıflı işler genellikle çalışma içeriklerine göre tanımlanır. Bu ülkelerde, yarı vasıflı işlerde çalışmak için genellikle belirli vasıflara sahip olmak aranmamaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : semi-skilled trade

ALM : angelernter Beruf

FR : emploi semi qualifié

İlgili terimler

Beceri
Ehliyet
İş
Meslek

GENEL KAVRAMLAR

YASAL ÇERÇEVE

Yasal çerçeve, toplumun uymayı kabul ettiği kuralları içeren yasaların ve ilgili diğer düzenlemelerin sınırlarını çizer. Yasa koyucu yasaları yapar. Yargıçlar ve mahkemeler yorumlar.

Açıklama

Yasal çerçeve, mesleki eğitim ve öğretim ile istihdam sistemlerinin faaliyetlerine ilişkin sınırları belirleyen çevrenin önemli bir parçasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : legislative framework

ALM : Gesetzliche Rahmenbedingungen

FR : cadre législatif

İlgili terimler

Çevre
İstihdam sistemi
Mesleki eğitim-öğretim sistemi
Sistem
Toplum
Yasama

GENEL KAVRAMLAR

YASAL YARDIMLAR

Miktarı, belirli referans kurallara göre saptanan ve işverenlere belirli asgari bir sayıda kişinin eğitilmesi ya da belirli asgari bir miktar paranın eğitime harcanması gibi koşullarla verilen yardımlardır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : normative subsidies

ALM : normative Subventionen

FR : aides à la formation

İlgili terimler

Mali yükümlülük
Mesleki eğitim ve öğretimin mali bakımdan desteklenmesi

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

YASAMA, YASA KOYUCU

Yasama, birbiriyle eşit konumda bulunan seçilmiş üyelerin oluşturduğu yasa koyucu meclistir.

Açıklama

Yasama ulusal, bölgesel ya da yerel düzeyde olabilir. Yasa yapma yetkisinin, alt düzeylere devri genellikle ulusal düzeyde yasayla öngörülüp tanımlanır.

Demokratik olmayan toplumlarda yasalar, seçilmiş yasa koyucu tarafından değil, bir diktatör ya da hâkim sınıf (oligarşi) tarafından yapılır. Her yeni rejim, önceki rejimin yasalarını ne ölçüde sürdüreceğine, yeni yasalarla eskilerini ne ölçüde kaldırılacağına ve değiştireceğine karar vermek zorundadır.

Eşdeğer terimler

İNG : legislation, Legislature

ALM : Gesetzgebung, Gesetzgebende Versammlung

FR : législation, législature

İlgili terimler

Bağımlılık/İkincillik
Yerinden yönetime geçiş (ademi merkezileşme)
Yönetim

GENEL KAVRAMLAR

YAŞAM BOYU ÖĞRENME

1. Kişilerin gelişme yıllarının sonrasında da, örgün eğitim ve öğretim sisteminin içinde ya da dışında öğrenmeye devam ettiklerini kabul eden politikadır.
2. Bireye çalışma yaşamı süresince, eğitim gereksinimlerini belirleme ve karşılama fırsatı sunan sistemdir.
3. Kişisel, medeni, sosyal ve mesleki açılardan, bilgi, beceri ve yeterliliklerin geliştirilmesi amacıyla yaşam boyunca yürütülen her türlü öğrenme faaliyetidir.

Açıklama

Avrupa Yaşam Boyu Öğrenme Girişimi (AYBG) *(The European Lifelong Learning Initiative-ELLI),* bireylerin yaşamları boyunca gereksinim duyacakları bilgi, beceri, değer ve yaklaşımları edinmelerinin teşvik edilmesi ve güçlendirilmesi; tüm görevlerinde güven, yaratıcılık ve beğeniyle çalışmaları için sürekli desteklenmeleri yoluyla insan potansiyelinin geliştirilmesi olarak tanımlamaktadır.

En geniş anlamıyla yaşam boyu eğitim ve öğrenme; içinde yaşanılan toplumda gelişmek, olgunlaşmak ve yaşlanmayla başa çıkmak için

benimsenen bir strateji olarak değerlendirilmektedir. Bu anlamda, insan gelişimine ilişkin kuramlarla bağlantılıdır. Terimin son yıllarda tercih edilen dar anlamı ise, insanların çağdaş iş piyasalarında rekabet etmek ve ekonomik refahlarını devam ettirmek amacıyla istihdam edilebilirlikleri için gerekli becerileri kazanması, geliştirmesi ve sürekli olarak yenilemesi şeklinde belirtilebilir.

Bazı ülkelerde ulusal mesleki eğitim ve öğretim politikası, çalışma yaşamı boyunca öğrenme fırsatları sağlayarak bireyleri teşvik eder. Bu teşvik, anılan fırsatların, ihtiyacı olanlara, gereken zamanda, yerde ve şekilde sunulmasıyla sağlanır.

Eşdeğer terimler

İNG : lifelong learning / lifewide learning

ALM : Lebenslanges Lernen /lebensumpannendes lerne

FR : formation continue / éducation et formation embrassant tous les aspects de la vie

İlgili terimler

Sürekli eğitim
Yetişkin eğitimi

UZLAŞMA STRATEJİSİ

YATIRIM

Ekonomik anlamda "yatırım", uzun bir süre sonra (genellikle bu sürenin bir yıldan fazla olduğu kabul edilir) ya da gerçekten sadece gelecekte hizmet verecek olan mal ve hizmetler için yapılan harcamalardır.

Açıklama

Ekonomik anlamda "yatırım", ortaklık paylarının ya da devlet tahvili gibi mali değerlerin satın alınmasını ifade eden mali anlamda "yatırım"dan ayrılabilir.

Eşdeğer terimler

İNG : investment

ALM : Investition

FR : investissement

İlgili terimler

Gider
GSYH
Tüketim

İŞ PİYASASI

YAYGIN EĞİTİM

1. Öğretmen, öğrenci ve eğitim yerinin açıkça tanımlanmadığı eğitimdir.
2. Yaygın eğitim, örgün eğitimin yanında ya da dışında düzenlenen bütün eğitim etkinliklerinin kapsar.

Açıklama

Yaygın eğitim, örgün eğitim sistemlerinin yanında ya da dışında verilen eğitimi ifade eder. Birçok kişi, okul ve eğitim sözcüklerini eş anlamlı olarak algıladıklarından, okul ve sınıf dışındaki eğitim etkinliklerini eğitim olarak nitelendirmemektedir. Bu nedenle yaygın eğitim ikinci sınıf bir eğitim olarak görülebilmektedir.

Oysa yaygın eğitim, bireylerin gereksinimlerine yönelik programlar uyguladığından onlar için daha anlamlı ve sistematik hizmet veren bir eğitim etkinliğidir. Öğrenci merkezlidir (bkz. Öğrenci merkezli öğrenme). Örgün eğitimin karşıtı bir eğitim biçimi olmadığından, örgün eğitimin yöntem ve tekniklerinden yararlanır.

Türk milli eğitim sisteminde yaygın eğitim; örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da halen örgün eğitimin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademeden çıkmış bireylerin, örgün eğitimin yanında ya da dışında katıldıkları eğitim, öğretim, rehberlik ve uygulama etkinliklerini ifade eder.

Eşdeğer terimler

İNG : informal education

ALM : informale bildung

FR : education informelle

İlgili terimler

Örgün eğitim
Yetişkin eğitimi

EĞİTİM PİYASASI

YAYGIN ÖĞRENME

İşle, aileyle, boş zamanların değerlendirilmesiyle ilgili günlük yaşam faaliyetleri sonucunda gerçekleşen öğrenmedir.

Açıklama

Yaygın öğrenme, amaç, zaman veya öğrenme desteği yönünden örgütlü ya da yapısal bir öğrenme biçimi değildir. Çoğu durumda öğrenci açısından amaçlı bir faaliyet niteliği taşımaz. Sonucunda öğrenciye belge verilmez.

Eşdeğer terimler

İNG : informal learning

ALM : informelles Lernen

FR : apprentissage informel

İlgili terimler

Örgün eğitim
Örgün öğrenme
Yetişkin eğitimi

EĞİTİM PİYASASI

YAYGIN ÖĞRENMENİN ONAYLANMASI

Kişilerin, yaşamlarının içinde farklı bağlamlarda; eğitimde, işte ya da boş zamanlarını değerlendirirken geliştirdikleri becerilerin ve yeterliliklerin değerlendirilmesi ve tanınması sürecidir.

Açıklama

Yaygın eğitim ve öğretimle örgün eğitim ve öğretim arasında en belirgin fark, örgün öğrenimde öğrencinin diploma ya da akademik derece gibi resmi bir belgeye sahip olunmasıdır. Yaygın eğitimde elde edilen deneyimlere ve sertifikalara (özellikle bulunulan ülkede meslek standartları sistemi oluşturulmamışsa) kuşkuyla bakılır. Avrupa Birliği'nde serbest dolaşım ilkesinin kabul edilmiş olması nedeniyle yaygın eğitimle edinilen bilgi, beceri, yeterlilik ve ehliyetlerin geçerliğinin onaylanması büyük önem kazanmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : validation of informal/nonformal learning

ALM : Validierung informellen / nich formalen Lernen

FR : validation de l'apprentissage informel/non formel

İlgili terimler

Akreditasyon
Ehliyetlerin denkliği
Geçerleme, geçerlik
Önceki öğrenme
Yaygın eğitim
Yaygın öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

YENİ EKONOMİ SEKTÖRLERİ

Bir ekonomi planlı ekonomiden pazar ekonomisine geçerken, piyasanın işleyişini desteklemek üzere yeni endüstriyel faaliyetler gelişir. Bu faaliyet alanları yeni ekonomi sektörleri olarak adlandırılır.

Açıklama

Bu tür faaliyetler genellikle hizmet sektöründe, özellikle de, üretici hizmetlerinde mali uygulamaları ve ticari faaliyetleri desteklemek üzere söz konusu olur. Büyüme alanları, bankacılık, sigortacılık, muhasebe, yönetim danışmanlığı, pazarlamacılık, reklamcılık, emlak spekülasyonculuğu ve gayrı menkul alım satımı gibi sektörleri içerir.

Eşdeğer terimler

İNG : new economic sectors

ALM : neue Wirtschaftssektoren

FR : nouveaux secteurs économiques

İlgili terimler

Ana sektörler
Büyüme alanları
Piyasa ekonomisi

Üçüncül sektör (hizmet sektörü)
Yardımcı (ikincil) sektör

EKONOMİ

YENİ TEMEL BECERİLER

Bilgi ve iletişim teknolojilerine (BİT) ilişkin beceriler, yabancı diller, teknolojik kültür, girişimcilik ve sosyal beceriler yeni temel becerilerdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : new basic skills

ALM : neu Grundfertigkeiten / Basisqualifikationen

FR : nouvelles compétences de base

İlgili terimler

Bilgi toplumu
BİT becerileri
Çekirdek beceriler
Temel beceriler

EĞİTİM PİYASASI

YENİDEN EĞİTİM

Yeniden eğitim, bireylerin halen çalışmakta oldukları veya yeni girdikleri iş ve mesleklerde, bilgi ve becerilerini geliştirmeleri ya da gerekli yeni bilgi ve becerileri edinmeleri amacıyla eğitilmeleridir.

Açıklama

Yeniden eğitmeden değişik gereksinimleri karşılamak için yararlanılır. Örneğin birey, becerilerini geliştirmek, çeşitlendirmek ya da mesleğini değiştirmek için; işveren de, belirli gereksinimlerini karşılamak için yeniden eğitimden yararlanabilir. Ayrıca, yerel ya da ulusal iş piyasasındaki ihtiyacı karşılamak için her iki tarafın da başlatabileceği bir eğitim ya da deneyimli işçilerin istihdamda görülmesi olası geniş ölçekli değişikliklere uyum sağlamalarına yönelik eğitim de yeniden eğitimdir.

Örneğin, mesleki eğitim ve öğretim sisteminde reform yapılıp, sistem modernleştirilirken, öğretmenlerin ve eğitimcilerin bilgi ve becerilerinin yenilenmesi gerekir. Bunun için öğretmen ve eğiticiler yeniden eğitilir.

Eşdeğer terimler

İNG : retraining

ALM : Umschulung

FR : reconversion

İlgili terimler

Eğitim
Sürekli eğitim

GENEL KAVRAMLAR

YENİDEN PLANLAMA

Yeniden planlama, bir işletmenin iç düzenini ve üretim yöntemlerini değiştirdiği durumlarda ve çoğunlukla yeniden yapılanma sürecinde söz konusu olur.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : re-engineering

ALM : Umgestaltung, Re-engineering

FR : restructuration

İlgili terimler

Yeniden yapılanma
Teknolojik yapı

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

YENİDEN YAPILANDIRMA (EKONOMİNİN YENİDEN YAPILANDIRILMASI)

Bir ülkenin ekonomik yapısının değişim sürecidir.

Açıklama

Ekonomik yapıdaki değişim, endüstriyel ve mesleki yapıda da değişimi gerektirebilir. Eski komünist ülkelerde komünizm sonrası yeniden yapılanma coğunlukla, planlı ekonomiden piyasa ekonomisine geçişin bir göstergesi olan, kamu sektöründen özel sektöre mülkiyet değişiklikleriyle gerçekleşmiştir. Yeniden yapılanma genellikle, piyasa yapısında olduğu kadar üretim tekniklerinde de (teknolojik yapı) değişime yol açar.

Eşdeğer terimler

İNG : re-structuring (of the economy)

ALM : Restrukturierung, Umgestaltung

FR : restructuration

İlgili terimler

Reform süreci
Yeniden planlama

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

YENİLİK

Sosyal ya da ekonomik kurumlar ve/veya sosyal ya da ekonomik sistemin işleyiş şeklinde, yeni olan herhangi bir değişiklik yenilik olarak kabul edilebilir.

Açıklama

Bazı değişiklikler daha önce hiçbir yerde denenmemiştir. Bu, özellikle yeniliğin teknolojik ilerlemeye bağlı olduğu durumlarda söz konusudur. Bununla birlikte, yeniliklerin büyük çoğunluğu, başka bir yerde yapılanların gözlenip aktarılarak, yeni çevre koşullarına uyarlanması ya da mevcut sistemlerde düzenli değer artışlarına gidilmesi şeklinde değişiklikler yapılmasıyla olur.

Eşdeğer terimler

İNG : innovation

ALM : Innovation

FR : innovation

İlgili terimler

Reform süreci
Sistem reformu
Sosyal ekonomik değişim
Süreç

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

YENİLİK FAALİYETLERİ

Yeni düşüncelerin, sistemlerin, işlemlerin ya da işlerin yaratılması, tanıtılması ve kullanılmasıyla ilgili faaliyetlerdir.

Açıklama

Yenilik, daha önce mevcut bulunandan bütünüyle farklı ya da yeni şeyleri kullanmayı içerir. Bu, tanıdık ve bilinen bir şeyin (*Picasso'nun yerleşmiş gelenekleri yeni bir yorumla değiştirerek uygulamasında* olduğu gibi) yeni bir tarzda kullanılması, ya da bir şeyin yeni bir yöntemle yapılması biçiminde olabilir. Yenilik sözcüğü, "*Endüstriyel iş kavramını bütünüyle değiştiren bir teknolojik yenilikler çağında yaşıyoruz*." cümlesinde bu anlamda kullanılmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : innovative activities

ALM : Innovative Tätigkeiten

FR : activitiés innovantes

İlgili terimler

Yenilemek

GELİŞTİRME(K) / UYGULAMA(K) / KORUMA(K)

YERİNDEN YÖNETİME GEÇİŞ (ADEMİ MERKEZİLEŞME)

Merkeziyetçi bir toplumda, yasama ve yürütme ulusal düzeyde gerçekleşir. Bölgesel ve yerel düzeyde hiç kimse, ulusal hükümetin onayı olmadan yasama ve ulusal yasaları yürütme yetkisine sahip değildir. Yerinden yönetime geçiş (ademi merkezileşme) ile yönetim ve bazen de yasama yetkisi bölgesel ya da yerel düzeydeki kurullara verilir.

Açıklama

Yerinden yönetime geçişin çeşitli boyutları söz konusudur. Bu geçişin farklı derecelerde gerçekleşmesi mümkündür. Ulusal bir hükümetin bölgesel ve ulusal kollarını, bağımsız yönetim yetkisine sahip oldukları derecede ve bölgesel ya da yerel yönetimlerden yerel yasama organlarına karşı sorumlu oldukları derecede ayırabiliriz. Aynı şekilde, değişik düzeylerdeki yasama organlarına tanınan güç oranında da ayrımlar söz konusu olabilir.

Dahası, yerinden yönetime geçişin, ulusal otoritenin yönetim yetkisini bir sivil toplum kurumuna vermesi şeklinde olabileceği de ileri sürülmektedir. Bu tür bir yerinden yönetime geçiş, yerinden yönetimlerin yine yerinden yönetimin yasama organına karşı sorumluluğunun söz konusu olduğu duruma göre, sorumluluk yönünden daha büyük sorunlar yaratır.

Eşdeğer terimler

İNG : decentralisation

ALM : Dezentralisierung

FR : décentralisation

İlgili terimler

Bağımlılık/İkincillik
Yerel düzey

GENEL KAVRAMLAR

YERİNDEN YÖNETİME GEÇİŞ POLİTİKASI

Yerinden yönetime geçiş sürecini destekleyen politikadır.

Açıklama

Yerinden yönetime geçiş politikası bazen sadece, merkezi hükümetin bürolarının kendilerine ek güçler tanınmaksızın fazla kalabalık başkentlerin dışında yeniden tesis edilmeleri şeklinde olabilir. Bu tür bir politikanın, "*yeniden yerleştirme politikası*" olarak adlandırılması daha doğru olur.

Eşdeğer terimler

İNG : policy decentralisation

ALM : Dezentralisierungspolitik

FR : politique de décentralisation

İlgili terimler

Politika
Yerinden yönetime geçiş

GENEL KAVRAMLAR

YETENEK

Ön eğitim ve öğretime dayalı olarak ya da olmayarak, bir fiziksel ya da zihinsel faaliyeti yerine getirme kapasitesidir.

Açıklama

Comment [S1]: Senin metinlerin yok

Yetenek ve *beceri* kelimeleri bazı durumlarda eş anlamlı olarak kullanılır. "A*raba kullanmada yeteneklidir."* cümlesinde böyle bir kullanım söz konusudur. Yetenek, bir kimsenin hem kavrama ve hem de beceriye sahip olduğunu belirtmek için de kullanılır. Sözcük, *"Yönetici olarak yeteneklidir."* cümlesi bu anlamı içerir.

Eşdeğer terimler

İNG : ability

ALM : Fähigkeit

FR : capacité

İlgili terimler

Beceri(ler)
Eğitilebilirlik
Eğitilebilirlik testi
Zekâ

EĞİTİM PİYASASI

YETERLİLİĞİN AKTARILABİLİRLİĞİ

Belirli bir alandaki yeterliliğin ilgili başka bir alana ne ölçüde aktarılabileceğini ifade eder.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : transferability of competence

ALM : Übertragbarkeit von Kompetenzen

FR : disparité, inadéquation

İlgili terimler

Çekirdek / anahtar beceriler

İZLEME(K) / DEĞERLENDİRME(K) / GÖSTERME(K) / RAPOR ETME(K)

YETERLİLİĞİN BELGELENMESİ

Bir bireyin bilgi, yöntem bilgisi (know-how) ve yeterliliklerini, standart bir değerlendirme işlemiyle değerlendirdikten sonra resmileştirerek geçerli kılma sürecidir.

Açıklama

Belirli bir iş veya görev için bireyde var olan yeterliliklerle kalifikasyonların resmi bir belgeye bağlanmasıdır. Bazı özel meslekler için bu belgelendirmeye, örneğin "sağlık raporu" gibi başka hususlar da eklenebilir.

Eşdeğer terimler

İNG : certification of competences

ALM : Zertifizierung (von Kompetenzen)

FR : certification (des compétences)

İlgili terimler

Belge, Belgelendirme
Yeterlilik
Yeterliğe dayalı eğitim, öğretim ve öğrenme
Yeterliliklerin değerlendirilmesi

EĞİTİM PİYASASI

YETERLİLİĞİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Bireyin, belge almaya yönelik edinimlerini (bilgi, yöntem bilgisi ve/veya yeterliliklerini) değerlendirmede kullanılan yöntem ve süreçlerin toplamıdır.

Açıklama

Bireyin sahip olduğu yeterliliklerin önceden belirlenen ölçütlere göre değerlendirilmesidir.

Eşdeğer terimler

İNG : assessment of competences

ALM : Bewertung (von Kompetenzen)

FR : évaluation (des compétences)

İlgili terimler

Belge, Belgelendirme
Yeterlilik
Yeterlilik temeline dayalı eğitim, öğretim ve öğrenme
Yeterliliklerin belgelendirilmesi

EĞİTİM PİYASASI

YETERLİLİK

1. Bir şeyi iyi ve etkin olarak yapma yeteneğidir.
2. İstihdam koşullarını sağlama yeteneğidir.
3. Belirli çalışma rollerinin taleplerini karşılama yeteneğidir.

Açıklama

Yeterlilik, bilgi ve becerinin belirli bir düzeye ulaşmasını, bir meslek ya da endüstri alanında, istihdam için gerekli olan performans standardında uygulanabilmesini ifade eder.

Yeterlilik, bireyin belirli bir işin gereklerini ya da özel taleplerini karşılamak için gereken bilgi, beceri, kişisel özelliklere performans ve kapasiteye sahip olduğunu gösterir.

"*Yeterlilik*" ve "*standart*" terimleri arasında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Bilgi ve becerilerin iş yerinde gerek duyulan performans standartlarına dönüştürülebilmesi için, belirli bir yeterlilik standardında olması gerekir. Yeterlilik aslında, bir meslek alanında gerekli olan standartları yerine getirme yeteneğidir (bkz. Yeterlilik temeline dayalı eğitim, öğretim ve öğrenme).

Eşdeğer terimler

İNG : competence

ALM : Kompetenz, Fähigkeit

FR : compétence

İlgili terimler

Kalite
Standartlar
Yeterliğe dayalı öğrenme
Yeterlik temeline dayalı mesleki eğitim ve öğretim
Yeterliğin ulusal çerçevesi
Yeterlilik modelleri

EĞİTİM PİYASASI

YETERLİLİK MODELLERİ

Bir çalışma sisteminde, meslekte ya da eğitim ve öğretim sisteminde, yeterlilik teriminin anlamını tanımlamak için kullanılan yeterlilik düşünceleridir.

Açıklama

Yeterliliğin geniş anlamda tanımı hakkında genel bir uzlaşma varsa da, mesleki eğitim ve öğretim amaçları bakımından nasıl tanımlanması gerektiği konusunda çok farklı görüşler bulunmaktadır. Yeterliliği tanımlamada kullanılan dört model vardır:

A. Bireyin sahip olduğu kişisel nitelikleri ve deneyimleri: kişinin etkin bir performans göstermesini sağlayan bilgi, beceri, eğitim, öğretim ve diğer kişisel özellikleri esas alan *kişisel nitelik modeli*;

B. Belirli bir işe ilişkin görevleri yerine getirmek, faaliyetleri yürütümek ve sorumlulukları üstlenmek için belirli bilgi ve becerileri uygulama yeteneğini esas alan *görev modeli;*

C. Hedeflere ulaşma, belirlenmiş ürün ve hizmetleri üretme yeteneğini esas alan *üretkenlik modeli*.

D. İşverenlerin beklentilerine yansıyan, "iyi" ve "en iyi" uygulama olarak algılanan, çalışma rolüne ilişkin bütün talepleri karşılama yeteneğini, işin yapıldığı fiziksel ortamı ve sosyal çevreyi esas alan, *sonuç ya da performans yönetimi modeli.*

Yeterliliğin ne anlama geldiği konusunda anlaşmaya varmak, ulusal mesleki eğitim ve öğretim politikasının gelişimi için çok önemlidir. Yukarıda belirtilen, yeterlilikle ilgi dört yaklaşımdan her biri, mesleki eğitim ve öğretimin planlanmasını, tasarımını, eğitimin verilmesini, özellikle de öğrencinin başarısının değerlendirilmesini, tanınmasını ve iş piyasasında istihdam edilmesini farklı biçimde yönlendirir.

Nitelik modeli, bireylerin ahlaki, ruhsal ve kişisel gelişimi üzerinde duran (özellikle eğitim alanındaki) yaklaşımları destekler. Ayrıca, farklı kişilerin "doğal olarak" yaşamdaki farklı roller ve meslekler için uygun olacağı yönündeki görüşleri ortaya koyabilir. Örneğin, bir kişinin doktor olabilmesi için, doğal bir entellektüel yeteneğe sahip olması ve kendisine doğal olarak bahşedilen belirli entellektüel nitelikleri tıpta yeterlilik için kullanması gerektiği varsayılır. Bu nedenle, eğitim ve öğretim süreçleri bu niteliği taşıyanları belirlemeye ve onları söz konusu niteliği taşımayanlardan ayırmaya yönelik olarak örgütlenmiştir. Kullanılan eğitim programı ve değerlendirme yöntemleri anılan türde entelektüel zekâya sahip olanları seçip akademik eğilimlerini teşvik edecek nitelikte olmalıdır. Yukarıda A başlığı altındaki görüş, daha çok geleneksel yüksek öğretimi ve yönetsel eğitime yönelik daha geleneksel yaklaşımları açıklar. Bununla birlikte, kişilerin belirli bir yeterliliğe yönlendirilmesinde kişisel niteliklerinin belirleyici olacağı ya da onları uygun kılacağına ilişkin kanıtlar yetersizdir.

Yukarıda B başlığı altında belirtilen *görev modeli*, son zamanlara kadar Batı ülkelerinde endüstriyel becerilerin eğitiminde, özellikle de (işle bağlantılı eğitim) belirli işlere ilişkin becerileri geliştirmeyi amaçlayan eğitimde baskın görüş olmuştur. Bu model, bireylerin, iş etüdü, metot etüdü ve benzeri yöntemler uygulanarak standartlaştırılmış uygulamaları ve günlük olağan işleri yerine getirmeyi öğrenmesinin önemini vurgular. Görevlerin ve süreçlerin analizi, bireylerin görevlerini öğrenirken karşılaşacakları zorlukların değerlendirilmesi, eğitim programı tasarımında temel alınır. Eğitim programı ve değerlendirme yöntemleri, bireylerin iyi tanımlanmış becerileri ve görevleri edinmesini, denemesini ve gereklerine uygun biçimde yerine getirmesini sağlamaya odaklanmıştır. Bu yaklaşımın gücü, belirli işleri yapacak kişileri eğitmek için geçecek süreyi kısaltmasında yatmaktadır. Zayıf yanıysa, çok dar bir eğitim programı ortaya koymasıdır. Bu nedenle, öğrenciler yalnız-

ca sınırlı alanda bilgi ve beceri edinebilir. Çalışma yöntemleri ve teknolojideki değişmelere uyum güçlüğü çekebilir. İşgücü piyasasına sunmak üzere sınırlı sayıda beceriye sahip olabilir.

Yukarıda C başlığı altında belirtilen *üretkenlik modeli* başarının önemini vurgulamakta ve performansın sonuçlara bağlı olarak ölçüldüğü (satış, proje ve üretim yönetimi gibi) alanlarda mesleki yeterliliklerle ilgili olarak herkesçe rağbet gören bir görüş olmuştur. Bu bağlamda, eğitim programı, bireylerin amaçlara ulaşabilmek için gereksinim duyduğu güdülenme ve stratejilerin değerlendirilmesi temeline oturtulmaktadır. Değerlendirme, kişilerin neyi bildiklerinden çok ürettikleri üzerine ve başarılarının devamından çok amaçlara erişmedeki etkinliklerine odaklanır. Bu görüşe dayalı eğitim ve öğretim, büyük ölçüde, öğrencinin kendisi için öğrenme yeteneğine bağlıdır. Modelin güçlü yanı, öğrenme konusunda kendisine güvenen kişilerin çok çabuk başarıya ulaşmasını sağlamasıdır. Model, kişisel güdüleri düşük veya gelişmemiş olanları dikkate almaz ya da onları başarısı düşük kişiler olarak sınıflandırır. Eğitim programının içeriğine ilişkin pragmatik yaklaşımı vurgular ve genellikle moda olan düşüncelere ve stratejilere odaklanır. Bunun sonucunda bireyler kendi meslek alanlarında geniş fakat sığ bilgiler edinebilir. Çok gelişmiş bazı becerilere sahip olurken, değişikliklerle başa çıkmaları için gerekli olan ya da kariyerlerini diğer iş ya da mesleklere taşıyacak olan başka bilgi ve becerileri eksik kalabilir.

Yukarıda D başlığı altında belirtilen, *sonuç ya da performans yönetimi modeli*, performansı, bireyin sosyal çevresinin bir işlevi kabul eder. Anılan sosyal çevrede, bir dizi aktarılabilir talep ve işte çalışanlardan beklentiler yer alır. Bu nedenle eğitim programları, kişilerin çalışma rollerinde karşılamaları gereken önemli beklentilere ilişkin bir anlaşma ve analiz üzerine oturtulur. Bu beklentiler; işverenlerin taleplerinden, yapılan işin kendi doğasından, diğerleriyle etkileşim biçimlerinden, kişilerin yapması gerekenleri etkileyen yasal çerçeveden ve diğer sosyal faktörlerden doğar. Bu görüş, *nerede istihdam edilirlerse edilsinler* bireylerin bütün istihdam taleplerini karşılayabilmesi için eğitim programındaki derinlik ve genişliği birlikte vurgular.

Eşdeğer terimler

İNG : models of competence

ALM : Kompetenzmuster

FR : compétence

İlgili terimler

Yeterlilik
Yeterlilik temeline dayalı mesleki eğitim ve öğretim

GENEL KAVRAMLAR

YETERLİLİK TEMELİNE DAYALI EĞİTİM, ÖĞRETİM VE ÖĞRENME

Belirli mesleklerin ve çalışma rollerinin taleplerini karşılamak üzere bireylerin becerilerini güncelleştirmek, geliştirmek ve çeşitlendirmek için tasarlanmış eğitim ve öğretim verme işidir.

Açıklama

Yeterlilik, mesleki eğitim ve öğretimde çok sık kullanılan bir terim olmakla birlikte, tanımı nadiren yapılmaktadır. Yeterlilik kavramı Batı ülkelerinin çoğunda, mesleki eğitim ve öğretimin neyi amaçladığının kararlaştırılmasında ve mesleki eğitim ve öğretim müfredatının hazırlanmasında çıkış noktası olmuştur. Bu terim; *yeterlilik temeline dayalı mesleki eğitim ve öğretim*, *yeterlilik temeline dayalı eğitim* ya da *yeterlilik temeline dayalı öğretim* şeklinde kullanılabilmektedir.

Yeterliliğe dayalı mesleki eğitim ve öğretimin amacı, insanların işte ne yaptıklarıyla öğrenme programlarının içeriği arasında açık bir ilişki kurmaktır. Yeterliliğin kökeni, hem öğrenci ve öğreticilerin geçirmeleri gereken öğrenme sürecinin doğasına ilişkin değişen görüşlere, hem de modern bir ekonomide mesleki eğitim ve öğretimin amacı ve değeri hakkında sosyal taraflar arasıda süregelen anlaşmazlığa dayanır.

1960'lardan sonra öğrenmenin doğası ve kapsamıyla öğrencinin rolü hakkındaki görüşler değişmiştir. Daha önce, konuya dayalı ders programının, öğrenciler bilgi ve becerilerini gerçek işte uygulamaya başladıklarında sorunlara yol açacağı yönünde bir anlayış bulunmaktaydı. Bu bağlamda temel sorun, bireylerin kendi bilgi ve becerilerini işyeri için gereken davranışları üretmek üzere birleştirirken güçlük çekecekleri şeklinde görülmekteydi.

Yeterlilik sahibi kişi genellikle, bilgi ve becerilerini yönetebilen, onları iş uygulamasıyla etkin bir şekilde birleştirebilen kişi olarak görülür. O nedenle, yeterliliğin bu şekilde tanımlanması ve model haline dönüştürülmesi, ne öğrenilmesi gerektiğinin tanımlanması için tercih edilen bir yaklaşım haline gelmiştir.

Yeterlilik sahibi kişi, öğrenme becerileri de dahil olmak üzere geniş bir beceri dağarcığına sahip kişi olarak kabul edilmekteydi. Bu anlayış, öğrencilerin kendi öğrenimlerinde oynaması gereken rolün yeniden değerlendirilmesine yol açmıştır. Çünkü, öğrenme deneyimi, öğrencinin mesleki rollerinin gerektirdiği karar alma ve öğrenme becerilerinin her ikisini birden geliştirecektir. Böylece, öğrencilerin, uzmanların, öğretmenlerin ve eğitimcilerin eli altında bilgi ve beceri edinen pasif alıcılar olduğu düşüncesi yerini, onların karar verme sürecini, öğrenme amaçlarını ve öğrenme yöntemlerini etkileyen aktif katılımcılar olduğu görüşüne bırakmıştır.

Yeterlilik temeline dayalı mesleki eğitim ve öğretim, bu gelişmelere paralel olarak, işverenlerle eğitim ve öğretim verenler arasında süregelen anlaşmazlıkları çözmenin aracı olarak görülmüştür. Bir meslek ya da iş için gerekli olan yeterliliğin tanımlanması, işverenlerle eğitim verenlerin ortak çıkarlarını ilgilendiren bir konu olduğu için, yeterlilik temeline dayalı birçok program anılan tarafların ortaklığıyla başlar ve bu ortaklık program uygulanıncaya kadar devam eder. Böylece, programın gerçek yaşamdaki duruma uygunluğu ve öğrencilerin istihdam edilebilme şansları artırılmış olur.

Eşdeğer terimler

İNG : competence-based (education, training and learning)

ALM : kompetenzorientierte Bildung und Ausbildung

FR : apprentissage basé sur les compétences

İlgili terimler

Eğitim
Mesleki eğitim ve öğretim
Rekabet
Yeterlilik modelleri

EĞİTİM PİYASASI

YETERLİLİKLERİN TANINMASI

Yeterliliklere, ulusal ya da uluslararası resmi statü verilmesi sürecidir (bkz. ehliyetlerin tanınması).

Açıklama

Yeterlilikler başlıca iki şekilde tanınabilir:

1. *Resmi tanıma:* Yeterliliklere resmi statü kazandırılmasıdır. Bu tanıma, alınan diploma ve sertifikaların tanınması; daha önce kazanılan yeterliliklerin, kredilerin geçerliliğinin onaylanması ya da denklikliğinin kabul edilmesi biçiminde olabilir.
2. *Sosyal tanıma:* Yeterliliklerin değerinin ekonomik ve sosyal paydaşlar-çıkar grupları tarafından tanınmasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : recognition of competences

ALM : Anerkennung von Kompetenzen

FR : reconnaissance des compétences

İlgili terimler

Akreditasyon
Değerlendirme ve belgelendirme
Denklik
Eğitim ve öğretim sistemi
Ehliyet
Ehliyetlerin karşılıklı olarak tanınması
Ehliyetlerin onaylanması
Ehliyetlerin tanınması
Tanıma
Yeterlilik

UZLAŞMA STRATEJİSİ

YETERLİLİKLERİN ULUSAL YAPISI

Ulusal işgücünde farklı işler ve meslekler için aranan yeterliliklerin açıklamasıdır.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : national framework (of competence)

ALM : nationales System (von Kompetenzen)

FR : cadre national

İlgili terimler

Yeterlilik
Yeterlilik modelleri

GENEL KAVRAMLAR

YETİŞKİN EĞİTİMİ

Yetişkinlere, mesleki eğitimden çok genel eğitim sağlamayı amaçlayan eğitim ve öğretimdir.

Açıklama

Bu eğitim biçimi, eş anlamlı olmamakla birlikte *sürekli eğitim* ve *yaşam boyu öğrenmeye* benzer.

Yetişkinler eğitimi, genelde birkaç amaca hizmet için kullanılır:

- Yetişkinlere, (bilgi ve anlayışlarını genişleten konulardan özel ilgi ve hobileriyle ilişkili olanlara kadar) özel ilgi duydukları konularda genel eğitim sağlamak.
- Bireylere, daha önceki eğitim deneyimlerinde verilmeyen (okuma-yazma, sayısal beceriler gibi) temel becerilerdeki *eksiklikleri giderme eğitimi* sağlamak.
- Kişilerin ortaöğretim sistemindeyken, çeşitli nedenlerle elde edemedikleri sertifikalara erişimlerini olanaklı kılmak.

Bazı ülkelerde, "*yetişkin eğitimi*" terimi, "*mesleki eğitim ve öğretim*" terimiyle eş anlamlıdır.

Yetişkin eğitimine ve öğretimine ön ayak olmak, yetişkinleri eğitim ve öğretim fırsatlarından yararlanmaya teşvik etmek ve bu olanakları sağlamaktır.

Eşdeğer terimler

İNG : adult education

ALM : Erwachsenenbildung

FR : formation des adultes

İlgili terimler

Açık öğrenme
Eğitim
Genel eğitim
Kendi yönetiminde öğrenme
Ortaöğretim
Öğrenme
Sürekli eğitim
Temel beceriler
Uzaktan öğretim / öğrenme
Yaşam boyu öğrenme

EĞİTİM PİYASASI

YETKİ İKAMESİ / HALKA YAKINLIK / YERELLİK

Örgütsel hiyerarşik bir yapı içinde en alt düzeyde yetki devridir.

Açıklama

Yetki ikamesi, genellikle, hükümetin yönetim gücü üzerinde uygulanır. Öte yandan, çok katmanlı büyük kuruluşlarda da bu tür yetki devri uygulamalarına gidilebilir.

"En alt düzey", yönetimin kararlarında yetki sınırının (coğrafi ya da içerik olarak), başlıca paydaş-çıkar gruplarının çoğunluğunu yeterince kapsadığı asgari düzeydir.

Politika olarak yerinden yönetime geçişin amacı, yetki ikamesinin, bir başka deyişle halka yakınlığın ya da yerelliğin artırılmasıdır. Daha üst düzeylere bağlı olmadan iyi kararlar alınabilmesi için en alt düzeye yeterli güç devredilirken, bu ölçekte paydaş-çıkar gruplarının görüşlerini göz önünde bulundurabilme yeteneği olabildiğince artırılır.

Eşdeğer terimler

İNG : subsidarity

ALM : Subsidiarität

FR : subsidiarité

İlgili terimler

Kurum, kuruluş
Paydaş-çıkar grubu
Politika
Yerinden yönetime geçiş
Yönetim

GENEL KAVRAMLAR

YÖNETİCİLER

Yöneticiler, bir kurumda kurumun neler yapacağı ve nasıl yapacağı konusunda karar verme sorumluluğunu taşıyan kişilerdir.

Açıklama

Büyük kurumlarda yöneticiler genellikle bir hiyerarşi içinde bulunurlar. En üst (kıdemli) yöneticiler politik kararları alırlar. Orta kademe yöneticiler, sorumlulukları altında bulunan birimde yönlendirme ve stratejik kararları uygulayıcıların anlayabilecekleri kullanım diline çevirme hizmetini sunarlar. Alt düzey yöneticiler (şefler), denetmenler ve ustabaşılar ise, kararları uygulayan işçilerin çalışmalarından doğrudan doğruya sorumlu olan kişilerdir.

Eşdeğer terimler

İNG : managers

ALM : Manager, Führungskräfte

FR : cadres

İlgili terimler

İşgücü
Kurum
Strateji

İŞGÜCÜ PİYASASI

YÖNETİCİLİK EĞİTİMİ

Yönetsel yeterlilikleri geliştirmek ve zenginleştirmek için tasarlanan eğitimdir.

Açıklama

Yöneticilik eğitimi ve *yöneticilik öğretimi* terimleri genellikle eş anlamlı kullanılır. Ancak doğrusunu belirtmek gerekirse, yöneticilik öğretimi öğrenciye, yönetim uygulamasını destekleyen düşünceleri, ilkeleri ve kuramları edinmek üzere olanak sağlar. Buna karşılık yönetim eğitimi ise daha çok, yönetimde belirli bir alandaki becerilerin ya da seçilmiş becerilerin kazanılması ve uygulanması konusuna odaklanır.

Eşdeğer terimler

İNG : management training

ALM : Managementausbildung

FR : formation des cadres

İlgili terimler

Eğitim

EĞİTİM PİYASASI

YÖNETİM

1. Yönetim, hükümetin, yürütme işlevini gören koludur.
2. Yönetim, karar organı kim olursa olsun, karar alınmasını ve yürürlüğe konmasını desteklemek için gerekli bütün görevlerin yürütülmesidir.

Açıklama

Yönetimin başlıca işlevi, yasama organına, bütünüyle yeni ya da yürürlükteki yasalarda değişiklik öngören yasa önerileri sunmak ve mevcut mevzuatın uygulanmasını sağlamaktır.

Mevzuatın uygulanmasında yöneticiler genellikle geniş bir takdir yetkisine sahip olmakla birlikte, belirli ölçüde yönetsel kurallar ve usullerle bağlıdırlar.

Batı ülkelerinde, bakanlıklar ya da seçimle gelen ve yasama organıyla doğrudan bağlantıyı sağlayan yerel yöneticilerle bakanlıklara ve yerel yöneticilere politikaların uygulanmasında danışmanlık görevini yürüten bürokrasi arasında genellikle açık bir ayrım söz konusudur.

Yöneticiler çoğunlukla, yasama organı tarafından çizilen sınır içinde geniş bir takdir yetkisine sahiptir. Uzun bir demokratik geleneğe sahip olmayan ülkelerde sıklıkla, her olasılığı öngörme ve yasama organında düzenleme gibi bir eğilim bulunmaktadır.

Eşdeğer terimler

İNG : administration

ALM : Administration, Verwaltung

FR : administration

İlgili terimler

Bölgesel yönetim
Eğitim ve öğretim yönetimi
Hesap / sorumluluk
Ulusal yönetim
Usul
Yerel yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

YÖNETİM (BÖLGESEL YÖNETİM)

Bölgesel yönetim teşkilatının yürütme işlevini gören koludur. Bölgesel yönetim bazen de, ulusal hükümetin bölge düzeyindeki dairelerini ifade eder.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : administration (Regional)

ALM : Regionalverwaltung

FR : administration régionale

İlgili terimler

Yerel teşkilat, şube
Yerinden yönetime geçiş
Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

YÖNETİM (ULUSAL YÖNETİM)

Ulusal hükümetin yürütme işlevini üstlenen koludur.

Açıklama

Batı demokrasilerinin çoğu, yasama, yürütme ve yargıyı erklerini (bazen ulusal anayasalarında tanımlayarak) birbirinden ayırmıştır. Yasama, halkı temsil eden hükümet için yasaları yapar. Yürütme ya da ulusal yönetim, yasaları uygular ya da uygulanmasını denetler. Yargıysa, yasaların uygulanmasından doğan hukuk ve ceza uyuşmazlıklarının çözümüne ilişkin kararlar verir.

Eşdeğer terimler

İNG : Administration (National)

ALM : Staatlicheverwaltung

FR : administration nationale

İlgili terimler

Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

YÖNETİM (YEREL YÖNETİM)

Yerel yönetim teşkilatının yürütme kolunu ifade eder.

Açıklama

Bu kavram bazen de, ulusal hükümetin ya da bölgesel yönetim teşkilatının yerel düzeydeki dairelerini ifade eder.

Eşdeğer terimler

İNG : administration (Local)

ALM : Kommunalverwaltung

FR : administration locale

İlgili terimler

Yerel düzey
Yerel teşkilat, şube
Yerinden yönetime geçiş
Yönetim

PAYDAŞ-ÇIKAR GRUBU

YÖNTEM

Faaliyetlerin ya da görevlerin tercih edilen eylem sırasına göre örgütlenme biçimidir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : procedures

ALM : Verfahren

FR : procédure

İlgili terimler

Yönetim

GENEL KAVRAMLAR

YÜKSEKÖĞRETİM

Ortaöğretimi belirli bir düzeyde başarıyla tamamlayanların ve (giriş sınavında başarılı olma gibi) diğer giriş koşullarını sağlayanların kabul edildikleri akademik düzeyde verilen eğitimdir

Açıklama

2547 ayılı Yüksek Öğretim Kanununda yükseköğretim, "Millî eğitim sistemi içinde, ortaöğretime dayalı, en az dört yarı yılı kapsayan her kademedeki eğitim-öğretimin tümüdür" biçiminde tanımlanmaktadır.

Batılı ülkelerde yüksek öğretim, üniversiteler ve eşdeğer kurumlar tarafından sağlanan eğitim programlarıyla yakından ilişkilidir.

Yükseköğretim, eğitim sisteminin öğrencilerden üst düzeyde entellektüel talepte bulunan ve akademik çalışma ve araştırmalar üzerine yoğunlaşan kısmıdır. Karmaşık ve geniş tabanlı bilgi kullanımının ortak koşul olduğu, tıp, hukuk, fen bilimleri, mimarlık ya da mühendislik gibi bazı meslekler için akademik program sunar.

Mesleki eğitim ve öğretimde yükseköğretimin rolü, hükümetler, işverenler, eğitimciler ve meslek kuruluşları arasında süregelen bir tartışma konusudur. Tartışma, son zamanlara kadar, yükseköğretimin genel amacına ilişkin olmuştur. Bu bağlamda, yükseköğretim, ülkenin seçkin kişilerini biçimlendirerek onların sosyal eğitimini ve formal bilgilerini genişletmek için mi vardır, yoksa yükseköğretimin amacı, öğrencileri belirli bir meslekte öncü rolü oynamak üzere hazırlamak mıdır soruları sorulmuştur.

Son yıllarda iki etken bu tartışmayı değiştirip yaygınlaştırmıştır. Söz konusu etkenlerden birincisi, mezunlar arasında işsizliğin artmasıdır. Bu durum öğrencilerin, yükseköğretimin kendilerini istihdama kazandırması konusundaki değerini sorgulamaya başlamalarına yol açmıştır. İkincisi, yükseköğretim fiyatlarının giderek artırılması, finansman sağlayanları (genellikle de devleti), yükseköğretime sağlanan fonların yükseköğretim kurumlarınca nasıl kullanıldığını gözden geçirmeye ve eğitim programlarının iş piyasasının ihtiyaçlarına cevap verip vermediğini incelemeye yöneltmiştir

Yükseköğretimin mesleki eğitim ve öğretimdeki rolünün açıklanması, Batılı ülkelerin yüksek işsizlik oranı nedeniyle, öğrencilerin, iş piyasasına girişini geciktirmek için, yükseköğretime giriş olanaklarını artırmaları sonucunda daha karmaşıklaşmıştır.

Yükseköğretim veren kurumlar böylece, bir yandan ulusal ekonomi içindeki varlıklarını ve yararlılıklarını haklı çıkarmak için, artan taleple yüzleşmek zorunda kalırken, diğer yandan eğitim sağlamanın birim fiyatını azaltmak amacıyla tasarlanmış bir finansman rejiminde, daha büyük sayıda öğrenciyi kabul etmekle başa çıkmak zorunda kalmıştır.

Eşdeğer terimler

İNG : higher education

ALM : Universitäts, Hochschulbildung

FR : education supérieure

İlgili terimler

Eğitim
İleri eğitim
Ortaöğretim

EĞİTİM PİYASASI

ZANAAT/USTALIK İŞİ

1. Zanaatkârlar, geniş bir faaliyet alanında bilgi birikimi kullanılarak çeşitli içerikte yerine getirilen, çoğunlukla rutin olmayan karmaşık işleri yürütür. Zanaatkârların yaptıkları işlerde önemli bir sorumluluk ve özerklik söz konusudur. Ancak sıklıkla, başkalarının denetim ve rehberliği gerekir.
2. Zanaat işleri, geleneksel ustalık işleridir. Bu işlerde zanaatkâr genellikle el becerisini kullanarak bir şey imal eder.

Açıklama

Bazı ülkelerde zanaatkârlar, yaptıkları işten bağımsız olarak orta beceri düzeyinde özel mesleki vasıflara sahip olan kişilerdir. Buna karşılık, bazı meslekler ya da işler, söz konusu becerilere sahip olanlara açık olabilir. Bununla birlikte, Batı Avrupa ülkelerinde, zanaat işleri dahil ustalık isteyen meslekler çalışma kapsa-

mına göre tanımlanır. Bazı durumlarda, mesleği yürütebilmek için özel becerilere sahip olmak zorunludur. Diğer bazılarında ise, işçinin sadece işini yapması için gereken beceriyi sergilemesi gerekir.

Eşdeğer terimler

İNG : Craft /skilled occupation

ALM : Facharbeit, Handwerk

FR : artisanat

İlgili terimler

Beceri
Ehliyet
İş
Meslek

İŞGÜCÜ PİYASASI

ZORUNLU EĞİTİM

Bireylerin yasa gereği almak zorunda bulundukları eğitimdir.

Açıklama

Çoğu ülkede, çocukların ve gençlerin küçük yaştan başlayarak 14 ile 19 arasında değişen bir yaşa kadar eğitim görmesi yasayla öngörülmüştür.

Türk milli eğitim sisteminde çocukların zorunlu eğitim dönemi 6 ile 14 yaşlar arasıdır.

Eşdeğer terimler

İNG : compulsory education

ALM : Schulpflicht

FR : education obligatoire

İlgili terimler

Eğitim
Eğitim ve öğretim politikası

UZLAŞMA STRATEJİSİ

ZORUNLU EĞİTİM SONRASI EĞİTİM

Bireyin, asgari okuldan ayrılma yaşını doldurduktan sonra aldığı eğitimdir.

Açıklama

Eşdeğer terimler

İNG : post-compulsory education

ALM : Bildung nach der Schulpflicht

FR : education post obligatoire

İlgili terimler

Çıraklık
Eğitim ve öğretim süresi
İkili (dual) sistem
Mesleki ve teknik öğretim
Ortaöğretim
Yükseköğretim

GENEL KAVRAMLAR